

54
L 668

E. S. BEREZANSKAJA

ARIFMETISKU UZDAVUMU UN VYNGRYNŌJUMU KRŌJUMS

DĒĻ NAPYLNŌS VYDSŠKOLAS
UN VYDSŠKOLAS

Moksoj īšita vŏkūs 1 rub. 25 kap.

IZDEVNĪCEIBA „PROMETEJS“
M o s k o v ā 1 9 3 7

51
L 668

L
5

E. S. BEREZANSKAJA

ARIFMETISKU UZDAVUMU UN VYNGRYNŌJUMU KRŌJUMS

DĒĻ NAPYLNŌS VIDEJŌS
UN VIDEJŌS ŖKOLAS
V un VI KLASES

CATŪRTAIS IZDAVUMS

Nu krivu volūdas pŕrtulkŕja
J. MEIŠANS

*Tulkŕjumu apstyprynŕja KSFP R Izgleiteibas
Tautkomisariats*

IZDEVNĪCĪBA „PROMETEJS”
Moskova 1937

„Arifmetiskūs uzdevumu un vīngrynōjumu krōjums“ ir pīmarōts 5. un 6. klases sistematiskam arifmetikas kursam.

„Krōjuma“ sastatēsonai izmontōti, pōrstrōdōti un papyldynōti uzdevumi un vīngrynōjumi nu vairōkom arifmetiskūs uzdevumu grōmotom, kai nu pyrmsrevoļucijas tai ari nu pēcrevoļucijas laika.

Pi itō krōjuma uzdevumu izlasešonas strōdōja L. L. Altermans, B. J. Blaševs, Z. P. Korčigo, K. N. Osadčaja, K. N. Smirnovs, E. S. Berezanskō; vadeibā.

„Krōjuma“ materialu apstrōdōjuse E. S. Berezanskaja.

Pi krōjuma sastatēsonas autori statēja sev par uzdevumu dūt: 1) pīteikūšu daudzumu sistematiski sakōrtōtu vīngrynōjumu arifmetiskōs darbeibōs un pōrveidōjumūs, 2) pīteikuši daudz sistematiski sakōrtōtu uzdevumu, kuri veicy-nōtu bārnu matematiskū atteisteibu. Taidā kōrtā „Krojums“ dūd golvonū materialu deļ uzdevumu un vīngrynōjumu rēkinōšonas pi sistematiskō arifmetikas kursa izavuicēšonas: itymā krōjumā nav uzdevumu, kurūs byutu izmontōti materialy, kuri ir rakstureigi kaidam nabyut nūteiktam apgobolam, nūvodam, uzjējumam.

Nūdaļa, kurā ir „Daļas atrasšona nu vasala skaitļa un vasala skaitļa atrasšona pa jō daļai“ itymā „Uzdevumu un vīngrynōjumu krōjumā“ īvitōta pyrms darbeibom ar daļom leidz ar tū teik pījemts, ka uzdevumi par daļas atrasšonu nu vasala skaitļa un par vasala skaitļa atrasšonu pa jō daļai — teik rēkinōti ar divejom darbeibom, bet vūicūt reizynōt un daļēt ar daļom, bez tim vīngrynōjumim un uzdevumim, kuri atrūnami atteiceigōs nūdaļōs par daļu reizynōšonu un dalēšonu, školōtōjs vēļ var papildēt nu nūdaļas: „Daļas atrasšona nu vasala skaitļa un vasala skaitļa atrasšona pa jō daļai“, rēkinojūt jūs ar vīnu atteiceigu darbeibu — reizynōšonu vai dalēšonu.

Taipat, jo skaidrojūt bārnim reizynōšonu ar desmit'u daļom vai dalēšonu ar skaitļa 10 pakōpi, školōtōjs metodiskūs nūlyukūs stota uzdevumu par procenta atrasšonu nu skaitļa, vai ari aprēkinōjūt skaitļu atteiceibas dūd jēdzini par skaitļu procentu atteiceibom, jis var jemt atteiceigus vīngrynōjumus nu nūdaļas „procenti“ kurā sakūpōti dažaida tipa procentu rēkini.

Vaicōjumi par golvonom darbeibu īpašebom, par sakareibu storp dūtīm darbeibu lūceklim un darbeibu rezultatim sakōrtōti atseviškūs nūdalējumūs nūdaļā „Vasaly skaitli“, bet itūs pat vaicōjumus školōtōjs apsaver ar školnikim ari izskaidrojūt darbeibas ar daļom un atteiceigi vīngrynōjumi ir dūti nūdaļōs „Vīnkōršōs daļas“ un „Declmalōs daļas“.

Lai nūdrūšinōt vīngrynōjumu plašōku izlasi vīnā vai ūtrā vaicōjumā kai klases, tai ari pastōveigam dorbam itō krōjuma trešajā izdevumā dūti papyldu uzdevumi. Ji pīvinōti jau asušim uzdevumu numerim krōjumā, bet apzeimōti ar b, c, d. Bez tō nūdaļā „Vīnkōršōs daļas“, inastas izmeišonas izsauktōs ar izmeišonom sōkuma školas matematikas programā. Izdarēti uzdevumu pōrvītōjumi II nūdaļā (9, 10, 18, 19 lp.).

Редактор И. КУКОЙ.

Технич. редактор М. КЛУЦИС

Сдано в набор 4/V-37 г. Подписано к печати 25/VII-37 г. Главлит Б-19729 П-34-37. Заказ 2302
Тираж 1000 экз. Формат бумаги 62×90/16. 10¹/₄ печатных листов. В печатном листе 30 000
типографских знаков.

Цена 95 коп., переплет 30 коп.

31-я типография „Красный печатник“, Москва, 12, ул. 25-го октября, 5.

I. Saskaitēšona.

5-tō klase	4-tō klase	3-šo klase, miljoni			2-tō klase, tyukstūšas		1-mō klase, vīnīniki	
Triljoni	Biljoni (Miljardi)	9-tō grupa, Symti miljonu	8-tō grupa, Desmitē miljonu	7-tō grupa, Miljoni	6-tō grupa, Symti tyukstūšu	5-tō grupa, Desmitē tyukstūšu	4-tō grupa, Tyukstūšas	3-tō grupa, Symti
							2-tō grupa, Desmitē	1-mō grupa, Vīnīniki

Mutiska numeracija.

1. Kai saucās skaitlis, sastōvušajs:

- nu desmitēm un vīnīnikim?
- nu sytmim, desmitēm un vīnīnikim?

2. Cik sytmu: a) miljonā? b) divejūs miljonūs? c) miljonā septiņūs sytmūs tyukstūšu? d) trejūs miljonūs pīci sytmi sešdesmit ostoiņōs tyukstūšōs?

3. Cik desmit'ū: a) miljonā? b) divejūs miljonūs? c) miljonā divi sytmi pīcdesmit tyukstūšōs? d) četrūs miljonūs četrudesmit ostoiņōs tyukstūšōs?

4. Kai saucās skaitlis, sastōvušajs:

- nu vīna sytma un pīcim vīnīnikim?
- nu trejom tyukstūšom un trejom desmitēm?

5. Nūsaucit skaitli, sastōvušū:

a) nu pyrmōs grupas divejim vīnīnikim un ūtrōs klases ūtrōs grupas septēnim vīnīnikim;

b) nu ūtrōs klases ūtrōs grupas četrim vīnīnikim;

c) nu trešōs klases pyrmōs grupas pīcim vīnīnikim un ūtrōs klases ūtrōs grupas trejim vīnīnikim;

d) nu trešōs klases trešōs grupas divejim vīnīnikim un ūtrōs klases trešōs grupas vīna vīnīnika un pyrmōs klases trešōs grupas vīna vīnīnika.

6. Nūsaucit skaitli, sastōvušū:

a) nu trešōs klases ūtrōs grupas sešim vīnīnikim, ūtrōs klases trešōs grupas divejim vīnīnikim un pyrmōs klases ūtrōs grupas pīcim vīnīnikim;

b) nu pirmās klases divejim vīninīkim, ūtrās klases deveiņom desmitem un trešās klases ostoiņim vīninīkim.

**Rakstiska
numeracija.**

7. Pīrakstēt:

- a) vysmozōkū četrū zeim'ū skaitli;
- b) vyslelōkū pīcū zeim'ū skaitli;
- c) vysmozōkū ostoiņū zeim'ū skaitli;

d) vyslelōkū ostoiņū zeim'ū skaitli.

8. Pīrakstēt ar cyporim nōkušūs skaitļus:

a) septeini symti ostoiņdesmit divi tyukstūšas pīci symti trejdesmit četras vīneibas; vīns miljons pīci symti ostoiņas tyukstūšas septeini symti vīnpadsmīt;

b) četri miljoni divi symti ostoiņpadsmīt tyukstūšu septeiņpadsmīt vīninīku; deveini symti trejdesmit pīci miljoni sešpadsmīt;

c) pīci biljoni septeiņdesmit divi tyukstūšas;

č) seši symti biljonu trejs vīninīki;

dž) divdesmit četri biljoni;

dž) pīci biljoni trejdesmit miljonu ostoiņi symti tyukstūšu;

e) sešdesmit biljonu divdesmit četri vīninīki;

f) symts ostoiņdesmit triljonu deveiņdesmit tyukstūšu;

g) pīci triljoni deveiņdesmit septeini vīninīki;

h) pīcas tyukstūšas seši symti septeini vīninīki;

i) trejs miljoni divdesmit tyukstūšu.

9. Pīrakstēt ar cyporim skaitļus, kurūs ir:

a) sešas tyukstūšas ostoiņdesmit pīci symti;

b) pīcdesmit tyukstūšu; seši symti ostoiņdesmit trejs tyukstūšas;

c) deveini symti trejdesmit divi desmites; pīcas tyukstūšas desmit'ū;

č) trejs tyukstūšas seši symti ostoiņdesmit divi symti četri vīninīki.

10. Kaidas grupas apzeimōj nōkušū skaitļu dažaidi cypori: 354, 698, 3456, 98 756, 7035, 210 305?

11. Kaidas grupas pī rakstēšonaš it pyrms grupom, asūšom nōkušūs skaitļus: 23, 138, 596, 2697, 57 884?

12. a) Pōrskaitēt nōkušūs skaitļus un aizrōdēt, kaidu grupu jīmūs nav:

157 406 009	7 324 081 009	86 024 240 427
68 594 302	523 000 040	900 007 000 800
78 324 604 703	408 766 004	5 090 800 007

b) saleidzynomāt skaitļus: 52 137; 211 000; 52 099; 200 099.

13. Pīrakstēt skaitļus:

a) nu ostoiņim cyporim, kurā nabyutu symtu tyukstūšu grupas;

b) nu pīcim cyporim, kurā nabyutu symtu grupas;

c) nu ostoinim cyporim, kurā nabyutu tyukstūšu grupas.

14. a) Nu kaidom grupom sastōv četru zeim'u, pīcu zeim'u, septeiņu zeim'u, ostoiņu zeim'u skaitlis?

b) īdūmōt skaitli 1111 kai jō grupu vīninīku sumu.

15. Pīrakstēt skaitli, sastōvūšu nu trejom, četrom klasem.

16. Pīrakstēt skaitli, kurā byutu parōdētas vysas trejs trešōs klases grupas un divi augstōkōs pyrmōs klases grupas.

17. Pīrakstēt ar cyporim nōkušūs skaitļus nu bidra Ordžoni-kidzes ziņōjuma VII Vyssavīneibas padūm'u sabraukumā:

a) Vysas Savīneibas elektrostacijas 1930. godā deve ostoiņas tyukstūšas trejs symti sešdesmit ostoiņi miljoni kilovatstunžu elektroenerģijas, bet 1934. godā vysas myusu elektrostacijas deve divdesmit tyukstūšu pīci symti miljonu kilovatstunžu elektroenerģijas.

b) 1930. godā SPRS beja izrokts četru desmit ostoiņi miljoni četri symti pīc desmit pīcas tyukstūšas tonnu ūglu; 1934. godā — deveiņdesmit divi miljoni tonnu, bet uz ūtrōs pīcgades beigom va-jag byut izrokts symts pīc desmit divi miljoni pīci symti tyukstūšu tonnu ūglu.

c) 1934. godā SPRS dabōja naftas ar gazem divdesmit pīci miljoni seši symti tyukstūšu tonnu. Naftas ar gazem izvūrbšonas programa 1935. godam — trejdesmit miljonu trejs symti tyukstūšu tonnu. Uz ūtrōs pīcgades beigom ir jōdūd četru desmit seši miljoni ostoiņi symti tyukstūšu tonnu naftas ar gazem, 1935. godā ir jōiz-vūrb vīns miljons pīci symti ostoiņdesmit tyukstūšu metru.

č) Pyrmskara laikā metalurgija deve trejs miljoni pīci symti tyukstūšu vaļcejuma, četri miljoni divi symti tyukstūšu tonnu tā-rauda un tik pat čuguna. 1934. godā devem vaļcejuma vairōk par septeiņim miljonim tonnu, tārauda — vairōk par deveiņim miljo-nim pīci symti sešdesmit tyukstūšu tonnu, bet čuguna mes devem desmit miljonu četri symti četru desmit tyukstūšu tonnu un ījēmē pyrmū vītu Eiropā.

d) Gryutō ryupnīceiba par četrim godim deve zemkūpeibai leidz divim symtim pīc desmit tyukstūšu traktoru (skrituļaiņū un

kōpurainū) un vairōk par pīcdesmit divom tyukstūšom automobiļu (gryutūs un vīglūs).

dz) Kūpejō mašinbyuvnīceibas produkcija 1934. godā izauga leidz deveinim miljardim ostoinim syntim divdesmit ostoinim miljonim rubļu.

Māri.

18. Cik gramu vīnā kilogramā? 5 kg? 30 kg?
450 kg?

19. Cik kilogramu 5 centn.? 10 centn.? 38 centn.? 450 centn.?

20. Cik centneru 1 tonnā? cik kilogramu? gramu? miligramu?

21. Cik metru 5 kilometrūs? 30 klm? 400 klm? 1 850 klm?

22. Cik litru 10 gl? 100 gl? 600 gl?

23. Cik kilogramu 7 000 gramu? 15 000 gr? 360 000 gr?
400 000 gr?

24. Cik kilometru 8000 m? 14 000 m?

25. Cik metru 568 000 centimetrūs?

26. Cik tonnu 800 centnerūs, 6 500 centn.?

27. Cik gramu 56 000 mg? 342 000 mg?

28. Cik kvadratmetru 5 a? 27 a? 350 a? 14 ga?

29. Cik kvadrat centimetru sastota 14 kv m?. 560 kv. m?

a) Izteikt kvadratcentimetrūs 1 kv. dm lelu laukumu; 1 kv. m un 1 kv. dkm.

30. Cik aru byus 5600 kv. m? 30 000 kv. m? 70 ga?

31. Cik kvadratmetru sastota 70 000 kv. cm? 5 000 000 kv. cm?

32. Cik kubisku decimetru 25 kub. m? 40 kub. m?

33. Cik kubisku centimetru sastota 36 000 kub. mm? 40 000 kub. mm?

Romīšu
cypori.

34. Pīrakstēt ar arabu cyporim nōkušūs skaitļus:
III, XX, VII, XIII, XXIII, LI, LXXIII, CCI, CCII,
DCCC, MDXXII, MDCCCLXXI, MDCXVIII.

35. Pīrakstēt ar romīšu cyporim nōkušūs skaitļus: 2, 30, 70,
63, 83, 105, 120, 210, 333, 627, 755, 888, 1253, 1863, 1816, 1905,
1914, 1917, 1932.

36. Pīrakstēt ar arabu cyporim nōkušūs skaitļus: IX, XIX,
LXIV, LIX, CXI, CXC, MCCXC, MCDXIV.

II. Vasalī skaitļi.

Salikšona.

Izpiļdēt nōkušōs salikšonas darbeibas:

1. $1+10+100+1000+10000+100000$.

2. $6000+1300+240+800+160+37$.

3. $9000+18000+1200+240+370+54$.

4. 1) $37\ 025+18\ 903+24\ 072$.

2) $30\ 750+5\ 423+1\ 600+859+52\ 077+9891$.

5. $128\ 602+47\ 316+63\ 392+143\ 739+84\ 662+5487+24\ 626+7226$.

6. $85\ 278\ 603+9\ 443\ 520+17\ 097\ 010+30\ 229\ 804+6\ 310\ 866+$
 $+84671\ 242+1534\ 387$.

7. Sovhozā dēļ dōrzim 27 ga, dēļ sējumim 1358 ga, dēļ pļovom 1547 ga, meža 1639 ga, dēļ ganeibom 579 ga. Cik vysa zemes sovhozā?

8. Ūgļu krōjums Donbasā 64 miljardi tonnu, Kuzbasā 400 miljardu tonnu. Kaidis ūgļu krōjums itymūs divejūs baseinūs?

9. Nu Arhangeļska leidz Moskovai pa dzeļžceļu 1132 kilometri, nu Moskovas leidz Baku 2361 *klm*, nu Baku leidz Batumi 898 *klm*. Cik kilometru vajag pōrbraukt pa dzeļža ceļu, lai nū Arhangeļska tikt Batumi?

10. Upe Oka ir 1261 *klm* gara, upe Volga par 2439 *klm* garōka nakai upe Oka, bet Lena par 899 *klm* garōka nakai Volga. Atrast upes Lenas garumu?

11. Nu kases izdūts pyrmū reizi 1632 rub., ūtru reizi par 135 rub. vairōk nakai pyrmū reizi, pēc kō kasē palyka 4687 rub. Cik beja kasē naudas pyrms izdūšonas?

12. Pyrmajs salikmajs skaitlis leidzeigs 3248, ūtrajs lelōks par 323 vīninikim, trešajš par 129 vīninikim lelōks nakai ūtrajs, bet catūrtajš leidzeigs vysim trejim salikamajim skaitlim, pajemtīm kūpā. Cik lela byus suma?

13. Maizes zavods atlaide maizi trejim magazinim: pyrmajam 3542 kg, ūtrajam 2192 kg, trešajam par 769 kg vairōk nakai pyrmajam. Cik maizes atlaists trejim magazinim?

Atjemšona.

14. 1) 6000—30 00 15. 1) 15 371—9648
2) 9700—4500 2) 28 423—19 735
3) 6745—4324 3) 32 675—23 596
4) 5793—3540 4) 41 368—25 479
16. 1) 3500—1725 7) 50 203—23 094
2) 8000—6321 8) 40 130—28 763
3) 10 000—7997 9) 600 000—320 807
4) 19 560—8793 10) 3 387 091—1 398 679
5) 25 000—18 761 11) 4 000 000—2 999 999
6) 49 507—9938 12) 2 013 010—1 023 112
17. Atjemt:
- 1) 287 nu 736 6) 27 800 nu 56 000
2) 563 nu 830 7) 19 993 nu 20 001
3) 321 nu 800 8) 9780 nu 97 800
4) 86 nu 1001 9) 8927 nu 80 500
5) 999 nu 1092 10) 4526 nu 71 005
18. 1) 11 000—1100 3) 100 700—742—9958
2) 1684—563—436 4) 2475—1471—839
19. 1) 55 742—6097—19 245—25 293
2) 100 000—10 000—1000—100—10—1
20. 1) 8831—2832 4) 1 010 101—101 010
2) 30 006—19 084 5) 1 234 566—456 789
3) 100 000—89 999 6) 101 010—99 999
21. 1) Skaitli 207 samozynōt par 150.
2) 1102 samozynōt par 193.
22. Par cik: 1) 5002 lelōks par 2500? 2) 7777 mozōks par 13 322?
23. Atrast nōkušus skaitļu starpeibu:
- 1) 3128 un 829 3) 30 000 un 19 174
2) 50 008 un 39 627 4) 82 003 un 30 652
24. Cik jōpilik pi 738, lai dabōt 1924?
25. Par cik 28 634 mozōks par 31 223?
26. Par cik 15 168 lelōks par 9799?
27. Ar kaidu skaitli vajag salikt 8585, lai dabōt 15 240?

28. 1) Pamozyņnōt 1 350 par 729 vīninīkim; 2) 1 619 pamozyņnōt par 815 vīninīkim.

29. Kaidis skaitlis: 1) par 3725 mozōks nakai 5275? 2) par 19911 mozōks nakai skaitļu 30 303 un 8393 starpeiba?

30. Kaidis skaitlis izīs, ka nu vysmozōkō septeiņu zeim'u skaitļa atjemsim vyslēlōkū picu zeim'u skaitli?

31. Pirms revolūcijas (1913. gods) Krivijā tyka izdūtas 859 avīzes ar vīnas reizes tiražu 2700 tyukst. ekzemplaru apmārūs. SPR Savīneibā 1932. goda beigōs tyka izdūtas 6775 avīzes ar vīnas reizes tiražu 38 800 tyukst. ekzemplaru apmārā. Par cik pasalelynōja avižu skaits un jūs tiražs saleidzinojūt ar 1913. godu?

32. Čuguna kausēšonas zavodam beja uzdavums izlaist 30927 tonnas čuguna, bet jis izdeve 33 050 *t*. Par cik tonnu zavods pōrpildēja sovu planu?

33. a) Vīnas dīnas laikā beja izrokts 16 700 tonnu ūgļu, pī kam mehanizētā ceļā beja izrokts 12 500 *t*, bet pōrejōs — ar rūku pajēminim. Aprēkinōt ūgļu daudzumu, izroktūs ar rūku pajēminim.

b) Fabrikas vērs izdavumi sastātēja 244 600 rub. mēnesī; pasateicūt racionalizacijai jī sasamozynōja par 2 950 rub. mēnesī. Cik leela ir tagad vērs izdavumu suma?

c) Uz vīnas svoru blūdenas guļ 10 *kg* gire, bet uz ūtras sveramajis priškmats. Lai nūstatēt svorus leidzsvorā, vajadzēja uz blūdenas, kur guļ priškmats, pilikt vēļ 1 *kg* 250 *gr*. Cik sver priškmats?

34. Nu Moskovas leidz Harkovai 781 *klm*, nu Moskovas leidz Sevastopōlei 1 542 *klm*. Cik kilometru nu Harkovas leidz Sevastopōlei, pī nūteikuma, jo ceļš nu Moskovas uz Sevastopoli it caur Harkovu?

35. Kēneņa laikūs sōkuma školā mōcējās vysa 7 milj. 800 tyukst. bārnu; myusu pīcgades pyrmajā godā jau beja 11 milj. školņiku, bet 1932. g. jūs beja 24 700 000. Par cik pasavairōja školņiku skaits, saleidzinojūt ar kēneņa skolu pīcgades sōkumā un pīcgades beigōs?

36. Treju salīkamūs suma 2 736; vīns nu jīm vyslēlōkajis treju zeim'u skaitlis, bet ūtrys leidzinojās starpeibai storp vysmozōkū četru zeim'u skaitli un vyslēlōkū diveju zeim'u skaitli. Atrast trešū salīkamū.

Sumas izamei-
šana atkareibā nu
dūtā skaitļa iz-
meišanas.

37. Vins salikamajs palelynōts par 70; kŭ vajag izdarēt ar ūtru, lai jŭs suma pasalelynōtu par 90? sasamozynōtu par 29? palyktu bez izmaiņom?

38. Kas nŭtikis ar 4 229, 3 695 un 10 356 skaitļu sumu, jo pirmajam pilikt 1 263, ūtrajam 835, bet nŭ trešō atjemt 1 525?

39. Diveju skaitļu sumu vajag palelynōt par 6 759. Kŭ vajag izdarēt dēļ itō ar ūtrŭ salikamŭ, jo pirmajam pilykam 3 241?

40. Četrŭs vagonŭs beja vysa 43 758 krōvas. Vīnā nu stacijom pirmajā vagonā iikrōve vēļ 258 kg, nu utrō pōrkrōve trešajā 156 kg, bet nu catŭrtō izkrōve 315 kg. Cik lels krovas svors palyka vysŭs četrŭs vagonŭs kŭpā?

41. Dzelžceļa vilcīns pirmajā stacijā nu Moskovas izsādynoļ 112 pasažīru un pajem 39 jaunus, ūtrā stacijā — pajem 45 un izsādynoļ 76; trešā stacijā pajem 108 un izsādynoļ 67, pēc itō vilcīnī palik 578 pasažīri. Cik jŭs beja, izbraucūt nu Moskovas?

42. Kai izameis suma, jo vīnam salikamajam pilikt 24, bet ūtram 36? vīnam salikamajam pilikt 57, bet nu ūtrō atjemt 100? divejim salikamajim pilikt pa 65, bet nu trešō atjemt 130? Kas nŭtikis ar salikamŭs sumu, jō pirmajam pilikt 358, ūtrajam 92, bet nu trešō un catŭrtō atjemt pa 70?

43. a) Vajadzēja atvest egles un bārza molkas, vysa 15.500 kub. m. Bet egles molkas beja atvasts par 260 kub. m. vairōk, nakai beja paradzāts. Cik vysa sagatavōts molkas?

b) (48). Pi nazcik skaitļu salikšonas, desmit'ŭ grupā beja izlaists cypors 5, bet vīnīniku grupā cypors 0 paskaitēts par 9, tyukstŭšu grupā cypors 7 paskaitēts par 4. Tod sumā izīt 33 212. Kaida byus eistō suma?

Starpeibas
izameišona.

44. (43). Mozynōtōjs pamozynōts par 4. Kŭ jōdora ar mozynōjamŭ, lai starpeiba palyktu bez izameišonas?

45. (44). Mozynojamajs palelynōts par 37. Kŭ jōizdora ar mozynōtōju, lai starpeiba naizameitu?

46. (45). Mozynojamajs samozynōts par 53. Kŭ jōizdora ar mozynōtōju, lai itŭs skaitļu starpeiba naizameitu?

47. (46). Mozynōtōjs palelynōts par 65. Kū vajag izdarēt ar mozynojamū, lai starpeiba naizameitu?

48. (47). a) Kas nūtiks ar starpeibu, ka nu mozynojamō atjemt 42, bet nu mozynōtōja 18? pi mozynojamō pīlikt 88, bet nu mozynōtōja atjemt 112? nu mozynojamō atjemt 398, bet mozynōtojam pīlikt 246? mozynōjamam pīlikt 514, bet mozynōtojam 198? mozynōjamam pīlikt 532, bet mozynōtojam 149?

Par kūpejū īnōkumu teik saukts vyss īnōkums, kurs teik saņemts nu uzjēmuma; teirajs īnōkums — ir tys īnōkums, kurs palik pēc vysu uzjēmuma īzdavumu izrēkinōšonas.

b) Kooperativa kūpejajs īnōkums pasalelynōja par 5 780 rub., bet īzdavumi pasalelynōja par 5 160 rub. Kai izameja teirajs kooperativa īnōkums?

c) Kūpejajs īnōkums pasalelynōja par 3 600 rub., bet īzdavumi sasamozynōja par 840 rub. Kai izameja teirajs kooperativa īnōkums?

č) Vīnas nedēļas laikā fabrika izlaide 14 560 pōru apava. Cik pōru apava izlaiss fabrika (par tū pat laiku), jo jōs produkcija pasalelynōs par 450 pōru, bet braka skaits sasamozynōs par 70 pōru?

49. a) Mozynōjamajs palelynōts par 275. Kū vajag izdarēt ar mozynōtōju, lai palelynōt starpeibu par 389? pamozynōt starpeibu par 124?

b) Kūpejajs pīna izslaukums sovhozā pasalelynōja par 17 000 l. Kai izameja pīna patērēšona ražošonas vajadzēibom, jo preču pīna (atlikas pēc vysas patērēšonas) palyka vairōk par 1 480 l?

50. Mozynojamajs pamozynōts par 453. Kai jōizmej mozynōtōju, lai starpeiba pasalelynōtu par 207? lai starpeiba pasamozynōtu par 518?

51. a) Mozynōtōjs pamozynōts par 226. Kū jōizdora ar mozynojamū, lai palelynōtu starpeibu par 37? lai starpeibu pamozynōtu par 47?

b) Kai ir joizamej kūpejam īnōkumam dēļ tam, lai, samozynojuēt par 1 300 īzdavumus, teirajs īnōkums pasalelynōtu par 2 500?

52. Mozynōtojam pīlykam 307. Kai vajag izmeīt mozynojamū, lai starpeiba pasalelynōtu par 517? lai starpeiba pasamozynōtu par 419?

Atkareiba storp
dūtim skaitlim
un rezultātim
pi salikšonas un
atjemšonas.

53. Diveju skaitļu sumā 48129; vīns skaitlis 34696. Atrast ūtrū.

54. Treju salikāmūs sumā leidzinojās 16842. Vīns nu jim 7596, ūtrajs 6385. Atrast trešū.

55. a) Skaitļu starpeiba leidzinojās 14583, lelōkajis leidzinojās 20230. Atrast mozōkū.

b) Skaitļu starpeiba leidzinojās 33, lelōkajis skaitlis 10000. Atrast mozōkū.

56. a) Skaitļu starpeiba leidzinojās 3789, mozōkajis leidzinojās 2906. Atrast lelōkū.

b) Skaitļu starpeiba leidzinojās 12037, mozōkajis skaitlis 7963. Pasacēt nū prōta, kam leidzinojās lelōkajis skaitlis?

57. a) Mozynojamajis skaitlis leidzinojās 2046, starpeiba leidzinojās 1978. Atrast mozynōtōju.

b) Mozynojamajis leidzinojās 1000, starpeiba 555. Atrast mozynōtōju.

58. a) Mozynōtōjis leidzinojās 4963, starpeiba 7809. Atrast mozynojamū.

b) Mozynōtōjis leidzinojās 763, starpeiba 237. Kam leidzinojās mozynōjamajis?

59. Lelōkajis nu divejim skaitlim ir 5182, bet jūs starpeiba leidzinojās 1567. Atrast skaitļu sumū.

60. Atrast nazynomū salikāmū (prōtā):

$$x + 569 = 796$$

$$x + 1074 = 8591$$

$$345 + x = 1000$$

$$4080 + x = 10000$$

61. Atrast x

$$x - 740 = 1260$$

$$400 - x = 350$$

$$12345 - x = 5432$$

$$x - 1633 = 8367$$

$$500 - x = 400$$

$$927 - x = 789$$

Salikšonas un
atjemšonas
pōrbaudēšona.

62. Pi skaitļa 385 pilykam 257. Cik jōatjem nu sajemtōs sumas, lai beigōs otkon palyktu 385?

63. Školņiks, atjemūt 3725 nu 6375, dabōja atlykumā 2650. Pōrbaudēt izvastōs darbeibas pareizeibu ar divejim pajēmīnim.

64. a) Pi atjemšonas 2847 nu 6913 dabōts atlykumā 4066;
 b) pi atjemšonas 4258 nu 5047 dabōts atlykumā 789. Pōrbaudēt itōs atjemšonas pareizeibu ar divejim pajēmīnim.

65. Pi salikšonas uz klases dēļa nūtreiti daži cypori¹⁾ itō dēļ uz dēļa palyka nōkušajs:

$\begin{array}{r} \text{a) } 36^*8 \\ +274^* \\ \hline 3^*20 \\ \hline *143 \end{array}$	$\begin{array}{r} \text{b) } 56^*7 \\ +9341 \\ \hline **32 \\ \hline 1518^* \end{array}$
--	--

Atjaunōt nūtreitūs cyporus.

66. Izdorūt atjemšonu, nūsatryna daži cypori:

$\begin{array}{r} \text{a) } 51^*8 \\ -2^*1^* \\ \hline *083 \end{array}$	$\begin{array}{r} \text{b) } 4^*23 \\ -12^{**} \\ \hline *205 \end{array}$	$\begin{array}{r} \text{c) } *63^* \\ -25^*6 \\ \hline 1^*54 \end{array}$
---	--	---

Atjaunōt nūtreitūs cyporus.

67. Izpildēt darbeibas:

Sumas un starpeibas salikšona un atjemšona.

- 1) 7530 + 3920 - 8563
- 2) 786 + 5764 - 956 - 1728
- 3) 6000 - (3500 - 1893)
- 4) (2057 - 378) - (8965 - 7857) + (3756 - 2769)

5) Pamatojūtis uz nūteikumim par sumas un starpeibas salikšonu un atjemšonu, izrēķinōt prōtā:

367 + 99	963 + 999	6030 + 998	328 + 199
497 + 97	3458 + 999	999 + 999	456 + 298
584 + 98	6537 + 997	4563 + 9999	513 + 397
357 + 196	725 - 99	3724 - 999	937 - 96
441 + 196	960 - 99	9683 - 999	879 - 95
568 + 295	457 - 98	6543 - 997	910 - 95

68. Pi skaitļa 1356 pilikt treju skaitļu sumu: 853, 459 un 596 (ar divejim pajēmīnim).

¹⁾ Itymā un nōkušajūs uzdevumūs nūtreitūs cyporu vitā ilyktas zvaigz-
 neites.

69. Nu skaitļa 52817 atjemt nōkušu skaitļu sumu: 10815 un 26527 (ar divejim pajēmīnim).

70. Pi skaitļa 8576 pilikt skaitļu 4851 un 3746 starpeibu (ar divejim pajēmīnim).

71. Nu $7837 + 2492 + 368$ atjemt 16032 un 13987 starpeibu.

72. $23602 - 18396$ nu starpeibas atjemt sumu $829 + 1832 + 1034$.

73. Kolpōtōja aprēkinu grōmateņā irakstēts: par pyrmū mēneša pusi kreit 85 rub., nūturāts par nūdūkli 1 rub. 45 kap. Par molku jis aizmoksōja 8 rub. 60 kap. un aizjēmumam — 7 rub. 50 kap. Cik naudas palyka pi kolpōtōja? (Izrēkinōt ar divejim pajēmīnim).

74. Taisnstyura teirumam ir garums 2770 *m*, bet jō plotums — par 584 *m* mozōks. Aprēkinōt teiruma perimetri.

75. Zavoda produkcija par pyrmū mēnesi leidzynōjās 700150 rub., par ūtrū mēnesi produkcija sasamozynōja par 49509 rub., bet par trešū mēnesi pasalelynōja par 37206 rub., saleidzynojuēt ar pyrmū mēnesi. Aprēkinōt zavoda produkciju par trejim mēnešim.

Uzdavumi par laiku.

76. Cik pylnu mēnešu un dīnu pōrgōja nu goda sōkuma leidz:

- a) 26. februaram? b) 25. martam? c) 19. septembram? d) 14. oktobram? e) 24. novembram? f) 6. decembram?

77. Cik pylnu godu, mēnešu un dīnu pōrgōja nu myusu eras sōkuma leidz:

- a) 1871. g. 18. martam? b) 1848. g. 12. martam? c) 1918. g. 30. augustam?

78. Kura dīna, mēness un gods īstōja, kad nu myusu eras sōkuma pōrgōja:

- 1) 1845. godi + 7 mēneši + 18 dīnu?
2) 1908. godi + 2 mēneši + 21 dīna?

79. Ceļōtōjs izbrauce nu Leningrada 16. februārī 1923. g., bet atsagrīze uz tīni pēc 5 godim 7 mēn. 16 dīnom. Kaidā godā, kaidā mēnesī un kaidā dīnā jis atsagrīze?

80. Kudžs, izgōjušajs nu Odesas, īsaroda Batumi 23. junijā 10 st. 15 min. vokora, pōrejūt vysu ceļu četru sutku 7 st. 15 min. laikā. Kod kudžs izgōja nu Odesas?

81. 10. junijā Leningradā saule lāc 2 st. 36 min. reita, bet nūrīt 9 st. 27 min. pēc pušdīnem. Cik stupžu un minuētu gara itei dīna Leningradā?

82. 10. decembrī Leningradā saule lāc 9 st. 5 min. reita, bet laižās 2 st. 58 min. pēc pušdīnem. Cik stuņžu saule atsarūn gaisā itymā dīnā?

83. Moskovā pušdīnes īstōj par 29 min. 4 sek. agrōk, nakai Leningradā. Kura stuņde Moskovā, kad Leningradā 8 st. 47 min. 58 sek. vokora?

84. Leningradā pušdīnes īstōj par 1 st. 58 min. 53 sek. agrōk nakai Parizē. Kura stuņde Leningradā, kad Parizē 11 st. 36 min. 16 sek. reita?

85. a) Stuņdiniks aizasteidzs priškā par 11 min. 45 sek. un rōda 3 st. 7 min. 10 sek. Cik laika ir patiseibā?

b) Stuņdiniks atpalyka par 7 min. 59 sek. un rōda 3 st. 23 sek. Cik laika ir patiseibā?

c) Parizē pušdīnes īstōj par 5 st. 5 min. 16 sek. agrōk nakai Ņju-Jorkā. Kura stuņde Ņju-Jorkā, kad Parizē 10 st. 45 sek. vokora?

86. a) V. I. Lenins dzyma 22. aprīlī 1870. godā, bet nūmyra 21. janvarī 1924. godā. Cik ilgi dzeivōja Lenins?

b) Karls Markss dzyma 5. majā 1818. godā pilsātā Trir (Vōcijā), nūmyra 14. martā 1883. godā Londonā. Cik ilgi dzeivōja K. Markss?

87. Parizes komuna nūsadybynōja 18. martā 1871. godā, bet Oktobra socialistiskō revolūcija sōces 7. novembrī 1917. godā. Cik laika pōrgōja nu Parizes komunas leidz Oktōbra socialistiskai revolūcijai?

b) A. S. Puškina dzyma 26. majā 1799. g. Cik laika pōrgōja nu Puškina dzimšonas dīnas leidz šudiņdinai?

88. Strōdniku apsaušona Pīterburgā nūtyka 22. janvarī (9. janvara) 1905. godā, bet Oktobra socialistiskō revolūcija sōcēs 7. novembrī 1917. godā. Cik laika pōrgōja nu 22. janvara 1905. goda leidz Oktobra socialistiskai revolūcijai?

89. 1) Cik godu pōrgōja nu Francijas buržujiskōs revolūcijas leidz Oktobra socialistiskai revolūcijai, jo pyrmō nūtyka 1789. g.?

b) Cik laika pōrgōja leidz šudiņdinai nu VLKJS (agrōk KrKJS) 1. sabraukuma, kurs nūtyka 29. oktobrī 1918. godā?

c) Cik godu pōrgōja nu myusu partijas 2. sabraukuma 1903. g. leidz šam laikam?

90. Vyspasauļa kars sōcēs 1. augustā 1914. godā, bet Versala mīrs beja nūslāgts 28. jūnijā 1919. g. Cik godu un mēnešu vylkās vyspasauļa kars?

Reizynōšona.

Izpildēt reizynōšonu aileņā:

91.	1) 3549.2	5) 4500.8	9) 30 709.8
	2) 1579.6	6) 6026.7	10) 325 647.9
	3) 7385.7	7) 5008.9	11) 4 506 209.5
	4) 3693.9	8) 27 016.7	12) 2 375 096.6
92.	1) 6576.10	3) 384.100	5) 525.10 000
	2) 92.100	4) 812.1000	6) 489.100 000
93.	1) 375.20	5) 300.796	9) 7009.6000
	2) 70.207	6) 895.500	10) 30.5621
	3) 5086.90	7) 1375.400	11) 400.9786
	4) 12.372.60	8) 1238.7000	12) 6000.5044

13) Pareizynōt prōtā:

25.16	53.11	47.5	23.99	64.99
25.48	56.11	96.5	24.75	62.98
25.56	125.16	97.25	25.75	74.97
25.64	125.24	16.75	48.25	73.25
125.8	125.56	35.9	52.25	48.50
35.199	125.64	47.9	47.25	67.50
45.199	125.72	68.9	47.99	94.50
42.11	36.5	97.9	56.99	36.25

Izpildēt reizynōšonu:

94.	1) 3526.800	5) 4989.87	9) 13 501.56
	2) 9000.4089	6) 8927.95	10) 23 176.98
	3) 429.75	7) 48 365.79	11) 92 813.69
	4) 527.86	8) 59 872.95	12) 175 216.52
95.	1) 365.365	5) 2827.476	9) 2794.634
	2) 244.336	6) 3719.599	10) 1839.3600
	3) 572.349	7) 1356.178	11) 2789.382
	4) 2375.384	8) 7056.478	12) 4876.369

96. 1) 520.370	5) 1200.1200	9) 60.9870
2) 8500.640	6) 60.15000	10) 800.1200
3) 320.4800	7) 2500.3400	11) 9400.500
4) 17000.360	8) 48000.9900	12) 72000.78000
-
97. 1) 24680.135	3) 98765.4008	5) 279.3185
2) 846256.128	4) 637100.860	6) 206.42938
-
98. 1) 352.406	8) 1728.905	15) 2000.2009
2) 128.709	9) 2075.402	16) 906.1627
3) 512.803	10) 3050.508	17) 402.2075
4) 4500.2700	11) 6070.3002	18) 3004.3080
5) 352.209	12) 1264.3007	19) 1259.1002
6) 127.308	13) 6304.1001	20) 2008.6307
7) 593.806	14) 3006.2040	21) 2000.3050

99. a) Kaidš skaitlis 508 reizes lelōks par 3005?

b) Kaidš skaitlis 3005 reizes lelōks par 508?

100. Kaidā skaitli 7031 atsakōrtoj kai salikamajs 703 reizes?

101. Kaidā skaitli 1045 pajemts 8050 reižu?

102. a) 3421 palelynōt 705 reizes; b) 2408 — palelynōt 5040 reizes.

103. a) Divkōršōt 3157; b) trejkōršōt 946; c) 3 m 46 cm pajemt 5 reizes.

104. Cik samoksōts brigadei, sastōvušai nu 94 strodnikim, jo kotram strōdnikam samoksōts pa 53 rub.?

105. Cik hektaru zemes apstrōdōs godā 145 traktori, jo vīns traktors var izart 250 ga?

106. a) Vysa sagatavōts ūlu 53146 skreines. Kotrā skreinē pa 1440 gobolu. Cik vysa sagatavōts ūlu?

b) Buceņa ar svikstu sver 45 kg 300 g. Tukšas buceņas svors 3 kg. 700 g. Cik vysa sviksta taidōs 5 buceņōs?

107. Par vīnas tonnas pōrvesšonu dzeļžceļš pajēme 3 rub. 84 kap. Cik jōsamoksoj par 1000 t. pōrvesšonu?

108. Magnitogorska domnas izkausēja vīnā dīnā 1632 t augstvērteiga čuguna. Cik tonnu čuguna jōs izkausēja par mēnesi (30 dīnu)?

109. Lai pōrvest gryudus, kuri beja salasēti dzelžceļa stacijas sabēršonas punktā, beja dūti 7 vilcīni pa 40 vagonu kotrys, vagonā var īvitēt 16 500 *kg*. Cik tonnu gryudu sakrōve vysūs 7 vilcīnūs?

110. Attōļums storp Zemi un Mēnesi 380 000 *klm*, bet Saule nu Zemes atsarūn 400 reižu toļōk, nakai Mēness. Aprēkinōt attōļumu nu Zemes leidz Saulei.

111. Cik patronu vajadzeigs bataljona apbruņōšonai, jo kotram sōvējam (strēlnīkam) vajag 120 patronu, bet bataljonā 400 sōvēju (strēlnīku)? *

112. Kaujas apstōklūs patronu skaits, kuri teik izdūti kotram sōvējam, leidzynoņās 200. Cik patronu vajadzeigs diveju bataljonu apbruņōšonai, jo kotrā bataljonā atsarūn pa 400 sōvēju?

113. Ar vīnu zyrgu diveju skrituļu rotūs vodoj 24 cinka kastes pa 300 patronu kotrā. Cik byus vysa patronu?

114. Vīns dzelžceļa slīžu metrs sver 30 *kg*. Aprēkinōt slīžu svoru, nūlyktūs vīnas slīdes ceļā 65 *klm* garumā.

115. Dzelžceļa vadzs deļ reļsu pīstyprynōšonas pi špalom sver 105 *gr*. Cik kilogramu sver 3 000 vadžu?

116. Lokomotiva vadūšō skrituļa aplūce ir 4710 *mm* gara un taisa trejus apgrīzīņus sekundē. Aprēkinōt vilcīna ōtrumu stundē.

117. Cik hektaru nōkušūs apmāru teirunūs:

1) 760 <i>m</i> . × 2500 <i>m</i> .?	3) 1500 <i>m</i> . × 1500 <i>m</i> .?
2) 1 <i>klm</i> . × 1 <i>klm</i> .?	4) 2 <i>klm</i> . × 800 <i>m</i> .?

118. Teiruma garums 2 400 *m* un plotums 1 200 *m*. Cik hektaru itymā teirumā? teirumā, kura garums un plotums divi reizes leļōks?

119. Cik moksoj ceglu mōjas byuvēšona šaidūs apmārūs: garums 28 *m*, plotums 19 *m*, augstums 14 *m*, jo vīna kuba *m* byuvēšona izmoksoj 27 rub. 95 kap.?

120. Aprēkinōt kūka plōksnes apjomu, kurai škārsgrīzumā ir 75 *mm* vysōs četrōs molōs, bet garums leidzynoņās 4 *m*.

121. Cik sver yudiņs, atsarūnūšajs šaida apmāra traukā:
a) 10 *m* × 6 *m* × 8 *dm*? b) 5 *dm* × 3 *m* × 2 *m*?

122. Kūka bolikai ir plōksnes forma. Jōs apmāri: 4 *m* × 3 *dm* × 2 *dm*. Aprēkinōt jōs svoru, zynūt, ka 1 *dm* sver 600 *g*.

123. Izrēķināt:

Vyngrynājumi
un uzdevumi sa-
likšona, atjem-
šona un reizy-
nōšona.

- 1) $413.12 + 97.45; 481.13 + 2007$
- 2) $209.37 - 29.101 + 324.9$
- 3) $(2103 + 278) \cdot 38$
- 4) $1935 + 1876.23$
- 5) $1727.30 - 900.39$
- 6) $47\,027.24 + 31\,352 - 2408.356$
- 7) $140\,013 - 25.3571 - 119.309$
- 8) (nu golvas) $512 \cdot (3159 - 846 - 2312);$
 $100\,000 + 160 \cdot (140\,000 - 9 \cdot 7000)$
- 9) $(10\,000 - 875) \cdot (10\,201 - 3785)$

124. (131). Kooperatīvs pārdeve 63 audakla goboly pa 35 metri kotrā, pa 4 rub. par metru. Par cik leelu sumu pōrdūts audakla?

125. (132). Pōrdūts treju sōrtu audaklys: 85 *m* pa 5 rub., 38 *m* pa 4 rub. un 102 *m* pa 14 rub. metru. Cik saņemts naudas par audaklu?

126. a) Atvasts 360 bucu karasina (petroleja), kotrā pa 90 *lit*. Cik saņemts naudas par itū karasinu, jō litru pārdeve pa 32 kap.?

b) Cik sver yudiņš ilitajs šaidu apmāru bakā: 80 *cm* × 80 *cm* × 60 *cm*.

127. Tukšs preču vagonš sver 7 200 *kg*, lokomotivs (damps) ar tenderi — 120 tonnu. Kotrys vagonš vad krovu, kuras svors 16 500 *kg*. Cik tonnu sver vasals vilcīns, kurā 40 pikrautu vagonu?

128. Nūpērktš 1 500 centn. gryudu pa 10 rub. 20 kap. par centneri. 920 *cen*. pa 10 rub. 5 kap. par centneri un 1 200 *cen*. pa 9 rub. 95 kap. par centneri. Cik naudas samoksōts par vysim gryudim?

129. Trejs strōdnīku brigades remontēja 8 400 metru garu šoseju. Pymō brigāde strōdēja 108 st. un remontēja pa 24 *m* stundē; ūtrō brigade strōdēja 150 st. un remontēja pa 28 *m* stundē. Cik metru šosejas palyka remontēt trešajai brigadei?

130. Taisnstyuru formas dzelža lūksne 14 *dm* garumā un 8 *dm* plotumā. Nu jōš styurim izgrīze leidzonus kvadratus, kuru molas leidzynoņās 2 *dm*, un nu lūksnes pōrejōš daļas iztaisēja atklōtu skreini. Kaidš itōš skreines apjoms?

131. (124). Darbneicā beja 45 audakla goboly, pa 28 metri kōtrā gobolā. Nu itō audakla sašyva 11 duču veirišu kraklu un 11 duču sīvišu kraklu. Cik palyka drēbes, jo veiriša kraklam vajag 3 m, bet sīvītes — 2 m?

132. (125). Vajadzēja izpumpēt yudini. Dēļ itō pastatēja 5 lelus pumpus un 3 mozeņus. Lelajs pūpms pumpēja 125 spani stūndē, bet mozajs — pa 90 spanu. Picōs stūndēs vyss yudiņš beja izpumpēts. Cik beja yudiņa pyrms pumpēšonas?

133. Ūrzem'ū pluga „Džon-Dir“ sver 1 230 kg. Zavoda „Plug i molot“ strōdniki lyka pīškā itō pluga jaunu konstrukciju 1 021 kg svorā. Cik metala ekonomijas zavods sajems mēnesī, jo vīna mēneša produkcija 5 000 plugu?

134. Mōjas izbyuvēšonai 8 dīnu laikā vodōja ceglus ar 12 vazumim. Cik ceglu beja atvasts, jo ar kotru vazumu beja iztaisēti 3 braucīni dīnā un vīnā vazumā lyka pa 185 goboly?

135. Aznafta laide dorbā divejus jaunus naftas pōrdzeišonas zavodus ar ražeigumu 657 000 t naftas godā. Nu kotrom 100 tonnom naftas izīt 5 tonnas benzina, 25 tonnas karasina, bet pōrejajs sastota naftas atlikas, nu kurom taisa parafīnu, vazelinu, dažaidas smēres u. c. Aprēkinōt, cik tonnu benzina, karasina un atliku dūs itī zavodi par vīnu godu?

136. Baseinā, kurā ir 2 100 spanu yudiņa, īvastas trejs trubas: caur pyrēmū trubu vīnā minūtē iztak 12 spanu, caur ūtrū — 17 spanu, caur trešū — 20 spanu. Cik yudiņa paliks baseinā, jo vysas trejs trubas pabyus vaļā 37 min.?

137. Futbola matčā pīsadālēja 8 356 cylvāki. Nu jim 1 325 cylvāki aizmoksōja par īeju pa 1 rub. 25 kap., 3 578 cylvāki — pa 85 kap., bet pōrejī — 50 kap. Cik vysa beja salasēts naudas?

138. Divi vilcīni vīnā laikā izgōja nu divejom stacijom un īt pretīm vīns ūtram. Vīns nūīt 44 klm, bet ūtrys 52 klm stūndē. Par 9 st. jī sasatyka. Cik lels attōļums storp stacijom?

139. Školnikam beja aizdūts 378 palelynōt 17 reižu, bet jis palelynōja tikai par 17. Par cik sajemtajs skaitlis mozōks par patīsū?

140. Nū kaida skaitļa vajag atjēmt 9 reizes pa 324, lai sajēmt 84?

141. Kaidam skaitļam vajag pīlikt picas reizes palēlynōtū 78, lai sajēmt 500?

142. Izdaļēt:

Dalēšona.

1) 700:25	2500:25	2525:25
5600:25	625:25	750:25
2) 2944:4	5656:7	60 872:8
7506:9	9535:5	353 360:7
7800:8	21 924:7	960 030:9
15 364:4	63 168:8	720 180:9
3248:8	41 804:7	40 065:5
4563:9	50:202:9	70 002:9
3) 20321:7	232 056:8	90 30:7
30 504:6	280 656:8	16 720:8
14 049:7	450 711:9	9630:9

143. Izdarēt dalēšonu:

1) 6156:12	4352:32	42 535:47
2625:15	7128:27	107 010:45
2205:21	93 100:38	2 362 340:58
2) 960:120	2 128 000:7600	4 765 020:780
7250:250	18 777 600:4800	3 909 984:3856
16 900:130	7 290 000:1800	1 085 920:2468
90 000:360	22 161 600:7290	1 021 020:7293
1 651 200:3200	1 334 340:378	2 419 020:604
3) 55 821:69	85 475:263	566 286:834
88 886:98	250 325:475	531 648:576
4) 131 289:321	841 161:3273	32 760 375:4975
313 125:625	200 043:7409	4 260 600:5400
248 363:809	101 809:1669	974 510:4237
572 163:709	1 989 680:187	43 132 000:163 000

144. Izdarēt dalēšonu ar atlykumu.

137 925:37	48 637:45	483 658:37
52 831:59	1 446 109:123	5 095 347:102
456 800:310	986 300:4600	178 000:13 000
85 936:470	1 000 000:999	206 000:2500

145. Izpildēt aizrōdētās darbeibas:

- 1) $240 : 8 - 30 : 2 + 612 : 17 - 66 : 11$
- 2) $156 : 2 + 24 - 12 : 4 + 6.3 - 36$
- 3) $395.52 - 603.25 - 960 : 24$
- 4) $256.407 - 33078 : 298$
- 5) $128.430 - 34125 : 375 + 675 + 6795$
- 6) $1067154 : 4807 - 189 + 707.390$
- 7) $(246535 - 85897) : 1306$; 8) $1600731 : (5163 - 356)$
- 8) $157464 : (14904 : 23)$; 10) $(97548 + 69432) : (16400 - 15388)$

146. Kaidu skaitli vajag pajemt par salikamū 13 reižu, lai sumā saņem 325?

147. Par cik reižu vairōk navar atjemt 19 un 209?

148. Kaidu skaitli vajag pareizynōt uz 17, lai saņem 136?

149. Ar kaidu skaitli vajag pareizynōt 25, lai saņem 300?

150. Cik reižu 41286 lelōks par 983? Cik reižu 21 mozōks par 1701?

151. Kaidis skaitlis 109 reizes mozōks par 11881?

152. Cik reižu vajag pamozynōt 7995, lai saņem 65?

153. Kaidis skaitlis izīs, jo 45855 samozynōsim 45 reizes?

154. Cik reižu pa 75 ir 75?

155. Atrast nu skaitļa 1407 — 67-tū daļu.

156. Cik reižu lēšōk izbyuvēt standarta vasarneicu 2400 rub. vērtēibā, nakai zimas mōju 7200 rub. vērtēibā? Cik reižu zimas mōjas izbyuvēšona 10400 rub. vērtēibā dōrgōka par vasarneicas izbyuvēšonu, kura moksoj 2600 rub.?

157. Kaidis skaitlis sastatēs 19-tū daļu nu skaitļa 1197?

158. Kaidu daļu nu skaitļa 12321 sastatēs skaitlis 333?

159. Uz cik vīnaidom daļom vajag izdalēt skaitli 186711, lai saņem 17?

160. Ar kaidu skaitli vajag izdalēt 24528, lai saņem 219?

161. a) Atrast diveju skaitļu — 241800 uz 600 dalējumu;

b) Izdalēt 3 m 46 cm ar 5.

162. Atrast:

1) trešū daļu nu 30, 45, 60, 72, 99, 150, 624;

2) catūrtū daļu nu 48, 56, 80, 100, 1200, 1640;

3) sastū daļu nu 6, 42, 66, 72, 150, 336, 1200, 3436;

4) septeitū daļu nu 28, 49, 91, 168, 357, 714, 2849;

5) deveitū daļu nu 45, 144, 810, 1728;

6) divpadsmytū daļu nu 36, 72, 144, 492, 1248, 3012.

163. Atrast trejs septeitīs daļas nu 749; trejs pīktīs daļas nu 895; pīcas sastīs nu 612; deveīnas vīnpadsmytīs nu 363; sešas deveītīs nu 432; septeīnas dasmytīs nu 2430.

164. Viļcīnī, kurs sastōvēja nu 17 vagonim, brauce 884 pasažiri. Cik pasažiru videji kreit uz kotra vagona?

165. Školas darbneica izgatavōja 4 duči krāslu par 240 rub. un sajēme jaunu aizsacējumu par 615 rub. Cik krāslu darbneicai ir jō-izgatavoj pa jaunam aizsacējumam (krāslu moksa agrōkō)?

166. Ekipaža priškas skrituļs, pōrejūt 643 *m* garu celu, apsagrīze 144 reizes. Cik reižu par taidu pat ottōļumu apsagrīzs pakales skrituļs, kura aplūce par 30 *cm* lelōka?

167. Viļciņs var pōrit 403 *klm* par 13 st., ar taidu pat ōtrumu jis pōrgōja attōļumu storp pilsātom 6 st. laikā. Cik lels attōļums storp itom pilsātom?

168. a) Nu divejom vītom, attōļums storp kurom 243 *klm* vīnā laikā izbrauce vīns pretim ūtram diveji velosipedisti, nu kurim vīms brauce pa 13 *klm* stundē. Cik kilometru stundē taisēja ūtrajs, jō zynoms, ka jī sasatya par 9 st. pēc izbraukšonas?

b) Nu stacijas izgōja preču vilcīns, kurs stundē nūgōja 21 *klm*. Par 5 st. vēļōk pēc jō izgōja posta vilcīns ar 28 *klm* ōtrumu st. Par cik stunžu pēc izīšonas un kaidā attōļumā nu izīšonas punkta posta vilcīns dadzyna preču vilcīni, (ejūt pa paralelu ceļu)?

c) Nu Moskovas leidz Kurskam 536 *klm*. Nu Moskovas uz Kursku izgōja vilcīns ar ōtrumu 40 *klm*. st., un par 10 st., 20 st. 55 min., jis satya vīnā nu stacijom ar taipat atgōjušū itymā laikā posta vilcīni, kurs izgōja nu Kurska uz Moskovu 16 st. 55 min. Cik kilometru stundē it posta vilcīns?

č) Vīns vilcīns it garum ūtram satyktajam: pyrmajs ar 40 *klm* ōtrumu stundē, ūtrajs ar 32 *klm* ōtrumu stundē. Pyrmō vilcīna pasažirs nūvārōja, ka ūtrajs vilcīns gōja garum jim 10 sek. Aprēkinōt ūtrō vilcīna garumu.

d) Nu A un B izgōja divi vilcīni. Pyrmajs izgōja 8 stundēs 2 min. un it ar 42 *klm*. ōtrumu stundē; ūtrajs izgōja par stundi vēļōk un it ar 35 *klm*. ōtrumu stundē. Kad pyrmajs vilcīns sasnādz punktu B, ūtrajs vilcīns atsarūn nu jō 175 *klm* tōlumā. Kad pyrmajs vilcīns sasnēdze punktu B, un kaidis attōļums storp A un B?

169. Patronu pōrvodōšonas diveju skrituļu vīna zyrga rotūs vad 24 kastes par 300 patronu kotrā. Cik sōvējim pitiks itō patronu daudzuma, rēkinojūt pa 120 patronu uz sōvēja?

170. Vagonā var iekraut 16 t 536 kg. Cik šrapneļu var iekraut vīnā vagonā, jo šrapneles svors — 6 kg 500 g? Cik ielgobolym tiks lōdiņu, jo kotram ielgobolam vajag 212 lōdiņu?

171. Lai nūlikt ar valānōm vīnkōršu irokumu vīna metra garumā, vajadzēigas 65 valānas. Cik vajadzēs valānu dēļ 9 irokumim, kuru garums pa 20 metri kotram?

172. Moskovas drēbu šyunamō fabrika nūdeve magazinam mētelus un kost'umus, vysa 139 gobolus, 8554 rub. vērtēibā. Kotrys metēls moksoj 56 rub., kotrys kost'ums — 70 rub. Cik beja nūdūts mētelu un cik kost'umu?

173. Atrast treju skaitļu sumu, nu kurim pyrmais skaitlis leidzynoņās catūrtdaļai nu 428, ūtrajs sastota piktū daļu nu 975, bet trešajs leidzynoņās dasmytai daļai nu 1000.

174. Īkrōta maize dēļ 180 strōdnīkim uz 36 dīnom. Cik dīnom tyktu itō maizes krōjuma dēļ 120 strōdnīkim?

175. 12 strōdnīku beidze vīnu dorbu 20 dīnu laikā. Par cik dīnom varātu pabeigt tū pat dorbu 48 strōdnīki, strōdojūt ar taidu pat dorba ražēigumu?

176. Jo vazumā likt pa 450 kg myltu, tod vysus myltus var sakraut 16 vazumūs. Cik vazumu vajadzēs, lai nūvest vysus myltus, jo vazumā kraut pa 480 kg?

177. 45 mōju apgōdōšonai yudiņvods kotru dīnu patērej 83 475 spani yudiņa. Cik spanu dīnā kreit uz kotra cylvāka, jo kotrā mōjā videji dzeivoj pa 263 cylv.?

178. a) Vīns skrituļs 7 minutēs apsagrīž 420 reižu, bet ūtrajs 54 minutēs apsagrīž 1 080 reižu. Cik reižu pyrmais grīžas mudrōk par ūtrū?

b) Vīnā ceplī var apdadzynōt 3 900 ceglu par 6 dīnom, ūtrā par 5 dīnom. Par cik dīnu obejūs ceplūs var apdadzynōt 14 300 ceglu?

179. Ustobu vajadzēja pōrtaisēt ar 8 m garu, 25 dm augstu dēļu sīnu. Cik dēļu pa 5 m garumā un 16 cm plotumā vajadzēja dēļ itō? (Apgrīzumu nav).

180. Cik vazumu snīga ar smogū automašīnu jōizvad, lai nūteirēt snīgu nu laukuma, kura apmārs: 75 dm \times 95 dm snīga dziļums 5 dm, jo kotrā vazumā likt pa četri kubometri?

181. a) Cik ceglu apmarūs 25 cm \times 12 cm \times 65 mm vajag dēļ tam, lai izmyurēt sīnu 50 m garumā, 6 dm plotumā, 13 dm augstumā? (Pazuš rēkinūs nāislēgt).

b) Rūkrokštā vysa 672 000 zeim'u. Vajag nūdrukōt 2 400 ek-

zemplārus grōmotu pa itam rŭkrokstam, pi kam uz kotras lopas-puses izvītōt pa 40 aileņu, kotrā aileņā pa 40 drukas zeim'u. Vai tiks asušs 60 rullu papeira vysam izdavumam, bet jo natiks, tod cik papeira rullu vajag pīpērkt, jo nu papeira lopas izīt 16 lopas-pušu un rulli 1 000 lopu?

182. a) Vinu metru gara un tikpat plota vara lŭksne sver 17 800 kg. Aprēkinōt itōs lŭksnes bīzumu milimetrŭs, jo zynoms, ka 1 kub. dm sver 8 900 g.

b) Bakā ilits 200 litru yudiņa. Leidz kaidam augstumam pīlits yudiņs, jo baka dybyna apmāri (1 × 1) kv. m?

183. Izdalēt 2 568 uz taidom divejom daļom, lai vīna byutu pīcas reizes lelōka par ūtru.

184. Skaitli 1 872 izdalēt uz taidom trejom daļom, lai ūtrō byutu trejs reizes, bet trešō — pīcas reizes lelōka par pyrmū.

185. Pīcas reizes pavairōtajs nazynomajs skaitlis, pareizynōtajs vēl ar 8, dūd reizynōjumā 120. Atrast itū skaitli.

186. Jo nazynomū skaitli izdalēt ar 7, tod izīs 48. Atrast itū skaitli.

Atkareiba storp dūtīm skaitlīm un rezultātīm pī reizynōšonas un dalēšonas. Reizynōjuma un dalējuma izameišona.

187. Diveju skaitļu reizynōjums 396. Vīns nu reizynōjumim 36. Kaidis byus ūtrys reizynōtōjs?

188. Kaidis skaitlis, pareizynōts ar 47, dūs reizynōjumā 1081?

189. Atrast nazynomū reizynōtōju:

$$\begin{array}{lll} 56 \cdot x = 504 & x \cdot 48 = 559 & x \cdot 15 = 555 \\ 47 \cdot x = 611 & x \cdot 51 = 612 & 28 \cdot x = 999 \end{array}$$

190. a) Diveju skaitļu dalējums 63, dalētōjs 11. Kam leidzynojs dolamajs?

b) Diveju skaitļu dalējums 450, dalētōjs 20. Kam leidzynojs dolamajs?

191. a) Kaidu skaitli vajag izdalēt ar 27, lai sajemt dalejumā 15?

b) Kaidu skaitli vajaga izdalēt ar 39, lai sajemt 49?

192. a) Kaidu skaitli vajag izdalēt ar 135, lai sajemt dalejumā 10 un atlykumā 7?

b) Kaidu skaitli vajag izdalēt ar 123, lai sajemt dalejumā 9 un atlykumā 4?

c) Kaidis skaitlis pi dalēšonas ar 1234 dalejumā dūs 9 un atlykumā 5?

193. 1) Ar kaidu skaitli vajag izdalēt 1452, lai dalejumā sajemt 132?

b) Ar kaidu skaitli vajag izdalēt 2574, lai sajemt 234?

194. Ar kaidu skaitli vajag izdalēt 3848, lai dalejumā sajemt 160 un atlykumā 8? lai dalejumā sajemt 60 un atlykumā 8?

195. a) Dalētōjs — 19, dalejums — 15, atlykums 17. Atrast dolamū.

b) Dalētōjs 41, dalejums 23, atlykums 15. Atrast dolamū.

c) Dalētōjs — 53, dalejums — 29, atlykums — 25. Atrast dolamū.

196. Dolamajs 648, dalejums 36. Atrast dalētōju.

197. a) Dolamajs 1869, dalejums 24, atlykums 69. Atrast dalētōju.

b) Dolamajs 2100, dalejums 67, atlykums 23. Atrast dalētōju.

198. Atrast x :

$$1) x:52=35 \quad 3) 5643:x=99 \quad 5) 5226:x=402$$

$$2) x:37=111 \quad 4) 29319:x=87 \quad 6) x:7005=30$$

199. Pōrbaudēt izdarētōs reizynōšonas pareizeibu: 365.24, jo reizynōjumā sajemts 8760

405.307 jo reizynōjumā sajemts 124335.

200. Pōrbaudēt izdarētōs dalēšonas pareizeibu (ar dalēšonu un pareizynōšonu).

$$8500:170=50$$

$$6345:135=47$$

$$259689:321=809$$

$$477888:524=912$$

201. Kas nūtiks ar reizynōjumu, jo vīnu nu reizynōjamim palelynōt 3 reizes? 5 reizes? 12 reižu?

202. Diveju skaitļu reizynōjums leidzynojās 144. Kaidis byus reizynōjums, jo vīnu nu reizynōjamim palelynōt 4 reizes, bet ūtru pamest bez izmaiņom?

203. Kas nūtiks ar reizynōjumu, jo vīnu nu reizynōjamim samozynōsim 7 reizes? 10 reižu? 13 reižu?

204. Diveju skaitļu reizynōjums leidzynojās 1044. Kaidis byus reizynōjums, jo vīnu nu reizynojamim samozynōt 12 reižu, bet ūtru pamest bez izmaiņas?

205. Kas nūtikis ar reizynōjumu, jo vīns nu reizynōtōjim byus palelynōts 3 reizes, bet ūtrys palelynōts 7 reizes? jo vīns nu reizynōtōjim byus palelynōts 100 reižu, bet ūtrys byus palelynōts 1 000 reižu.

206. Kas nūtikis ar reizynōjumu, jo vīnu nu reizynōtōjim palelynōt 5 reizes, bet ūtru samozynōt tai pat 5 reizes?

207. Kas nūtikis ar reizynōjumu, jo reizynōjamū palelynōt 12 reižu, bet reizynōtōju pamozynōt 4 reizes? jo reizynōjamū palelynōt 7 reizes, bet reizynōtōju pamozynōt 98 reizes? jo reizynōjamū pamozynōt 24 reizes, bet reizynōtōju palelynōt 72 reizes?

208. Kas nūtikis ar reizynōjumu, jo obejus reizynōtōjus samozynōt 17 reižu?

209. Ir divi dōrzi:

a) Ūtrō dōrza garums 6 reizes, bet plotums 4 reizes lelōks, nakai pyrmajam dōrzam. Cik reižu vīna dōrza (kaida?) laukums lelōks par ūtra dōrza laukumu?

b) Ūtrō dōrza garums 8 reizes lelōks, bet plotums 4 reizes mozōks, par 1. dōrza garumu un plotumu. Cik reižu vīna dōrza laukums lelōks par ūtra dōrza (kaida?) laukumu?

210. Reizynōtōjs samozynōts 10 reižu. Kū vajag izdarēt ar reizynōjamū, lai reizynōjums sasamozynōtu par 120, 100, 60, 10, 5, 2 reizes? lai reizynōjums naizameitu? lai reizynōjums pasalelynōtu 2, 5, 10, 60, 100, 120 reižu?

211. Reizynōjamajs leidzynojās 45. Par cik sasamozynōs reizynōjums, jo reizynōtōjs byus samozynōts par 9 vīninikim?

212. Reizynōjamajs palelynōts 100 reižu. Kū vajag izdarēt ar reizynōtōju, lai reizynōjums naizameitu?

213. Reizynōjamajs palelynōts 10 reižu. Kū vajag izdarēt ar reizynōtōju, lai reizynōjums pasalelynōtu 1 000 reizes?

214. Reizynōjamajs palelynōts 4 reizes. Kas izdarēts ar reizynōtōju, jo reizynōjums pasamozynōja 3 reizes?

215. Reizynōjamajs samozynōts 15 reižu. Kas izdarēts ar reizynōtōju, jo reizynōjums pasamozynōja 5 reizes?

216. Reizynōtōjs palelynōts 147 reizes. Kas izdarēts ar reizynōjamū, jo reizynōjums, pasalelynōja tikai 7 reizes?

217. Kai izameis treju skaitļu reizynōjums, jo pyrmū skaitli palelynōt 5 reizes, ūtrū pamozynōt 10 reižu, bet trešū palelynōt 4 reizes?

218. a) Kas nūtikis ar dalējumu, jo dolamū palelynōt 3 reizes? 7 reizes? 19 reižu? pamozynōt 3 reizes? 5 reizes? 7 reizes?

b) Ūbeļu partija salykta 180 skreinēs. Cik taidu skreinu vajadzēs, jo ūbeļu skaits byus 3 reizes mozōks? 3 reizes lelōks?

c) Dolamajs leidzynojās 115; dalētōjs leidzynojās 3. Kas nūtikis ar dalējumu un atlykumu, jo dolamū palelynōt 2, 3, 6, 7 reizes?

č) Dolamajs 568, dalētōjs 35. Kas nūtikis ar dalējumu un atlykumu, jo dolamū palelynōt 2, 3, 4 reizes? Vai ir vajadzeigs dēl itūs izameišonu aprekinōšonas zynōt dolamō un dalētōja lelumu?

219. a) Kas nūtikis ar dalējumu, jo dalētōju palelynōt 50 reižu? Pamozynōt 15 reižu? jo dolamū un dalētōju palelynōt 325 reizes? dolamū un dalētōju pamozynōt 47 reizes?

b) Ar smogajom automašinom pōrvasts 10.000 konservu banku. Cik banku var byut pōrvasts, jo padūt mašinu 3 reizes vairōk? 2 reizes mozōk?

220. Kai izameis dalējums, jo dolamū palelynōt 200 reižu, bet dalētōju pamozynōt 5 reizes? dolamū palelynōt 4 reizes, bet dalētōju pamozynōt 2 reizes?

221. Dolamajs pamozynōts 4 reizes, bet daletōjs palelynōts 6 reizes. Kas nūtyka ar dalējumu?

222. a) Kas nūtikis ar dalējumu, jo dolamū palelynōt 42 reizes un dalētōju palelynōt 6 reizes? jo dolamū palelynōt 25 reizes un dalētōju palelynōt 400 reižu?

b) Pumps izpumpej vysu yudini nu šahtas 24 stuņžu laikā. Par kaidu laiku var izpumpēt yudini nu šahtas, kurā yudiņa divi reizes vairōk, ar pumpi, kurs strōdoj trejs reizes styprōk par pirmū?

223. Dolamajs palelynōts 17 reižu. Kas izdarēts ar dalētōju, jo dalējums pasalelynōja 51 reizi? jo dalējums pasalelynōja 153 reizes?

224. Dolamajs pamozynōts 10 reižu. Kas izdarēts ar dalētōju, jo dalējums pasalelynōja taipat 10 reižu?

225. Dolamajs pamozynōts 17 reižu, dalējums pasalelynōja 11 reižu. Kai beja izmeits dalētōjs?

226. Dalētōjs pamozynōts divi reizes. Kū vajag izdarēt ar dolamū, lai dalejums sasamozynōtu 50 reižu? 25 reizes?

227. Dolamajs palelynōts uz tik daudz, cik lels dalētōjs. Par cik pasalelynōja dalējums?

228. Dolamajs palelynōts par divkōršōtū dalētōju. Par cik pasalelynōja dalējums.

229. Dolamajs pamozyņots par skaitli, kurs 7 reizes lelōks par dalētōju. Par cik pasamozyņōja dalējums.

230. Dalējums leidzinojās 81, dolamajs palelynōts par divkōršōtu dalētōju. Kam leidzinojās jaunajs dalējums?

231. Sagatavōts sīna krōjums dēļ 18 dīnom. Jo itū krōjumu palelynōt 10 reižu un samozynōt kotru dīnu izdūdāmō sīna daudzumu 4 reizes, tod cik dīnom pītiks itō sīna?

232. Jo dolamū izdalēt ar trejkōršōtū dalētōju, tod izīs 18. Jo dolamū izdalēt ar dalējumu, tod izīs 85. Kam leidzinojās dolamajs, dalētōjs un dalējums?

Sumas, starpeibas un reizynōjuma reizynōšona un dalēšona.

233. Nu rezervuara, kurā ir 12500 spaņu naftas, nafta tak pa trejom trubom. Pa pyrmū trubu iztak 47, pa ūtrū 45, bet pa trešū 38 spaņi minutē. Cik naftas paliks rezervuārā, jo attaisēt vysas trejs trubas uz 55 min? (Izdarēt ar divejim pajēmīnim).

234. Sumu $3\ 827 + 4\ 323 + 1\ 200$ pareizynōt ar 25. (Ar divejim pajēmīnim).

235. Starpeibu 2 306 un 1 894 pareizynōt ar 5 634 un 2 866 sumu.

236. a) Sumu nu skaitlim 576, 864 un 216 izdalēt ar 18. (Ar divejim pajēmīnim).

b) Pōru vai napōru byus suma, ka obeji salīkamī pōru skaiļi? Napōru? Kōdēļ?

c) Pōru vai napōru byus suma, ka nu 7 salīkamim 3 ir pōru skaitli, pōreji nav pōru skaiļi? ka diveji salīkamī ir pōru skaitli, bet pōreji nav pōru skaitli? Kōdēļ?

237. a) Skaitļu 1 800 un 1 400 starpeibu izdalēt ar 200. (Ar divejim pajēmīnim).

b) Pōru vai napōru byus starpeiba, jo mozynojamajs pōru skaitlis, bet mozynōtōjs napōru skaitlis? Kōdēļ?

238. Kotram školņīkam vajag 10 burtneicu mēnesī. Cik vysa burtneicu vajag školņīkim mēnesī, jo 5 klasēs skaitōs 80 cylvāku, 6 klasēs 76 cylvāki, 7 klasēs 72 cylvāki, bet 8 klasēs 62 cylvāki? (Izdarēt ar divejim pajēmīnim).

239. Nūpērtas trejs partijas vīna sorta vodmolos (sukna) 245 m, 650 m un 225 m. Cik aizmoksōts par vysu vodmolu, jo vīns metrs moksoj 8 rub.

240. Treju klasu ustobom ir apmāri:

pyrmai — (10. 5. 4) *kub. m.*

ūtrai — (10. 4. 4) *kub. m.*

trešai — (7. 5. 4) *kub. m.*

Cik škoļniku var izvītīt itymōs klasu ustobōs, jo norma dēl vīna škoļnika 5 *kub. m*?

241. Nūpērkt audaklys trejom partijom pa 8 rub. par metru. Pymū reizi nūpērkt audakla par 2048 rub., ūtrū reizi par 832 rub. un trešū reizi par 1248 rub. Cik vysa metru nūpērkt audaklā? (Izrēkinōt ar divejim pajēmīnim).

242. a) Pareizynōt:

$$36 \cdot (85 \cdot 34) \qquad 49 \cdot 105 \cdot 36$$

un ar dalēšonu pōrbaudēt sajemtūs rezultatu pareizeibu.

b) Pareizynōt protā:

75.99	87.99	47.98	26.199	57.998
45.25	36.50	29.250	351.9	42.499

243. a) Izdalēt reizynōjumu 180.38 ar 45 vysvīnkōršōkā ceļā.

b) Pōru vai napōru byus diveju reizynōtōju reizynōjums, jo obeji jī ir napōru skaitli? jo vīns nu jīm ir pōru skaitlis, ūtrys napōru skaitlis? Kōdēl?

c) Kōdēl vysod izīt pa pōrim reizynōjums nu divejim kaidimnabejs tys pēc tō ejūšim skaitlim?

244. Izdalēt reizynōjumu 660.1188 uz 132, naizrēkinojūt dūtūs skaitļu reizynōjuma, un ar dalēšonu pōrbaudēt rezultatu pareizeibu.

Četras darbeibas.

245. 1) $[5 \cdot (1000 - 105) - 4325] : 6 \cdot 40000 -$
 $- 999999$

2) $[(125 \cdot 8000 - 190000) : 90000 \cdot 6000 - 36000] : 45$

3) $(27000 : 54 \cdot 2000 - 937000) : 45 \cdot 50 : 35000$

246. 1) $[(16000 : 32 - 1640 : 82) : 15 \cdot 7000 - 192000] : 40$

2) $[(97264 : 8 + 1284200 : 100) : 1000 \cdot 7 + 947] \cdot 100$

3) $[(24 \cdot 250 + 18 \cdot 350) : 60 \cdot 400 + (44 \cdot 4500 +$
 $+ 108 \cdot 1500) : 20] : 400$

4) $(64 \cdot 125 + 128 \cdot 75) : 800 \cdot 5000 - (300 \cdot 400 +$
 $+ 5107 \cdot 800) : 70$

5) $(24347420 : 8105 + 572580 : 180) \cdot 504 + 18999380 : 9223$

247. Audakla gobolu 104 *m* garumā vajag pārgrīzt uz taidom divejom daļom, lai pirmajā byutu par 16 metru vairōk, nakai ūtrā. Pa cik metru audakla byus kotrā daļā?

248. Divejōs kastēs 128 *kg* čaja. Jo nu pyrmōs pōrlikt ūtrajā 4 *kg*, tod obejōs byus leidzoni. Cik čaja kotrā kastē?

249. Trejs strōdniki sajēme par dorbu 903 rub. Jo pyrmajš byutu sajēms par 41 rub. mozōk, ūtrys par 75 rub. vairōk, trešajš par 67 rub. mozōk, nakai jī sajēme patiseibā, tod vysī sajemtu pa viņaidai sumai. Cik sajēme kotrys?

250. Trejōs skalinēs 120 ōbuļu. Ūtrajā trejs reizes vairōk, nakai pyrmajā, bet trešajā divi reizes vairōk, nakai ūtrajā. Cik ōbuļu kotrā?

251. Viļčini beja 672 pasažiri, tymā skaitā veirišu četras reizes, bet sivišu divi reizes vairōk, nakai bārnu. Cik beja viļčini veirišu, cik sivišu un cik bārnu?

252. Par 4 duči lizeiku un par 3 duči čaja lizeiceņu aizmoksōts 180 rub.; ūtrā reizē par 4 duči lizeiku un 5 duči čaja lizeiceņu aizmoksōts 204 rub. Cik moksoj lizeika un cik čaja lizeiceņa?

253. Brigadē 8 cylvāki. Jo kotrys sajemtu par 15 rub. vairōk, tod vysa brigade sajemtu 840 rub. Cik sajēme kotrys brigades lūcekli?

254. Vinā nūlyktovā myltu 3 reizes vairōk, nakai ūtrā. Jo nu viņas nūlyktovas izvest 850 *kg*, bet nu ūtras 50 *kg*, tod obejōs nūlyktovōs myltu palyktu viņaids daudzums. Cik myltu kotrā nūlyktovā?

255. a) Ūtrū reizi pa tai pat cenai nūperkts 68 *m* malnas vodmolas un 12 *m* zylas vodmolas, vysa par 1 660 rub. Aprēkinōt cik moksoj metrs viņās un ūtras vodmolas?

b) Dēļ iejas teatrī nu sōkuma pōrdūti 42 bileti nu dōrgōkajim un 16 biletu nu lātōkajim un par vysu sajemts 79 rub.; pēc tam par taidom pat cenom pōrduts uz 81 rub. 38 bileti nu dōrgōkajim un 24 nu lātajim. Cik moksōja kotrys bilets?

256. a) Apovas fabrika izlaide 7 000 pōru veirišu apovas un 4 000 pōru bārnu apovas, vysa uz 136 000 rub. Ūtrā reizē jei izlaide 10 000 pōru veirišu un 4 000 pōru bārnu apovas, vysa uz 184 000 rub. Cik moksoj viņš pōrs veirišu un bārnu apovas?

b) Pōrvasts 16 viņaida svora pasyutējumu un 64 ūtra mozōka svora pasyutējumi, pi kam vysī pasyutējumi svēre 480 *kg*. Ūtrū

reizi pōrvasts 15 taidu pat lelōku pasyutējumu un 72 taidu pat mozōku pasyutējumu, vysa uz 510 *kg*. Cik svēre kotrys pasyutējums?

257. a) Nūpērkt 30 *m* pyrmō sorta vodmolas un 40 *m* ūtro sorta vodmolas, vysa par 800 rub., pi kam pyrmō sorta vodmola divi reizes dōrgōka par ūtrō sorta vodmolu. Cik moksoj vīns metrs obeju sortu vodmolas.

b) Nūpērkt 36 *kg* ōbuļu un 32 *kg* grušu, pi kam par vysu percinī aizmoksōts 200 rub. Cik moksoj vīns *kg* ōbuļu un grušu, jo 1 *kg* grušu divi reizes dōrgōks par 1 *kg* ōbuļu?

c) 80 *t* ōbuļu uz vītas taida pat moksa, kai 132 *t* grušu. Pōrvadūt 80 tonnu ōbuļu uz piļsātu, jūs pōrdeve, sajēmūt par kotru ōbuļu tonnu pa 2020 rub., pi kam grīze atpakaļ izdavumus par pōrvodōšonu vysa 1600 rub. Cik moksoj vīna tonna grušu uz vītas?

258. Uz divejim plauktim atsarūn 765 grōmotas. Jo nu vīna plaukta nūjemt 35 grōmotas, tod uz obejom paliks leidzoni. Cik grōmotu uz kotra plaukta?

259. Zavodā trejūs cehūs kūpā strōdoj 624 cylvāki. Pyrmajā cehā 5 reizes vairōk strōdniku, nakai ūtrā, bet trešā tik strōdniku, cik pyrmajūs cehūs kūpā. Cik strōdniku kotrā cehā?

260. Apgērba sašyušonai vajadzēja 1224 *m* audakla pa 100 *cm* plotumā. Itō audakla vītā īdeve 1530 *m* audakla cyta plotuma. Kaidis itō audakla plotums?

261. 8 mašinistes par 5 dīnom, strodojūt dīnā pa 6 stundes, var nūdrukōt 1440 lopu. Cik dīnu vajadzēs, lai nūdrukōt 2520 lopu, jo strōdēs 10 mašinistes (pi tō pat dorba dīnas garuma un ar taidu pat dorba ražeigumu)?

262. Lagerī ir maizes krōjums nu aprēkina pa 800 *gr* uz cylvāka, bet lagerišu skaits pasalelynōja par 130 cylvāku. Lai maizes krōjuma pītyktu uz taida pat laika, izdūšonas norma beja samozy-nōta leidz 600 *gr*. Cik cylvāku lagerī beja nu sōkuma?

263. Divi puikas sadalēja 203 rikstus tai, ka vīns nu jīm sajēme tik pōru, cik ūtrys pīcinīku. Cik rikstu datyka kotram?

264. 48 zemes racēji izroka grōvi 60 dīnu laikā. Cik dīnēs varātu izrakt taidu pat grōvi 36 zemes racēji?

265. 36 strōdnīki izcērta meža učastku 120 dīnu laikā. Cik vajadzēigs cylvāku, lai izcērst taidu pat učastku par 40 dīnu otrōk?

266. Ekipaža priškas skrituļs apsagrīž 17 reižu tymā laikā, ka pakales skrituļs apsagrīž tikai 11 reižu. Cik apgrīziņu iztaisēs priškas skrituļs tymā laikā, kad pakales skrituļs apsagrīz 231 reizi?

267. Ustobas greidas nūklōšonai vajadzēigs 48 m linoleuma 2 m plotumā. Cik vajadzēs linoleuma 3 m plotumā?

268. Pōrtykai dēļ 920 cylvākim atlaists 7 360 rub. Cik naudas vajaga atlaist, jo cylvāku skaits pasalelynōs par 250?

269. 80 ustobu apgaismōšonai nūpērkt 480 lampēnu, bet jōs vajadzēja sadalēt uz vairōk ustobom, kō rezultātā uz kotras ustobas kryta par 2 lampēnas mozōk, kai beja paradzāts. Uz cik ustobom sadalētas lampēnas?

270. Školņiks apsajēme izpildēt 40 uzdavumu. Par kotru pareizi izpildētū uzdavumu jam teik pīrēkinotas 3 acs, bet par kotru napa-reizi izpildētū uzdavumu, jam teik aizstreipōtas 5 acs. Pi pōrbau-dēšonas izarōdēja, ka školņikam nav ni vīnas acs. Cik uzdavumu izpildēts pareizi?

271. Turists, atsarūnūt kotru dīnu ceļā pa 6 stundēs, 12 dīnu laikā var pōrīt 360 klm. Cik dīnu jam jōpavoda ceļā, lai iztaisēt 660 klm, ejūt uz prišku ar tū pat ōtrumu?

272. 276 riksti salykti 2 gubeņōs tai, ka vīnā izarōdēja tik pīci-nīku, cik ūtrā septeinīku. Cik rikstu kotrā gubeņā?

273. Vīnas grupas strōdnīks sajem dīnā 4 rub., bet ūtras, aug-stokōs grupas — 6 rub. Cik strōdnīku nu kotras nu itom grupom ir zavodā, jo jūs olga par mēnesi (24 dorba dīnas) sastota 19 440 rub.?

274. Lai izpumpēt yudiņi nu rezervuara, teik statēts pumps, kurs pumpej 30 spaņu minutē: par 50 minutem stota vēl ūtru pumpi, kurs pumpej pa 70 spaņu minutē, un strodoj ar obeiim pumpim 45 min. laikā. Par kaidu laiku byutu izpumpēts yudiņs, jō nu poša sōkuma strōdōtu obei pumpi?

275. Vīnā svoru blūdenā atsarūn vara gobols un 6 kg gire, ūtrā — vara gobols un 14 kg gire, svori leidzsvorā. Kad obeijs vara gobolus pōrlyka vīnā blūdenā, tod ūtrajā vajadzēja pilikt dēļ leidzsvora vēl 36 kg giru. Cik svora kotrā vara gobolā?

276. a) Arteļs apsajēme iztaisēt šoseju 36 dīnu laikā. Dēļ itō vajadzēja likt dorbā 84 cylvāki dīnā, bet 18 dīnu laikā strōdōja tikai 24 cylvāki, un 6 dīnu laikā strōdōja 168 cylvāki. Cik vajag likt strōdnīku, palykušajōs dīnōs, lai leidz nūlyktam laikam pabeigt dorbu? Vysi strōdnīki videji pylda vīnu un tū pat normu.

b) Vajag izkraut nu laivas 231 t 840 kg zyvū. Dēļ itō dorbā nu sōkuma beja sastatēts arteļs nu 18 krōvejim, par 4 st., pi jim pīsa-vīnōja vēl 16 cylvāku. Cik stundēs beja izkrauta laiva, jō kot-rys strōdnīks stundē varēja iznest videji par 840 kg zyvū?

277. Divejim beja 240 rub. Kad vīns īdeve ūtram 30 rub., tod pī jim naudas palyka vīnāids daudzums. Cik beja naudas pī kotra?

278. Diveju skaitļu suma 1 980, bet jo nu vīna atjemt 285, ūtram pīlikt 285, tod sajemsim leidzonus skaitļus. Atrast itūs skaitļus.

279. Kāids skaitlis nu pareizynōšonas ar 24 pasalelynōja par 1 978? nu dalēšonas ar 36 pasamozynōja par 875?

280. Izdalēt 1 800 uz taidom trejom daļom, lai pyrmō byutu par 400, bet utrā par 200 lelōka par trešū.

281. Diveju skaitļu suma 13 248, bet dalējums vai rezultats 35. Atrast itūs skaitļus.

282. Izdalēt 786 uz taidom četrom daļom, lai pyrmō byutu par 24 lelōka par ūtrū, par 16 lelōka par trešū un par 46 lelōka par catūrtū.

283. Diveju skaitļu suma 38 570. Izdolūt vīnu ar ūtru, sajemsim dalejumā 3 un atlykumā 922. Atrast itūs skaitļus.

284. Atrast divejus skaitļus, pī kurim starpeiba 9 256, bet dalējums leidzinojās 27.

285. Atrast videjū arifmetiskū nu trejim skaitlim: 125, 317, 491.

286. Diveju skaitļu videjājs arifmetiskājs 130: vīns nu skaitlim 150. Atrast ūtru.

287. Diveju skaitļu suma 410; dolūt lelōkū skaitli ar mozōkū dalējumā izīt 7 un atlykumā 10. Atrast itūs skaitļus.

288. Diveju skaitļu dalējums 3, bet atlykums 10. Jo salikt dolamū, dalētōju, dalējumu un atlykumu, tod izīs 143. Atrast dolamū un dalētōju.

289. Teik samatynōti 2 zubainī skrituli, pī kam pyrmājam 15 zūbu, ūtrājam 28 zūbi. Pyrmājs skrituļs taisa 32 apgrīzīņus 15 sekundēs. Cik apgrīzīņu taisa ūtrājs skrituļs 21 min.?

III. Skaitļu dolameiba.

Skaitļi vīnkōrši
un salykti.

1. Pīrakstēt vysus vīnkōršūs skaitļus nu 1 leidz 100.

2. Pīrakstēt vysus salyktūs skaitļus nu 1 leidz 50.

3. Kāidi nu skaitlim: 28, 44, 17, 43, 75, 1 684, 546, 79, 740, 1 001, 76, 1 036, 31, 885, 83 — vīnkōrši un kāidi salykti? Izrakstēt jūs atseviški tabelēs.

4. Pīrakstēt divejus, trejus, četrus saliktus skaitļus, kuri byutu atteiceibā vīns pret ūtru vīnkōrši.

Skaitļu dolamei-
bas pazeimes.

5. Pīrakstēt vysus pōru skāitļus nu 1 leidz 20, un 30 leidz 70.

6. Izrakstēt nu dūtim skaitlim vysus skaitļus, kuri dolās bez atlykuma ar 2, ar 4, ar 8:

29	176	496	824	34	197	500	7000
88	202	568	2741	124	310	601	80 000

7. Atrast un izrakstēt tabelēs vysus skaitļus, kuri dolās bez atlykuma ar 3, ar 9:

111	539	8205	378	713	8991
455	819	13 707	612	2016	902 351

8. Atrast un izrakstēt tabelēs vysus skaitļus, kuri dolās bez atlykuma ar 2, ar 3, ar 4, ar 5, ar 8, ar 9, ar 10, ar 25, ar 100:

15	40	63	86	325	675	1616	30 591
21	44	64	88	362	692	3000	40 000
22	51	65	124	404	700	7299	25 000
30	52	76	136	450	850	9005	71 100
32	58	81	142	568	1500	12 054	540 000

9. Atrast un izrakstēt tabelēs vysus skaitļus, kuri dolās bez atlykuma ar 6, ar 12, ar 15, ar 18, ar 20, ar 30, ar 36, ar 40, ar 50, ar 75:

18	195	420	492	760	1818	7000
54	198	426	500	840	2440	8180
66	200	450	585	900	3030	8400
144	264	465	720	1116	3580	12 000
180	372	468	732	1704	3650	25 000

10. Pīrakstēt pa divi treju zeim'u skaitli un pa divi četri zeim'u skaitli, kuri dolās bez atlykuma ar 2, 3, 9, 5, 10, 6, 12, 18.

11. Pīrakstēt nu lobōs puses skaitļam 3 568 cyporu, lai dabōtajs skaitlis dalētūs ar 2, ar 3, ar 6.

12. Nu cyporim 8, 0, 3, 7, sastatēt skaitli, kurs dalētūs bez atlykuma ar 15.

13. Nu cyporim 0, 2, 3, 4 pīrakstēt skaitļus, kuri dalētūs bez atlykuma ar 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 15, 18.

14. Naizdorūt salikšonas, izzynōt, vai dolās suma $348 + 196$ ar 2, 3, 4, 6, 12, 15.

15. Naizdorūt atjemšonu, izzynōt, vai dolās starpeiba $756 - 384$ ar 2, 3, 4, 6, 12, 15.

16. Naizzynūt rezultata, pasacēt, vai dolās $354 + 238$ ar 2, 3, 6.

17. Napareizynoūt, izzynōt, vai dolās 148.75 ar 2, 3, 5, 6, 4.

Skaitļu sadalē-
šona vīnkōršajūs
reizynōtō-
jūs (dalētōjūs).

18. Sadalēt vīnkōršajūs dalētōjūs nōkušūs skaitļus:

1) 100	6) 1500	11) 15 360
2) 300	7) 7000	12) 15 600
3) 216	8) 3240	13) 41 472
4) 360	9) 4608	14) 86 625
5) 810	10) 10 368	15) 455 625

19. a) Atrast nōkušūs skaitļūs vysus vīnkōršūs dalētōjūs:

180	400	709	2304	8136	2464	9828
240	612	972	5220	12 250	11 440	

b) Parōdēt, ka kotrys nu skaitlim 6, 28, 496 leidzynojās vysu jō dalētōju sumai, naīskaitūt jō poša.

Vairōku skaitļu
kūpejajs vys-
lelokajās dalē-
tōjs un vysmo-
zōkajās dolamajās.

20. Atrast vysus kūpejūs dalētōjūs dēļ nōkušu skaitļu pōrim un jūs kūpejū lelōkū dalētōju:

1) 96 un 84	5) 320 un 1152
2) 105 un 135	6) 2048, 2304 un 1792
3) 360 un 252	7) 224, 168, 280 un 392
4) 486 un 729	8) 1008, 1260, 882 un 1134

21. Pīrakstēt nazcik skaitļu, dolamūs ar 3; 7; 15; 12; 8 un 5; 3 un 12; 6 un 10.

22. Kaidis byus vysmozōkajās dolamajās skaitļam 8? kūpejajs vysmozōkajās dolamajās skaitļam 5 un 20? 5 un 7? 11 un 24? 120 un 40?

23. Atrast vysmozōkūs dolamūs nōkušim skaitlim:

1) 3, 2 un 5	8) 45, 55, 11 un 110
2) 7, 9 un 2	9) 27, 18, 90 un 60
3) 8, 25 un 3	10) 32, 36, 72 un 48
4) 4, 8, 2 un 16	11) 30, 75, 45, 18 un 27
5) 50, 80, 40 un 10	12) 24, 108, 216 un 135
6) 35, 7, 10 un 5	13) 462, 110, 70, 231, 770 un 210
7) 45, 30, 15 un 180	14) 350, 540 un 640

24. Kasteitē ir zeimuli. Jūs skaits mozōks par 300, bet lelōks par 200. Cik zeimuļu kasteitē, jo zynoms, ka tī ir vasals desmit'u skaits, taipat vasals duču skaits zeimuļu?

25. Vysmozōkajs diveju skaitļu dolamajs 720; jūs kūpejajs vysmozōkajs dalētōjs 12 reižu mozōks par vysmozōkū dolamū. Zynūt, ka pyrmais skaitlis leidzinojās 240, atrast ūtrū skaitli.

26. Trejs kudži iit portā pēc kotra reisa. Pyrmais kudžs iztaisa sovū reisu 6 dīnu laikā: ūtrys 5 dīnu laikā, trešajš 10 dīnu laikā. Par cik dīnu (tyvōkā laikā) sasatiks portā pyrmais kudžs ar ūtrū: pyrmais kudžs ar trešū: ūtrajš ar trešū un vysi trejs kudži kūpā?

IV. Vīnkōršōs daļas.

Jēdzīns par daļom

A. (prōtā). 1) Kai dabōt pusmetra nu vasala metra? catūrtdaļu nu vasala metra? ostoitū daļu nu vasala metra? Saleidzynōt pa pōrim nūsauktōs daļas: Kaida daļa lelōka un cik reižu lelōka?

2) Kaidas daļas īzīs, jo papeira lopu sagrīzt nu sōkuma uz pusēm, pēc tam kotru daļu pōrgrīzt vēl uz pusēm un vēl nu jauna uz pusēm?

3) Vīnu kilogramu čaja leidzoni izbēre 3 paceņōs, ūtru kilogramu čaja izbēre leidzoni 6 paceņōs, trešu — 12 paceņōs. Kaida kilograma daļa kotrā paceņā un cik reižu pyrmaajā gadējumā kotrā paceņā byus vairōk čaja, kai ūtrā un trešā gadējumūs?

4) Karasina krōjums iztārāts 5 dīnu laikā; kaida daļa nu bejūšō karasina krōjuma iztārāta 1 dīnā, 2 dīnōs, jo vysōs dīnōs karasina patērēšona beja vīnaida?

5) Maizes kukuli sagrīze uz 8 leidzonom daļom un apēde 3 daļas. Kaida daļa maizes palyka?

6) Karasina krājums iztārāts 7 dīnu laikā: kaida karasina daļa iztārāta 1 dīnā, 3 dīnās, 5 dīnās (rēķinot, ka videji karasina patērēšana vysās dīnās beja vīnaida)?

7) Cik centimetru pusmetrī? catūrtajā metra? pīktā daļā metra?

8) Cik minutu pusē, trešajā, catūrtajā, dasmytajā, divpadsmytajā stundes daļā?

9) Cik papeira lopu pusstopā? stopas catūrtajā? stopas trejās catūrtajā? pīktā destes daļā?

Aizrōdejums. Vīnā stopā 1000 lopu; vīnā destē 25 lopus.

10) Nu 3 kg myltu izcepe 5 vīnaidus maizes kukulus. Cik myltu patārāts kotrā kukulī?

11) 31 dīnas laikā patārāts 4 kg cukra. Kaidu cukra daļu patērēja videji dīnā?

12) Kaidu metra daļu sastota 1 *dm*? 1 *cm*? 1 *mm*? 9 *dm*?
39 *cm*?

13) Kaidu rubļa daļu sastota 1 kap.? 3 kap.? 27 kap.?

14) Kaidu goda daļu sastota 1 mēness? 7 mēneši?

15) Kaidu stundes daļu sastota 11 min.? 43 min.?

16) Kaidu sutku daļu sastota 1 stunde? 7 st.? 23 st.?

17) Cik pīktūs daļu vīnā vīninikā? divejās vīninīkūs? četrūs vīninīkūs?

18) Cik septeitūs daļu sastōv divejūs vīninīkūs? četrūs vīninīkūs? pīcūs vīninīkūs?

19) a) 1 kilogramu čaja izbēre pa paceņom tai, ka kotrā nu jom byutu pa vīnai kilograma dasmytālai. Cikās paceņās izbēre čaju?

b) Cikās paceņās izbēre 3 kilogrami čaja, jo kotrā nu paceņom izbēre pa vīnai kilograma dasmytālai? pa vīnai kilograma divdasmytai daļai? Cik naudas sajēme par vysu čaju padejā gadējumā, jo kotru paceņu pōrdeve pa 5 rub. 20 kap.?

20) Trejs vīninīkus sadalēja pīcās leidzonās daļās. Kam leidzinojās kotra daļa? Kam leidzinojās trejs taidas daļas?

21) Kaidu vīninīka daļu sastatēs: diveju vīninīku pīktō daļa? treju vīninīku catūrtō daļa? septeīņu vīninīku dasmytō daļa?

22) Vīninīks sadalēts 3 leidzonās daļās, kotra nu itom daļom sadalēta uz pusēm un vēl reizi uz pusēm. Uz cik leidzeigom daļom galeīgi sasadalēs vīninīks?

23) Nūteiktu garumu vajag izdalēt uz 6, uz 9, uz 12 leidzeigom daļom. Kai var izdarēt itū dalēšonu, izvadūt jū pakōpiniski?

24) Vasalu skaitli vajag izdalēt uz 6, 13, uz 15, uz 18 daļom na par reizi, bet pakāpiniski. Kai var izdarēt itū dalēšonu?

25) 3 ga lels teirums sadalēts 8 leidzeigūs učastkūs. a) Kaidu daļu nu vysa laukuma aizjem vīns učastks? b) Kaidu gektera daļu aizjem kotrys učastks? c) Izrēkinōt kotra učastka laukumu kva-dratmetrūs.

26) 5 kg konfetu sadalēja leidzoni storp 8 pērcējim. a) Kaidu konfetu daļu sajēme kotrys pērcējs? b) Kaidu kilograma daļu sa-jēme kotrys pērcējs? c) Cik gramu konfetu sajēme kotrys pērcējs?

Daļas pareizōs un napareizōs; daļu palelynōšona un pamo-zynōšona.

1. a) pōrskaitēt daļas:

$$\frac{2}{7}, \frac{3}{8}, \frac{4}{11}, \frac{28}{35}, \frac{41}{53}, \frac{12}{12}, \frac{15}{15}, \frac{17}{5}, \frac{23}{9}, \frac{102}{21}, \frac{304}{101}$$

b) aizrōdēt, kai kotra nu nōkūšom daļom sastatēta: nu vīninīka:

$$\frac{3}{5}, \frac{6}{13}, \frac{21}{25}, \frac{29}{37}, \frac{17}{17}$$

c) pōrskaitēt skaitļus:

$$2\frac{1}{2}, 3\frac{1}{4}, 5\frac{2}{3}, 27\frac{3}{4}, 115\frac{1}{2}$$

2. a) Pīrakstēt ar cyporim daļas: vīna septeitō, trejs catūrtda-las, pīcas ostoitōs, trejpadsmīt pīcpadsmytūs, trejs četrudasmytōs, septeinaš symts divdesmit piktōs, ostoīndesmit četras četru desmit septeitōs.

b) Pīrakstēt daļu veidā dalējumu, jo dolamajs 3, bet dalētōjs 4; jo dolamajs 9, bet dalētōjs 10; jo dolamajs 17, bet dalētōjs 202; jo dolamajs 35 un dalētōjs 35; jo dolamajs 35, bet dalētōjs 27; jo do-lamajs 100, bet dalētōjs 41.

c) Pīrakstēt ar cyporu paleidzeibu: treju vīninīku caturtdaļu, pīcu vīninīku septeitū daļu, 11 vīninīku ostoīnpadsmytū daļu, 7 vīninīku 25-tū daļu.

č) Pīrakstēt ar cyporim pīcpadsmytū daļu nu kotra nōkušō skaitļa: 7, 11, 19, 13, 47, 61.

d) Pīrakstēt, kaidu kilometra daļu sastota 3 m, 27 m, 143 m.

dz) Pīrakstēt, kaidu kilograma daļu sastota 5 g, 97 g, 561 g.

dž) Pīrakstēt, kaidu tonnas daļu sastota 5 kg, 23 kg; kaidu centra daļu sastota 7 kg, 19 kg.

3. a) (Prōtā). Cik vasa trešdaļu divejūs, četrūs, pīcūs, sešūs vīninīkūs?

b) Cik vasa pušu kotrā nu nōkušim skaitlim:

$$2\frac{1}{2}, 3\frac{1}{2}, 7\frac{1}{2}, 10\frac{1}{2}?$$

4. a) (Prōtā). Cik desmitdaļu 1, 2, 3, 4, 8, 12?

b) Cik vasa catūrtdaļu kotrā nu nōkušim skaitlim:

$$2\frac{1}{4}, 4\frac{1}{4}, 8\frac{1}{4}, 12\frac{1}{4}, 20\frac{1}{4}?$$

c) Cik vasa catūrtdaļu kotrā nu nōkušim skaitlim:

$$3\frac{1}{5}, 5\frac{2}{5}, 6\frac{1}{5}, 10\frac{3}{5}, 20\frac{3}{5}?$$

5. (Prōtā). Attōļumu nu Moskovas leidz Leningradam vīļcīns pōrgōja 12 stūņžu laikā. Kaidu itō ceļa daļu jis pōrgōja 7 stundēs?

6. (Prōtā). Jo 5 vīninīkus sadalēt 6 leidzonēs daļēs, kam leidzys nōsis kotra daļa? Cik sastatēs pīcas taidas daļas?

7. Pīrakstēt nazcik daļu, mozōku par vīninīku.

8. Pīrakstēt nazcik daļu, leidzeigu vīninīkam.

9. Pīrakstēt nazcik daļu, lelōku par vīninīku.

10. a) Izrakstēt atseviški pareizōs un napareizōs daļas nu nōkušom daļom:

$$\frac{3}{4}, \frac{7}{9}, \frac{10}{7}, \frac{8}{11}, \frac{12}{5}, \frac{1}{8}, \frac{5}{17}, \frac{16}{5}, \frac{13}{4}, \frac{12}{12}, \frac{11}{15}, \frac{17}{16}$$

b) Cik vasalu vīninīku nōkušōs daļēs:

$$\frac{10}{2}, \frac{14}{2}, \frac{12}{4}, \frac{24}{4}, \frac{12}{3}, \frac{21}{3}, \frac{45}{3}, \frac{49}{7}, \frac{63}{7}, \frac{91}{7}, \frac{91}{13}, \frac{66}{11}$$

11. Izdalēt vasalus skaitļus nu daļom:

$$a) \frac{9}{3}, \frac{8}{4}, \frac{15}{4}, \frac{10}{3}, \frac{12}{5}, \quad b) \frac{5}{2}, \frac{4}{3}, \frac{7}{4}, \frac{11}{5}, \frac{13}{6}, \frac{19}{11}, \frac{41}{7}, \frac{39}{13}, \frac{70}{13}, \frac{79}{15}$$

$$c) \frac{100}{7}, \frac{99}{5}, \frac{141}{13}, \frac{108}{15}, \frac{325}{13}, \frac{328}{17}, \frac{307}{39}, \frac{301}{30}, \frac{217}{20}, \frac{105}{5}, \frac{328}{19}, \\ \frac{500}{3}, \frac{502}{11}, \frac{103}{19}, \frac{1000}{9}, \frac{1375}{16}, \frac{1013}{21}, \frac{1623}{31}, \frac{4701}{50}, \frac{8743}{78}, \frac{5000}{8}$$

12. a) Cik deveitūs, vīnpadsmytūs daļu skaitļus: 1, 2, 3, 4, 5, 6?

b) Cik catūrtūs un ostoitūs daļu $\frac{1}{2}, 1\frac{1}{2}, \frac{3}{4}, 2\frac{1}{4}, 3\frac{1}{4}, 5\frac{1}{2}$?

13. a) Izsacēt trejspadsmytīs daļīs skaitļus: 9, 11, 12, 17, 19.

b) Cik divpadsmytīs daļu $\frac{5}{6}$, $\frac{2}{3}$, $\frac{3}{4}$?

14. Pōrvērst napareizajīs daļīs skaitļus:

$$\begin{array}{cccccccccccc} 1\frac{1}{2}, & 1\frac{2}{3}, & 4\frac{2}{7}, & 8\frac{5}{13}, & 31\frac{5}{6}, & 105\frac{3}{4}, & 17\frac{11}{40}, & 83\frac{7}{11}, & 25\frac{19}{36}, \\ 3\frac{1}{3}, & 2\frac{3}{4}, & 3\frac{4}{7}, & 9\frac{4}{15}, & 20\frac{1}{9}, & 28\frac{11}{12}, & 20\frac{3}{10}, & 116\frac{2}{3}, & 98\frac{17}{25}, \\ 3\frac{1}{5}, & 3\frac{5}{8}, & 5\frac{11}{12}, & 18\frac{5}{16}, & 32\frac{3}{7}, & 204\frac{7}{25}, & 14\frac{15}{9}, & 2\frac{101}{107}, & 115\frac{15}{19}. \end{array}$$

15. Kaida nu daļom: $\frac{6}{7}$, $\frac{4}{17}$, $\frac{5}{17}$, $\frac{9}{17}$ vyslelōka un kaida vysmozōka?

16. Kaida nu daļom: $\frac{3}{7}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{3}{13}$, $\frac{3}{20}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{3}{14}$, $\frac{3}{19}$ vyslelōka un kaida vysmozōka?

17. Daļas: $\frac{1}{19}$, $\frac{13}{19}$, $\frac{7}{19}$, $\frac{4}{19}$, $\frac{9}{19}$, $\frac{6}{19}$ sakōrtōt pa jūs lelumam isōcūt ar vysmozōkū.

18. Dāļas: $\frac{7}{9}$, $\frac{7}{11}$, $\frac{7}{8}$, $\frac{7}{12}$, $\frac{7}{10}$, $\frac{7}{13}$, $\frac{7}{15}$ sakōrtōt pa jūs lelumam, sōcūt ar vyslelōkū.

19. Saleidzinojūt ar vīnīniku, aprēkinōt, kaida nu nōkušom daļom lelōka: $\frac{3}{4}$ vai $\frac{2}{3}$, $\frac{4}{5}$ vai $\frac{5}{6}$, $\frac{1}{2}$ vai $\frac{3}{7}$, $\frac{3}{4}$ vai $\frac{2}{5}$, $\frac{15}{35}$ vai $\frac{16}{17}$.

20. Saleidzinojūt ar $\frac{1}{2}$, aprēkinōt, kaida nu daļom: $\frac{5}{12}$, $\frac{9}{20}$, $\frac{7}{16}$ vyslelōka un kaida — vysmozōka.

21. (Prōtā). Cik reižu $\frac{1}{2}$ lelōka par $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{3}$ lelōka par $\frac{1}{3}$ lelōka par $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{1}$.

22. (Prōtā). Cik reižu $\frac{1}{100}$ mozōka par $\frac{1}{50}$, $\frac{11}{25}$, $\frac{1}{5}$?

23. a) Palelynōt divi reizes kotru nu daļom:

$$\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{1}{6}, \frac{2}{5}, \frac{3}{7}, \frac{4}{19}, \frac{7}{10}, \frac{13}{18}$$

b) Palelynōt trejs reizes kotru nu daļom:

$$\begin{array}{cccccccc} \frac{1}{4}, & \frac{1}{6}, & \frac{1}{8}, & \frac{1}{10}, & \frac{2}{5}, & \frac{1}{7}, & \frac{4}{11}, & \frac{5}{23}, & \frac{7}{29}, \\ \frac{11}{25}, & \frac{5}{31}, & \frac{1}{13}, & \frac{1}{15}, & \frac{1}{12}, & \frac{4}{9}, & \frac{7}{24}, & \frac{5}{7}, & \frac{9}{11}. \end{array}$$

c) Daļu $\frac{3}{8}$ palelynōt 2 reizes, 3 reizes, 5 reizes.

č) Daļu $\frac{2}{9}$ palelynōt 4 reizes; daļu $\frac{3}{13}$ palelynōt 3 reizes; un $\frac{5}{39}$ palelynōt 7 reizes.

d) Palelynōt divi reizes skaitļus: $1\frac{3}{7}$, $2\frac{1}{5}$, $3\frac{2}{9}$.

dz) Pareizynōt ar 2 skaitļus: $\frac{2}{7}$, $\frac{3}{10}$, $\frac{5}{13}$

24. a) Samozynōt divi reizes kotru nu daļom:

$$\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}, \frac{1}{8}, \frac{1}{7}, \frac{5}{9}, \frac{8}{9}, \frac{12}{13}, \\ \frac{7}{15}, \frac{13}{17}, \frac{16}{21}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{14}{23}, \frac{19}{25}, \frac{34}{357}$$

b) Samozynōt 3 reizes kotru nu daļom:

$$\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{1}{6}, \frac{1}{8}, \frac{1}{12}, \frac{3}{5}, \frac{3}{10}, \frac{2}{9}, \frac{2}{15}$$

c) Samozynōt 4 reizes kotru nu daļom:

$$\frac{2}{5}, \frac{3}{4}, \frac{3}{8}, \frac{5}{7}$$

č) Izdalēt ar 2 nōkušus skaitļus: $\frac{4}{5}$, $\frac{3}{5}$, $\frac{8}{11}$, $\frac{7}{11}$.

d) Daļu $\frac{4}{5}$ samozynot 2 reizes; $\frac{3}{5}$ samozynōt 5 reizes; $\frac{3}{7}$ samo
mozynōt 4 reizes.

dz) Samozynōt divi reizes skaitļus: $2\frac{2}{3}$, $2\frac{3}{4}$, $4\frac{1}{2}$.

25. Kas nūtiks ar daļu, jo:

a) jōs rōdētōju palelynōt 7 reizes? 9 reizes? 15 reižu?

b) jōs rōdētōju pamozynōt 5 reizes? 3 reizes? 11 reižu?

c) jōs saucēju palelynōt 10 reižu? 5 reizes? 7 reizes?

č) jōs saucēju pamozynōt 8 reizes? 9 reizes? 13 reižu?

d) daļu $\frac{2}{5}$ palelynōt 4 reizes, bet pēc tam sajemtū skaitli samo
zynōt 3 reizes. Daļu $\frac{8}{9}$ pamozynōt 4 reizes, bet pēc tam sajemtū
skaitli palelynōt 3 reizes.

26. a) Kas nūtiks ar kotru nu daļom: $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{9}$, $\frac{4}{13}$, $\frac{1}{7}$, , $\frac{8}{25}$, jo
kotrai nu jom atsvīst saucēju?

b) Kas nūtiks ar kotru nu nōkušom daļom: $\frac{2}{3}$, $\frac{6}{7}$, $\frac{4}{5}$ jo rōdē-
tōju izdalēt ar 2? jo saucēju pareizynōt ar 3? pareizynōt ar 5?

c) kaidu vīnīnīka daļu sastota vīnas trešos $\frac{1}{2}$?, vīnas pīktos daļas $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$?

27. a) Dūtas daļas: $\frac{5}{6}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{2}{7}$, $\frac{1}{12}$, $\frac{7}{12}$, $\frac{2}{12}$, $\frac{11}{13}$. Pīrakstēt skaitļus trejs reizes lelōkus, kai dūtōs daļas.

b) vīnā kastē $3\frac{1}{5}$ kg čaja. Cik čaja tādōs 2 kastēs?

28. a) Dūtas daļas: $\frac{8}{13}$, $\frac{4}{7}$, $\frac{20}{43}$, $\frac{24}{35}$, $\frac{7}{12}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{21}{25}$, $\frac{9}{11}$, $\frac{13}{15}$, $\frac{27}{29}$. Pīrakstēt skaitļus, četras reizes mozōkus par dūtajom daļom.

b) būrte $12\frac{1}{2}$ m garumā pōgrīsta uz 3 leidzonom daļom. Cik gara kotra nu daļom?

Daļu saeisyņōšona.

29. Pīrakstēt nazcik dažaida veida daļu, taidu, lai kotra nu jom leidzynōtūs:

$$\frac{1}{2}, \frac{3}{4}, \frac{2}{3}, \frac{4}{5}, \frac{4}{7}, \frac{5}{9}, \frac{5}{6}, \frac{7}{10}.$$

30. Pīrakstēt nazcik daļu leidzonu pa lelumam, bet dažaidu pa izskotam.

31. a) Daļas rōdētōjs pareizynōts ar 5. Kū vajag izdarēt ar daļas saucēju, lai jōs lelums naizameitu?

b) Daļas saucējs pareizynōts ar 7. Kū vajag izdarēt ar daļas rōdētōju, lai daļas lelums naizameitu? Pīvest pīmārus.

32. a) izsacēt daļas $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{3}$, $\frac{4}{5}$ daļōs, kuras byutu 5 reizes mōzōkas par dūtajom.

b) Daļu $\frac{3}{4}$ aizmeit ar daļu, kurai byutu saucējs 12. Daļu $\frac{2}{3}$ aizmeit ar daļu, kurai byutu saucējs 15, 24.

33. Saeisyņōt nōkušas daļas:

$$a) \frac{2}{4}, \frac{4}{8}, \frac{6}{12}, \frac{10}{14}, \frac{12}{16}, \frac{3}{9}, \frac{9}{12}, \frac{6}{15}, \frac{12}{21}, \frac{18}{27}, \frac{18}{24}, \frac{24}{28},$$

$$\frac{20}{36}, \frac{8}{26}, \frac{32}{48}, \frac{30}{100}.$$

$$b) \frac{12}{18}, \frac{16}{27}, \frac{14}{35}, \frac{12}{60}, \frac{15}{35}, \frac{32}{128}, \frac{22}{140}, \frac{12}{144}, \frac{7}{140}, \frac{15}{36}, \frac{35}{84},$$

$$\frac{120}{150}, \frac{100}{250}, \frac{17}{340}.$$

$$c) \frac{24}{56}, \frac{32}{42}, \frac{32}{72}, \frac{36}{84}, \frac{36}{92}, \frac{42}{98}, \frac{75}{90}, \frac{45}{75}, \frac{27}{63}, \frac{81}{90}, \frac{51}{85},$$

$$\frac{78}{91}, \frac{34}{85}, \frac{42}{63}$$

$$č) \frac{60}{144}, \frac{74}{666}, \frac{83}{249}, \frac{840}{960}, \frac{121}{143}, \frac{16^3}{216}, \frac{840}{1050}, \frac{264}{312}, \frac{255}{285}, \frac{205}{246}, \frac{148}{185}$$

$$d) \frac{730}{1125}, \frac{1000}{31^5}, \frac{1250}{2250}, \frac{675}{975}, \frac{1008}{1224}, \frac{1188}{1485}$$

34. Saeisynōt nōkušas daļas, izslādzūt nu kotras nu jom vasalū skaitli:

$$\frac{8}{6}, \frac{12}{8}, \frac{6}{4}, \frac{30}{25}, \frac{48}{18}, \frac{95}{65}, \frac{210}{147}, \frac{300}{246}, \frac{770}{140}, \frac{5000}{300},$$

$$\frac{720}{600}, \frac{660}{420}, \frac{145}{29}, \frac{430}{25}$$

35. a) (Prōtā). Kolektīvā nu aramōs zemes 75 ga apsāti ar rudzim, bet 125 ga ar kvīšim. Kaidu daļu nu aramines, apsātōs ar kvīšim, sastota aramine, apsātō ar rudzim?

b) (Prōtā). Stiklinīks pōrdeve 30 vīnaidu styklu par 24 rubli. Cik jēme jis par kotru styklu?

36. (Prōtā). Kaidu metra daļu sastota 75 cm? 30 cm? 60 cm?

37. Kaidai dalei nu goda (365 dinom) leidzinojās laiks nu 27 februara leidz 3 oktobram īslādzūt?

B. (Prōtā). 1) Sasmolcynōt pusi catūrtajōs, ostoitajōs, divdasmytajōs daļōs.

2) Sasmolcynōt $\frac{1}{5}$ divdasmytajōs, četrudasmytajōs, symtajōs daļōs.

3) īdūmōt pa pīšku $\frac{1}{4}$ pēc tam $\frac{3}{4}$ par taidom daļom, kuru saucējs leidzynōtūs 8, 20, 24, 40, 36, 56, 89, 96,

4) īdūmōt $\frac{2}{5}$, pēc tam $\frac{3}{5}$ par taidom daļom, kuru saucējs leidzynōtūs 15, 25, 35, 75, 80, 100, 125.

5) Izsacēt symtajōs daļōs nōkušas daļas:

$$\frac{1}{2}, \frac{3}{4}, \frac{2}{5}, \frac{7}{10}, \frac{3}{20}, \frac{11}{25}, \frac{17}{25}, \frac{9}{50}$$

6) Izsacēt vīnaidōs daļōs nōkušūs daļu pōrus:

$$\frac{1}{4} \text{ un } \frac{1}{8}; \frac{1}{3} \text{ un } \frac{5}{6}; \frac{1}{3} \text{ un } \frac{3}{8}; \frac{3}{4} \text{ un } \frac{5}{12}; \frac{5}{6} \text{ un } \frac{7}{12};$$

$$\frac{2}{5} \text{ un } \frac{3}{10}; \frac{1}{8} \text{ un } \frac{3}{16}; \frac{1}{8} \text{ un } \frac{1}{24}; \frac{1}{5} \text{ un } \frac{7}{15}; \frac{5}{6} \text{ un } \frac{7}{18}; \frac{3}{7} \text{ un } \frac{2}{21}$$

7) Izsacēt vīnaidās daļās:

$$\frac{1}{2}, \frac{1}{4} \text{ un } \frac{1}{8}; \frac{1}{2}, \frac{1}{3} \text{ un } \frac{1}{6}; \frac{1}{3}, \frac{1}{4} \text{ un } \frac{1}{12}; \frac{1}{3}, \frac{1}{5} \text{ un } \frac{1}{15}; \frac{1}{2}, \frac{3}{7} \text{ un } \frac{5}{14}.$$

Daļu savēšana pi
kūpejō saucēja.

38. Savest nōkušas daļas pi kūpejō vysmozō-
kō saucēja:

$$\text{a) } \frac{1}{2} \text{ un } \frac{2}{3}, \frac{2}{3} \text{ un } \frac{3}{4}, \frac{2}{3} \text{ un } \frac{3}{5}, \frac{3}{4} \text{ un } \frac{4}{5}, \\ \frac{2}{5} \text{ un } \frac{1}{6}, \frac{5}{6} \text{ un } \frac{2}{7}, \frac{3}{7} \text{ un } \frac{5}{8}, \frac{2}{7} \text{ un } \frac{4}{9}, \\ \frac{3}{15} \text{ un } \frac{1}{4}, \frac{5}{12} \text{ un } \frac{2}{5}, \frac{1}{11} \text{ un } \frac{1}{13}.$$

$$\text{b) } 1) \frac{1}{4}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}. \quad 4) \frac{5}{6}, \frac{9}{11}. \quad 7) \frac{3}{4}, \frac{11}{12}, \frac{4}{5}. \\ 2) \frac{2}{3}, \frac{1}{2}, \frac{3}{7}. \quad 5) \frac{5}{12}, \frac{3}{25}, \frac{1}{7}. \quad 8) \frac{7}{8}, \frac{14}{15}, \frac{15}{16}. \\ 3) \frac{1}{4}, \frac{3}{5}, \frac{5}{7}. \quad 6) \frac{3}{16}, \frac{7}{9}. \quad 9) \frac{2}{5}, \frac{1}{3}, \frac{3}{8}.$$

39. Savest nōkušas daļas pi kūpeja vysmozōkō saucēj.

$$\text{a) } \frac{2}{3}, \frac{1}{4} \text{ un } \frac{7}{12}; \frac{4}{5}, \frac{3}{4} \text{ un } \frac{9}{20}; \frac{1}{5}, \frac{4}{15} \text{ un } \frac{8}{75}; \\ \frac{1}{8}, \frac{3}{20} \text{ un } \frac{7}{40}; \frac{5}{96}, \frac{3}{16} \text{ un } \frac{7}{24}; \frac{9}{13}, \frac{5}{26} \text{ un } \frac{1}{78}.$$

$$\text{b) } 1) \frac{1}{2}, \frac{3}{4}, \frac{5}{8}, \frac{9}{16}. \quad 6) \frac{11}{14}, \frac{13}{140}, \frac{3}{7}, \frac{2}{35}. \\ 2) \frac{2}{3}, \frac{5}{6}, \frac{1}{16}, \frac{11}{18}. \quad 7) \frac{19}{60}, \frac{3}{20}, \frac{4}{15}, \frac{17}{360}, \frac{23}{72}. \\ 3) \frac{11}{50}, \frac{7}{10}, \frac{27}{100}, \frac{3}{5}. \quad 8) \frac{5}{48}, \frac{9}{16}, \frac{7}{240}, \frac{11}{30}, \frac{13}{90}. \\ 4) \frac{7}{9}, \frac{1}{180}, \frac{9}{10}, \frac{3}{4}, \frac{5}{6}. \quad 9) \frac{5}{9}, \frac{7}{12}, \frac{11}{15}. \\ 5) \frac{7}{144}, \frac{5}{20}, \frac{3}{4}, \frac{8}{9}.$$

40. Savest nōkušas daļas pi kūpeja vysmozōkō saucēja:

$$\text{a) } \frac{1}{8} \text{ un } \frac{1}{20}; \frac{3}{8} \text{ un } \frac{5}{12}; \frac{1}{6} \text{ un } \frac{3}{16}; \frac{3}{10} \text{ un } \frac{7}{15}; \frac{4}{15} \text{ un } \frac{1}{25}; \frac{1}{18} \text{ un } \frac{1}{24}; \\ \frac{3}{16} \text{ un } \frac{5}{24}; \frac{7}{36} \text{ un } \frac{7}{60}; \frac{1}{45} \text{ un } \frac{11}{60}; \frac{3}{28} \text{ un } \frac{17}{42}; \frac{4}{15}, \frac{7}{20} \text{ un } \frac{3}{10}; \frac{1}{12}, \frac{1}{15} \text{ un } \frac{1}{20}; \\ \frac{25}{104} \text{ un } \frac{37}{52}.$$

- b) 1) $\frac{1}{6}, \frac{1}{3}, \frac{1}{2}, \frac{1}{4}$. 7) $\frac{5}{24}, \frac{7}{18}, \frac{3}{40}, \frac{11}{20}$.
 2) $\frac{3}{4}, \frac{7}{8}, \frac{11}{12}, \frac{19}{20}$. 8) $\frac{13}{24}, \frac{17}{36}, \frac{7}{40}, \frac{9}{60}$.
 3) $\frac{2}{5}, \frac{7}{10}, \frac{13}{15}, \frac{9}{20}$. 9) $\frac{3}{4}, \frac{13}{20}, \frac{41}{60}, \frac{11}{75}, \frac{19}{25}$.
 4) $\frac{5}{6}, \frac{7}{9}, \frac{1}{4}, \frac{2}{3}$. 10) $\frac{17}{20}, \frac{1}{150}, \frac{7}{40}, \frac{11}{15}, \frac{3}{10}$.
 5) $\frac{7}{9}, \frac{3}{14}, \frac{2}{5}, \frac{3}{4}$. 11) $\frac{3}{8}, \frac{11}{30}, \frac{37}{60}, \frac{19}{40}, \frac{43}{72}$.
 6) $\frac{1}{4}, \frac{1}{6}, \frac{1}{20}, \frac{1}{15}, -\frac{1}{30}$. 12) $\frac{7}{50}, \frac{31}{80}, \frac{13}{360}, \frac{23}{144}$.

41. a) Kaida un daļom: $\frac{5}{6}, \frac{8}{9}, \frac{10}{11}, \frac{7}{8}$ — vyslelōka un kaida vysmozōka?

b) Izvītōt daļas jūs leluma pīaugšonas kōrteibā:

$$\frac{3}{4}, \frac{9}{20}, \frac{3}{5}, \frac{2}{3}, \frac{5}{9}.$$

42. a) Kaida nu daļom: $\frac{217}{360}, \frac{7}{8}, \frac{47}{60}, \frac{17}{20}, \frac{11}{18}$ un $\frac{67}{72}$ — vyslelōkō un kaida — vysmozōkō?

b) Izvītōt daļas jūs pasamozynōšonas kōrteibā:

$$1) \frac{5}{6}, \frac{11}{12}, \frac{13}{14}, \frac{20}{21}, \quad 2) \frac{7}{12}, \frac{9}{14}, \frac{11}{21}, \frac{23}{42}.$$

43. Eiropa aizjem $\frac{1}{16}$ nu vysa zemes lūdes sausuma, Azija ar solom $\frac{1}{3}$, Afrika $\frac{1}{2}$, Amerika $\frac{1}{4}$, Australija $\frac{1}{19}$, Antarktīda $\frac{1}{10}$. Skaitļus, kuri parōda pasauļa daļu lelumu, izvītōt pa jūs lelumam, sōcut nu lelōkō.

44. Vins strōdniks var pabeigt dorbu 25 stundēs, ūtrys 20 stundēs un trešs 18 stundēs. 1) Kaidu dorba daļu kotrys strōdniks var izpildēt vīnā stundē? 2) Izsacēt vysas itōs daļas vīnōs un tymōs pat vysa dorba daļōs.

45. Vīnā un tymā pat laikā vīna mašinrakstētōja pōrdrukōja $\frac{11}{18}$ daļu nu vysa pīrakstētō, — ūtra $-\frac{7}{12}$ un treša $-\frac{8}{15}$. Kaida nu jom vysdreizōk drukōja?

1) Savest daļas pi kūpejō vysmozōkō saucēja:

$$\frac{1}{12} \text{ un } \frac{1}{35}; \frac{5}{17} \text{ un } \frac{9}{23}; \frac{5}{56} \text{ un } \frac{17}{29}; \frac{17}{96} \text{ un } \frac{41}{72}; \frac{3}{40}, \frac{7}{55} \text{ un } \frac{9}{88};$$
$$\frac{1}{64}, \frac{1}{52} \text{ un } \frac{1}{91}; \frac{87}{105}, \frac{89}{95} \text{ un } \frac{61}{68}.$$

2) Savest daļas pi kūpejō rōdētōja:

$$\frac{6}{7} \text{ un } \frac{18}{19}; \frac{13}{15} \text{ un } \frac{65}{71}; \frac{11}{15} \text{ un } \frac{12}{13}; \frac{16}{21} \text{ un } \frac{15}{31}; \frac{16}{21}; \frac{24}{29}; \frac{48}{107} \text{ un } \frac{36}{95}.$$

B. (Prōtā). 1) Cik reižu pa $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{6}$ ir vininikā? 3 vininikūs? 5 vininikūs?

2) Cik reižu pa $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{7}$, $\frac{1}{10}$, ir 4? 6? 7?

3) Zynoms, ka 10 vininikūs ir 30 reižu pa $\frac{1}{3}$; cik reižu 10 vininikūs ir pa $\frac{2}{3}$?

4) Zynoms, ka 10 vininikūs ir 50 reižu pa $\frac{1}{5}$; Cik reižu 10 vininikūs ir pa $\frac{2}{5}$?

5) Cik reižu pa $\frac{3}{4}$ ir skaitlī 15? Cik reižu pa $\frac{2}{3}$ ir skaitlī 20? pa $\frac{2}{5}$ skaitlī 8?

6) Cik reižu 3 hektarūs ir pa $\frac{1}{2}$ ga laukumam? pa $\frac{1}{4}$ ga 2 hektarūs?

7) Cik reižu apjomā, kurs leidzinojās $\frac{1}{4}$ kub. dm. byus 3 kub. dm? apjomā, kurs leidzinojās $\frac{2}{5}$ kub. dm, byus 1 kub. dm? 4 kub. dm?

Skaitļa daļas
atrasšona.

46. Atrast (prōtā):

1) $\frac{1}{2}$ nu skaitļa 30

4) $\frac{1}{5}$ daļu nu skaitļa 135

2) $\frac{1}{4}$ nu skaitļa 44

5) $\frac{1}{12}$ daļu nu skaitļa 180

3) $\frac{1}{3}$ nu skaitļa 18

6) $\frac{1}{15}$ daļu nu skaitļa 300

47. Atrast (prōtā):

1) $\frac{1}{2}$ nu skaitļa 5

4) $\frac{1}{5}$ nu skaitļa 12

2) $\frac{1}{3}$ nu skaitļa 10

5) $\frac{1}{7}$ nu skaitļa 15

3) $\frac{1}{4}$ nu skaitļa 11

6) $\frac{1}{9}$ nu skaitļa 180

48. Atrast (prōtā):

1) $\frac{2}{3}$ nu 9	6) $\frac{5}{6}$ nu 42	11) $\frac{13}{18}$ nu 144
2) $\frac{3}{4}$ nu 20	7) $\frac{2}{7}$ nu 28	12) $\frac{17}{21}$ nu 105
3) $\frac{3}{5}$ nu 35	8) $\frac{7}{10}$ nu 140	13) $\frac{14}{23}$ nu 483
4) $\frac{5}{9}$ nu 27	9) $\frac{11}{15}$ nu 75	14) $\frac{19}{27}$ nu 405
5) $\frac{5}{13}$ nu 65	10) $\frac{9}{16}$ nu 256	15) $\frac{9}{13}$ nu 195
- 16) Atrast $\frac{5}{12}, \frac{9}{20}, \frac{11}{15}$ nu 60 17) Atrast $\frac{5}{24}, \frac{7}{32}$ nu 96

49. Atrast:

1) $\frac{1}{8}$ nu 17	4) $\frac{11}{17}$ nu 425	7) $\frac{5}{12}$ nu 76
2) $\frac{3}{10}$ nu 13	5) $\frac{1}{9}$ nu 9	8) $\frac{7}{18}$ nu 32
3) $\frac{4}{15}$ nu 2	6) $\frac{3}{13}$ nu 13	9) $\frac{5}{24}$ nu 164
- 10) Atrast $\frac{1}{10}, \frac{7}{15}, \frac{3}{25}, \frac{9}{40}$ nu 20. 11) Atrast $\frac{1}{9}, \frac{5}{18}, \frac{4}{27}$ nu 9.

50. Atrast:

1) $\frac{1}{2}$ nu $\frac{3}{5}$	4) $\frac{1}{15}$ nu $\frac{2}{11}$	7) $\frac{2}{3}$ nu $\frac{4}{5}$
2) $\frac{2}{3}$ nu $\frac{4}{7}$	5) $\frac{1}{20}$ nu $\frac{3}{4}$	8) $\frac{4}{5}$ nu $\frac{2}{3}$
3) $\frac{1}{7}$ nu $\frac{2}{3}$	6) $\frac{1}{3}$ nu $\frac{1}{3}$	9) $\frac{2}{3}$ nu $\frac{5}{6}$
- 10) Atrast $\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \frac{1}{6}, \frac{1}{8}, \frac{1}{12}$ nu $\frac{24}{25}$.
- 11) Atrast $\frac{1}{5}, \frac{3}{10}, \frac{1}{7}, \frac{6}{7}$ nu $\frac{35}{36}$ 12) Atrast $\frac{2}{3}, \frac{3}{8}, \frac{2}{9}, \frac{5}{7}$ nu $\frac{8}{9}$.

51. Atrast:

1) $\frac{3}{5}$ nu $6\frac{2}{3}$	6) $\frac{2}{3}$ nu $2\frac{1}{4}$	11) $\frac{9}{17}$ nu $15\frac{1}{9}$
2) $\frac{4}{9}$ nu $3\frac{3}{4}$	7) $\frac{7}{18}$ nu $4\frac{1}{2}$	12) $\frac{8}{17}$ nu $14\frac{1}{16}$
3) $\frac{3}{11}$ nu $3\frac{2}{3}$	8) $\frac{3}{50}$ nu $3\frac{1}{2}$	13) $\frac{11}{19}$ nu $4\frac{3}{4}$
4) $\frac{3}{7}$ nu $5\frac{1}{3}$	9) $\frac{9}{25}$ nu $20\frac{5}{6}$	14) $\frac{13}{17}$ nu $4\frac{14}{39}$
5) $\frac{7}{9}$ nu $4\frac{1}{2}$	10) $\frac{11}{48}$ nu $13\frac{1}{11}$	15) $\frac{7}{12}$ nu $16\frac{4}{5}$

52. (Protā). Kas lelōks: $\frac{5}{9}$ nu 180 vai $\frac{7}{13}$ nu 195?

53. Kas lelōks: $\frac{15}{18}$ nu 868 vai $\frac{103}{125}$ nu 500?

54. (Protā). Cik metru $\frac{9}{125}$ *klm*?

55. Cik gramu $\frac{7}{40}$ *kg*?

56. Cik centimetru $\frac{13}{50}$ *m*?

57. Cik kvadratmetru $\frac{17}{125}$ *ga*?

58. Kam leidzinojās 66 *m* lelas aplūces diametrs, jo diametra garums sastota apmāram tikai $\frac{7}{22}$ nu aplūces garuma?

59. Vīnā pulkā ir 30 stanku lūžmetēju, bet ūtrā $\frac{5}{6}$ nu tō daudzuma. Cik lūžmetēju ir ūtrā pulkā?

60. Školā vysa mōcās 480 cylvāku; $\frac{3}{5}$ un kūpejō školņiku skaita ir puikas. Cik puiku mōcās skolā?

61. Ustobas garums leidzinojās 9 *m*. Aprēkinōt cytus itōs ustobas apmārus, jo zynoms, ka jōs plotums sastota $\frac{2}{3}$, bet augstums $\frac{7}{12}$ nu garuma.

62. FZM skolā mōcās 450 cylvāku. Pirmajōs klasēs mōcās 450 cylvāku. Pirmajōs klasēs mōcās $\frac{2}{3}$ vysu školņiku, utrajōs $\frac{5}{9}$ nu pirmūs klasu školņiku skaita, trešajōs — pōrejī. Cik školņiku kotrā klasē?

63. Turkestana—Sibira (Turksiba) dzelžceļa kūpejs garums leidzinojās 1500 *klm*. Nu vysa ceļa garuma $\frac{3}{4}$ ceļa it pa Kazahstanu, $\frac{1}{10}$ — pa Kirgizijas SPR, bet pōrejō daļa — pa Sibira nūvodu. Aprēkinōt, cik kilometru Turksibs it pa Kazahstanu, Kirgizijas SPR un Sibira nūvodu.

64. Sovhozā vysa 600 *ga* zemes. Nu jim zam mēža $\frac{1}{5}$ vysas zemes, zam aramines $\frac{2}{3}$, bet pōrejō — pļovas. Cik zemes aizjem pļovas?

65. $\frac{3}{5}$ nu vysa izslaucamō pīna sovhozs syuta uz pilsātu. Aprēkinōt pīna daudzumu, kurs ikdīniški teik syutēts uz pilsātu, jō pīna izslaukums dinā leidzinojās 4200 *l*.

66. Cukra sviklūs ir (pa svoram) $\frac{3}{20}$ daļas cukra. Cik byus cukra 540 centnerūs sviklu?

67. Kolektīvam ir trejs zemes učastki. Pirmajā ir 45 ga, ūtrajā $\frac{2}{3}$ nu tō, cik pirmajā, bet trešajā $\frac{2}{3}$ nu tō, kas pirmajūs divejūs kūpā. Cik hektaru ir trešajā učastkā?

Skaitļa atrassona
pa jō daļai.

68. a) (Prōtā). Atrast skaitli, kura catūrtō daļa leidynojās 18.

b) Vīna trešdaļa nu vysa ceļa, kurs īt nu sovhoza uz tyvōkū pilsātu, sastota 11 *klm*. Cik kilometru nu sovhoza leidy pilsātai?

c) Nu pušnaktīm pōrgoja $\frac{3}{4}$ sutku. Cik stuņžu palyka leidy nōkušom pušnaktīm?

69. (Prōtā). Atrast skaitli, kura $\frac{2}{5}$ leidynojās 24; kura $\frac{3}{7}$ leidynojās 27.

70. Atrast skaitli (prōtā):

1) $\frac{3}{4}$ kura sastota 9	4) $\frac{17}{25}$ kura 136
2) $\frac{7}{11}$ kura 14	5) $\frac{7}{20}$ kura 28
3) $\frac{6}{13}$ kura 18	6) $\frac{24}{35}$ kura 264

71. Atrast skaitli:

1) $\frac{3}{5}$ kura leidynojās 7	6) $\frac{11}{19}$ kura 45
2) $\frac{7}{9}$ kura 2	7) $\frac{18}{19}$ kura 30
3) $\frac{5}{7}$ kura 4	8) $\frac{36}{125}$ kura 120
4) $\frac{11}{15}$ kura 6	9) $\frac{18}{35}$ kura 64
5) $\frac{15}{43}$ kura 26	10) $\frac{17}{42}$ kura 153

72. Atrast skaitli:

1) $\frac{1}{3}$ kura sastota $\frac{5}{17}$	4) $\frac{7}{8}$ kura $3\frac{3}{5}$
2) $\frac{2}{7}$ kura $\frac{5}{9}$	5) $\frac{5}{9}$ kura $2\frac{6}{7}$
3) $\frac{3}{4}$ kura $\frac{8}{15}$	6) $\frac{19}{20}$ kura $15\frac{1}{3}$

73. $\frac{5}{9}$ nu nazynoma skaitļa leidyņojās $7\frac{1}{7}$. Atrast itū skaitli.

74. $\frac{19}{20}$ nu nazynoma skaitļa leidyņojās $7\frac{1}{8}$. Atrast itū skaitli.

75. Atrast x , jo:

1) $\frac{3}{8}x = 12$

5) $\frac{12}{17}x = 5$

9) $\frac{13}{17}x = 5\frac{5}{51}$

2) $\frac{4}{5}x = 16$

6) $\frac{5}{14}x = 13\frac{1}{3}$

10) $\frac{6}{7}x = \frac{6}{7}$

3) $\frac{7}{15}x = 28$

7) $\frac{3}{25}x = \frac{3}{5}$

11) $\frac{5}{9}x = 2\frac{4}{9}$

4) $\frac{11}{20}x = 44$

8) $\frac{113}{250}x = \frac{226}{25}$

12) $\frac{7}{11}x = 4\frac{1}{7}$

Izrēkināt prētā:

76. Zavods izlaide 96 lokomotivi, kas sastota $\frac{3}{4}$ nu tō, kas beja aizsacēts. Aprēkināt vysu aizsacējumu.

77. $\frac{4}{5}$ nu vysa aizsacējuma beja izpildētas 28 dīnōs. Cik dīnōs byus izpildēts vyss aizsacējums (ar tū pat dorba ražeigumu)?

78. Kolektivā apsāts 100 *ga*, kas sastota $\frac{5}{7}$ nu vysas sējāmōs aramines. Kaidš vyss aramines laukums?

79. Es samoksōju par grōmotu 2 rub. 20 k., kas sastota $\frac{4}{11}$ nu vysas munas naudas. Cik maņ beja naudas?

80. Mōceibōs klasē pīsadalēja 28 cylvāki, kas sastota $\frac{7}{8}$ nu vysim mōcūšīmīs myusu klasē. Cik vysa mōcās myusu klasē?

81. Aprēkināt vīdejū vilcīņa ōtrumu stundē, jo par $\frac{5}{6}$ stundes jis pōrgōja 35 *klm*.

82. Tokars izpildējs $\frac{7}{12}$ nu dūtō jam dorba pa detales aptacy-nōšonai, aprēkinōja, ka vysu aptacy-nōšonu jis pabeigs par 25 min. Cik laika aizjem vysas detales aptacy-nōšona?

83. Iztārāts $\frac{5}{24}$ nu vysas bejušōs naudas sumas: tod palyka 76 rub. Cik lela beja naudas suma?

84. Pēc tam, kai beja pōrskaitētas $\frac{2}{9}$ grōmotas, izarōdēja, ka palykušō grōmotas daļa par 95 lopaspusem lelōka par pōrskaitētū daļu. Cik lopas pušu vysā grōmotā?

85. Divi gaļdniki strōdōja kūrā. Pirmajš izpildēja $\frac{3}{4}$ nu vysa dorba, ūtrajs — pōrējū. Cik sajēme kotrys, jō pirmajš strōdniks sajēme par 16 rub. vairōk, nakai ūtrajs?

86. Cukra mylti, pi jūs pōrstrōdōšonas rafinadā, zaudej $\frac{2}{15}$ sova svora. Cik vajag cukra myltu, lai sajemt 52 kg rafinada?

87. Atrast skaitli $\frac{1}{5}$ kura leidzinojās $\frac{2}{5}$ nu 34.

88. Atrast skaitli $\frac{2}{3}$ nu kura leidzinojās $\frac{3}{4}$ nu 240.

Daļu salikšona.

89. a) (prōtā vai pusrakstiski).

1) Agrōk beja pōrdūta $\frac{1}{4}$ kg kofeja, pēc tam $\frac{3}{4}$ kg. Cik vysa pōrdūts kofeja?

2) Nu vīna kilograma kofeja iztārats $\frac{3}{4}$ kg. Cik kofeja palyka, Nu 2 kg kofeja iztārāts $\frac{3}{4}$ kg, $\frac{1}{2}$ kg, $\frac{1}{8}$ kg. Cik palyka kofeja?

3) Cik sver 3 sudobra gabaleni, jō vīnā $3\frac{1}{5}$ dkg, ūtrā $2\frac{2}{5}$ dkg? trešā $3\frac{2}{5}$ dkg? jō vīnā $1\frac{1}{5}$ dkg, ūtrā $2\frac{1}{5}$ dkg, trešā $1\frac{2}{5}$ dkg?

4) Salikt:

$$\frac{1}{9} + \frac{4}{9}, \quad \frac{2}{9} + \frac{5}{9}, \quad \frac{3}{8} + \frac{4}{8}, \quad \frac{1}{7} + \frac{2}{7} + \frac{3}{7}, \quad 6 + \frac{3}{4},$$

$$5\frac{2}{11} + \frac{3}{11} + 1\frac{4}{11}, \quad 2 + 3\frac{1}{12} + \frac{1}{12} + 1\frac{5}{12}.$$

b) Salikt nōkušūs skaitļus (prōtā):

1) $3\frac{2}{5} + \frac{3}{5} + 3$ 2) $7\frac{4}{5} + 6\frac{1}{5}$

3) $1\frac{6}{7} + 2\frac{5}{7} + 3\frac{4}{7} + 4\frac{3}{7} + 5\frac{2}{7}$

4) $1\frac{1}{55} + 2\frac{4}{55} + 3\frac{9}{55} + 4\frac{16}{55} + 5\frac{25}{55}$

90. Salikt (prōtā):

1) $\frac{1}{2} + \frac{3}{4}$

5) $\frac{1}{2} + \frac{2}{5}$

9) $\frac{2}{3} + \frac{5}{6}$

2) $\frac{1}{2} + \frac{3}{8}$

6) $\frac{1}{3} + \frac{1}{4}$

10) $\frac{3}{4} + \frac{1}{6}$

3) $\frac{1}{2} + \frac{1}{3}$

7) $\frac{1}{3} + \frac{1}{5}$

11) $3\frac{1}{4} + 1\frac{1}{2}$

4) $\frac{1}{2} + \frac{2}{3}$

8) $\frac{2}{3} + \frac{1}{6}$

12) $1\frac{1}{3} + 3\frac{1}{6}$

91. Salikt nōkušūs skaitļus:

- 1) $\frac{2}{5} + \frac{3}{7}$ 4) $\frac{3}{5} + \frac{1}{6}$ 7a) $\frac{5}{8} + \frac{7}{9}$
 2) $\frac{5}{9} + \frac{3}{4}$ 5) $\frac{5}{16} + \frac{1}{4}$ b) $\frac{4}{9} + \frac{11}{15}$
 3) $\frac{1}{7} + \frac{1}{9}$ 6) $\frac{1}{64} + \frac{1}{25}$ c) $\frac{9}{13} + \frac{1}{143}$
- 8) $\frac{7}{10} + \frac{19}{25}$ 13) $\frac{1}{2} + \frac{1}{4} + \frac{1}{8}$ 19) $\frac{7}{11} + \frac{4}{33} + \frac{3}{4}$
 9a) $\frac{1}{33} + \frac{1}{100}$ 14) $\frac{7}{30} + \frac{2}{15} + \frac{1}{6}$ 20) $\frac{7}{720} + \frac{31}{144} + \frac{53}{360}$
 b) $\frac{7}{30} + \frac{11}{36}$ 15) $\frac{5}{12} + \frac{2}{5} + \frac{3}{4}$ 21) $\frac{17}{16} + \frac{19}{80} + \frac{29}{40}$
 10) $\frac{1}{3} + \frac{4}{7} + \frac{3}{4}$ 16) $\frac{4}{9} + \frac{3}{10} + \frac{1}{2}$ 22) $\frac{2}{5} + \frac{8}{15} + \frac{7}{9} + \frac{2}{3}$
 11) $\frac{1}{7} + \frac{2}{3} + \frac{1}{2}$ 17) $\frac{5}{8} + \frac{1}{10} + \frac{7}{25}$ 23) $\frac{3}{5} + \frac{2}{15} + \frac{5}{7} + \frac{4}{21}$
 12) $\frac{2}{9} + \frac{1}{4} + \frac{3}{5}$ 18) $\frac{6}{7} + \frac{41}{42} + \frac{5}{12}$ 24) $\frac{3}{4} + \frac{5}{6} + \frac{7}{8} + \frac{13}{24}$
- 25) $\frac{1}{3} + \frac{5}{6} + \frac{7}{9} + \frac{17}{18} + \frac{13}{3}$ 32) $\frac{3}{4} + 12\frac{2}{5} + 21\frac{17}{30} + 19\frac{17}{60}$
 26) $\frac{9}{20} + \frac{59}{180} + \frac{14}{15} + \frac{6}{9} + \frac{23}{30}$ 33) $10\frac{37}{80} + 2\frac{19}{48} + 1\frac{5}{32} + 7\frac{1}{96}$
 27) $\frac{9}{10} + \frac{3}{5} + \frac{1}{2} + \frac{13}{20} + \frac{24}{25} +$
 $+ \frac{37}{50} + \frac{3}{4}$ 34) $4\frac{3}{8} + \frac{15}{16} + 7\frac{17}{60} + 15\frac{41}{64}$
 28) $5 + \frac{3}{16} + \frac{5}{24}$ 35) $6\frac{47}{150} + 1\frac{19}{120} + 5\frac{9}{40} + 4\frac{91}{300}$
 29) $\frac{4}{81} + 3\frac{13}{27} + 2$ 36) $7\frac{11}{100} + 8\frac{7}{125} + 5\frac{41}{75} +$
 $+ 10\frac{23}{150} + 8\frac{9}{50}$
 30) $1\frac{1}{2} + 4\frac{1}{4} + 3\frac{1}{4}$ 37) $3\frac{233}{720} + 7\frac{77}{576} + 27\frac{67}{320}$
 31a) $8\frac{5}{9} + 2\frac{7}{18} + 6\frac{11}{36}$ 38) $5\frac{109}{945} + 4\frac{89}{126} + \frac{151}{189} +$
 b) $13\frac{11}{24} + 10\frac{7}{15} + 9\frac{13}{18}$
 c) $27\frac{13}{15} + 11\frac{7}{12} + 19\frac{11}{20}$ 39) $17\frac{47}{75} + 24\frac{17}{24} + 52\frac{431}{525} + 35\frac{269}{315}$

92. Karaspāka daļa pirmajā stundē pōrgōja $3\frac{4}{5}$ klm, ūtrā stundē $4\frac{3}{8}$ klm, trešā $4\frac{1}{4}$ klm, catūrtā $3\frac{7}{10}$ klm. Cik kilometru pōrgōja karaspāka daļa četru stunžu laikā?

93. Sovhozā $375\frac{1}{5}$ ga aizjem aramō zeme, $93\frac{1}{2}$ ga aizjem pļovas un $41\frac{3}{8}$ ga. mežs. Cik hektaru zemes aizjem vyss sovhozs?

94. Atrast vīsa vintines patrona svoru, jo gīlza sver $9\frac{4}{5}$ g, lōdins sver $3\frac{1}{4}$ g, bet lūde sver $9\frac{1}{2}$ g.

95. Bronzas atlējuma izgatavōšonai iztārāts: $37\frac{4}{5}$ kg sorkonō vara, $4\frac{19}{20}$ kg cynka un $2\frac{1}{4}$ kg olova. Atrast atlējuma svoru.

96. Pulvers teik taisēts nu ūgļem, sāra un selitras. Pulvera izgatavōšonai beja pajemts $6\frac{3}{4}$ kg ūgļu, $3\frac{3}{5}$ kg sāra un $34\frac{13}{20}$ kg selitras. Cik kilogramu pulvera vīsa beja izgatavōts?

97. Kaidis beja tāranda drōts garums, jo jai atgrīze četrus gobolus nōkuša garuma: $16\frac{1}{2}$ cm, $19\frac{5}{16}$ cm, $10\frac{3}{16}$ cm un 18 cm un vēl palyka gobols $4\frac{3}{5}$ cm garumā?

98. Atrast mōjas augstumu, jo mōjas zamejais stōvs $4\frac{1}{4}$ m augstumā, videjais par $\frac{1}{2}$ augstōks par zamejū, bet augšējais par $\frac{3}{10}$ m augstōks par videjū.

99. Cīma školās šakņu dōrzs aizjem $\frac{3}{20}$ ga, augļu dōrzs — par $\frac{9}{40}$ ga vairōk un kōrmi aizjem $\frac{1}{10}$ ga. Cik zemes aizjem škola kūpā ar augļu dōrzu un šakņu dōrzu?

100. Sabēršonas punktā pīcas dīnas bēre kvīšus: pirmū dīnu sabēre $13\frac{1}{2}$ c, ūtrā dīnā par $9\frac{3}{5}$ c vairōk, trešā dīnā $18\frac{1}{4}$ c, catūrtā dīnā par $6\frac{7}{10}$ c vairōk, kai trešajā dīnā, un pīktajā dīnā 3 c. Cik vīsa kvīšu sabārts par itom pīcom dīnom?

101. Bruņumašīnas 67 milimetru lelgobola fugas granatas lōdīns svēr $\frac{2}{3}$ kg, bet pošas granatas svors par $6\frac{2}{15}$ kg lelōks par lōdīņa svoru. Aprēkinōt granatas svoru.

102. Salikt četrus skaitļus, nu kurim vīns $70\frac{13}{24}$ ūtrys par $11\frac{19}{36}$ lelōks par pirmū, trešajis par $15\frac{17}{20}$ lelōks par ūtrū un catūrtajis par $1\frac{1}{20}$ lelōks par trešū.

103. Atrast taisnstyura teiruma rūbežus, jo zynam, ka jō garums par $219\frac{3}{4}$ m lelōks par jō plotumu, kurs leidzinojās $80\frac{2}{5}$ m.

104. Atrast skaitli, kurs par $3\frac{7}{18}$ lelōks par $7\frac{11}{12}$.

105. Atrast skaitli, kurs par $3\frac{1}{4}$ lelōks par $2\frac{1}{3}$.

106. Diveju skaitļu starpeiba leidyņojās $3\frac{2}{7}$, bet mozynōtōjs leidyņojās $4\frac{2}{3}$. Atrast mozynojamū.

107. Nu kaida skaitļa vajag atjemt $5\frac{1}{11}$, lai atlykumā sajemt $11\frac{1}{5}$?

108. Diveju skaitļu starpeiba leidyņojās $9\frac{3}{13}$, bet mozynōtōjs leidyņojās $11\frac{9}{55}$. Atrast mozynojamū.

109. Strōdnīks izpildēja pirmajā dīnā $\frac{1}{5}$, ūtrā dīnā $\frac{1}{10}$ un trešā dīnā $\frac{1}{15}$ nu vysa dorba. Kaidu dorba daļu jis izpildēja par itom trejom dīnom?

110. Vīna mašinrakstētōja var pōrrakstēt rūkrokstu par 6 stundem, ūtra par 8 st. Kaidu rūkroksta daļu jos pōrrakstēs par 1 stundi obejas, strōdōjūt kūpā?

111. Vīns pūmps pīpylda baku ar naftu 16 min. laikā, ūtrys 15 min. laikā, bet trešajs 18 min. laikā. Kaidu baka daļu pīpildēs ar naftu vīnas minutes laikā vysi trejs pumpi?

112. Jō salikt trešdaļu un caturtdaļu nu asušōs naudas, tod byus 84 rub. Cik vysa ir naudas?

113. Divi vilcīni vīnā un tymā pat laikā izgōja nu divejom stacijom vīns pretim ūtram. Pirmajs vilcīns pōrīt vysu attōlumu storp itom stacijom 24 min. laikā, bet ūtrys 36 min. laikā. Par kaidu itō attōluma daļu vilcīni tyvojās vīns ūtram kotru 6 min. laikā?

114. Nu kaida skaitļa vajag atjemt $1\frac{1}{4}$, lai atlykumā palyktu skaitlis, leidzeigajs nōkušūs daļu sumai: $\frac{9}{14}$, $\frac{5}{28}$ un $\frac{3}{7}$?

115. Kas nūtiks ar sumu, jō vīnam salikamajam pīlikt $2\frac{1}{2}$, bet ūtram $3\frac{1}{3}$? jo vīnam salikamajam pīlikt $2\frac{7}{15}$, bet ūtram $3\frac{11}{12}$?

116. Nu nazynoma skaitļa atjēme divi reizes pa $2\frac{1}{4}$, trejs reizes pa $\frac{1}{8}$ un divi reizes $\frac{2}{3}$, pēc kō palyka $3\frac{11}{24}$. Aprēķinōt pajemtū skaitli.

Daļu atņemšana.

117. a) 1) Atjēmt daļu skaitli nu daļu skaitļa:

$$\begin{array}{r} \frac{4}{5} - \frac{1}{5} \\ \frac{9}{25} - \frac{3}{25} \\ \frac{7}{50} - \frac{4}{50} \end{array} \quad \begin{array}{r} \frac{9}{13} - \frac{5}{13} \\ \frac{18}{19} - \frac{10}{19} \\ \frac{4}{47} - \frac{19}{47} \end{array} \quad \begin{array}{r} \frac{11}{17} - \frac{9}{17} \\ \frac{5}{37} - \frac{3}{37} \\ \frac{15}{47} - \frac{15}{47} \end{array}$$

2) Atjēmt:

$$\begin{array}{r} 1 - \frac{2}{5} \\ 1 - \frac{5}{7} \\ 1 - \frac{3}{8} \\ 1 - \frac{9}{11} \end{array} \quad \begin{array}{r} 2 - \frac{2}{3} \\ 2 - \frac{4}{9} \\ 3 - \frac{4}{5} \\ 5 - \frac{6}{7} \end{array} \quad \begin{array}{r} 6 - \frac{3}{8} \\ 9 - \frac{4}{15} \\ 9 - 1\frac{3}{4} \\ 10 - 1\frac{2}{5} \end{array} \quad \begin{array}{r} 27 - 4\frac{3}{7} \\ 13\frac{4}{5} - 9\frac{2}{5} \\ 25\frac{7}{9} - 17\frac{2}{9} \\ 97\frac{9}{13} - 34\frac{4}{13} \end{array}$$

b) Atjēmt daļas (prētā):

$$\begin{array}{l} 1) 3\frac{5}{9} - 3\frac{4}{9} \\ 2) 4\frac{5}{12} - 3\frac{4}{12} \\ 7) 4 - \frac{1}{8} \\ 8) 59 - \frac{5}{17} \\ 9) 143 - \frac{502}{703} \\ 10) 8 - 7\frac{2}{3} \end{array} \quad \begin{array}{l} 3) 1 - \frac{5}{8} \\ 4) 1 - \frac{17}{50} \\ 11) 33 - 12\frac{11}{15} \\ 12) 1\frac{1}{3} - \frac{2}{3} \\ 13) 1\frac{2}{5} - \frac{3}{5} \\ 14) 32\frac{5}{18} - \frac{11}{18} \end{array} \quad \begin{array}{l} 5) 1 - \frac{999}{1000} \\ 6) 3 - \frac{2}{3} \\ 15) 2\frac{1}{4} - 1\frac{3}{4} \\ 16) 3\frac{4}{9} - 2\frac{8}{9} \\ 17) 7\frac{2}{5} - 3\frac{4}{5} \\ 18) 16\frac{4}{15} - 7\frac{14}{15} \end{array}$$

118. Atjēmt daļas:

$$\begin{array}{l} 1) \frac{1}{4} - \frac{1}{7} \\ 2) \frac{4}{9} - \frac{2}{5} \\ 3) \frac{3}{5} - \frac{2}{17} \\ 4) \frac{8}{11} - \frac{5}{12} \\ 5) \frac{3}{4} - \frac{1}{2} \\ 6) \frac{11}{12} - \frac{5}{6} \\ 7) \frac{13}{15} - \frac{3}{5} \\ 8) \frac{35}{36} - \frac{5}{6} \end{array} \quad \begin{array}{l} 9) \frac{1}{4} - \frac{5}{24} \\ 10) \frac{1}{2} - \frac{1}{250} \\ 11) \frac{1}{9} - \frac{10}{99} \\ 12) \frac{5}{18} - \frac{11}{90} \\ 13) \frac{7}{12} - \frac{53}{144} \\ 14) \frac{5}{16} - \frac{7}{256} \\ 15) \frac{11}{24} - \frac{5}{168} \\ 16) \frac{5}{6} - \frac{3}{4} \end{array} \quad \begin{array}{l} 17) \frac{11}{15} - \frac{23}{36} \\ 18) \frac{19}{24} - \frac{11}{30} \\ 19) \frac{7}{20} - \frac{5}{18} \\ 20) \frac{25}{42} - \frac{33}{56} \\ 21) 28\frac{3}{4} - 10\frac{2}{7} \\ 22) 188\frac{4}{9} - 56\frac{3}{10} \\ 23) 5\frac{5}{8} - 5\frac{1}{4} \\ 24) 75\frac{8}{15} - 12\frac{7}{30} \end{array}$$

$$\begin{array}{lll}
25) 192\frac{5}{6} - 88\frac{5}{84} & 27) 12\frac{1}{9} - 8\frac{16}{21} & 29) 10\frac{59}{63} - 8\frac{37}{45} \\
26) 18\frac{5}{8} - 6\frac{5}{6} & 28) 50\frac{7}{24} - 49\frac{31}{36} & 30) 6\frac{121}{360} - 2\frac{123}{144} \\
31) 19\frac{9}{11} - 7\frac{11}{13} & 35) \frac{343}{600} - \frac{19}{75} & \\
32) 11\frac{15}{17} - 9\frac{12}{13} & 36) 13\frac{1}{225} - 9\frac{221}{900} & \\
33) 18\frac{3}{23} - \frac{9}{19} & 37) 1 - \frac{1}{27} - \frac{1}{216} & \\
34) 1\frac{25}{27} - \frac{103}{216} & 38) 13\frac{1}{4} - 2\frac{11}{189} - \frac{11}{945} &
\end{array}$$

119. Izdarēt nōkušas darbeibas:

$$\begin{array}{ll}
1) 10\frac{5}{6} + (5\frac{1}{3} - 2\frac{1}{6}) & 4) \frac{13}{84} - \frac{4}{35} + \frac{11}{70} - \frac{7}{60} \\
2) 4\frac{5}{12} + 13\frac{4}{5} - 5\frac{5}{6} & 5) (\frac{11}{15} - \frac{3}{10}) + (\frac{7}{25} - \frac{3}{100}) \\
3) 12\frac{3}{4} - 6\frac{7}{8} + 4\frac{1}{2} - 1\frac{2}{3} & 6) (\frac{13}{18} - \frac{5}{36}) + (\frac{29}{72} - \frac{1}{24}) \\
7) (25\frac{7}{9} - 8\frac{3}{4}) - (13\frac{5}{12} + 2\frac{11}{18}) \\
8) (3 - \frac{5}{6}) + (1 - \frac{7}{12}) + (5 - \frac{7}{12}) \\
9) (3\frac{1}{20} - 1\frac{11}{16}) - (\frac{131}{144} - \frac{17}{30}) \\
10) (20 - 19\frac{3}{4}) + (17\frac{3}{4} - 17) + (2\frac{1}{2} - \frac{17}{24}) \\
11) 12\frac{7}{8} - 3\frac{1}{2} + 10\frac{5}{6} - 1\frac{4}{5} + 8\frac{3}{8} - 7\frac{1}{5} + 1\frac{11}{12} - 2\frac{3}{8} \\
12) (64\frac{2}{3} + 3\frac{1}{8}) - (7\frac{1}{2} + 4\frac{1}{4} + 6\frac{1}{6} - 8\frac{1}{8}) \\
13) 24\frac{3}{4} - (12\frac{5}{9} - 4\frac{7}{8} + 1\frac{5}{12}) - (13\frac{15}{16} - 10\frac{5}{9}) - 2\frac{13}{48}
\end{array}$$

120. Divi kastes ar precem sver $24\frac{5}{8}$ kg. Pirmō kaste sver $19\frac{4}{5}$ kg. a) Cik kilogramu sver ūtrō kaste? (Pōrbaudēt sajemtū rezultātu). b) Par cik kilogramu pirmō kaste sver vairōk par ūtrū?

121. Trauks ar škeistumu sver $3\frac{11}{25}$ kg, bet tukšs trauks sver $1\frac{1}{10}$ kg. Cik sver škeistums? (Pōrbaudēt atbīdi).

122. Preču svors ar vysu īpakōjumu (Brutto svors) sastota $20\frac{5}{8}$ kg, īpakōjuma (taras) svors sastota $1\frac{3}{4}$ kg. Atrast teiru preču svoru (netto svoru).

123. Yudiņš aizņem $\frac{176}{235}$ nu vīsa zemes vērsa. Kaidu daļu aizņem sauszeme.

124. Diveju salīkamūs suma $\frac{42}{180}$; vīns nu salīkamajim $\frac{5}{36}$. Atrast ūtru salīkamū.

125. Diveju skaitļu suma leīdzynoģās $13\frac{3}{4}$; vīns nu ītim skaitlīm leīdzynoģās $9\frac{1}{6}$. Atrast ūtru.

126. a) Cik vajāģ pīlīkt pi $15\frac{2}{3}$, lai saģemt $16\frac{5}{6}$?

b) Cik vajāģ pīlīkt pi $\frac{1}{10}$, lai saģemt $\frac{1}{2}$ nu skaitļa?

c) Cik vajāģ pīlīkt pi $\frac{3}{7}$ skaitļa daģom, lai saģemt $\frac{1}{2}$ nu skaitļa?

127. Par cik vajāģ palelynģt daģu $\frac{3}{11}$ lai saģemt $1\frac{1}{11}$?

128. Par cik vajāģ pamoģynģt skaitli $9\frac{3}{7}$, lai saģemt $6\frac{9}{7}$?

129. Par cik $32\frac{7}{15}$ lelģks par $21\frac{7}{18}$?

130. Par cik $136\frac{7}{30}$ moģģks par 250? Skaitli $250\frac{1}{2}$ pamoģynģt par $79\frac{3}{8}$.

131. a) Par cik kroģa $39\frac{1}{4}$ t svorģ vīģlģka par kroģu $57\frac{3}{8}$ t svorģ?

b) Vīna kroģa sver $96\frac{3}{4}$ kg, bet ūtra par $79\frac{7}{8}$ kg moģģk. Ap-rģķinģt ūtras kroģas svoru.

132. Moģynoģamģjs leīdzynoģģs $\frac{7}{12}$, starpeība leīdzynoģģs $\frac{19}{48}$. Atrast moģynoģģģju.

133. Augģļu dģrģzam īr taisnstyura forma; dģrģza ģarums $50\frac{1}{5}$ m bet plotums par $15\frac{1}{2}$ m moģģks. Cik leģy statīni ap dģrģzu?

134. Lai nģsausynoģt pģģvu, īzroģa treģjs ģrģvus: pīrģmģ $97\frac{3}{5}$ m ģarumģ, ūtrģ $104\frac{1}{2}$ m ģarumģ, bet treģģ par $18\frac{3}{4}$ m īsģku par ūtrģ. Kam leīdzynoģģs vysu treģju ģrģvu ģarums?

135. Dģli $10\frac{3}{4}$ m ģarumģ pģrģrģģe uz treģģm daģom. Pīrģmģs daģas ģarums leīdzynoģģs $2\frac{1}{2}$ m, ūtrģs ģarums $3\frac{1}{4}$ m. Kam leīdzynoģģs treģģs daģas ģarums? (īzdarģt ar diveģģģm pajģģmģnģģm).

136. Nu 60 m garas drōts atgrīze divi reizes pa $9\frac{3}{4}$ m, pēc tam trejs reizes pa $10\frac{3}{5}$ m. Cik metru drōts palyka?

137. Nu rotas nūgōja atvalinōjumā $\frac{3}{16}$, vysa jōs sastōva palyka 130 cylvāku. Cik cylvāku beja rotā?

138. 1 kub. cm karasina sver $\frac{4}{5}$ g, bet 1 kub. cm benzina sver par $\frac{1}{10}$ g mozōk. Aprēķinōt, cik sver kūpā ar taru maisējums nu 3 l karasina un 1 l benzina, īlītais traukā, kurs sver $1\frac{4}{5}$ kg.

139. a) (Protā). Aizsacētais dorbs beja izpildēts 3 dīnu laikā. Pirmajā dīnā beja izpildēta $\frac{1}{4}$ dorba; ūtrā dīnā $\frac{1}{3}$ dorba. Kaida dorba daļa beja izpildēta trešā dīnā?

b) Baseinā īt trejs trubas. Ar pirmōs paleidzeibu īis var pīsapildēt par 10 stundem, ar ūtrōs paleidzeibu — par 8 stundem, ar trešōs paleidzeibu vyss yudiņš nu pīpildētō baseina var izalīt 5 stuņžu laikā. Aprēķinōt yudiņa pīaugšonu baseinā pēc kotras stuņdes, jo vīnā laikā vysas trejs trubas strōdoj kūpā.

140. 6 ga lelu pļovu vīns plōvējs var nūplaut 8 dīnu laikā, ūtrys pļovējs — 10 dīnu laikā. Par cik ga pirmajis plōvējs nūplaus vairōk par ūtrū vīnas dīnas laikā?

141. Strōdnīks pabeidze dorbu četru dīnu laikā, padorūt pirmajā dīnā $\frac{3}{20}$ nu vysa dorba, ūtrā dīnā $\frac{7}{40}$, trešā dīnā $\frac{3}{8}$. Kaidu dorba daļu padarēja īis catūrtajā dīnā?

142. a) Par cik pasalelynōs daļa $\frac{7}{10}$, jo pi obejīm jōs lūceklim pīlīkt pa 5?

b) Pajemt kaidu gryb pareizū daļu: pīlīkt pi rōdētōja un saucēja vīninīku (bet pēc tam kuru kotru vīnas zeimes skaitli) sastatēt ūtru daļu. Atrast starpeibu storp itom daļom. Kaida nu jom lelōka?

143. a) Par cik pasamozynōs daļa $\frac{17}{15}$, jo pi obejīm jōs lūceklim pīlīkt pa 9?

b) Pajemt koč kuru nu napareizajom daļom; pīlīkūt pi rōdētōja un saucēja vīninīku (bet pēc tam kaidu gryb vīnas zeimes skaitli), sastatēt ūtru daļu. Atrast starpeibu storp itom daļom. Kaida nu jom lelōka?

144. Atrast skaitli, kurs byutu mozōks par $5\frac{5}{12}$ tik pat, cik $3\frac{5}{9}$ mozōks par $6\frac{1}{3}$.

145. Nu $\frac{3}{4}$ nū 44 rub. atjemt $14\frac{3}{5}$ rub. un dabōtū starpeibu palelynōt 10 reižu.

146. Kas nūtikš ar diveju skaitļu sumu: 1) kad vīns nu jim byus palelynōts par $3\frac{1}{15}$? 2) jo vīns salīkamajš byus palelynōts par $3\frac{1}{15}$, bet ūtrys — par $5\frac{1}{3}$? 3) jo vīns salīkamajš byus šamozy-nōts par $4\frac{1}{10}$, bet ūtrys — par $3\frac{1}{5}$? 4) jo vīns salīkamajš byus palelynōts par $2\frac{5}{6}$, bet ūtrys šamozynōts par $1\frac{1}{5}$? 5) jo vīns salīka-majš byus palelynōts par $7\frac{2}{5}$ bet ūtrys šamozynōts par $7\frac{2}{5}$?

147. Kas nūtikš ar sumu, jo nu vīna salīkamō atjemsim $9\frac{17}{72}$, nu ūtra $12\frac{17}{24}$ bet trešam pīlikšim $14\frac{29}{30}$?

148. Kas nūtikš ar starpeibu, jō mozynojamū palelynōsim par $15\frac{2}{3}$? jo mozynōtōju palelynōsim par $10\frac{1}{6}$? jo mozynōjamū pamo-zynōsim par $15\frac{2}{3}$? jō mozynōtōju pamozynōsim par $10\frac{1}{6}$?

149. Kas nūtikš ar starpeibu, jo mozynojamū palelynōsim par $\frac{3}{7}$ un mozynōtōju par $\frac{1}{7}$? jo mozynojamū pamozynōsim par $\frac{2}{7}$, bet mozynōtōju palelynōsim par $\frac{4}{9}$? jo mozynōjamu un mozynō-tōju palelynōsim (vai pamozynōsim) par $\frac{5}{11}$?

b) Diveju skaitļu suma pasalelynōja (sasamozynōja) par $11\frac{3}{4}$ pi kam vīns salīkamajš pamozynōts par $5\frac{1}{2}$. Kai izmeits ūtrajs salīkamajš?

c) Diveju skaitļu starpeiba pasalelynōja (pasamozynōja) par $9\frac{4}{5}$, pi kam mozynōtōjs palelynōts par $4\frac{3}{4}$; kai izmeits mozynoja-majš? Mozynōtōjs pamozynōts par $\frac{3}{4}$; kai izmeits mozynojamajš?

č) Mozynojamajš pamozynōts par $15\frac{1}{2}$. Kai vajag izmeit mo-zynōtōju, lai palelynōt starpeibu par $23\frac{1}{2}$? par $27\frac{1}{3}$?

150. Atrast nazynomū lūcekli:

$$1) x + 3\frac{1}{5} = 5\frac{2}{5} \quad 3) 4\frac{3}{8} + x = 9\frac{1}{12}$$

$$2) x + 13\frac{1}{19} = 47\frac{4}{9} \quad 4) \frac{1}{17} + x = \frac{5}{68}$$

$$5) x - 6\frac{2}{3} = 7\frac{11}{15} \quad 7) 4\frac{5}{6} - x = 2\frac{1}{3}$$

$$6) x - 9\frac{11}{12} = 7\frac{5}{24} \quad 8) 8\frac{7}{8} - x = 5\frac{1}{4}$$

Daļu reizināšana.

151. a) (Prātā vai pusrakstiski) pareizynōt:

$$\frac{2}{5} \cdot 2 \quad \frac{3}{11} \cdot 3 \quad \frac{2}{11} \cdot 3 \quad \frac{5}{7} \cdot 1 \quad 1 \cdot \frac{2}{3}$$

$$\frac{5}{6} \cdot 6 \quad \frac{7}{15} \cdot 2 \quad \frac{1}{21} \cdot 13 \quad \frac{3}{20} \cdot 3 \quad \frac{4}{9} \cdot 9 \quad \frac{3}{16} \cdot 5 \quad 2\frac{1}{2} \cdot 2$$

$$2\frac{1}{3} \cdot 2 \quad 1\frac{1}{5} \cdot 3 \quad 4\frac{2}{7} \cdot 3 \quad 6\frac{2}{9} \cdot 4 \quad 11\frac{3}{16} \cdot 5 \quad 4\frac{1}{3} \cdot 3$$

b) Skaitli $6\frac{2}{5}$ palelynōt 5 reizes.

152. Atrast skaitli, kurs byutu 10 reižu lelōks par $\frac{3}{3}$.

153. Sastatēt uzdavumu, pi kura izpiļdēšonas vajadzātu pareizynōt $\frac{4}{25}$ rub. ar 9 : 180 rub. ar $\frac{3}{4}$.

154. a) Sastatēt uzdavumu, pi kura izrēkinōšonas vajadzātu pareizynōt 42 kg ar $\frac{5}{6}$.

b) Vins cukra kilograms moksoj $3\frac{1}{2}$ rub. Cik moksoj $\frac{3}{4}$ kg?
 $1\frac{1}{2}$ kg? $2\frac{1}{2}$ kg? $2\frac{1}{4}$ kg?

155. $\frac{3}{4}$ pareizynōt ar $\frac{1}{2}$; pēc tam atrast $\frac{4}{10}$ nu sajemtō skaitļa.

156. Atrast nōkušus reizynōjumus:

$$\frac{2}{5} \cdot 6 \quad \frac{7}{15} \cdot 40 \quad 3\frac{1}{5} \cdot 10 \cdot 8 \quad 6 \cdot 1\frac{1}{2} \quad 24 \cdot 1\frac{5}{96}$$

$$\frac{5}{8} \cdot 9 \quad 4\frac{2}{3} \cdot 6 \quad 6 \cdot \frac{2}{3} \quad 180 \cdot 4\frac{2}{9} \quad 13 \cdot 1\frac{7}{65}$$

$$\frac{7}{11} \cdot 11 \quad \frac{15}{16} \cdot 24 \quad 14 \cdot \frac{5}{14} \quad 125 \cdot 4\frac{1}{25} \quad 63 \cdot 1\frac{4}{9}$$

$$\frac{11}{72} \cdot 45 \quad 41\frac{3}{5} \cdot 9 \quad 25 \cdot \frac{3}{10} \quad 11 \cdot 5\frac{3}{22} \quad 84 \cdot \frac{11}{12}$$

$$\frac{13}{51} \cdot 17 \quad 1\frac{1}{2} \cdot 4 \cdot 17 \quad 72 \cdot \frac{17}{60} \quad 35 \cdot 2\frac{13}{14} \quad \frac{6}{7} \cdot 42$$

$$\frac{2}{3} \cdot 1 \quad 1 \cdot \frac{4}{5} \quad 2\frac{1}{3} \cdot 0 \quad \frac{29}{96} \cdot 168 \quad 616 \cdot \frac{37}{56}$$

$$360 \cdot \frac{5}{276} \quad \frac{41}{360} \cdot 216 \quad \frac{53}{84} \cdot 6 \cdot 24 \quad (\text{ar divejim pajēmīnim}) \quad 18\frac{99}{256} \cdot 9$$

157. Izrēķināt nōkušus reizynōjumus.

1) $\frac{5}{6} \cdot \frac{3}{10}$	6) $3\frac{5}{6} \cdot \frac{8}{13}$	11) $5\frac{1}{2} \cdot 8\frac{1}{11}$
2) $1\frac{1}{3} \cdot 3\frac{1}{4}$	7) $5\frac{5}{7} \cdot \frac{9}{20}$	12) $\frac{8}{11} \cdot 2\frac{1}{12}$
3) $\frac{5}{7} \cdot \frac{8}{11}$	8) $\frac{63}{73} \cdot 12\frac{1}{6}$	13) $18\frac{1}{3} \cdot 1\frac{2}{11}$
4) $\frac{3}{4} \cdot 1\frac{1}{3}$	9) $3\frac{5}{9} \cdot 4\frac{7}{8}$	14) $\frac{3}{4} \cdot \frac{5}{6} \cdot \frac{8}{15}$
5) $\frac{2}{11} \cdot 1\frac{5}{6}$	10) $20\frac{1}{4} \cdot 20\frac{5}{9}$	15) $\frac{4}{5} \cdot \frac{3}{8} \cdot \frac{3}{5} \cdot \frac{3}{4} \cdot \frac{2}{3}$
16) $2\frac{1}{2} \cdot 1\frac{3}{4} \cdot 1\frac{1}{3} \cdot 2\frac{2}{3}$	20) $3\frac{1}{2} \cdot 8\frac{1}{3} \cdot \frac{3}{25} \cdot 5 \cdot 6\frac{1}{4} \cdot 16$	
17) $2\frac{1}{2} \cdot 5\frac{2}{5} \cdot 2\frac{1}{11}$	21) $1\frac{1}{24} \cdot 3\frac{1}{8} \cdot \frac{8}{15} \cdot 3\frac{7}{9} \cdot 1\frac{15}{17}$	
18) $22\frac{1}{5} \cdot \frac{5}{37} \cdot \frac{2}{3}$	22) $\frac{5}{14} \cdot 2\frac{22}{25} \cdot \frac{7}{12} \cdot 7\frac{1}{5} \cdot 2\frac{7}{10}$	
19) $12\frac{1}{4} \cdot 3\frac{1}{3} \cdot 2\frac{2}{5}$	23) $4\frac{2}{7} \cdot \frac{56}{135} \cdot 22\frac{10}{11} \cdot 3\frac{3}{8} \cdot \frac{25}{28}$	

158. Daļu $\frac{3}{5}$, $\frac{7}{8}$, $\frac{12}{25}$ sumu palelynōt $33\frac{1}{3}$ reizes.

159. a) Daļu $\frac{3}{4}$, $\frac{2}{7}$, $\frac{5}{6}$ sumu pareizynōt ar 21.

b) Skaitli 2 pareizynōt pēc kōrtas ar $\frac{1}{3}$ un ar $\frac{1}{4}$ (ar divejim pajēminim).

160. Izrēķinōt $\frac{3}{5}$ nu nōkušus skaitļu starpeibas $4\frac{5}{12}$ un $3\frac{11}{36}$.

161. Nōkušus pīmarūs izpildēt aizrōdētōs darbeibas:

- $(\frac{3}{4} + \frac{5}{6}) \cdot 3 + (\frac{5}{6} - \frac{3}{4}) \cdot 4; \quad \frac{1}{6} + \frac{1}{18} \cdot \frac{3}{4}$
- $(2\frac{3}{5} + 1\frac{5}{7}) \cdot 14 - (2\frac{1}{2} - \frac{3}{8}) \cdot 4; \quad 4\frac{11}{48} \cdot \frac{6}{7} - 1\frac{4}{9}$
- $(\frac{2}{3} + \frac{5}{8} - \frac{11}{12}) \cdot 5\frac{1}{3}$
- $(1\frac{4}{9} + 2\frac{5}{6} - 2\frac{3}{4}) \cdot (2\frac{1}{2} - \frac{11}{14}); \quad 13\frac{5}{8} - 5\frac{5}{42}(1\frac{1}{6} + \frac{7}{12})$
- $(2\frac{1}{2} - 1\frac{3}{8}) \cdot (3\frac{1}{2} - \frac{5}{6}) \cdot 1\frac{1}{3}; \quad 15\frac{4}{7} - 4\frac{3}{8}(1\frac{3}{7} - \frac{34}{35})$
- $(\frac{5}{18} + \frac{7}{12} + \frac{4}{9}) \cdot (1 - \frac{20}{47}) \cdot (1\frac{1}{4} - \frac{17}{20})$
- $(40\frac{7}{15} - 29\frac{8}{35}) \cdot 28 - 8\frac{4}{7} \cdot 4\frac{1}{5}; \quad 4\frac{1}{10} \cdot \frac{35}{36} + 3\frac{1}{15} \cdot \frac{65}{69}$
- $(\frac{4}{5} \cdot \frac{1}{2} + 1\frac{10}{17} \cdot \frac{3}{5} - \frac{2}{3} \cdot \frac{9}{17}) \cdot 7\frac{3}{4}$

$$9) \frac{1}{4} \cdot \frac{19}{4} \cdot \frac{16}{57} + \left(4\frac{1}{4} + 1\frac{2}{3}\right) \cdot \frac{16}{71} + \frac{2}{27} \cdot 4\frac{1}{2}$$

$$10) \left(2\frac{5}{6} - \frac{3}{4} - 1\frac{1}{10} + \frac{8}{15}\right) \cdot 4\frac{1}{2} \cdot \left(1\frac{5}{12} - \frac{1}{2}\right)$$

162. Atrast kvadrata laukumu, kura puse leidzinojās: a) $4\frac{1}{5} dm$,
b) $\frac{3}{4} dm$.

163. Taisnstyura teiruma garums leidzinojās $1\frac{1}{8} klm$. bet plū-
tums $\frac{4}{5} klm$. Aprēķinot teiruma laukumu.

164. Kotrys grads pa Celsija termometram leidzinojās $\frac{4}{5}$ grada
pa Reomira termometram. Cik gradu rōdēs Reomirs, kad pa Cel-
sijam $22\frac{1}{2}$ gradi?

165. Viļciņa ōtrums $45 klm$ stundē. Cik kilometru viļciņš pōris
4 stunžu laikā? $\frac{4}{5}$ st $4\frac{1}{15}$ st?

166. Skrituļš apsagrīž minutē videji $27\frac{5}{6}$ reizes. Cik reižu jis
apsagrīzs: a) par 3 stundem? b) par $1\frac{1}{4}$ stundes? c) par $\frac{2}{3}$ stun-
des?

167. a) Aplūce apmāram $3\frac{1}{7}$ reizes lelōka par savu diametru.
Kam leidzinojās lokomotiva skrituļa aplūce, kad jō diametrs lei-
dzinojās $5 mm$? $1\frac{4}{5} m$?

b) (prōtā). Kūks $2\frac{3}{4} m$ augstumā mat susativi $6 m$ garumā:
tymā pat laikā radiomačtas susātivs $42 m$. Kaidis ir radiomačtas
augstums?

168. a) Pa trubu 1 st. laikā iztak $470\frac{1}{2}$ yudiņa. Cik yudiņa
iztecēs caur jū: 1) 2 stundēs? 2) $4\frac{1}{5}$ st.? 3) par 24 min.? 4) 42
min.?

b) Divi viļcini vīnā laikā izīt nu divejom stacijom vīns pretim
ūtram pa paralelom slīdem. Pirmajam viļciņam vajag patērēt 45
min., lai pōrit vysu attōļumu storp stacijom, ūtram 72 min. Par
kaidu attōļuma daļu tyvynōsīs viļcini pēc 6 min. išonas?

c) Dorba izpildēšonai pastatēti 3 strōdnīki, nu kurim pirmais
varēja izpildēt dorbu 8 dīnōs, ūtrais 12 dīnōs, trešajs 10 dīnōs.

Kaida dorba daļa palyka naizpildēta pēc tō, kad jī nūstrōdōja 3 di-
nas vysī kūpā?

169. Lūga augstums $2\ m$ bet plotums sastota $\frac{2}{5}$ nu augstuma.
Atrast itō lūga laukumu.

170. Cukra sviklūs (pa svoram) $\frac{3}{20}$ daļas cukra. Cik ir cukra
680 centnerūs svikļu?

171. Sakausējums sastōv nu olova un sur'mas. Sur'mas dau-
dzums itymā kausējumā sastōta $\frac{3}{17}$ nu olova daudzuma. Cik svērs
sakausējums, kura izgatavōšonai beja pajemts $27\frac{1}{5}$ olova?

172. Sakausējums, nu kura teik līts tipografiju šrifts, sastōv nu
zvyna un sur'mas, pi kam sur'mas daudzumam pa svoram vajag
byut $\frac{5}{16}$ nu svyna daudzuma. Cik svērs taidis sakausējums, kura
izgatavōšonai beja pajemts $33\frac{1}{3}$ kg svyna?

173. Taisnstyuraina dōrza garums leidzynojs $170\frac{1}{2}$ m, bet
plotums $\frac{7}{11}$ nu jō garuma. Aprēkinōt dōrza plotumu.

174. Lokomotive patērej $148\frac{1}{5}$ l yudiņa pōrejūt $1\ klm$. Cik lein
yudiņa lokomotivēs bakā uz tendera, jo vyslelōkajs lokomotives
skrējīns leidzynojs $141\frac{2}{3}$ klm un jo dēl drūšeibas vajag turēt div-
kōrtejū yudiņa krōjumu?

175. Prīdes bolkas apmāri $6\frac{1}{4}$ m \times $\frac{3}{4}$ m \times $\frac{1}{10}$ m. Zynoms, ka
 $1\ kub. dm$ sausas prīdes sver $\frac{3}{5}$ kg. Cik sver 15 prīdes bolku?

176. Nu dzelžceļa slīdes $6\frac{3}{4}$ m garumā atgrīze daļu, kura lei-
dzynojs $\frac{7}{9}$ nu vysa garuma. Aprēkinōt atgrīztōs un palykušōs
daļas svoru, jo zynoms, ka vīns slīdes metrs sver $30\frac{1}{4}$ kg.

177. Dōrza plateiba leidzynojs $\frac{2}{5}$ ga. Cik ga $\frac{1}{4}$ itō dōrza
daļā? $\frac{3}{8}$ daļōs?

178. Kolstūt zōle zaudej $\frac{2}{3}$ sova svora. Cik sīna izīt nu $7\frac{1}{4}$ t
zōles?

179. Nūpērkti $2\frac{1}{2}$ m audakla pa $5\frac{1}{5}$ rub. un $5\ m$ pa $3\frac{3}{4}$ rub.
Cik moksoj vyss pērcīns?

180. Attōlums storp divejom pilsātom leidyņojās $680 \frac{1}{2}$ *klm*. Nu jom vīnā un tymā pat laikā izīt vīns pretim ūtram divi viļcīni; pyrmais ar $30 \frac{1}{2}$ *klm* otruomu stundē, ūtrajs ar $38 \frac{1}{4}$ *klm* otruomu stundē. Kaidis byus attōlums storp jīm par $2 \frac{1}{3}$ stundes?

181. Cik sver kaste ar pīsystū lūžmetēja lentu, jo kotrys patrons sver $25 \frac{1}{2}$ *g*, tukša lenta sver $\frac{9}{10}$ *kg*, kaste sver $1 \frac{1}{5}$ *kg* un lūžmetēja lentā lein 250 patronu?

182. Treju klasu škoļnikim izdeve 720 lopu papeira, pi kam pyrmai klasei beja īdūta $\frac{1}{5}$ nu vysa papeira, ūtrai klasei $\frac{5}{6}$, bet trešai — palykušajs. Cik papeira lopu izdūts kotrai klasei?

183. a) Izdalēt:

Daļu dalēšona.

$$\frac{4}{5} : 2 \quad \frac{6}{7} : 3 \quad \frac{10}{13} : 2 \quad \frac{1}{4} : 2 \quad \frac{3}{5} : 2 \quad \frac{3}{4} : 2$$

$$\frac{1}{3} : 3 \quad \frac{2}{3} : 3 \quad \frac{18}{23} : 3 \quad \frac{5}{9} : 1 \quad \frac{20}{27} : 5 \quad \frac{81}{85} : 9$$

$$\frac{4}{7} : 3 \quad \frac{5}{11} : 5 \quad (\text{ar divejim pajēmīnim}) \quad 2 \frac{1}{2} : 2 \quad 4 \frac{4}{5} : 2 \quad 10 \frac{6}{9} : 2$$

$$15 \frac{3}{7} : 3 \quad 24 \frac{1}{2} : 3 \quad 20 \frac{1}{2} : 3.$$

b) izdalēt $\frac{4}{5}$ *m* uz 3 daļom.

184. izdalēt $\frac{4}{5}$ *kg* uz 3 daļom.

185. samozynūt $\frac{5}{6}$ 2 reizes; $7 \frac{1}{2}$ 3 reizes.

186. a) Atrast daļu, 3 reizes mozōku par $\frac{4}{7}$; 7 reizes mozōku par $\frac{2}{5}$; 6 reizes mozōku par $\frac{3}{8}$; 8 reizes mozōku par $\frac{4}{11}$.

b) Atrast skaitli, kurs 7 reizes mozōks par $4 \frac{3}{8}$.

187. Cik reižu $\frac{7}{9}$ mozōks par 14?

188. a) Cik reižu pa $1 \frac{5}{11}$ ir skaitli 16?

b) jo kotru dīnu pīldēt pa $\frac{2}{3}$ nu īdūtō dorba, tod cik dīnu vajadzēs vysa dorba izpīldēšonai?

c) Cik reižu garums, leidzeigs $\frac{3}{4}$ *m*, ūt garumā, kurs leidyņojas 8 *m*?

189. Sastatēt uzdevumu, pi kura izrēķinōšonas vajadzātu $\frac{24}{25}$ izdalēt ar 8.

190. a) Sastatēt uzdevumu, pi kura izrēķinōšonas vajadzātu 62 rub. dalēt ar $\frac{3}{8}$.

b) Sastatēt divejus uzdevumus tai, lai pi pirmō uzdevuma izrēķinōšonas vajadzātu 240 pareizynōt ar $\frac{3}{4}$, bet ūtrō uzdevuma izrēķinōšonai 240 izdalēt ar $\frac{3}{4}$.

191. Atrast dalējumus:

$$\begin{array}{lllll}
 1) \frac{8}{11} : 4 & \frac{8}{9} : 4 & 18 : \frac{54}{61} & 15 : \frac{4}{15} & 35 : \frac{21}{48} \\
 \frac{1}{17} : 2 & \frac{7}{16} : 6 & 24 : \frac{4}{9} & 4) 18 : 2\frac{1}{4} & \frac{17}{30} : \frac{7}{10} \\
 \frac{27}{8} : 9 & 2) \frac{12}{25} : 3 & 32 : \frac{24}{25} & 10 : 1\frac{7}{8} & 6) 1 : 1\frac{1}{2} \\
 \frac{9}{11} : 3 & \frac{7}{9} : 14 & 15 : \frac{5}{7} & 35 : 2\frac{4}{5} & 2 : 3\frac{1}{3} \\
 \frac{3}{5} : 2 & \frac{77}{32} : 81 & 28 : \frac{4}{7} & 181 : 17 & 121 : 1\frac{4}{5} \\
 \frac{2}{3} : 5 & \frac{18}{25} : 12 & 8 : \frac{5}{7} & 5) \frac{5}{8} : \frac{4}{9} & 7) 175 : 8\frac{1}{3} \\
 \frac{5}{6} : 4 & 4\frac{2}{3} : 7 & 4 : \frac{5}{9} & \frac{5}{8} : \frac{5}{12} & 111 : 7\frac{1}{10} \\
 \frac{7}{8} : 7 & 7\frac{3}{5} : 57 & 11 : \frac{7}{8} & \frac{7}{6} : \frac{11}{36} & 128 : 5\frac{1}{3} \\
 \frac{3}{7} : 3 & 3) 4 : \frac{2}{5} & 6 : \frac{5}{6} & \frac{15}{14} : \frac{20}{7} & 211 : 3\frac{1}{2}
 \end{array}$$

192. Izdalēt:

$$\begin{array}{llll}
 1) 1\frac{2}{3} : 3 & 4) 2\frac{1}{4} : 1\frac{1}{8} & 7) 12\frac{3}{5} : 1\frac{1}{20} & 11) 15\frac{7}{24} : 3\frac{7}{120} \\
 2) 1\frac{1}{2} : \frac{3}{5} & 5) 14\frac{1}{2} : 4\frac{1}{9} & 8) 68\frac{17}{36} : 8\frac{1}{18} & 11) 38\frac{19}{80} : 231\frac{4}{5} \\
 3) \frac{2}{3} : 1\frac{1}{4} & 6) 4\frac{3}{5} : \frac{5}{23} & 9) 20\frac{1}{7} : 11\frac{1}{14} & 12) 8\frac{6}{57} : 12\frac{3}{19}
 \end{array}$$

193. Atrast dalējumu.

$$\begin{array}{llll}
 1) \frac{5}{6} : 7 & 3) \frac{1\frac{1}{2}}{5} & 5) \frac{14\frac{3}{8}}{25} & 7) \frac{11\frac{1}{3} \cdot 5\frac{1}{4}}{4\frac{1}{4}} \\
 2) 5 : \frac{6}{7} & 4) \frac{66\frac{2}{3}}{80} & 6) \frac{4\frac{4}{5} \cdot 4\frac{1}{4}}{3\frac{2}{5}} & 8) \frac{12\frac{2}{3} \cdot 4\frac{1}{5}}{5\frac{1}{3}}
 \end{array}$$

194. Izpildēt nōkušās darbeibas:

a) $(14\frac{1}{2} - 3\frac{1}{2}) : 3; (21\frac{3}{5} - 9\frac{1}{5}) \cdot 2$

$(23\frac{7}{9} - 17\frac{5}{9}) : 2$

$(11\frac{2}{19} - 19\frac{3}{19}) \cdot 3; (7\frac{7}{8} - 3\frac{3}{8}) \cdot 2 - 1$

$(25\frac{11}{37} + 17\frac{9}{27} - 1\frac{18}{37}) \cdot 9; 14 - (60\frac{11}{13} - 5\frac{9}{13}) \cdot 2$

$4\frac{2}{21} \cdot 10 - 19\frac{20}{21}; 2\frac{2}{25} \cdot 2 + 5\frac{7}{25} \cdot 3; 24\frac{8}{41} : 4 - 18\frac{5}{41} : 3$

b) 1) $\frac{4\frac{1}{12} \cdot 8\frac{6}{7} \cdot 7\frac{2}{3} \cdot 5\frac{1}{7} \cdot 7}{6\frac{1}{4} \cdot 1\frac{2}{5} \cdot 5\frac{3}{4} \cdot 3\frac{4}{9} \cdot 7\frac{1}{5}}$ 3) $\frac{27\frac{3}{8} - 21\frac{7}{20}}{(3\frac{4}{7} - 1) - (1\frac{47}{65} - \frac{29}{130})}$

2) $\frac{5\frac{1}{8} \cdot 3 \cdot 5 \cdot \frac{6}{35}}{5\frac{1}{2} : 3 \cdot \frac{11}{40} \cdot 2\frac{2}{9}}$ 4) $\frac{4\frac{2}{5} - 3\frac{3}{4} + 8\frac{7}{15} - 8\frac{7}{60}}{4\frac{1}{4} - 2\frac{3}{4}}$

5) $\frac{7\frac{1}{2} \cdot 2\frac{2}{3} - 12\frac{1}{4} : \frac{7}{2}}{110 : \frac{3}{5}} + \frac{3\frac{3}{8} + 2\frac{3}{4}}{24 : 2\frac{2}{5}}$ 6) $\frac{5\frac{1}{2} \cdot \frac{3}{4} \cdot 3 \cdot \frac{5}{6} \cdot 6\frac{1}{5}}{2\frac{3}{4} \cdot 4\frac{3}{5} \cdot 31}$

7) $[(1\frac{1}{2} + 2\frac{2}{3}) : 3\frac{3}{4} - \frac{2}{5}] : 8\frac{8}{9} + \frac{1}{4}$

3) $(3\frac{1}{4} + 2\frac{1}{6}) : 2\frac{3}{5} - \frac{2}{3} \cdot 2\frac{1}{4} + 5\frac{1}{6}$

E. 1) Jo aizdūmōtō skaitļa trešdaļai pīlikt jō catūrtdaļu, tod izīt 63. Kaidis skaitlis aizdūmōts? Kaidis skaitlis aizdūmōts, jo izīs $15\frac{3}{4}$?

2) Jo atjēmt nu skaitļa $\frac{3}{5}$ jō $\frac{1}{3}$, tod paliks 28 (paliks $2\frac{2}{5}$). Kaidis itys skaitlis?

3) Zynoms, ka skaitļa daļas: $\frac{1}{4}, \frac{1}{3}, \frac{1}{5}$ kūpā sastota 94. Kaidis itys skaitlis?

4) Jo nazkuru daļu skaitli palelynōt uz jō trešdaļu un jō catūrt-daļu, tod izīs 1. Kaidis itys skaitlis?

195. Diveju skaitļu reizynōjums leidzynojs $6\frac{5}{8}$, bet vīns nu reizynōtōjim leidzynojs $3\frac{3}{4}$. Atrast ūtru reizynōtōju.

196. a) Ar kaidu skaitli vajag pareizynōt $1\frac{7}{9}$, lai sajēmt 1?

b) Ar kaidu skaitli vajag pareizynōt 2, lai sajēmt $1\frac{3}{4}$?

197. a) Põrejūt 200 *klm*, lokomotivs patērēja $2\frac{4}{5}$ *t* ūglu. Cik ūglu vajag patērēt uz 1 *klm*?

b) $3\frac{1}{2}$ mēnešu laikā iztārāts 402 r. 50 k. Cik videji beja iztārāts par kotru mēnesi?

198. a) Taisnstyura zemes učastka laukums leidzinojās $4\frac{4}{5}$ *kv. klm*. Aprēķinōt učastka garumu, ka jō plotums leidzinojās $\frac{3}{8}$ *klm*.

b) Taisnstyura laukums $3\frac{1}{4}$ *kv. m*; jō pamatne $1\frac{1}{4}$ *m*. Aprēķinōt jō augstumu.

c) Taisnstyura formas dōrza laukums $18\frac{1}{4}$ *a*: jō garums 75 *m*. Aprēķinōt učastka plotumu.

199. a) Nu $3\frac{1}{2}$ *ga*? lela teiruma nūjemts 28 *c* auzu. Cik auzu nūjemt nu 1 *ga*?

b) Viļciņs pōrgōja 105 *klm* $3\frac{3}{4}$ stundēs. Cik kilometru videji viļciņs gōja 1 stundē?

c) Samaisēts $7\frac{1}{2}$ *l* yudiņa un $4\frac{1}{2}$ *l* teira spirta. Cik yudiņa un spirta vīnā maisējuma litrā?

200. Kaidu daļu sastota daļa $\frac{5}{7}$ nu $\frac{5}{21}$? nu $\frac{7}{9}$ nu $\frac{7}{36}$?

201. Pa syltuma daudzumam 1 *kg* Doneca ūglu leidzinojās $2\frac{7}{43}$ *kg* Pīmoskovas ūglu. Cik tonnu vajag Doneca ūglu, lai aizmeit 1860 *t* Pīmoskovas ūglu?

202. a) $4\frac{1}{2}$ *m* lels drēbes gobols nūperkts par $33\frac{3}{4}$ rub. Cik moksoj 1 *m* drēbes?

b) Deveiņas treju tonnu spēceigas automašinas ar vazumim, pōrejūt 520 *m* cela, iztērēja $4\frac{1}{2}$ *kg* benzina. Izrēķinōt cik iztārāts benzina uz 1 *t* svora 1 *klm* attōļumā.

c) Ar 8 sprēžamom mašinom ar vīnaidu ražeigumu izgatavōja par $4\frac{1}{2}$ st $33\frac{3}{4}$ *kg* dzejas. Kaidu dzejas daļu videji izgatavōja ar vīnu mašinu par 1 stundi?

203. Par cik laika var pōrīt $7\frac{1}{8}$ *klm*, jo it ar ōtrumu $4\frac{3}{4}$ *klm* stundē?

204. Stundiniks kotru dīnu atpalik par $1\frac{3}{4}$ min. Par cik dīnom jis atpaliks par $12\frac{1}{4}$ min.?

205. a) Uz cik učastkim var sadalēt dōrzu $1\frac{3}{4}$ ga lelumā, jo kotrā učastkā vajag īdalēt pa $\frac{1}{8}$ ga?

b) Apsagrīžut 12 reižu skryuve pasadūd uz prišku par 1 cm. Cik reižu jōapsagrīž skryuvei, lai jei pasadūtu uz prišku par $3\frac{3}{4}$ cm?

c) Skryuve, apsagrīžūt 9 reizes, pasadūd uz prišku par $\frac{3}{4}$ mm. Cik reižu skryuvei ir jōapsagrīž, lai pasadūt uz prišku par $4\frac{1}{4}$ mm?

206. Cik var iztaisēt tārauda špiļku $26\frac{1}{2}$ mm garumā nu drōts $7\frac{1}{2}$ m garumā, jo kotras špiļkas apgrīžšonai un aptaisēšonai ir jōpamat pa $4\frac{3}{4}$ mm?

207. a) Pervētōjs nūpervēja sīnu par $4\frac{4}{5}$ stundes. Kaidu itōs sīnas daļu jis pervēja stundē?

b) Strōdojūt uz divejim stankim, pylda normu 7 st. dorba dīnas laikā. Ar vīnu, lobōkū nu obejim stankim, itū normu varātu izpildēt par 12 stundem. Saleidzynōt obeju stanku ražeigumu: cik reižu pyrmō stanka ražeigums lelōks par ūtrō stanka ražeigumu? Kaidu daļu ūtrō stanka ražeigums sastota nu pyrmō stanka ražeiguma?

208. Ar kaidu skaitli vajag izdalēt 4, lai sajemt $1\frac{3}{7}$?

209. Par $\frac{3}{8}$ dorba daļom samoksōts 123 rub. Cik vajag samoksōt par vysu dorbu?

210. Anglijas dzeivōtōju skaits (bez kolonijom) leidzynojās 44 mln. cylvāku (apmāram) un sastota $\frac{4}{29}$ nu Britanijas Indijas dzeivōtōjim. Cik dzeivōtōju Indijā?

211. Pi saušonas mērkī tyka 84 lūdes, kas sastota $\frac{7}{15}$ daļas nu vysim sōvīnim. Cik beja izdarēts sōvīņu?

212. Viļciņs pōrgōja $31\frac{1}{2}$ klm $\frac{3}{4}$ stundēs. Kaidis beja jō ōtrums stundē?

213. a) Par $\frac{1}{12}$ kub. m molkas samoksōja $1\frac{1}{2}$ rub. Cik moksoj itōs molkas 1 kub. m?

- 2) $2\frac{3}{4} : (1\frac{1}{2} - \frac{2}{5}) + (\frac{3}{4} + \frac{5}{6}) : 3\frac{1}{6}$
- 3) $(\frac{2}{15} + 1\frac{7}{12}) \cdot \frac{30}{103} - (2 : 2\frac{1}{4}) \cdot \frac{9}{32}$
- 4) $(3\frac{1}{2} : 4\frac{2}{3} + 4\frac{2}{3} : 3\frac{1}{2}) \cdot 4\frac{4}{5}$
- 5) $3\frac{1}{8} : [(4\frac{5}{15} - 3\frac{13}{24}) \cdot \frac{4}{7} + (3\frac{1}{18} - 2\frac{7}{12}) \cdot 1\frac{10}{17}]$
- 6) $2\frac{3}{4} : [(4\frac{5}{7} - 1\frac{11}{14}) \cdot 4\frac{2}{3} + (3\frac{2}{9} - 1\frac{5}{6}) \cdot \frac{18}{25}]$
- 7) $[15 : 3\frac{3}{4} - (10\frac{1}{2} : 1\frac{1}{2} \cdot \frac{3}{14})] : (1\frac{23}{52} - 1\frac{1}{4})$
- 8) $\frac{(\frac{7}{15} + \frac{14}{45} + \frac{2}{9}) \cdot 10\frac{1}{3} - 1\frac{1}{11} \cdot (2\frac{2}{3} - 1\frac{3}{4})}{(\frac{3}{7} - \frac{1}{4}) : \frac{3}{28} - 1}$
- 9) $\frac{(15 : \frac{5}{18} : 3\frac{3}{8}) \cdot (\frac{1}{16} + \frac{11}{35} + \frac{5}{48} + \frac{5}{18})}{(11\frac{5}{11} - 8\frac{21}{22}) : 1\frac{2}{3}}$
- 10) $[(\frac{5}{6} - \frac{3}{8}) : \frac{3}{4} - (\frac{3}{8} + \frac{7}{20}) : 1\frac{19}{20}] : \frac{1}{50}$
- 11) $[(12\frac{1}{2} - 2) : (\frac{1}{5} - \frac{1}{40}) - (2 + 6\frac{2}{3})] : (1\frac{5}{6} - 1\frac{2}{3}) : 8$
- 12) $\frac{(8\frac{1}{4} - \frac{3}{8}) : 3\frac{1}{2}}{(5 - 4\frac{2}{5}) : \frac{1}{10}} + \frac{(3\frac{1}{8} - 1\frac{7}{8}) \cdot 1\frac{3}{5}}{(2 - 1\frac{3}{8}) : 3\frac{1}{8}}$
- 13) $\frac{\frac{3}{4} \cdot \frac{5}{7} \cdot \frac{8}{9} \cdot \frac{7}{10}}{\frac{15}{16} \cdot \frac{14}{39} \cdot \frac{24}{25} \cdot \frac{13}{21}} : (2\frac{1}{8} \cdot 2\frac{2}{7} \cdot 2\frac{15}{17} \cdot 4\frac{2}{3} : 196)$
- 14) $(31\frac{163}{275} : \frac{48}{55} - 29\frac{19}{20}) - (101\frac{37}{175} : 17\frac{7}{25} + 213\frac{34}{35} : 1497\frac{4}{5})$
- 15) $(4\frac{4}{65} \cdot 8\frac{2}{55} - 16\frac{1}{5} \cdot \frac{21}{25}) \cdot (14\frac{8}{11} : \frac{26}{77} : 405)$
- 16) $\frac{3\frac{4}{15} \cdot 13\frac{11}{18} \cdot 23\frac{23}{35} \cdot 19\frac{17}{49}}{22\frac{3}{25} \cdot 16\frac{8}{11} \cdot 5\frac{25}{27} \cdot 4\frac{7}{32}} : (7\frac{1}{5} \cdot \frac{1}{24})$

$$17) \left[\frac{\left(53\frac{3}{4} + 9\frac{1}{6}\right) \cdot 1\frac{1}{5} - \left(6\frac{4}{5} - 3\frac{3}{7}\right) \cdot 5\frac{5}{9}}{\left(10\frac{3}{10} - 8\frac{1}{2}\right) \cdot \frac{5}{9} - 3\frac{2}{3} - 3\frac{1}{6}} \right] - 29\frac{5}{6}$$

$$18) \frac{\left(6\frac{2}{3} + 2\frac{4}{15} + 5\frac{1}{2}\right) : \frac{1}{15} - 30 : \frac{5}{28}}{2\frac{3}{4} \cdot 3\frac{19}{22} : 42\frac{1}{2}}$$

$$19) \frac{\left(\frac{31}{54} + \frac{11}{16}\right) \cdot \left(\frac{14}{15} - \frac{7}{12}\right) \cdot 2\frac{2}{7} \cdot \frac{8}{9} \cdot \left(18 : 4\frac{1}{27}\right)}{4 : 1\frac{1}{4} \cdot 1\frac{2}{9} : \frac{5}{7} \cdot \left(\frac{13}{20} + \frac{11}{35}\right) \cdot \left(33 - \frac{7}{22}\right)}$$

222. Atrast skaitli, kura $\frac{3}{7}$ leidyņojās 5.

223. Atrast skaitli, kura $\frac{4}{5}$ nu pīcom deveitajom sastota 28.

224. a) Kaidu skaitli vajag pareizynōt ar $\frac{5}{9}$, lai izītu skaitlis $7\frac{1}{2}$?

b) Par cik vajag palelynōt skaitļu $\frac{1}{9}$ un $3\frac{1}{5}$ starpeibu, lai dabōt jūs sumu?

c) Par cik vajag pareizynōt skaitļu $4\frac{1}{9}$ un $3\frac{1}{5}$ starpeibu, lai dabōt jūs sumu?

225. Kaidu skaitli vajag izdalēt ar $\frac{2}{3}$, lai dabōt skaitli $6\frac{3}{4}$?

226. Jo pi nazynoma skaitļa $\frac{2}{7}$ pīlikt 162, tod dabōsim $\frac{5}{7}$ tō pat skaitļa. Atrast nazynomū skaitli.

227. Jo pi nazynoma skaitļa $\frac{7}{15}$ pīlikt 119, tod izīs $\frac{3}{4}$ tō skaitļa. Atrast nazynomū skaitli.

228. Jo pi $\frac{2}{7}$ nu strōdnīku skaita zavodā pīlikt $\frac{2}{3}$ nu itō skaita, tod izīs 5200 cylvaku. Cik strōdnīku itymā zavodā?

229. Cik cylvaku strōdoj fabrikā, jo $\frac{5}{12}$ nu vysim strōdnīkim sastota sīvītes, $\frac{1}{2}$ — veiriši, bet pōreji 288 cylvāki — pusaudži?

230. Kura tagad stunde, jo palykušō sutku daļa $6\frac{1}{2}$ reizes mozōka par pagōjušū.

231. Starpeiba storp nazynomu skaitli un $\frac{5}{19}$ jō daļom leidyņojās 518. Atrast itū skaitli.

232. Attōlumū storp divejom pilsātom turists nūbrauce diveju dīnu laikā. Pirmajā dīnā jis brauce pusi ceļa un vēl 24 *klm* bet ūtrā dīnā trejs reizes možōk. Atrast attōlumū nu vīnas pilsātas leidz ūtrai.

233. Kad turists nūgōja $\frac{3}{10}$ nu vysa ceļa, tod leidz pusei vēl palyka $4\frac{1}{2}$ *klm*. Atrast vysa ceļa garumu.

234. Nu skaitļa, kura $\frac{1}{2}$ leidzynojs $\frac{5}{7}$, atjemt skaitli, kura $\frac{2}{3}$ taipat leidzynojs $\frac{5}{7}$.

235. Nazynoma skaitļa $\frac{23}{24}$ daļas par $1\frac{11}{12}$ lelōkas, kai $5\frac{3}{4}$. Atrast nazynomū skaitli.

236. Lai izpildēt $\frac{3}{4}$ dorba, vajadzeiga vīna stunde laika. Cik stuņžu vajag, lai izpildēt vysu dorbu?

237. Turists nūgōja $\frac{3}{8}$ vysa ceļa, pēc kō jam palyka it vēl $4\frac{1}{2}$ *klm*. Cik gars vyss ceļš?

238. Lokomotivu zavods izpildēja $\frac{4}{5}$ nu vysa aizsacējuma, pēc kō jam palyka izlaist vēl 32 lokomotivi. Cik vysa lokomotivu zavodam beja aizsacēts?

239. Vīnā školā ir 4 klases. Pirmajā klasē mōcās $\frac{1}{5}$ nu vysa školņiku sastōva, ūtrā klasē $\frac{3}{10}$, trešā klasē $\frac{1}{4}$, bet caturtā klasē 40 cylvāku. Aprēkinōt, cik vysa školņiku ir školā un cik školņiku mōcās kotrā klasē.

240. Jo nazynomū skaitli palelynōt par $\frac{3}{11}$ daļom, tod izīt skaitlis, kura $\frac{3}{4}$ daļas leidzynojs 70. Atrast nazynomū skaitli.

241. Jo nazynomam skaitļam pīlikt jo $\frac{3}{4}$ daļas un vēl 40, tod izīs 180. Atrast nazynomū skaitli.

242. Turists brauce nu vīnas pilsātas uz ūtru. Pirmajā dīnā jis nūbrauce $\frac{3}{17}$ ceļa daļas, ūtrā $\frac{8}{51}$ un trešā $\frac{1}{6}$ vysa ceļa storp itom pilsātom, pēc kō jam palyka braukt vēl 182 *klm*. Cik kilometru storp itom pilsātom?

243. Par $8\frac{3}{4}$ *m*. satina samoksōts 14 rub. Cik vajag samoksōt par itō pat satina 15 *m*.

244. Par vīnu dorba dīnu (8 st.) traktors var apart $3\frac{1}{2}$ ga. Cik jis apars $\frac{3}{4}$ dorba dīnas daļos?

245. $3\frac{3}{4}$ stundēs vilciņš nūit 150 klm. Cik kilometru jis nūis $6\frac{1}{4}$ stundēs?

246. Dzelžceļa slīde $7\frac{1}{2}$ m garumā sagrizta uz divejom daļom, nu kurom vīna par $4\frac{4}{5}$ m eisōka par ūtru. Atrast kotras daļas garumu.

247. Brigade nu 10 cylvākim apsēja 50 ga. Vīna ga apsēšona tyka nūvērtēta par $\frac{3}{10}$ dorba dīnas. Cik dorba dīnu kreit kotram brigades lūcekļam?

248. Taisnstyura zemes učastka garums leidzinojās 175 m, plo-
tums sastota $\frac{3}{4}$ nu garuma. Cik sāklas vajadzēs, lai apsēt $\frac{7}{20}$ itō
učastku daļas, jo uz vīna kv. m jōsēj pa $3\frac{1}{5}$ g sāklas?

249. Kooperatīvs pōrdeve trejs manufakturas gobolus. Pymajā
beja 180 m, metru daudzums ūtrajā sastatēja $\frac{11}{12}$ nu pymō, bet
metru daudzums trešajā $\frac{8}{15}$ nu tō, kas beja pymajā un ūtrajā go-
bolūs kūpā. Cik sajemts naudas nu itus treju manufakturas gobolu
pōrdūšonas, jo pymō gobola metrs tyka pōrdūts pa $2\frac{1}{2}$ rub., ūtrō
gobola metrs — pa $2\frac{2}{5}$ rub. bet trešō metrs — pa $2\frac{1}{10}$ rub.?

250. Divejōs kastēs vysa $38\frac{1}{4}$ kg nogļu; jo nu vīnas kastes pōr-
likt ūtrā $4\frac{3}{4}$ kg nogļu, tod obejōs byus leidzeigi. Cik kilogramu
nogļu atsarūn kotrā kastē?

251. Kaidā laikā vilciņš pōris 678 klm, jo jis is videji pa $28\frac{1}{4}$ klm
stundē un jo trejōs pistōtnēs jis stōvēs pa $\frac{1}{6}$ st., pīcōs — pa $\frac{1}{4}$ st.
un deveiņōs — pa $\frac{1}{12}$ stundes?

252. Vīna cepla kurynōšonai vajag $\frac{3}{5}$ kub. m molkas mēnesī.
Cik izmoksōs 10 taidu ceplu kurynōšona $6\frac{1}{2}$ mēnešu laikā, jo
1 kub. m molkas moksoj $9\frac{1}{5}$ rub.?

253. Kooperacija sajēme divi kipa manufakturas, $373\frac{3}{4}$ m par obejom, $595\frac{1}{5}$ rub. vērtēībā. Vīna kipa — $192\frac{1}{2}$ m moksoj pa $1\frac{2}{5}$ rub. par metru Cik moksoj ūtrās kipaš vīns manufakturas metrs?

254. Mōjas fundamentam $22\frac{1}{2}$ m garuma un 15 m plotumā izrokta dūbe 2 m dziļumā. Cik vajag vazumu, lai izvest izroktū zemī, jo kotrys vazums var pajemt $\frac{3}{5}$ t, bet 1 kub. dm zemes sver $1\frac{3}{5}$ kg?

255. Mōjas garums $16\frac{1}{2}$ m, jōs plotums sastota $\frac{2}{3}$ daļas garuma, bet sīnu augstums sastota $\frac{2}{11}$ mōjas garuma. Cik moksoj itōs mōjas izštukaturēšona, jo par 1 kv. m jem $\frac{9}{10}$ rub., pi kam lūgi un durovas nu kūpejō laukuma leluma nateik izrēkinōti?

256. Kvīši pi maļšonas zaudēj $\frac{1}{5}$ daļu nu sova svora. Cik iziš maizes nu $1\frac{1}{2}$ t kvīšu, jo pi maizes cepšonas klōt it pīcapums: $\frac{2}{5}$ nu myltu svora?

257. Nūpērks $2\frac{1}{2}$ kg perņiku pa $2\frac{1}{2}$ rub. par kg, 15 kg sōla pa $\frac{4}{25}$ rub. par kilogramu un nazcik kilogramu putrōmu, kuru $\frac{3}{5}$ kg moksoj 36 kap. Zynūt, ka par vysu pērķumu samoksōts $17\frac{3}{20}$ rub., aprēkinōt, cik vysa beja nūpērks putrōmu (osbora).

258. Drēbu šyunamō darbneica nūpērka par 5390 rub. vodmolas, samoksōjūt pa $12\frac{1}{4}$ rub. par metru. Nu $\frac{11}{20}$ itōs vodmolas daļom sašiva kost'umus, bet nu pōrejōs daļas — 72 vīnaidas sveitas. Cik vodmolas izgōja dēļ kotras sveitas?

259. Ōtrajs vilcīns 142 klm pōrīt 3 stuņdēs, bet preču vilcīns 128 klm pōrīt 6 stuņdēs. Par $9\frac{3}{4}$ stuņdēs pēc preču vilcīna izišonas, jam pakal laidēs ōtrajs. Par cik laika jis panōks preču vilcīni?

260. a) Paōtrynōtajs vilcīns attōļumu nu Moskovas leidz Leningradam nūit 12 stuņdēs, bet ōtrajs — 10 stuņdēs. Par $\frac{3}{4}$ st. pēc paōtrynōtō vilcīna izišonas nu Moskovas izit ōtrajs. Par cik stuņdem ōtrajs vilcīns panōks paōtrynōtū?

b) Vīnam kudžam izejūt nu porta A un ejūt uz portu B vajag atīt uz jū par 20 st. pēc izišanas. Tīmā pat laikā izgōja ūtrys kudžs nu porta B ar taidu aprēkinu, lai tikt portā A par 40 stundem pēc izišanas. Par cik laika pēc jūs izišanas jī sasatiks?

261. a) Pirmajā stundē automobiļs nūbrauce $\frac{2}{7}$ daļas attōļuma storp pilsātom, ūtrajā stundē — $\frac{7}{13}$ un trešajā — pōrejūs 90 *klm*. Kam leidzinojās attōļums storp pilsātom?

b) Automobiļam ir jōnūbrauc attōļumu storp divejim punktim, skrinūt ar vīnaidu ōtrumu, 7 dīnu laikā; pirmajā dīnā jis nūbrauce tikai $\frac{1}{9}$ nu vysa ceļa, bet par tū ūtrajā dīnā jis nūbrauce $\frac{1}{5}$ nu vysa ceļa. Vai atbild videjajs ōtrums par itom dīnom tam ōtrumam, kurs vajadzeigs? mozōks jis vai lelōks?

262. a) Divi vilcīņi vīnā laikā izīt vīns pretim ūtram: vīns nu Tulas uz Penzu, ūtrys nu Penzas uz Tulu. Attōļums storp itom pilsātom leidzinojās 586 *klm*. Pirmajs vilcīņs nūit pa $28\frac{4}{5}$ *klm*, bet ūtrajs pa $32\frac{1}{2}$ *klm* stundē. Kaid byus attōļums storp vilcīnim pēc $6\frac{3}{4}$ stundes?

b) Kaid videjajs vilcīņa išanas ōtrums, jo jis nūgōja pirmajā stundē $28\frac{4}{5}$ *klm*, ūtrajā stundē par $2\frac{1}{2}$ *klm* un trešajā stundē par $31\frac{3}{4}$ *klm* vairōk, kai pirmajā stundē?

c) Šivējai izdūta drēbe bārnu sukneišu šyušonai, nu aprēkina videji pa $2\frac{3}{4}$ *m* uz kotras suknes. Pēc tam, kai šivēja sašyva vajadzeigōs 18 suknes, pi jōs palyka $4\frac{1}{2}$ *m* drēbes. Cik metru drēbes uz kotras sukneites patārāts patīseibā? Cik drēbes beja izdūts šivējai?

263. Sovhozā $\frac{4}{9}$ nu vysas zemes aizjem pļovas, $\frac{3}{7}$ — aramine un pōrejū — mežs. Atrast vysas zemes laukumu un meža laukumu, jo zynoms, ka pļovu laukums uz $216\frac{2}{3}$ *ga* lelōka par aramōs zemes laukumu.

264. Par 205 rub. nūpērcta diveju sortu vodmola: pa $6\frac{1}{4}$ rub. par metru un pa $4\frac{3}{4}$ rub. par metru; pirmō par 8 metri mozōk, kai ūtrō. Cik nūpērcts kotra sorta vodmolas?

265. Jo pi nazynoma skaitļa $\frac{3}{17}$ daļom pilikt 150, tod sajemsim $\frac{2}{3}$ tō pat nazynomō skaitļa. Atrast itū skaitļi.

266. Jo nu nazynomō skaitļa $\frac{5}{12}$ daļom atjemsim 99, tod dabōsim $\frac{3}{16}$ tō pat nazynomō skaitļa. Atrast itū skaitli.

267. Turists brauce nu vīnas pilsātas uz ūtru. Nūbraucūt $\frac{5}{41}$ attōļuma storp pilsātom, jis aprēkinōja, ka jam palyka braukt par 93 *klm* vairōk par tū, cik jis nūbrauce. Atrast attōļumu storp itom pilsātom.

268. Karaspāka daļa sastōv nu kōjnīkim, jōtnīkim un artileristim $\frac{3}{5}$ nu vysa sastota kōjnīki, jōtnīki sastota $\frac{5}{8}$ nu kōjnīku skaita, pōreji — artilerija. Aprēkinōt, cik cylvāku atsarūn vysā daļā, jo zynoms, ka jōtnīku vairōk, kai artileristu, par 4 200 cylvāku.

269. Nu kases izdūts $\frac{3}{11}$ vysas jīmā asušōs naudas, pēc tam $\frac{1}{4}$ nu palykušōs naudas, pēc tam $\frac{2}{7}$ nu vēl palykušōs un, beidzūt, $\frac{7}{9}$ nu trešū reizi palykušōs; pēc itō kasē palyka 660 rub. Cik naudas beja kasē nu sōkuma?

270. Diveju skaitļu starpeiba leidzinojās 40; jo nu pirmō skaitļa atjemt jō $\frac{4}{5}$, bet nu ūtrō $\frac{2}{3}$ daļas, tod sajemsim leidzonus atlykumus. Aprēkinōt itūs skaitļus.

271. Divejōs kastēs ir 390 topu (boltu). Cik topu kotrā kastē, jo topu skaits pirmajā kastē leidzinojās $\frac{2}{3}$ nu topu skaita ūtrajā kastē?

272. Jo pi zavoda strōdnīku skaita pilikt vēl tik pat un vēl $\frac{2}{9}$ nu jīm, tod izīs 3 400 cylvaku. Cik strōdnīku zavodā?

273. Divi traktori apora zemi, pirmajs nu jīm apora $\frac{13}{15}$ nu tō, kū apora ūtrajs. Cik hektaru apora obeji traktori, jo pirmajs apora par 34 *ga* mozōk par ūtru? par 34 *ga* mozōk par ūtrū?

274. a) Diveju skaitļu suma leidzinojās 4 512. Vīns salikamajs leidzinojās $\frac{5}{11}$ ūtrō. Atrast obejūs salikumūs.

b) Diveju skaitļu videjajs arifmetiskajis $3\frac{3}{16}$, vīns skaitlis leidzinojās $2\frac{3}{8}$. Cik lels ūtrys skaitlis?

275. Diveju skaitļu summa leidzinojās $52\frac{1}{2}$; Pirmajš skaitlis leidzinojās $\frac{3}{4}$ ūtrō. Atrast itūs skaitļus.

276. Diveju skaitļu summa leidzinojās 1. Atrast itūs skaitļus, zynūt, ka pirmō skaitļa $\frac{1}{2}$ leidzinojās ūtrō skaitļa $\frac{1}{3}$ daļai.

277. Diveju skaitļu starpeiba leidzinojās 45. Pirmō skaitļa pīktō daļa leidzinojās ūtrō skaitļa $\frac{1}{2}$ daļai. Kaidi itī skaitli?

278. Trejim sovhozim ir 3 564 *ga* zemes. Pirmajā ir $\frac{1}{2}$ un ūtrajā $\frac{1}{3}$ nu tō, cik skaitōs trešajā. Cik gektaru zemes ir kotram nu itim sovhozim?

279. Divejūs kolektivūs ir 270 zyrgu un vīnā nu jim $1\frac{1}{2}$ reizes vairōk, kai ūtrā. Cik zyrgu kotrā kolektivā?

280. a) Dēli 18 *m* garumā vajag sagrīzt uz divejom daļom tai, lai vīnas nu jom garums byutu $3\frac{1}{2}$ reizes lelōks par ūtras daļas garumu. Kaidam ir jōbyut kotras daļas garumam?

b) Drōti $81\frac{1}{2}$ *m* garumā pōrgrīze uz trejom daļom tai, ka lai ūtra daļa byutu lelōka par trešū par $3\frac{1}{5}$ *m* bet pirmō lelōka par ūtrū par $1\frac{3}{4}$ *m*. Atrast kotras daļas garumu.

281. Trejūs maisūs beja ōbuli, vysa 460 gobolu. Pirmō maisa ōbulu skaits leidzinojās $\frac{3}{4}$ nu ūtrō maisa ōbulu skaita, bet trešā beja $1\frac{1}{2}$ reizes vairōk, nakai pirmajā. Cik ōbulu beja kotrā maisā?

282. Diveju skaitļu summa leidzinojās $1\frac{1}{2}$, bet vīns nu jim $1\frac{1}{2}$ reizes lelōks par ūtru. Kaidš ir kotrys skaitlis?

283. Kura tagad stunde, jo palykušō sutku daļa $1\frac{2}{5}$ reizes lelōka par pagōjušū?

284. a) Kura tagad stunde, jo pagōjušō sutku daļa leidzinojās $\frac{1}{3}$ nu palykušōs sutku daļas?

b) Yudiņš, palikūt par ladu, pasalelynōj apjomā par $\frac{1}{11}$. Par kaidu daļu sasamozynōs apjoms pi kusšonas?

285. Klasē pa sarokstam skaitīs 38 skolņiki. Tūs skolņiku skaits, kuri naaptvarti ar pioneru pulceņu, sastota $\frac{3}{16}$ nu pioneru skaita. Cik pioneru klasē?

286. a) Diveju skaitļu suma leidyņojās 45. Dalējums nu jūs vīna uz ūtra dalēšonas leidyņojās $2\frac{1}{3}$. Atrast itūs skaitļūs.

b) Vērvī 22 $\frac{1}{2}$ m garumā vajag sagrīzt 3 dalēs tai, lai ūtrō daļa byutu 3 $3\frac{1}{2}$ reizes, bet trešō 2 $\frac{1}{4}$ reizes lelōka par pyrmū. Atrast pyrmōs daļas garumu.

287. Strōdniks izpildēja uzdavumu 10 $\frac{1}{2}$ dīnōs. Kaidu uzdavuma daļu jis īspēja izpildēt 3 $\frac{1}{2}$ dīnōs?

288. a) Vannā ītaisēja divejus kranus: korstū, kurs var pīpildēt jū 12 $\frac{1}{2}$ min. laikā, un soltū, kurs var pīpildēt jū 10 min. laikā. Attaisēja obejus kranus uz 2 $\frac{1}{2}$ min., pēc tam korstū aiztaisēja. Par cik laika soltajs krans pīpildēja vannu?

b) Korstajs yudīns vannā 38° pa R Cik itys sastota gradu pa C ?

289. Dažaidu valst'ū naudas vīneibu vērtēības tabele rubļūs (1932 godā):

1 sterlingu mārceņa (Anglija)	1 Dolars (Amerika)	1 Vōcijas marka	1 Zvidrijas krona	1 Francijas franks	1 červonecs
$6\frac{16}{25}$ rub.	$1\frac{24}{25}$ rub.	$\frac{6}{13}$ rub.	$\frac{7}{20}$ rub.	$\frac{3}{40}$ rub.	10 rub.

1) Cik Zvidrijas kronu var sajemt par 910 Vōcijas markom?

2) Cik vajag franku, lai nūpērkt 90 Vōcijas marku? 294 dolari? 249 mārceņas sterlingu?

3) Cik vajag sterlingu, lai nūpērkt 441 franku? 588 markas? 686 kronas?

4) Cik vajag sterlingu mārceņu, lai nūpērkt 2 178 Vōcijas markas? 3 320 franku?

290. Ar kotru aprgīzīni svōrpsts pasadzīloj par $\frac{1}{10}$ mm. Cik vajadzēs laika, lai izvūrbt 10 caurumu 1 cm bīzā dzelža plātē, pi 120

apgrīziņu minūtē, jo svorpsta nūstatēšonai pi kotra cauruma vurbšonas vajag $\frac{1}{2}$ min.?

291 Kooperacija sajēme 3 bucas sviksta pa $8\frac{1}{2}$ rub. par 1 kg. Pirmajā bucā bruto svors (ar īpakōjumu) $82\frac{1}{8}$ kg, ūtrā par $4\frac{3}{5}$ kg mozōk, bet trešā par $3\frac{1}{4}$ vairōk, kai pirmā. Kotra tukša buca sver $9\frac{3}{4}$ kg Pirmajā dīnā beja pōrdūts $\frac{1}{2}$ nu vysa sviksta ar pilikumu 48 rub. 65 kap. apmārā. Cik sajemts par svikstu pirmōs dīnas beigōs?

292. Dūti četri skaitli: $5\frac{2}{2}$, $3\frac{1}{2}$, $4\frac{1}{2}$, $1\frac{1}{3}$. Aizrakstēt ar darbeibas zeim'u un, jo vajag, ikovu paleidzeibu kotru nu nōkūšom praseibom un izrēkinōt kotrā gadējumā rezultatu:

a) Pymūs diveju skaitļu starpeibai pilikt beidzamūs diveju skaitļu starpeibu.

b) Nu pymūs diveju skaitļu sumas atjemt pādejūs diveju sumu.

c) Pymūs diveju skaitļu starpeibu (jūs sumu) izdalēt ar pādejūs diveju skaitļu starpeibu.

č) Divu pymūs skaitļu reizynōjumu izdalēt ar jūs sumu.

d) Dalējumu nu pymō skaitļa dalēšonas ar ūtrū skaitli pareizynōt ar dalējumu dabōtū un trešō skaitļa izdalēšonas ar ūtrū.

293. Nu $6\frac{1}{2}$ ga dabōtas 4 skaudzes sīna. Pirmajā skaudzē $20\frac{4}{5}$ t, ūtrā par $\frac{1}{4}$ daļu mozōk un trešajā par $\frac{1}{5}$ vairōk tō daudzuma, kurs ir pirmajā skaudzē, bet caturtajā par $3\frac{1}{5}$ t mozōk, kai pirmajā. Zynoms, ka pi kaltēšonas sīns zaudej $\frac{1}{6}$ nu sova svora. Cik vysa sajemts sīna?

294. Divi vilcīni pōrīt attōlumumu storp divejom stacijom: vīns par $4\frac{1}{2}$ st., ūtrys par 5 stundem. Pymājs stundē it par 3 kilometri vairōk, nakai ūtrajs. Izrēkinōt attōlumumu storp stacijom un kilometru daudzumu, kuru nūit kotrys vilcīns stundē.

295. Kudžam, izgōjušam nu ūstas A un ejūšam uz ūstu B, vajadzēja īsarast jīmā par 30 stundem pēc izīšonas. Tymā pat laikā ūtrys kudžs izgōja nu ūstas B ar aprēkinu īsarast ūstā A par 24 stundem pēc jūs izīšonas. Par cik stundem pēc jūs izīšonas ji satiks?

296. Divi vilcīni izīt nu vīnas stacijas: vīns izīt 5 st. reita, ūtrys 8 st. 16 min. reita. Pirmajys vilcīns īt ar ōtrumu 51 *klm* stundē. Kurā stundē un kaidā attōlumā pēc izīšonas nu stacijas vilcīni atsarass vīns nu ūtra 26 *klm* attōlumā, jo pīstōtnēs jī obeji tērej vīnaidu laiku?

297. Ipodroma laukuma aplūce 2 400 *m*. Pa itū aplūci vīnā un tymā pat vērzinī skrīn divi zyrgi, īsōkušī sovu skrīšonu vīnā laikā, bet nu taišni pretejim aplūces punktim. Nūvārōjušajys pyrmū zyrgu atzeimōja, ka par $1\frac{1}{2}$ min. jis nūskrēja 420 *m*, bet nūvārōjušajys ūtru zyrgu atzeimōja, ka 1 min. 15 sek. jis nūskrēja 450 *m*. Cik reižu jōapskrīn pa laukuma aplūci ūtram zyrgam, lai dadzeit pyrmū?

298. Divi strōdnīki izpildēja dorbu, strōdojūt vīns pēc ūtra. Pirmajys strōdnīks nūstrōdēja 10 dīnu, jis strōdēja ar mozōku ražeigumu, kai ūtrajs, un sajēme dīnā tikai $\frac{3}{4}$ naudas, kuru sajēme ūtrajs, tys īr par 1 rub. 20 kap. mōzōk. Uz cik dīnom pastatēja ūtrū strōdnīku dorba pabeigšonai, jo jīm samoksōs vysa 74 rub. 40 kap.?

299. Stundīnika rōdētōji rōda pušdīnes. Kod jī sasatīks nōkušū reizi?

300. Ekīpažs brauc ar ōtrumu 10 *klm* stundē un atsarūn 200 *m* nu dzelžceļa pōrbraucamōs vītas. Vai īspēs jis pōrbraukt dzelžceļa slīdes pyrms semafora aiztaisēšonas, kuru izdarēs par 2 min. pyrms vilcīņa īšonas pōri pōrbraucamajai vītai? Vilcīns vēl atsarūn 1 350 *m* attōlumā nu pōrbraucamōs vītas un īt ar $\frac{3}{4}$ nu sova normalō ōtruma, kurs sastōta 36 *klm* 1 stundē.

301. Pirmajā dīnā pōrrakstētēja pōrrakstēja $\frac{1}{4}$ nu dūtō jai dorba, ūtrajā dīnā $\frac{1}{2}$ nu palykušō. Kaida dorba daļa vēl palyka pōrrakstēt? Par cik laika jei pōrrakstēs atlikas, jo strōdēs ar taidu pat ōtrumu, kai ī ūtrajā dīnā, un cik jei sajems par vysu dorbu, jo par pirmajom divejom dīnom jai samoksōs 6 rub. 40 kap.?

302. Pa ceļu īt divi gōjēji uz vīnu un tū pat pusi, uz vīnu un tū pat punktu, bet ūtrajs gōjējs īsōce īt nu punkta, kurs īr tyvōk pī mērka, un 160 metru attōlumā nu tō punkta, nu kura izgōja ūtrajs gōjējs. Obeji gōjēji izgōja vīnā un tymā pat laikā un īsaroda vajadzeigajā punktā ari vīnā laikā. Aprēkinōt ceļa garumu, kuru pōrgōja kotrys nu gojējim, jo zynoms, ka pirmajys gōjējs taisa 39 sūli, tymā laikā, kad ūtrajs taisa tikai 30 sūļu un ka 40 *m* attōlumā pirmajys iztaisēs 60 sūļu, ūtrajs — 50 sūļu.

V. Decimalās daļas.

Decimalūs daļu skaitēšana un rakstēšana. Palelynōšona un samozynōšona 10, 100 un 1000 reižu.

1. Pārskaitēt nōkušās decimalās daļas:

0,9; 3,8; 0,25; 45,09; 0,008; 1,003; 0,012; 1,123; 4,503; 120,05; 1432,002; 0,0034; 3,12481; 12,0001; 1,0101; 1,1001; 0,0064; 124,0008; 3,1215926; 0,000384; 0,001004; 200,10003; 0,000072; 1,100507.

2. Pīrakstēt decimalās daļās nōkušūs skaitļus:

a) 13 vasalu un 4 symtōs; 7 tyukstušōs; 5 vasaly un 312 desmit tyukstūšōs; 459 desmittyukstūšōs; 63 desmittyukstūšōs daļas; 59 vasaly un 8 desmittyukstūšōs; 17 symtstyukstūšōs.

b) $\frac{7}{10}$	$\frac{3}{10000}$	$\frac{42}{100000}$	$\frac{2805}{100}$	$5\frac{104}{10000}$
$2\frac{3}{100}$	$1\frac{1}{100}$	$\frac{27}{10}$	$\frac{1209}{10}$	$1\frac{5}{100000}$
$5\frac{37}{1000}$	$28\frac{13}{10000}$	$\frac{133}{100}$	$\frac{21}{1000000}$	$\frac{1735}{1000000}$
$\frac{24}{1000}$	$1\frac{37}{10000}$	$\frac{1004}{1000}$	$10\frac{2}{1000}$	$10\frac{48}{100000}$

c) Cik vasa dasmytūs (symtūs, tyukstūšūs) daļu kotrā nu nōkušīm skaitlim: 5; 32; 156; 7, 3; 14, 3?

č) Cik vasa symtūs (tyukstūšūs) daļu kotrā nu nōkušīm skaitlim: 7, 36; 14, 25?

d) Cik vasa tyukstūšūs daļu kotrā nu skaitlim: 5, 063; 14,32; 7, 4; 9; 12, 6382; 0,0047?

3. a) Pīrakstēt un nūsaukt skaitļus, kuri 10 reižu (100 reižu) lielōki par kotru nu skaitlim: 0,5; 3,2; 14,5; 0,32; 1,41; 25,37; 0,67; 14,01; 325,003; 0,459; 68,001; 100,01;

b) Pīrakstēt un nūsaukt skaitļus, kuri 10 reižu (100 reižu) mazōki par kotru nu skaitlim: 356,7; 98,4; 47,38; 14,09; 3,5; 0,9; 0,14; 0,05.

c) Palelynōt nōkušūs skaitļus:

1) 10 reižu: 4,56; 0,368; 1,1; 25,7; 85,736

2) 100 reižu: 7,14; 1,06; 12,3658; 456,1; 29,7; 34,1569

3) 1000 reižu: 0,365; 4,29; 10,3845; 325,1; 14,05

4. Pamožynōt nōkušūs skaitļus:

1) 10 reižu: 8,9; 4,73; 15,6; 347,24; 125,6; 0,56

2) 100 reižu: 8,6; 35,4; 10,38; 5,638; 1,04; 456,2; 1374,37

3) 1 000 reižu: 459,6; 37,28; 100,01; 1,56; 7,24; 0,365; 0,029; 0,04; 25,456; 138; 215,1; 1468,3; 24; 7; 0,1

5. Daļas: 0,32; 0,14; 0,098; pīrakstēt tyukstūšajās daļās un aizrōdēt, kura nu jom vyslelōka un kura vysmozōka.

6. Skaitēt daļas: 0,00043; 0,0043; 0,043; 0,43; 4,3. Kura nu jom vyslelōka un kura vysmozōka?

7. Skaitēt daļas: 0,07; 0,070; 0,0700; 0,07000. Kū var pasacēt par itom daļom?

8. Sakōrtōt nōkušās daļas pa jūs lelumam, sōcūt nu lelōkās: 0,25; 0,387; 0,362; 0,25998; 0,00489; 0,81; 0,7; 0,216958; 0,7208; 0,8056.

9. 13 godu vaca puikas videjais augums 1,481 m. Cik itys sastota decimetru? centimetru? milimetru?

10. 15 godu vaca puikas videjais augums 1 508 mm. Cik ite ir centimetru, decimetru, metru?

11. Izpildēt pareizynōšonu (ar divejim pajēmīnim):

1) 33,491 · 10

2) 0,008 · 10

3) 2,53 · 10 · 100

33,491 · 100

0,008 · 100

14,62 · 1000 · 10

33,491 · 1000

0,008 · 1000

0,784 · 100 · 10

33,491 · 10 000

0,008 · 10 000

3,56 · 10 · 1000

12. Pīrakstēt skaitļus, kuri byutu 10 000 reižu mozōki par kotru nu nōkušim skaitlim: 2 186; 435; 92; 6; 1 275,8; 15 486,79; 0,8; 78,21; 1,0104; 0,149.

13. (Cik reižu skaitlis 0,735 mozōks par 73,5?)

2) Cik reižu skaitlis 92,81 lelōks par 0,009281?

14. Izpildēt darbeibas (ar divejim pajēmīnim):

1) 74,89 : 10

2) 8,19 : 10

3) 4,15 · 10 : 100

37,5 : 100

3,164 : 100

32,76 : 10 : 100

62,78 : 1000

8,24 : 1000

0,653 : 10 : 1000

36,409 : 10 000

6,3 : 10 000

0,034 : 100 · 100

15. Izsacēt metrūs: a) 36 cm, 38 dm, 25,9 cm, 8 mm, 17,84 mm; b) 5 klm, 6 mm, 17 klm, 8,35 klm, 242,9 cm.

16. Pōrvērst kilogramūs: 19 dg, 357 g, 27,4 g, 0,8 g, 5,1 t, 0,3 t.

17. Pōrvērst tonnōs: a) 863,2 *kg*; b) 3,687 *kg*; c) 0,09 *kg*; ģ) 9 *kg*.
18. Izsacēt kvadratmetrūs: a) 5,27 *ga*; b) 89,2 *a*; c) 45,2 *kv. klm*;
ģ) 0,56 *ga*.
19. Pōrvērst hektarūs: a) 90 *a* 75 *kv. m*; b) 347 *a* 80 *kv. m*;
c) 456,81 *a*.
20. Pōrvērst červoncūs: 235 rub. 60 kap.; 3947 r. 52 kap.
21. Pōrvērst rubļūs un kapeikōs: 46,875 červonca, 13,84 čer-
vonca.
22. Cik centimetru ir 43 *klm*? 76 *m*?
23. Cik milimetru ir 47 *m*? 5 *m* 13 *cm*?
24. Cik metru ir 6 *klm* 75 *m*?
25. Cik kilogramu ir 44 *t*? 5 *t* 230 *kg*?
26. 23,5 *dkg* pōrvērst gramūs.
27. 436 *cg* pōrvērst miligramūs.
28. 9,08 *kg* pōrvērst gramūs.
29. Cik metru ir 57 *klm*?
30. 28,5 *dm* izsacēt centimetrūs.
31. Cik ir kvadratmetru 90 *ga*?
32. Pōrvēst kvadratcentimetrūs 6,07 *kv. dm*.
33. Cik ir kvadratcentimetru 314 *kv. m*?
34. Pōrvērst kvadratmetrūs 98,4 *ga*.
35. Cik kvadratmetru 4,715 *ga* lelā plateibā?
36. Cik kubiskūs decimetru ir 43 *kub. m*?
37. Cik kubiskūs centimetru ir 53 *kub. m*?
38. Pōrvērst kubiskājūs centimetrūs 3,087 *kub. m*.
39. Cik metru 5 632 *cm*?
40. 286 300 *cm* pōrvērst kilometrūs un metrūs.
41. 9 581 *cm* pōrvērst metrūs un centimetrūs.
42. 516 *mm* rakstēt decimetrūs.
43. Cik ir kilogramu 3 862 *g*?
44. 51 826 *g* pōrvērst kilogramūs un gramūs.
45. Svoru 35.262 *kg*. pōrvērst tonnōs un kilogramūs.
46. 4,5 pōrvērst litrūs.
47. 9 862 pōrvērst kilometrūs, hektometrūs.
48. Cik aru ir 7 500 *kv. m*?
49. 38,4 *ga* pōrvērst arūs.
50. a) 150 704 *kv. m* pōrvērst hektarūs, arūs. b) Kvadrata for-
mas zemes učastka rubežs 460 *m*. Cik hektaru aizjem zemes
učastks?

51. Apjomu 7 856 392 *kub. cm* pōrvērst kubiskajūs metrūs un kubiskajūs decimetrūs.

52. Cik litrim leidyņojās 5,028 *kub. m* šķeistuma?

53. Kōdel navar palelynōt decimalū daļu 10, 100, 1 000 reižu. pīroksūt jai klōt 1, 2, 3 noli? Kas nūtikš itymā gadējumā ar daļu?

54. a) Pōrvērst tyukstūšajōs daļōs nōkušūs skaitļus: 17; 3,5; 0,16; 0,01; 5,38.

b) Pōrvērst vīna nūsaukuma daļōs nōkušūs skaitļus: 1) 3,5; 6,73; 0,4; 12,86; 2) 15,6; 0,354; 4,32; 0,01.

c) Savest pi vīna saucēja daļas: a) 0,739; 0,5; 8,214; 0,008106;

d) 1,34; 0,9; 15,6; 0,023; c) 22,3; 0,14; 0,10084; 0,315021.

55. Saeisynōt daļas: 0,580; 3,200; 4,9000; 71,8040; 0,00600; 5,100.

Decimalūs daļu salikšona.

56. Atrast nōkušōs sumas:

1) $100 + 10 + 1 + 0,1 + 0,01 + 0,001 + 0,0001$

2) $3 + 0,01 + 0,0004$

3) $0,3 + 0,008 + 0,00003$

4) $40 + 0,6 + 0,0006$

57. $4,81 + 0,607$

$8,17 + 3,564$

$11,54 + 0,368$

$12,71 + 9,85$

58. $0,1 + 0,239 + 0,17$

$2,57 + 2,4 + 7,314$

$15,27 + 0,033 + 6,5$

$7 + 0,6 + 6,7998$

59. Pōrvērst metrūs sumu: $34 \text{ dm} + 23,9 \text{ cm}$.

60. Pōrvērst centimetrūs sumu: $29 \text{ m} + 57,29 \text{ cm} + 47 \text{ mm}$.

61. Pōrvērst milimetrūs sumu: $3,565 \text{ m} + 4,2 \text{ cm} + 0,3 \text{ klm}$.

62. Pōrvērst gramūs sumu: $0,04 \text{ kg} + 39 \text{ g}$.

63. Pōrvērst kilogramūs sumu: $18 \text{ dkg} + 347 \text{ g} + 21 \text{ g} + 4,8 \text{ kg}$.

64. Pōrvērst tonnōs sumu: $562,1 \text{ kg} + 0,09 \text{ kg} + 2 \text{ kg} + 832 \text{ kg}$.

65. Pōrvērst arūs sumu: $81,75 \text{ kv. m} + 327,80 \text{ kv. m} + 326,6 \text{ a}$.

66. Pōrvērst kvadratmetrūs sumu: $3,27 \text{ ga} + 87,2 \text{ a} + 4^2,2 \text{ kv. klm}$.

67. Pōrvērst kubiskajūs decimetrūs sumu: $5,7 \text{ kub. m} + 00,4 \text{ kub. m} + 41 \text{ kub. m}$.

68. Izsacēt litrūs sumu: $0,23 \text{ gl} + 3,7 \text{ gl} + 72,54 \text{ gl}$.

69. Atrast nōkušōs sumas:

1) $1,23 + 4,56$

3) $0,37 + 7,402 + 0,005$

5) $4,348 + 1,454 + 0,1$

7) $0,6335 + 0,246 + 2,3425$

2) $2,31 + 3,16 + 4,52$

4) $6,27 + 4,45 + 9$

6) $3,43 + 2,014 + 1,256$

8) $0,26 + 0,4 + 0,348 + 0,992$

70. Atrast nōkušos sumas:

- 1) $19,407 + 8,09 + 2,103 + 3,6$
- 2) $53,404 + 1,4342 + 0,05 + 5,5428$
- 3) $19,101 + 1,0035 + 1,79 + 0,12 + 5,1055$
- 4) $0,129 + 0,00497 + 0,85703 + 1,009$

71. Atrast nōkušos sumas:

- 1) $0,2093 + 27,0605 + 4,00802 + 6,90047 + 1,82171$
- 2) $7,02006 + 2,80004 + 0,2901 + 1,00532 + 3,58448$
- 3) $0,08496 + 0,10023 + 0,00007 + 0,20904 + 0,6057$

72. Pōrvērst kilogramūs sumu $0,057 t + 6,43 kg + 3,592 g + 0,003 t$.

73. Pōrvērst milimetrūs sumu $4,8 cm + 317,2 mm + 4,8 m$.

74. Pōrvērst kapeikūs sumu: $6,4 \text{ červonca} + 4,5 \text{ rub.} + 16 \text{ kap.}$

75. Pilikt pi skaitļa 350 jō symtū daļu, sajemtū sumu samozynōt par 1 000 reižu un pi atrostō rezultata pilikt 1,6465.

76. Skaitli 3,14159 salikt ar jō dasmytū un symtū daļom un sajemtū sumu palelynōt par 0,5128351.

77. Diveju skaitļu suma leidyzojās ($0,593 + 1,507$); vīns nu skaitlim 9 reizes lelōks par ūtru. Atrast mozōkū.

78. Diveju skaitļu suma leidyzojās ($3,5 + 0,39 - 0,31$): vīns nu skaitlim 99 reizes lelōks par ūtru. Atrast mozōkū skaitli.

79. Dēļ pōrbaudēšonas školnīks aizstreipōja salīkamū 256,74 un salīkūt pōrejū, dabōja 7567,396. Atrast vysu sumu.

80. Pi 17,6 pilikt sumu dasmytūs daļas nu 283 un symtūs daļas nu 5,5 un dabōtū sumu palelynōt 100 reižu.

81. Cik garai jōbyut dzeļža drōtei, lai nu jōs varātu atgrīzt 4 gobolus nōkuša garuma: $19,75 dm$, $17,5 dm$, $12,54 dm$ un $18,4 dm$ un lai pī tam napalyktu apgrīzumu?

82. Upes dybynā, kura ir $12,2 m$ dziļa, taišni īsysts stulps, kurs īt zemē $2,26 m$ dziļi un uz yudiņa vērsa palyka vēļ $1,5 m$. Cik gars stulps.

83. Turists nūgōja 94 kilometri kōjom, $895,6 klm$ pōrbrauce pa dzeļža ceļu un $235 klm$ — ar kudži. Cik gars beja jō ceļš?

84. Kooperacijā ir 3 goboly vodmolas: pyrmajā $116,25 m$, ūtrajā par $17,25 m$ vairōk nakai pyrmajā, bet trešajā par $0,5 m$ vairōk nakai ūtrajā. Cik metru vodmolās trejūs gobolūs?

85. Breivi kreitušajys smogums pōrskrīn pyrmajā sovas krisšonas sekundē $4,9 m$, bet kotrā nōkušajā par $9,8 m$ vairōk, kai īpriškejā. Cik metru jis pōrīs par 3 sek.?

86. Atrast perimetri četrstryuram, kura vīna mola leidzinojās 16,4 m, ūtra par 2,01 m lelōka par pyrmū, treša par 0,73 m lelōka par ūtrū un catūrtū par 1,54 m lelōka par trešū.

87. Trejstyura molu garums: 10,6 m, 7,23 m un 11,5 m. Atrast trejstyura perimetri.

Par cik pasalelynōs trejstyura perimētris, jo kotru molu palelynot par 0,7 m? jo kotru molu palelynōt par 0,6 m?

Decīmalūs daļu
atjemšona.

88. Atrast nōkušōs starpeibas:

1) 6,8 — 3,5	5) 0,549 — 0,384
2) 0,59 — 0,27	6) 0,7 — 0,49
3) 0,92 — 0,4	7) 3,87 — 2,945
4) 0,375 — 0,2	8) 2,15 — 1,579
9) 0,8 — 0,125	11) 3 — 0,93
10) 19,8 — 0,948	12) 5 — 2,556

89. Atrast nōkušōs starpeibas un pōrbaudēt rezultatu:

1) 15,32 — 4,14	6) 19,435 — 19,039
2) 34,5 — 16,32	7) 7,25 — 6,893
3) 45 — 10,13	8) 1 — 0,534
4) 0,2 — 0,193	9) 17,32 — 9
5) 125 — 124,93	10) 21,04 — 18

90. Atrast nōkušōs starpeibas:

1) 9,391 — 4,536	4) 4,9 — 3,295	7) 19 — 18,62
2) 9,234 — 5,679	5) 5,32 — 4,885	8) 100 — 94,125
3) 8,5 — 1,34	6) 2 — 0,7	9) 23,01 — 19,478
10) 12 — 3,1 — 0,56 — 0,1	11) 23 — 4,9 — 5,7 — 6,8	

91. Arast nōkušōs starpeibas:

- 1) 11 — (5 — 0,45)
- 2) (18 — 9,46) — 7,65
- 3) (6,1 — 2,34) — 2,67
- 4) (34 — 19,05) — (13 — 7,065)
- 5) (1 — 0,156) — (0,72 — 0,376)
- 6) (7,563 — 5,409) — (11 — 9,246)
- 7) (8,731 — 0,78) — (8,8 — 3,057)

92. Izpildēt aizrōdetōs darbeibas:

- 1) 6,2 + 0,43 — (5,14 + 0,09)
- 2) 13,8 + 9,1 — (5,9 — 3,8)

- 3) $8,4 - 3,8 - (5,1 - 4,8)$
- 4) $43 - 19,05 - (13 - 7,06)$
- 5) $1 - 0,156 - (0,72 - 0,376)$
- 6) $49,8 + 13,1 + 6 - (17,1 + 2,56)$
- 7) $4,4 + 7 + 11,32 - (8,42 - 5,7)$
- 8) $5,03 + 1,99 + (4,1 - 2,7) - (5,83 - 4,97)$
- 9) $2,8 + 3 + 5,2 + (4,7 - 1,8) - (9,6 - 3,85)$
- 10) $5,92 - 4,8 - (34,2 - 34,16) + (2,7 + 1 + 0,05)$
- 11) $12 - (0,2 + 3,28 + 6,78 - 1,2) + (3,9 - 2,7)$
- 12) $12 + (14,2 - 6,28) + (3,33 - 2,23) - (4 - 2,6)$

13) Põrvērst kapeikōs darbeibas rezultatu:

$8,4 \text{ červonca} + 0,83 \text{ červonca} - 4,5 \text{ rub.} - 18 \text{ kap.}$

93. Izpildēt aizrōdētōs darbeibas:

- 1) $20 - 5 + 0,0007 - 0,8 + 0,195$
- 2) $20 - (5 + 0,0007 - 0,8 + 0,195)$
- 3) $30 - (5 + 0,0007) - (0,8 + 0,195)$
- 4) $30 - (5 + 0,0007 - 0,8) + 0,195$

94. Izpildēt nōkušōs darbeibas:

- 1) $(13,1 - 9,25) - (4,9 - 3,15)$
- 2) $(1,1 + 9,73 - 3,635) + (2,8 - 1,495)$
- 3) $(10 - 3,745) - (0,9 + 0,855)$
- 4) $(1 - 0,456) + (3,5 - 1,144) - (1,137 - 0,883)$

95. Izpildēt nōkušōs darbeibas:

- 1) $54,03 - [13,321 - (17,481 - 14,19)]$
- 2) $(100,1 - 59,37) - (1427 - 4,93 - 6,75)$
- 3) $[(4 - 0,786) + (6 - 2,214)] - [3,93 + 2,703 - (1 - 0,567)]$

96. Izpildēt nōkušōs darbeibas:

- 1) $[(16,18 - 7,243) + (30 - 21,4)] - (0,017 - 0,00117 - 0,000086)$
- 2) $[(6,007 - 2,89) + (2,61 - 0,964)] - 4,603 - (0,15 - 0,084)$
- 3) $(5,002 + 1,0004) - 3,0484 - [(5,7 - 4,8141) - 0,0059]$
- 4) $9,0007 - (0,519 + 1,8743) - [(0,15 + 1,763) - (3,63 - 2,164)]$

97. Atrast, kam leidzinojās x nōkušūs pīmārūs:

1) $x + 0,25 = 4,3$	6) $8,2 - x = 5,45$
2) $10,5 + x = 18$	7) $20 - x = 12,3$
3) $4,75 + x + 5,02 = 24,1$	8) $x - (4,6 - 0,9) = 10$
4) $x - 0,39 = 4,31$	9) $(18 - 3,6) + x = 15,4$
5) $x - 12,905 = 7,095$	10) $(33,3 + 66,6) - x = 90$

98. Kaidu skaitli vajag pilikt pi 2,5, lai sajemt 25?

99. Pi kaida skaitļa vajag pilikt 9,9, lai sajemt 20?

100. Nu kaida skaitļa vajag atjemt 5,5, lai sajemt 5? Kaidis skaitlis 1,9 reizes mozōks par 11,33?

101. Vins nu salikamajim 50,98, jūs suma 120,44. Atrast ūtru salikamū.

102. Salikūt trejs skaitļus, dabōjam 98,7; vins salikamajs beja 12,5, ūtrys 7,89. Kam leidzynōjās trešajis salikamajs?

103. Mozynojamajs — 61,9, starpeiba — 25,37. Atrast mozynōtōju.

104. Kai izameis suma, jo vīnu salikamū samozynōt par 7,5, bet ūtrū pamozynōt par 12,3? Pōrbaudēt ar pīmāru.

105. Kai izameis suma, jo vīnu salikamū palelynōt par 8,6, bet ūtru pamozynōt par 12,3? Pōrbaudēt ar pīmāru.

106. Kai izameis starpeiba:

1) jo mozynojamū palelynōt par 92,7? pamozynōt par 34,5?

2) Jo mozynōtōju palelynōt par 32,11? pamozynōt par 23,5?

3) Jo mozynojamū un mozynōtōju pamozynōt par 0,4? palelynōt par 0,7?

4) Jo mozynojamū palelynōt, bet mozynōtōju pamozynōt par 0,1?

5) Jo mozynojamū pamozynot, bet mozynōtōju palelynōt par 1,75?

107. Starpeibu 3,2 — 1,936 pamozynōt 100 reižu?

108. Nu skaitļa 5,3 vīnas syntōs daļas atjemt desmitkoršōtū daļu 0,002 un pi starpeibas pilikt 7,1, cik izīs?

109. Atrast taidu skaitli, kuru palelynojūt 100 reižu un pilikūt reizynōjuma 3,2, dabōtu 256,7.

110. Kas nūtikis ar starpeibu, jo mozynojamajam pilikt, bet mozynōtōjam atjemt pa 0,12?

111. Kas nūtikis ar starpeibu, jo pi mozynojamō pilikt 3,5 un mozynōtōja 0,7?

112. Atrast taidu skaitli, kurs byutu lelōks par 2,5 tik pat, cik 5,7 lelōks par 2,39.

113. Divejy skaitļu starpeiba leidzynōjās 0,756. Kam jei leidzynōsis, jo mozynojamajs byus palelynōts par 5,3, bet mozynōtōjis pamozynōts par 0,9?

114. Atrast skaitli, kurs byutu mozōks par 9,07 tik pat, cik 99,78 mozōks par 100,1.

115. Vīna teiruma garums 1 986,5 *m*, bet ūtra 2 173,4 *m*. Par cik pirmajš teirums eisōks par ūtrū?
116. Uz kastes ar topom pīrakstēts: bruto svors 49,183 *kg*, tara 1,796 *kg*. Aprēķinōt neto svoru.
117. Vīns vilcīņš dadzyna ūtru. Pirmajš vilcīņš gōja stundē 34,76 *klm*, ūtrajš 29,76 *klm*. Cik toli jī atsaroda vīns nu ūtra par stundī leidz itam?
118. Dzaltona vara izgatavōšonai salaidynōja 64,85 *kg* sorkonō vara, 32,75 *kg* cynka, 2,1 *kg* svyna. Laidynōšonas laikā izdaga 2215 *g* metala. Aprēķinōt sajemtō vara svoru.
119. Nu 9,35 *m* garas auklas atgrīze pēc kōrtas 2,35 *m*; 3,7; 1 *m*. Cik gara palyka aukla? (Izdarēt ar divejim pajēmīnim).
120. 7,35 *m* garu dzelžcela slīdi pōrgrīze divejōs daļōs. Vīna daļa 2,89 *m* garumā. Par cik ūtrajš slīdes gobols garōks par pirmū?
121. 8,14 *m* garu dzelžcela slīdi pōrgrīze divejōs daļōs, nu kurom vīna garōka par ūtru par 0,96 *m*. Aprēķinōt kotras daļas garumu.
122. Kaste ar precem svēre 267,4 *kg*. Nu jōs pōrdeve nu sōkuma 35,9 *kg*, pēc tam 10,8 *kg*, pēc tam 54 *kg*, pēc kō palyka kastē 161,9 *kg* preču. Aprēķinōt tukšōs kastes (taras) svoru.
123. Samoltas trejs partijas rudzu svorā: pirmō 98,6 *kg* ūtrō 160,4 *kg*, trešō 132,7 *kg*. Pēc maļšonas izgōja 285,5 myltu un 104,9 *kg* sānolu. Par cik pasamozynōja īpriškejajs svors?
124. Aprēķinōt dzelžcela tylta pāsmu kūpejū garumu, jo trejim videjim pāsmim ir vīnāids garums pa 74,6 *m*, bet kotrys nu divejim malejim pāsmim eisōks par videjim par 10,6 *m*.
125. Maizes captuve pirmajā dīnā iztērēja 4,25 *t* myltu, ūtrajā dīnā par 1,75 *t* mozōk nakai pirmajā dīnā, bet trešajā — par 2,39 *t* mozōk, kai pirmajā un ūtrajā dīnā kupā. Cik myltu beja iztērēts trejōs dīnōs?
126. 61,1 *m* garu drōti sagrīze 4 daļōs: pirmōs daļas garums 29,47 *m*, ūtrōs — 10 reižu un trešōs par 8,63 *m* eisōks par pirmū. Atrast catūrtōs daļas garumu.
127. Školņiks iztērēja 0,9 rub. naudas grōmotas un papeira pērķšonai, pi kam par grōmotu aizmoksōja 9 reizes dōrgōk, kai par papeiru. Cik moksōja grōmota un cik papeirs?

Decimalās daļu
reizināšana.

Izpildēt aizrādētās darbeības:

128. 1) $12,35 \cdot 10$ 5) $0,25 \cdot 2$; $0,25 \cdot 1$
 2) $0,07324 \cdot 100$ 6) $4,5 \cdot 5$
 3) $0,03784 \cdot 1000$ 7) $0,43 \cdot 35$
 4) $0,648 \cdot 10\,000$ 8) $1,35 \cdot 48$
 9) $1,15 \cdot 60$ 11) $0,0354 \cdot 25$ 13) $0,4357 \cdot 5000$
 10) $2,34 \cdot 48$ 12) $1,03 \cdot 200$ 14) $0,0024 \cdot 1225$
129. 1) $3 \cdot 4,2$ 6) $7 \cdot 0,18$ 11) $14 \cdot 0,365$
 2) $5 \cdot 25,4$ 7) $15 \cdot 2,34$ 12) $21 \cdot 0,304$
 3) $14 \cdot 17,35$ 8) $600 \cdot 7,1324$ 13) $46 \cdot 1,05$
 4) $25 \cdot 0,324$ 9) $16 \cdot 0,25$ 14) $54 \cdot 2,007$
 5) $400 \cdot 5,187$ 10) $200 \cdot 0,14$ 15) $49 \cdot 3,008$
130. 1) $5,2 \cdot 1,2$ 6) $15,2 \cdot 0,003$ 11) $17,007 \cdot 4,03$
 2) $1,2 \cdot 1,4$ 7) $0,07 \cdot 15,25$ 12) $0,0149 \cdot 5,08$
 3) $1,6 \cdot 0,25$ 8) $0,156 \cdot 1,7$ 13) $6,8 \cdot 0,93$
 4) $7,5 \cdot 0,014$ 9) $16,15 \cdot 0,08$ 14) $0,991 \cdot 0,89$
 5) $1,01 \cdot 2,04$ 10) $0,0105 \cdot 2,04$ 15) $1,086 \cdot 0,993$
131. 1) $0,017 \cdot 2,5 \cdot 0,8$ 6) $8 \cdot 0,604 \cdot 125$
 2) $1,2 \cdot 0,25 \cdot 1,4$ 7) $6,07 \cdot 0,305 \cdot 8,4$
 3) $1,125 \cdot 7,6 \cdot 0,01$ 8) $2,75 \cdot 18 \cdot 0,06 \cdot 1,5$
 4) $125,4 \cdot 0,015 \cdot 4,8$ 9) $4,08 \cdot 23 \cdot 2,09 \cdot 2,1$
 5) $0,4 \cdot 0,5 \cdot 0,25$ 10) $0,09 \cdot 3,07 \cdot 12,85 \cdot 0,105$
132. 1) $0,05 \cdot 100 \cdot 0,44 + 0,25 \cdot 12,4$
 2) $3,14 \cdot 1,05 + 0,05 \cdot 34,06$
 3) $(3,6 \cdot 0,4 + 2,24 \cdot 2,5) \cdot 0,1$
 4) $(1 - 0,2) \cdot (3 - 2,68) + 1,2 \cdot 0,12$
 5) $1,28 \cdot 1,25 - 0,95 \cdot 0,64$
 6) $3,59 - 0,01 \cdot 0,2$
 7) $(19,68 - 11,9) \cdot 0,01 + 3,02 \cdot 10,01$
 8) $15,25 - 3,1 \cdot 0,6 + 10$
133. 1) $(4,8475 + 4,5275) \cdot (4,8475 - 4,5275)$
 2) $(3,1 - 1,85) \cdot (1,2 - 1,12) + (10 - 1,4) \cdot (12,1 - 10,6)$
 3) $235,4 - 190,7) \cdot (2,1 - 1,6) + 3,264 \cdot (16 - 13,5)$
 4) $(1,5 + 0,95 + 0,001) \cdot (14,3 + 0,73 + 6,97) + (17 - 15,4)$

134. Izdarēt pareizynōšonu prōtā:

0,5·10	0,396·100	10·0,125	2·0,01	0,01·0,1
1,4·10	0,7·100	10·22,4	2·0,0001	0,001·0,1
0,75·10	0,6·10	100·0,25	2·0,0001	0,5·0,1
0,4·2	0,8·50	100·0,547	7·0,3	0,05·0,1
0,5·13	0,4·80	100·1,19	8·0,5	0,005·0,1
0,25·5	10·0,8	1000·0,375	12·0,4	1,4·0,5
0,17·100	10·4,25	2·0,1	0,1·0,1	0,25·1,6

153. Atrast:

1) 0,056 nu 14,2	4) 0,8 nu 195	7) 0,98 nu 17,34
2) 0,31 nu 1,15	5) 0,175 nu 213,64	8) 0,75 nu 43
3) 0,69 nu 25,407	6) 0,33 nu 0,4	9) 0,72 nu 30,06
10) 0,3 nu 200	11) 0,7 nu 56	12) 0,25 nu 315

136. Atrast, kam leidynojās x :

1) $x:0,3=24,5$	5) $x:0,5=0,009$
2) $x:2=49,53$	6) $x:0,01=35,28$
3) $x:1,3=0,027$	7) $x:1,8=2,12$
4) $x:200=0,005$	8) $x:0,1=0,01$

137. Kas nūtikis ar reizynōjumu, jo vīnu reizynōtōju pareizynōt ar 2,5 un ūtru — ar 6,4? vīnu reizynōtōju palelynōt 1,2 reizes, ūtru — 3,5 reizes.

138. Atrast skaitli, kurs izdalēts ar 3,456, dalējumā dūs 7,89.

139. Pi kaida skaitļa vajag pilikt 27,31, lai sajemt skaitli, kurs byutu 3,5 reizes lelōks par 18,4?

140. Kaidā skaitli 5,13 ir 2,4 reizes?

141. a) Skaitli 9,64 palelynōt 3,5 reizes.

b) Aprēkinōt pārkynu tyuces attōljumu nu nūvārōtōja, jo jis izdzērda pārkynu spērīni par 4 sek. pēc nūzibsnēšonas. Skaņas izaplatēšonas ōtrums leidynojās 333,3 m sekundē, gaismas izplatēšonu itymā gadējumā var skaitēt par momentalu.

c) Aptacynōjūt uz tacynojamō stanka dzeljža detali, grīzējs vīnā minūtē nūit 2,1 cm. Par 5 min. grīzējs nūgōja vysu detales garumu. Kaidis ir detales garums?

142. Kaidis skaitlis 8,3 reizes lelōks par 9,7?

143. Preces neto svors 3745 t. Tara sastota 0,3 nu vysa preču svora. Aprēkinōt bruto svoru.

144. a) Pyrmō sorta vodmolas vīns metrs moksoj 13,6 rub., bet ūtrō sorta — par 2,8 rub. lātōka. Cik vysa vajag samoksōt par 6,75 *m* pyrmō sorta vodmolas un 10,25 *m* ūtrō sorta vodmolas?

b) Vai pītiks nūperktūs greidas deču greidu izklōšonai 3 koridorūs, kuru garums 27,4 *m* 25,8 *m* un 13,7 *m*, jo deču nūperkts 2 goboly pa 12,6 *m* un 2 goboly pa 14,6 *m*? Jo napītiks, tod izrēkinōt, cik metru tryukst?

145. Nūperkts 10,8 *kg* bīzpīna pa 4,55 rub. par kilogramu, 11,4 *kg* par 3,15 rub. par kilogramu un 7,6 *kg* par 1,5 rub. par kilogramu. Cik samoksōts naudas par vysu pērcīni?

146. Lokomotive sver 52,28 *t*, tenders 32,47 *t*, bet kotrys nu pīkrautajim vagonim 22,45 *t*. Aprēkinōt vysa vilcīņa svoru, jo jō sastovā vysa ir 29 pīkrauti vagoni?

147. Nu 8,76 *m* garas dzelžceļa slīdes atgrīze daļu, leidzeigu 0,45 nu vysa garuma. Aprēkinōt atgrīztōs un palykušōs daļas svoru, jo vīnas slīdes metrs sver 30,2 *kg*?

148. Beja 67,5 rub.; 0,12 un itōs naudas iztārāts par grōmotom, 0,16 par papeiru un 0,1 par zēimulim. Cik palyka naudas?

149. Baseinā ivastas divi trubas, pa pyrmū vīnā minutē itak 2,35 spaņa, pa ūtrū 0,4 nu tō, cik pa pyrmū; pa obejom divejom trubom baseins pīsapylđa par 8 st. 20 minutem. Cik spaņu jīmā lein?

150. Nu divejom stacijom *A* un *B* izgōja vīnā laikā vīns pretim ūtram divi vilcīņi, vīns ar ōtrumu 35,4 *klm* stundē, ūtrys ar ōtrumu 32,6 *klm* stundē. Sasatya jī par 0,9 stundes. Aprēkinōt attōļunu storp stacijom?

151. Ustobai ir taisnstyura forma garumā 5,75, bet plotumā 5 *m*. Kam leidzynojs ustobas laukums?

Naizpyldūt uzdavuma, pasacēt, cik reižu lelōks byus ustobas laukums, jo jōs plotums 4,5 reizes lelōks? jo jōs garums 3,5 reizes lelōks?

152. Kvadrata mola leidzynojs 29,17 *m*. Atrast jō perimetru.

153. Kvadrata mola leidzynojs 0,59 *m*. Atrast jō laukumu.

154. a) Taisnstyura pamats 9,4 *cm*, augstums 0,7 nu pamata. Atrast taisnstyura laukumu.

b) Par cik taisnstyura laukums, kuram ir molas 12,5 *cm* un 10,5 *cm* atsaškir nu kvadrata laukuma, kura mola leidzynojs lelōkajai taisnstyura molai? kura mola leidzynojs mozōkajai taisnstyura molai?

c) Nu stykla lūksnes $0,78$ un $0,66$ m apmārūs izgrīze 4 taisnstyura formas styklus $0,28$ m apmārūs; 2 taisnstyura formas styklus $0,28$ m $0,08$ m apmārūs un 2 styklus $0,35$ m \times $0,1$ m apmārūs. Izrēķināt palykušo stykla laukumu.

155. a) Izrēķināt taisnstyuraina zemes učastka laukumu arūs jo jō garums $1,72$ klm plotums $0,34$ klm.

b) Taisnstyurs ar molom 5 cm un 4 cm attāloj planā učastku, kura mārūgs 100 m vīnā cm. Cik aru itymā učastkā?

156. Aprēķināt taisnstyura formas dōrza laukumu, jo jō plotums $13,4$ m bet garums 4 reizes lelōks.

157. Izrēķināt arūs taisnstyura formas zemes učastka laukumu, jo jō garums 516 m, bet plotums 270 m.

158. Školai vajag aptaisēt ar satmali sovū učastku, kura garums 170 m, bet plotums $32,5$ m. Cik vajadzēs mītu sātmaļa aptaisēšonai, jo uz kotra metra vajag pa 4 mīti?

159. a) Dzeivūkli ir trejs ustobas. Pirmōs ustobas apmāri $5,6$ m \times $4,7$ m, ūtrōs ustobas apmāri $4,8$ \times $4,2$, trešōs apmāri $5,2$ m \times $4,5$ m. Cik vajag par mēnesi samoksōt dzeivūkļa moksas, jo par 1 kv. m teik jemts pa 44 kap.? (Izdarēt ar divejim pajēmīnim).

b) Cik vajag samoksōt par sīnu un grīstu balynōšonu ustobā, kuras garums $6,5$ m, plotums $5,5$ un augstums $4,5$ m, nu aprēķina pa 44 kap. par 1 kv. m?

c) Cik lels statīns ap taisnstyura formas mōju, kuras garums $33,5$ m, plotums $12,5$ m un statīns pastatēts 9 m nūstōk nu mōjas.

160. Atrast aplūces garumu, jo radiuss leidzinojās $7,6$ m. (Aplūces garums 3,14 reizes lelōks par diametru).

161. Skrituļa diametrs $0,8$ m. Cik garu dzeļža lūksni vajag pajemt dēļ šinas, jo šinas golu saknīdēšonai vajag pamest 10 cm?

162. Velosipeda skrituļa diametrs $0,63$ m. Cik kilometru jis pōris, iztaisūt 4500 apgrīziņu?

163. Izrēķināt riņča laukumu, kura radiuss leidzinojās $13,4$ cm. (Riņča laukums leidzinojās pusriņča garumam, pareiznōtam ar radiusu).

164. Kām leidzinojās riņča laukums, kura diametrs $6,3$ cm?

165. Kuba kaņte leidzinojās $0,5$ dm. Atrast jō apjomu.

166. Atrast taisnas prizmas apjomu, jo jōs pamatā gul kvadrats ar $3,1$ cm garu molu, bet augstums leidzinojās $4,9$ cm.

167. Cik cver 16 250 *kub. m* ūzula meža, jo ūzula īpatnejais svors 0,58?

168. Aprēķinot 14,5 *kub. m* akmiņa ūgļu svoru, jo jūs īpatnejais svors 1,3.

169. Akmiņa ūgles teik krautas uz platformas, kuras garums 6,4 *m*, plotums 2,74 *m* un augstums 0,76 *m*. Cik tonnu ūgļu lein platformā, jo ūgļu īpatnejais svors 1,3?

170. Stanka lūžmetēja lentā ir 250 patronu. Lenta globojās kastē. Cik sver kaste ar pīstystū lūžmetēja lentu, jo kotrys patrons sver 22,5 *g*, tukša lenta 0,9 *kg* un kaste 1,2 *kg*?

Decimalūs daļu
dalēšona.

Izpildēt aizrōdetōs darbeibas:

171. 1) 3,6 : 10 6) 25,7 : 1000
2) 97,4 : 100 7) 5,1 : 1000
3) 128,5 : 1000 8) 0,64 : 1000
4) 0,4 : 100 9) 0,017 : 1000
5) 3,89 : 1000 10) 0,405 : 1000

172. 1) 83 : 10 3) 275 : 100 5) 18 000 : 1000
2) 4 : 10 4) 61 : 100 6) 576 : 1000

173. 1) 6,9 : 3 4) 57,5 : 5 7) 7,9 : 316 10) 3,6 : 225
2) 1,75 : 7 5) 13,2 : 24 8) 0,06 : 15 11) 8,01 : 9
3) 0,48 : 6 6) 0,7 : 25 9) 11,9 : 14 12) 61,62 : 158

Izpildēt darbeibas (un pōrbaudēt rezultatus):

174. 1) 6 : 0,8 4) 34 : 0,095 7) 89 : 0,2848 10) 11 : 0,032
2) 1 : 0,05 5) 160 : 0,016 8) 24 : 6,25 11) 225 : 0,625
3) 9 : 0,36 6) 19 : 0,0608 9) 32 : 1,28 12) 4 : 0,0025

175. 1) 0,75 : 0,15 4) 1,72992 : 0,01088 7) 235,2 : 0,042
2) 1,836 : 0,204 5) 0,12369 : 0,00093 8) 0,2091 : 4,1
3) 12,4 : 0,031 6) 598,27 : 0,2063 9) 519,536 : 15,2

Izpildēt nōkušōs darbeibas.

176. 1) 0,21 : 0,84 6) 25,9 : 3,7 11) 21,877 : 3,125
2) 0,19 : 0,95 7) 1,75 : 1,4 12) 183,96 : 10,512
3) 3,76 : 0,4 8) 18,4 : 7,36 13) 4,5 : 0,1
4) 7,05 : 1,5 9) 16,92 : 4,23 14) 7,8 : 0,01
5) 3,5 : 0,04 10) 86,1 : 2,46 15) 13,4 : 0,01

177. 1) 0,6 : 2,7 4) 0,0781 : 0,2343 7) 138 : 0,15
2) 0,8 : 1,44 5) 5 : 22,5 8) 3,55 : 17,75
3) 1,25 : 2,8125 6) 140 : 0,45 9) 0,44 : 0,88

178. Izdarēt dalēšonu prātā:

1) 7,6:2	6) 8:0,4	11) 8,2:4,1	16) 6,6:0,06
2) 6,3:3	7) 10:0,5	12) 16,5:3,5	17) 10,15:0,5
3) 0,8:4	8) 18:0,9	13) 90:4,5	18) 3,5:0,05
4) 1,8:6	9) 64:3,2	14) 7,7:0,11	19) 18,6:0,004
5) 1,4:7	10) 49:0,7	15) 7,49:7	20) 10:0,25

Izpiļdēt nōkušos darbeibas:

179. 1) $0,25:4 + 15,3:5 + 12,4:8 + 0,15:30$
 2) $96,7:10 + 0,045:5 + 140,4:12 + 1,53:15$
 3) $4,912:16 + (18,305:7 - 0,0368:4)$
 4) $72,492:12 + 78,156:36 - 120,03:15$

180. 1) $15,2:1,9 + 0,51:0,17 + 0,48:0,08$
 2) $5:4 - 4:5 + 0,5:0,4 - 0,4:5$
 3) $1,98:0,11 + 0,68:0,17 + 7,8:1,3$
 4) $3,41:1,1 + 2,04:1,7 + 1488:1,24$

181. 1) $(15:1,2) \cdot (7:1,4) - (1:2,5) \cdot (3:1,2)$
 2) $(1:1,6) \cdot (26:5,2) + (18:3,6) \cdot (2:0,25)$
 3) $0,063:0,09 + 0,0408:0,017 + 0,00027:0,015$

182. 1) $28,07:1,4 + 27,75:11,1 - 19,76:15,2$
 2) $17,102:3,4 - 2,472:2,4 + 20,503:2,9$
 3) $0,1:0,002 - (7,91:0,565 - 11,1:1,48)$

183. 1) $(1,14 + 0,76):(1,14 - 0,76) + 0,054:0,012$
 2) $(0,6 + 0,36):(0,6 - 0,36)$
 3) $(28,7 \cdot 0,15):(0,25 \cdot 0,21) + 22,5:1,25$

184. Atrast x nōkušus pīmārūs:

1) $x:3 = 14,56$	5) $12,5:x = 0,04$	9) $0,375:x = 0,25$
2) $x:0,2 = 7,1$	6) $12,5:x = 0,625$	10) $35,53:x = 5,225$
3) $15:x = 3,75$	7) $41,6:x = 6,4$	11) $42,4:x = 0,04$
4) $1:x = 0,25$	8) $0,19:x = 0,95$	12) $6,437:x = 2,05$

185. Atrast x nōkušus pīmārūs:

1) $x \cdot 17 = 15,3$	4) $5x \cdot 345 = 2,484$	7) $1,44 \cdot x = 57,6$
2) $46 \cdot x = 18,4$	5) $0,7 \cdot x = 5,614$	8) $1,15 \cdot x = 0,92$
3) $2x \cdot 4 = 14,4$	6) $0,36 \cdot x = 3,618$	9) $2,34 \cdot x = 4,914$

186. Atrast tyvynētūs dalējumus un pīrakstēt, vai jī ar iztryukumu vai ar atlykumu.

1) 435:13	ar pareizeibu leidz	1
2) 900:96	" " "	0,1
3) 37,4:19	" " "	0,1
4) 1,05:12	" " "	0,01
5) 0,1:26	" " "	0,001
6) 23,45:3	" " "	0,01
7) 0,81:8	" " "	0,01
8) 341,3:12	" " "	0,01
9) 0,074:1,4	" " "	0,01
10) 9,13:3,6	" " "	0,01
11) 0,531:0,053	" " "	0,01
12) 128,5:0,18	" " "	1
13) 72,4:0,13	" " "	0,001
14) 0,12:37,8	" " "	0,01
15) 106,5:2,145	" " "	0,01

186. a. Nūopoļot skaitļus:

a) leidz vasalým vīninīkim: 0,7; 12,5; 26,3; 1,43; 0,916

b) leidz decimalom daļom: 3,68; 14,05; 27,354; 0,215

c) leidz symtajom daļom: 15,634; 2,789; 26,123; 0,053

č) leidz tyukstūšom: 56 789; 10 032; 24 551

d) leidz mīļjonim: 3 916 854; 54 325 611

187. Diveju skaitļu reizynōjums leidzynoļās 12,5, reizynōjamajs

0,8. Atrast reizynōtōju.

188. Ar kaidu skaitli vajag izdalēt 5, lai dabōt 0,025?

189. Cik reižu 0,7 lelōks par 0,25? Cik reižu 0,14 mozōks par 0,7?

190. Ar kaidu skaitli pareizynōt 0,03, lai sajemt reizynōjumā skaitli 0,01713?

191. Cik reižu 6,8 ir 25,16?

192. Kaidu daļu nu 2,808 sastota skaitlis 3,12?

193. Kas nūitiks ar dalējumu, jo dolamū pareizynōt ar 5, bet dalētōju ar 2,5? jo dolamū izdalēt ar 1,5, bet dalētōju ar 6? jo dolamū un dalētōju izdalēt ar 0,6879? jo dolamū pareizynōt ar 6, bet dalētōju izdalēt ar 0,02? jo dolamū izdalēt ar 0,16, bet dalētōju pareizynōt ar 0,5?

194. Kas nūitiks ar dalējumu, jo dolamū izdalēt ar 3,95, bet dalētōju ar 0,158?

195. Atrast skaitli, 0,027 nu kura leidzinojas 2,43.
196. Dolamajš leidzinojās 2,7, dalējums 20. Atrast dalētōju.
197. Skaitļu 0,49 un 0,53 sumu pamožynōt 2,5 reizes.
198. Nazynoma skaitļa 0,24 leidzynōjas 1,2. Atrast nazynomū skaitli.
199. Nazynoma skaitļa 0,4 leidzynōjās 9,6. Atrast 0,75 daļas nazynomō skaitļa.
200. Diveju skaitļu reizynōjums leidzinojas 81; jo vīnam nu reizynōtōjim pilikt 1,5, bet ūtru pamest bez izmeišonas, tod reizynōjums byus leidzeigs 135. Atrast reizynōtōjus.
201. 9 m gara dzeļža bolka pi sakarsēšonas leidz 50° pasagarynōja par 5,4 mm. Par kaidu sova garuma daļu pasagarynōja dzeļzs pi karsēšonas leidz 1°?
202. Platina gryutōka par yudini 21,4 reizes, bet zaļts 19,5 reizes. Cik reižu platina gryutōka par zaļtu (leidz 0,1)?
203. Drōts komuļš sver 44,46 kg. Cik metru drōts ir komuļi, jo 1 drōts metrs sver 292,5 g?
204. Zūbainō skrituļa aplūces garums 60,16 cm, vīns zūbs aizjem 1,88 cm. Cik zūbu ir skrituļam?
205. Skrituļš pōrgōja 264,5 m, apsagrižūt 115 reižu. Cik lela skrituļa aplūce?
206. Par kaidu laiku var nūbraukt 346,56 klm, braucūt stundē pa 15,3 klm?
207. Nu Moskovas upes garuma 0,05 daļas sastota 22,47 klm. Aprēkinōt Moskovas upes garumu.
208. Kooperatīvs pōrdeve 0,9 nu vysas bejušōs jam manufakturas, kas sastota 387 m. Cik manufakturas beja kooperatīvam?
209. 1000 elektriskūs lampēnu bruto svors 27,756 kg, tara 3,819 kg. Aprēkinōt kotras lampēnas videjū svoru (leidz 1 g).
210. a) Skryuve, apsagrižūt 5 reizes, paīt uz prišku 0,3 cm. Cik reižu jōpasagriž, lai nūit uz prišku 4,5 cm?
b) Par kaidu laiku viļciņš, kurs īt 136,8 klm kotrōs 3,6 stundēs, pōris 323 klm?
211. Par 4,5 metra kartuna samoksōts 6,39 rub. Cik vajag samoksōt par 20,25 m kartuna?
212. Cik vajadzēs slīžu, lai nūlikt vīnslīžu dzeļžceļu par učastku, kura garums 26,65 klm? Slīdes garums 10,65 m. Storpa nu slīdes leidz slīdei 1 cm.

213. Gais 770 reižu vīglōks par yudini, dzeivsudobrys 10 470,46 reizes gryutōks par gaisu. Cik reižu dzeivsudobrys gryutōks par yudini?

214. Taisnstyura zemes učastka laukums leidzinojās 22,5 *ga*, teiruma garums 250 *m*. Cik lels teiruma perimetrs?

215. Statiņu garums, kuri aplīc kvadratveideigu zemes učastku, leidzinojās 286,4 *m*. Atrast učastka laukumu.

216. Dzelža lūksnes garums 1,42 *m* un plotums 0,71 *m*, svors 4,5 *kg*. Cik sver itō dzelža 1 *kv. dm* (leidz *g*)?

217. Taisnstyuraina zemes učastka laukums 5 226 *kv. m*. Učastka garums leidzinojās 80,4 *m*. Kaidis jō plotums?

218. Kaidu aramōs zemes laukumu var apmāslōt ar 19,44 *c* superfosfata, jo uz kotra hektara patērēt pa 2,7 *c* superfosfata?

219. Ustobas garums leidzinojās 6,1 *m*, plotums 5,25 *m*. Ustobas kubatura 115,29 *kub. m*. Izrēkinōt ustobas augstumu.

220. Školas mōjas apmāri 28,5 *m* × 12,5 *m* × 4,6 *m*. Aprēkinōt mōjas kubaturu un aprēkinōt dēļ cik škōlnīkim paradzāta mōja, jo pa normai vajag 16 *kub. m* dēļ vīna škōlnīka.

221. a) Cik litru lein buceņā, kurā 120 *kg* cementa ar īpatnejū svoru 1,6?

b) Pūds ar pīnu sver 2 800 *g*; itys pat pūds tukšs sver 225 *g*. Cik litru pīna pūdā, jo pīna īpatnejajis svors 1,03?

222. Nūpērktis vīnāids daudzums katuna un satina un par vysu samoksošs 112,5 *rub*. Pa cik mētru nūpērktis katuna un satina, jo katuns moksoj pa 2,8 *rub.*, bet satins pa 3,45 *rub.* metrs?

223. Stundē vilcīns īt 43,5 *klm*. Par cik stundem jis var nūit attōlumumu storp stacijom *A* un *B* jo itymā attōlumā ir tik pat kilometru, cik izis dalējumā nu dalēšonas 761,25 ar 1,25?

224. 5,5 *kg* pyrmō sorta preču moksoj 14,85 *rub*. Cik moksoj 10,5 *m* ūtro sorta preču, jo itūs preču vīna kilograma moksa sastota 0,8 nu pyrmō sorta preču vīna kilograma moksas?

225. Pōrrokstētōja var izpildēt normu 6,5 stundēs. Kaidu normas daļu jei izpildēs par 2 st. 36 min.?

226. Kudžs pi vyslelōkō ōtruma, kuru jis var atteistēt, īt stundē pa straumi 16,8 *klm*, bet pret straumi 14,2 *klm*. Kaidis vyslelōkajis kudža ōtrums stōvušā yudini?

227. Strōdnīks var izpildēt dorbu par 12,5 st., bet jō bīdris var izdarēt 0,03 dorba par 1,5 stundes. Par kaidu laiku izpildēs vysu dorbu obeji strōdnīki, strōdojūt kūpā?

228. Nu vodmolas gobola pōrdūts vīnam pērcējam 0,5, ūtram 0,8 palykušō, un goblā palyka 30 *m*. Cik metru vodmolas beja goblā?

229. Trejs strōdniki par padarētū dorbu sajēme 136 rub. Pirmajš sajēme 0,75 nu tō, kū sajēme trešajš, bet ūtrajš — 2,5 reizes vairōk par trešū. Cik sajēme kotrys?

230. Par 1,5 *kg* pyrmō sorta preču un par 28 *kg* ūtrō sorta preču samoksōts 252 rub. 50 kap.; ūtrā reizē par 30 *kg* ūtrō sorta preču un 4,5 *kg* pyrmō sorta preču samoksōts 325 rub. 50 kap. Cik moksoj pyrmō sorta preču kilograms un kilograms ūtrō sorta preču?

231. Lai izbyuvēt sīnu, kuras garums 35 *m*, augstums 12 *m* un bizums 0,8 *m*, vajadzēja 44 000 ceglu. Cik taidu pat ceglu vajadzēs sīnai 31 *m* garumā, kuras augstums 14 *m* un plotums 1 *m*? (Ar pareizeibu leidz syntam ceglu).

Uzdavumi vysom darbeibom ar decimalom daļom.

Izrēkinōt:

232. 1) $0,216 \cdot 35 + 0,0117 \cdot 100$

2) $(0,04 + 3,59) \cdot (7,35 + 2,65)$

3) $4,609 + 1,37 + 5 \cdot 0,125$

233. 1) $3,14 \cdot 2,65 - 0,78 \cdot 1,9$;

3) $3,5 \cdot 1,8 - 0,42 \cdot 15$

2) $(14 - 12,47) \cdot 0,8 \cdot 19$;

4) $(5,4 - 3,65) \cdot (10,28 - 7,09)$

234. 1) $4,96 : 10 + 35,8 : 100 + 0,0042$

2) $(16,97 + 2584) \cdot (35,55 : 4,5)$

3) $(5,48 + 8,02) : [(7,97 + 8,77) : 3,72]$

235. 1) $6,8547 : 2,19 + 0,6039 : 5,49) : 1,62$

2) $(20,88 : 18 + 45 : 0,36) : (1559 + 15,95)$

236. 1) $(6,39 - 2,1028) : (18 - 5,3408 - 11,3022 : 1,35)$

2) $(11,03 - 0,43855) : (10,8168 : 2,4) - 2,781 : 2,06$

3) $1,41993 : 3,506 - 0,8118 : 2,05 - 0,135 : 15$

237. 1) $[1,91 \cdot 6 : (2,5 \cdot 5)] : (114,6 \cdot 0,002)$

2) $[7,38 : 4,5 \cdot (15,2 \cdot 0,2)] \cdot (65,24 : 13,048)$

3) $(0,01812 : 0,003 \cdot 0,5) : (02718 : 1,8 \cdot 5)$

238. 1) $0,091 \cdot 100 + 6 \cdot 15 - 0,12 \cdot 8 \cdot 5$

2) $(0,6 + 0,25 - 0,125) \cdot 3,2 + 4,5 : 100$

3) $12,5 : 100 + 7,5 \cdot (0,06 + 3,24) - 4 : 10$

4) $(1,2 \cdot 0,15 + 12 : 100) : 1,25 - 0,24$

239. 1) $0,2:5 + 5:0,2 - 2,794:1,1 \cdot 0,6$
 2) $(1:12,5 + 0,168:0,15) \cdot (2,1 - 0,6):0,09$
 3) $12:7,5 + 7,5:12 + 0,25:0,4 \cdot (5,1 - 3,86)$
 4) $5,632:51,2 + 4,256:3,8 - (3 - 0,39:0,15)$
240. 1) $\frac{20,15 - 6,05 + 6,3}{(0,2 + 11,8) \cdot 0,5}$ 3) $\frac{(2,35 + 4,65) \cdot 5,3}{40 - 2,9}$
 2) $\frac{(11,69 + 9,3 - 12,79) \cdot 0,9}{36}$ 4) $\frac{(7,63 - 5,13) \cdot 0,4}{3,17 + 6,83}$
241. 1) $[(13,051 + 16,92):(1,875 + 0,175) -$
 $- 1,1]:[0,855 + 0,185) \cdot 4]$
 2) $0,278 + 0,472) \cdot (0,823 + 0,117) +$
 $+ 1,711:(0,318 + 5,482)$
 3) $0,872:2,18 + 4,578:3,27) \cdot [(19,035 + 17,89):7,385]$
 4) $(0,598 + 0,536):0,28:(0,003 \cdot 5 + 0,029 \cdot 15)$
242. 1) $\frac{0,72 - 0,104 - 0,112 \cdot 0,5}{0,063:1,26 \cdot 1,4}$ 2) $\frac{1,08:1,5 + 6,3:0,28}{28,4 \cdot 2,5 - 1,34}$
 3) $\frac{(4,3 + 2,8) \cdot (4,3 - 2,8)}{(3,6 - 0,63):(4,61 + 7,27)} + \frac{4,488}{0,12}$
 4) $\frac{5,2 + 17,25 - 3,36:0,3}{2,7:0,18 + 0,65:0,13} : 0,05$
 5) $\frac{(2,1 - 1,965):(0,12 \cdot 0,45)}{0,0325:0,13} - \frac{1:0,25}{0,16 \cdot 6,25}$

243. Diveju skaitļu starpeiba 0,8. Jo lelōkū nu jīm pavairōt 2 reizes, tod starpeiba byus 5,5. Atrast itūs skaitļus.

244. Diveju skaitļu starpeiba 6,98. Jo lelōkū nu jīm pavairōt 3 reizes, starpeiba byus 31,18. Atrast itūs skaitļus.

245. Diveju skaitļu reizynōjums 7,4469. Jo vīnu nu jīm palelynōt par 2,54, tod reizynōjums pasalelynōs par 2,6162. Atrast obejus skaitļus.

246. Atrast divejus skaitļus, kuru starpeiba leidzynoņās 3 un dalējums tai pat 3.

247. Diveju skaitļu reizynōjums leidzynoņās 25,41. Jo pyrmū nu itīm skaitlīm samozynōt par 6,7, tod jaunais reizynōjums leidzynoņās 3,3. Atrast obejus skaitļus.

248. Jo nazynomū skaitļi pareizynōt ar 0,25 un nu reizynōjuma atjemt 0,5, tod dabōsim 1. Atrast nazynomū skaitli.

249. Jo pi nazynomō skaitļa pīlikt 2,5, sumu pareizynōt ar 4 un reizynōjumu izdalēt ar 0,5, tod dabōsim 50. Atrast itū skaitli.

250. a) Vilciņš pārgāja 0,7 nu vysa attāļuma storp divejom piļsātom, pec kō jam vēļ palyka it 342 *klm*. Kaidš attāļums storp itom piļsātom?

b) Skaitli palelynōja par vīnu syntū daļu nu itō skaitļa un dabōja 3383,5. Kam leidzynōjās skaitlis pyrmsōkumā?

c) Skaitli samozynōja par 0,01 daļu nu itō skaitļa un dabōja 3316,5. Kam leidzynōjās pyrmsōkuma skaitlis?

251. Diveju skaitļu suma leidzynōjās 0,698, bet jūs starpeiba 0,49. Atrast itūs skaitļus.

252. Vīna grada garums pa meridianam 111,12 *klm*. Poša tōļōkō uz dīnvydim dzelžceļa stacija Padūm'u Savīneibā (Kuška) atsarūn uz 35° 48' plotuma. Tōļōkō Zīmeļu stacija Murmansks atsarūn uz 69° 59' plotuma. Aprēkinot, cik kilometru uz zīmeļim atsarūn Murmansks nu Kuškas.

253. Nūpērktš 12,5 *m* satina un 14 *m* katuna; par vysu pērcīn samoksōts 19 rub. 50 kap. Vīnš katuna metrs moksoj tik, cik 0,5 *m* satina. Cik rubļu samoksōts par kotru drēbi?

254. a) Samaisēta diveju sortu kūkvylna: 30,3 *kg* pyrēmō sorta pa 2 rub. par kilogramu un 20,2 *kg* ūtrō sorta pa 1,6 rub. par kilogramu. Cik moksoj maisējuma kilograms?

b) Atrast videjū arīfmetiskū dēļ nōkušim skaitlim: 235,8; 207,6; 241,8.

c) Kaida videjō gaisa temperatura vosoras pušdīnēs, jo 4 dīnu laikā termometrs rōdēja 23°,4; 24°,1; 23°,9; 22°,8?

255. Nu 73,4 *m* garas auklas nūgrīze 3 gobolus: vīnu — 12,5 *m* garu, ūtru par 4,9 *m* garōku par pyrēmū, un trešū par 3,2 *m* eisōku par pyrēmajim divejim gobolym, pajemtajim kūpā. Cik gars palykušōs auklas gobols?

256. Baseinā vajag īlīt 670 bucu yudiņa; dēļ itō īvastas divi trubas: pa vīnu par 0,8 stundes itak 26 bucas yudiņa, pa ūtru par 0,7 stundes 28 bucas yudiņa. Par cik stundem pīsapīldēs tukšajš baseins, jo reizē attaisēt obejas trubas?

257. Attāļums storp divejom bazem *A* un *B* leidzynōjās 240,3 *klm*. Turists pyrēmajā dīnā pārgōja 32,7 *klm* ūtrā dīnā 39,6 *klm*, un vysu pōrējū attāļumu jis pārgōja 5 dīnōs, ejūt vysas dīnas vīnaidu attāļumu. Pa cik kilometru gōja jis kotrā nu pādejom dīnom?

258. Divi velosipedistj izbrauce vīnā laikā nu vīnas piļsātas un brauc vīnā vērziņi: vīns kotru stundi nūbrauc pa 12,135 *klm*,

bet ūtrys 8,09 *klm*. Cik laika vajag pirmajam velosipedistam, lai apdzeit ūtrū par tik kilometrim, cik ūtrys nūbrauks 5 stundēs?

259. Divi vilcīni, izgōjuši nu stacijom *A* un *B* vīnā laikā vīns pretim ūtram, it ar ōtrumu: pirmajs 29,5 *klm* stundē, bet ūtrajs 30,5 *klm* stundē, sasatya jī par 0,85 stundes. Aprēkinōt attōļumu storp stacijom.

260. a) Trejūs audakla gobolūs 132,4 *m*; pirmajs gobols par 12,5 *m* garōks par ūtrū, bet ūtrajs par 10,6 *m* garōks par trešū. Cik moksoj vyss audaklys, jo pirmajs gobols tyka pōrdūts pa 10,35 rub. par metru, bet ūtrajs un trešajs pa 8 rub. 75 kap. par metru?

b) Cik gobolu špaleru vajag nūpērkt dēļ tam, lai izleimēt tainstyura ustobas 4 sīnas; ustobas garums 5,5 *m*, plotums 5 *m*, augstums 3,25 *m*, špaleru plotums 35 *cm*, un gobola garums 15 *m* (lūgus un durovas najemt vārā)?

261. Nūlyktovas pōrziņš pa divejim orderim atlaide drōti: pa pirmajam orderam jīs izdeve 0,4 nu vysa bejušō daudzuma, pa ūtrajam 0,75, nu palykušō daudzuma, nu pi jō vēl palyka 28,5 *kg*. Cik beja drōts nūlyktovā?

262. a) Cik vajag pōdvodu, lai izvest zemi pi grōva rakšonas, grōva garums 7 *m*, plotums 2,5 *m*, dziļums 3,5 *m*, vīns *kub. m* zemes sver 2 tonnas, bet kōtra podvoda jem videji pa 350 *kg*.

b) Vīnas slīdes dzelzceļam uz 1 *klm* vajag 260,8 *kub. m* balasta, bet dēļ diveju sližu dzelzceļa balasta vajag 1,8 reizes vairōk. Cik vajadzēs vagonu balasta pōrvodōšonai diveju sližu dzelzceļam 71,6 *klm* garumā, jo vagonā var īvītōt 4,75 *kub. m* balasta?

263. Futbola matčā pīsadalēja 5936 cylvāki. Nu jīm 1205 samoksōja par iēju pa 1,25 rub., 1473 — pa 0,5 rub., bet pōreji — pa 35 kap. Cik vysa samoksōts naudas par iēju?

264. Ōtrajs vilcīņš 3 stuņžu laikā pōrīt 0,75 nu vysa attōļuma storp Moskovu un V'azmu, ejūt pa 57 *klm* stundē. Cik kilometru stundē jōit preču vilcīnam, lai vysu attōļumu nu Moskovas leidz V'azmai jīs varātu pōrīt 15,2 stundes?

265. Divi turisti izgōja vīnā laikā vīns pretim ūtram: vīns nu bazes *A*, ūtrys — nu bazes *B*. Pirmajs par kotru 1,8 stundes nūgōjs pa 8,37 *klm*, bet ūtrajs par kotrom 0,6 stundes nūgōja pa 2,25 *klm*. Par kaidu laiku sasatīks turisti, jo attōļums storp bāzem *A* un *B* leidzinojās 111,72 *klm*?

266. a) Nūpērķts 8,5 *m* boltas drēbes un 10,25 *m* satina, un par vysu samoksōts 75,6 rub., pi kam par boltōs drēbes metru mok-sōja 2,5 reizes dōrgōk, nakai par satina metru. Cik moksoj vinas un ūtras drēbes metrs?

b) Nūpērķts 72,4 *kg* smolka sorta ōbuļu un 49,5 *kg* lēloka sorta ōbuļu, vysa par 156 rub. 92 kap., pi kam 1 *kg* mozōkūs ōbuļu moksoj 0,4 nu 1 *kg* lelōkūs ōbulu cenas. Cik moksoj 1 kilograms vīna nu ūtra sorta ōbuļu?

c) 5,4 *kg* grušu moksoj tik pat, cik moksoj 7,2 *kg* ōbuļu. Pōr-dūdūt 5,4 *kg* grušu par 13 rub., sajēmēm 4 kap. līkas. Cik moksoj 1 *kg* grušu un 1 *kg* ōbuļu?

267. Skaņa izaplota ar ōtrumu 33,3 *m* sekundē. Par kaidu laiku vares izdzērst sprōdzīni, 2533,5 *m* attōlumā?

268. a) Atmosferas gaisa litrs sver 1,2932 *g*. Aprēķinōt cik sver gaiss kurs pīpylda 6,4 *m* garu, 5,2 *m* plotu, 3,5 *m* augstu ustobu.

b) Kam leidzynoņas klases gaisa apjoms, jo klases apmāri ir: garums — 8,5 *m*, plotums 6,5 *m* un augstums 3,5 *m*? Cik škoļņiku var izvītōt klasē, aprēķinojūt 1 *kub. m* gaisa dēļ kotra škoļņika? Cik skōbekļa (kisloroda) klasē, jo uz kotrom 100 daļom gaisa (pa apjomam) kreit 21 daļa skōbekļa?

269. Lokomotive 0,04 min. nūgōja 0,02 *klm*. Kaidu attōlumu jei nūis 6 st. 12 min.?

270. a) Vīnas klases škoļņiki īgribēja salasēt dēļ lidmašinas zynomu naudas sumu. Jo kotrys īnes pa 0,25 rub., tod salasētō suma byus par 4,5 rub. mozōka par paradzātū; jo kotrys īness pa 0,6 rub., tod vysas salasētōs naudas byus par 6 rub. vairōk, nakai beja paradzāts. Cik škoļņiku beja klasē un cik naudas jī gribēja salasēt?

b) Divi bīdri īt pa vīnu un tū pat ceļu un vīnā vērzīnī, pi kam ūtrajs dadzan pyrmū, kurs izgōja par 15 min. agrōk un īspēja pōrīt 1 *klm* leidz ūtrō izīšonas momentam. Ūtrajs videji nūit stundē 4,5 *klm* ar jū skrīn suņs, kurs gon dadzan bīdri, aizgōjušū uz prišku, gon atsagriž pi saiminīka, bet vysu laiku atsarūn ku-steibas stōvuklī; suņa ōtrums videji 5,6 *klm* stundē. Cik kilometru pōrskrēja suņs, cikam vīns bīdriš dadzyna ūtru?

Vīnkōršūs daļu
pōrvērsšona deci-
malōs daļōs un
atpakaļ.

271. a) Izsacēt decimalōs daļōs nōkušōs vīnkōršōs daļās.

$$\frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{4}{5}, \frac{1}{8}, \frac{3}{8}, \frac{5}{16}, \frac{3}{20}, \frac{7}{20}, \frac{11}{25}, \frac{17}{50},$$

$$\frac{13}{64}, \frac{41}{80}, \frac{7}{32}, \frac{9}{40}, \frac{11}{64}, \frac{13}{200}.$$

b) Izsacēt decimalōs daļōs nōkušōs vīnkōršōs daļās ar parei-
zeību leidz 0,01:

$$\frac{1}{3}, \frac{2}{3}, \frac{1}{12}, \frac{1}{9}, \frac{2}{9}, \frac{7}{9}, \frac{6}{11}, \frac{5}{36}, \frac{7}{24}, \frac{11}{31}.$$

272. a) Izsacēt decimalōs daļōs nōkušōs vīnkōršōs daļās:

$$\frac{33}{200}, \frac{57}{160}, \frac{111}{400}, \frac{88}{5}, \frac{55}{32}, \frac{317}{250}, \frac{35}{32}, \frac{81}{8}, \frac{102}{16}, \frac{13}{40}.$$

b) Ar pareizeību leidz 0,01:

$$\frac{100}{3}, \frac{16}{9}, \frac{37}{28}, \frac{11}{27}, \frac{9}{35}, \frac{9}{49}, \frac{43}{21}, \frac{117}{105}, \frac{43}{30}, \frac{81}{70}, \frac{301}{126}, \frac{400}{132}.$$

273. Rakstēt vīnkōršajōs nōkušōs decimalōs daļās:

0,4; 0,35; 0,17; 0,125; 0,48; 0,075; 0,095; 0,658; 1,2; 3,05;
4,0008; 1,0012; 3,168; 15,045; 9,38; 4,064 1,125; 7,408; 0,36.

274. Rakstēt vīnkōršajōs nōkušōs decimalōs daļās:

0,75; 1,25; 14,05; 17,625; 0,875; 13,005; 0,1025; 0,0075; 0,1255;
0,1225; 0,008; 0,0045; 12,00125; 30,00625; 1,48; 0,038.

Uzdavumi vysom
darbeibom ar
vīnkōršajom un
decimalom daļom

Izpiļdēt darbeibas:

275. 1) $(1\frac{3}{8} + 1\frac{3}{4} - 0,411) : 0,59$

2) $(6\frac{8}{15} - 1,35) : (2\frac{4}{5} + 0,2)$

3) $12,8 \cdot 0,25 : (\frac{3}{4} - 0,125)$

4) (Prōtā) $(\frac{1}{2} + 0,8 - \frac{3}{5}) \cdot (3 + 4\frac{8}{25} - 0,12)$

5) $(2\frac{3}{4} + 0,15\frac{1}{4} - 1\frac{8}{25}) : (2\frac{1}{2} - 1\frac{3}{4} + 0,04)$

6) $2,314 - \frac{1}{4} : \frac{1}{50} + (1\frac{11}{16} + 0,7125) : 3$

7) $1,456 : \frac{7}{25} + \frac{5}{16} : 0,125 + 4\frac{1}{2} \cdot 0,8$

$$8) \left(4\frac{1}{8} - 0,004 \cdot 300\right) : 0,0015 + \left(4\frac{1}{5} - 3\frac{1}{2}\right) : 10$$

$$9) \left(3,625 + 0,25 + 2\frac{3}{4}\right) : \left(28,75 + 92\frac{1}{4} - 15\right) : 0,0625$$

$$276. 1) \text{ (Prōtā) } \frac{\left(\frac{1}{2} + 0,4 + 0,375\right) \cdot \frac{2}{5}}{\frac{2}{3} \cdot 75} \quad 2) \frac{3\frac{1}{3} \cdot 1,9 + 19,5 : 4\frac{1}{2}}{\frac{62}{75} - \frac{4}{25}}$$

$$3) \frac{\left(1,5 + 2\frac{2}{3} + 3\frac{3}{4}\right) \cdot 3,6}{14 - 15\frac{1}{8} : 2} \quad 4) \frac{2,4 \cdot 3\frac{3}{4} + 2\frac{2}{11} \cdot 4,125}{5\frac{5}{6} \cdot 2\frac{4}{7}}$$

$$5) \frac{3,5 + 4\frac{2}{3} + 2\frac{2}{15}}{1\frac{1}{20} + 4,1} \quad 6) \frac{\left(0,3125 \cdot 1\frac{1}{5} + \frac{11}{40}\right) : 1,3}{\left(\frac{18}{25} - 0,39\right) : \frac{33}{50}}$$

$$7) \frac{\left(0,5 : 1,25 + \frac{7}{5} : 1\frac{4}{7} - \frac{3}{11}\right) \cdot 3}{\left(1,5 + \frac{1}{4}\right) : 18\frac{1}{3}}$$

$$8) 60 : \frac{(0,6 + 0,425 - 0,005) : 0,01}{10,5 + 5\frac{1}{4} + 3\frac{1}{6} + 15\frac{1}{12}}$$

$$277. 1) \frac{\left(4,07 : \frac{1}{20} 23,01 \cdot 0,06\right) : 4 + 0,0703 \cdot \frac{1}{2}}{\left(7,3745 : 3,01 - 1\frac{1}{4}\right) \cdot 1,02 + 0,78}$$

$$2) \frac{1,0905 : 0,025 - 6,84 \cdot 3,07 + 2,38 : 100}{2,192 : 6,85 + 45,553 \cdot \frac{1}{25} + 0,12238}$$

$$3) \frac{\left(5\frac{4}{45} - 4\frac{1}{15}\right) \cdot 30}{1\frac{1}{3}} - \frac{4,25 : 0,85 + 1 : 0,5}{(5,56 - 4,06) : 3}$$

$$4) \frac{(1,09 - 0,29) \cdot 1\frac{1}{4}}{\left(18,9 - 16\frac{13}{20}\right) \cdot \frac{8}{9}} + \frac{(11,81 + 8,19) \cdot 0,02}{9 : 11,25}$$

$$5) \frac{(12,61008 : 5,04 + 79,235 : 6,5) \cdot 6\frac{1}{2} + 4,502}{512,9 : 25 - (108,405 : 6\frac{3}{5} - 255,84 : 78) : 1,25}$$

$$6) \frac{\frac{3}{4} \cdot (4,4 - 3,75 + 8\frac{7}{15} - 8\frac{7}{60})}{(3\frac{1}{2} - 2,75) : 0,2}$$

$$7) \frac{(\frac{1}{6} + 0,1 + \frac{1}{15}) : (\frac{1}{6} + 0,1 - \frac{1}{15})}{(0,5 - \frac{1}{3} + 0,25 - \frac{1}{5}) : (0,25 - \frac{1}{6})}$$

$$8) \frac{0,4 + 8 : (5 - 0,8 \cdot \frac{3}{8}) - 5 : 2\frac{1}{2}}{1\frac{7}{8} \cdot 8 - (8,9 - 2,6 : \frac{2}{3})}$$

$$9) \left(\frac{2,5 + 3\frac{1}{3}}{2,5 - 1\frac{1}{3}} : \frac{4,6 - 2\frac{1}{3}}{4,6 + 2\frac{1}{3}} \right) : \left(\frac{0,05}{\frac{1}{7} - 0,125} - 0,2 \right)$$

278. Pōrvērst milimetrūs apmārus, izsacētūs angļu d'uimūs.

Nē pēc kōrtas	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Angļu d'uimi	1" 64	1" 32	1" 16	1" 8	3" 16	1" 4	5" 16	3" 8	7" 16	1" 2	9" 16	5" 8	11" 16	3" 4	13" 16	7" 8	15" 16	1"	
Milimetri	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	25,4

279. Samaisēti trejs sorti preču: $\frac{1}{4}$ kg nu pirmō sorta pa 6 rub. 72 kap. par kilogramu; $5\frac{3}{4}$ kg ūtrō sorta par 3 rub. par kilogramu un 4,1 kg nu trešo sorta pa 3,2 rub. par kilogramu. Cik moksoj vyss maisējums?

280. Samaisēti divi sorti preču: 6,2 kg pa 0,65 rub. par kilogramu un $18\frac{3}{5}$ kg pa $\frac{9}{20}$ rub. par kilogramu. Cik kapēiku moksōs vīns maisējuma kilograms?

281. 56,4 m gara drōts sagrīzta uz 8 daļom; vīnā daļa $8\frac{3}{4}$ m gara, divi — pa 5,7 m, vīna $9\frac{3}{20}$ m, un pōrejōs 4 daļas vīnaida garuma. Cik gara byus kotra nu četrom pādejom daļom?

282. Par cik dīnom var pōrīt 855 klm atsarūnūt kotru dīnu ceļā pa $10\frac{1}{2}$ st., un eļūt videji kotrōs 0,3 stundes pa $1\frac{2}{7}$ klm?

283. Cik maizes izīs nu gryudu maisa, kurā ir 144 kg, jo pi maļšonas īt zudumā 0,2 nu gryudu vysa svora, bet pi cepšonas izīt maizēs pīcapums, kurs leidzinojās $\frac{1}{3}$ vysa myltu svora?

284. 8,8 m garu slīdi sagrīze 4 daļōs. Pirmōs daļas garums leidzinojās 2,1 m ūtras daļas garums $1\frac{1}{4}$ reizes lelōks par pirmū, trešōs daļas garums $\frac{3}{4}$ nu ūtrōs daļas. Aprēkinōt kotras daļas apmārus.

285. Pi aptacynōšonas uz stanka tys atstōtums, par kaidu grīzējs paīt uz prišku pēc kotra pagrīzīna garoniski stankam saucās par garoniskū padavumu (prodoļnaja podača). Cik laika aizjems 360 mm gara priškmeta aptacynōšona, jo grīzējs apsagrīž 45 reizes minūtē, bet padavums leidzinojās $1\frac{1}{3}$ mm?

286. Cik reižu apsagrīzs aptacynojamajs priškstats, kura garums ir 180 cm un padavums $\frac{1}{12}$ cm?

287. a) Kaidis padavums vajadzeigs 48 cm gara priškmeta aptacynōšonai 10 minūtēs pi 24 apgrīzīnim minūtē?

b) Nu zibiņa pasarōdēšonas laika leidz pārkyuņa spērīnam škoļniks saskaitēja 21 puļsa sitīni. Cik tōli nu jō atsaroda pārkyuns, jo jō puļss taisēja 70 sitīņu minūtē un skapas ōtrums 333,3 m 1 sekundē. (Zibiņa ōtrums ocumirkleigs).

288. Cik vajadzeigs laika dēļ tō, lai nūēvelēt plāteiti 31,2 cm garumā un 33 cm plotumā, jo padavums $1\frac{2}{3}$ mm, grīzšonōs ōtrums 12 cm sekundē, atpakalejs ōtrums 94 cm sekundē (ar pareizeibu leidz 1 min.)?

289. Lokomotive par 0,04 min. nūgōja $\frac{1}{50}$ klm. Cik tōli jei nūs par 7, st., 12 mīn.?

290. Rezervuarā, kurā īit 228 spani yudiņa, īvastas divi trubas: pa vīnu par $\frac{1}{4}$ min. īsalej vīns spans yudiņa, bet pa ūtru par $\frac{1}{2}$ min. $7\frac{1}{2}$ spani. Par kaidu laiku pīsapildēs tukšajs rezervuars, jo reizē attaisēt obejas trubas?

291. Rezervuarā īvastas trejs trūbas: pa pirmajom divejom yudiņš ītak, pa trešū iztak. Pirmō trūba rezervuaru pīpylda par $3\frac{1}{3}$ st., ūtrō — par 0,75 nu itō laika, bet pa trešū trūbu vyss

yudīns nu rezervuara iztak 2 st. Par kaidu laiku pīsapīldēs rezervuars, jo attaisēt vysas trejs trubas?

292. a) Kudžs pōrgōja attōlumu storp pīlsātom pret yudīni 9 stuņžu laikā. Aprēkinōt, cik laika vajadzēs dēl īšonas atpakal, jo attōlums storp pīlsātom $113\frac{2}{5}$ *klm*, bet upes straumes ōtrums 1,9 *klm* stuņdē (ar pareizeibu leidz 1 stuņdei).

b) Gōjējs minūtē taisa videji 100 sūļu, skaitūt, ka videjais sūls leidzinojās 0,77 *m*. Aprēkinōt, cik dīnu vajadzēs gōjējam, lai pōrīt 1000 *klm*, jo jīs kotru dīnu atsarass ceļā pa 8 stuņdes un uz ceļa leikumim vajag pīlikt $\frac{1}{10}$ ceļa daļu (ar pareizeibu leidz 1 dīnai).

293. Vajag nūpērkt 285 *m* drēbes 0,75 *m* plotumā; itōs drēbes vītā nūpērka drēbi $1\frac{1}{4}$ *m* plotumā. Cik metru drēbes nūpērktis?

294. Dēl 25 pōrim apgērba vajag 112,5 *m* vodmolas $1\frac{1}{2}$ *m* plotumā. Cik pōru var sašyut nu 459 *m* vodmolas, kuras plotums $\frac{3}{4}$ *m*?

295. Nu dzeļceļa stacijas 7 st. reita izgōja pasažīru vilcīns, kura ōtrums 40,6 *klm* stuņdē. Par trejom stuņdem vēļōk nu tōs pat stacijas izgōja uz tū pat pusi ōtrais vilcīns, kura ōtrums sastota $\frac{5}{4}$ nu pasažīru vilcīņa ōtruma. Kurā stuņdē ōtrais vilcīns dadzeis pasažīru vilcīni?

296. Diveju skaitļu suma leidzinojās $3\frac{3}{8}$. Jo pyrmū skaitli palelynōt par 0,5755, bet nu ūtrō atjemt 0,0995, tod dabōtī rezultati byus vīnleidzeigi. Atrast itūs skaitļus.

297. Konservu bankas dybyns 80 *kv. cm*. Kaidis bankas augstums, jo bankā iīt 1 *l*?

298. Taisnstyura bakam ir 50 *cm* garumā, 25 *cm* plotumā. Kaidis jō augstums, jo jīmā 30 *l*?

299. Cik dēļu 4 *cm* garumā, 26 *cm* plotumā un 5 *cm* bīzumā, var sakraut uz dzeļceļa platformas, kuras garums 6,4 *m* un plotums 2,7 *m*, jo dēli var byuť krauti na augšōk par 3,8 *m* (škērbu storp dēlim narēkinōt).

300. Čuguna atlējums sver 42,5 *kg*. Cik svēre taidš pat sorkonō vara atlējums, jo čuguna svors 7,25 *g*, bet sorkonō lītō vara 1 *kub. cm* svors 8,8 *g*?

301. Pi karsēšonas leidz 1° C dzelža garuma vīneiba pasaleļņoj par 0,000012. Cik gara byuļ 0,12 m dzelža lūksne, jo jū sarkarsēt nu 15° soltuma leidz 25° syltuma?

302. Dēļ vīnu slīžu 1 klm gara ceļa vajag 260,8 kub. m akmiņu un smilkšu, bet dēļ diveju slīžu ceļa akmiņu un smilkšu vajag 1,8 reizes vairōk. Cik vagonu vajadzēs akmiņu un smilkšu pōrvodōšonai dēļ diveju slīžu ceļa 51,85 klm garumā, jo vagonā it jūš 4,75 kub. m.

303. Lai iztaisēt 4 aiļu drōts teiklu vajag dēļ kotrim 10 m teikla garumā 330 m drōts. Aprēkinōt drōts svoru un jōs pīstyprynōtōju svoru pi 250 m gara teikla taisēšonas jo drōts pīstyprynōtōju svors sastota 0,05 nu vysas drōts svora, bet kotrys drōts metrs sver 0,154 kg.

304. Cik vajadzēs hlora vapnas, lai degazēt dzelžceļa apkōrtņi $\frac{3}{4}$ klm garumā un 0,5 klm plotumā jo uz kotrim 10 kv. m vajag patērēt 2,5 kg hlora vapnas?

305. Par kotrim 100 m ceļš pasaceļ par 12 m. Cik kilometru vajag nūit, lai pasaceļt uz augšu par 0,5 klm?

306. Cik moksoj gryudi un cysas nu 5000 kyūļu rudzu, jo nu vīna kyūļa videji izīt $3\frac{1}{2}$ l gryudu (rudzu īpatņejajs svors 0,8) un $4\frac{9}{10}$ kg cysu? Gryudu tonna moksoj 48 rub., cysu tonna 18 rub.

307. Cik sāklas vajadzēs, lai apsēt opolu grādu, kuras diametrs 2,9 m. jo dēļ vīna kv. m vajag 2,5 g?

308. Uz 3,2 m gara un 2,7 m plota taisnstyura formas učastka iztaisēta opola grāda, kuras diametrs 2,5 m. Cik lels palykušō taisnstyura laukums?

VI. ATTEICEIBAS UN PROPORCIJAS.

Atteiceibas.

1. Vīnā kolektivā 950 ga zemes, ūtrā 674 ga. Par cik hektaru zemes pirmajā kolektivā vairōk, kai ūtrajā?

2. Byuves garums 94 m, plotums 47 m. Cik reižu byuves garums lelōks par plotumu?

3. Pīktajās školās klasēs 112 pioneru un 32 napioneri. Saleidzīnāt organizētās un naorganizētās skaitu pīktajās klasēs (ar dīvejīm pājēmīnīm).

4. Strōdnīka pēlņa mēnesī 240 rub. par mēnesī jīs iztērēja 180 rub. Kaidu pēlņas daļu sastota iztārātō nauda?

5. Atrast skaitļu starpeību:

1) 25 un 7	4) 3,9 un 12	7) $\frac{5}{8}$ un $\frac{1}{4}$
2) 48 un 29	5) 0,82 un 0,6	8) $2\frac{3}{5}$ un $1\frac{3}{4}$
3) 600 un 275	6) 7,5 un 1,84	9) $6\frac{3}{4}$ un 0,9

6. Atrast skaitļu dalējuma atteiceību.

1) 72 un 8	4) 6,5 un 13	7) $\frac{2}{3}$ un $\frac{1}{4}$
2) 360 un 240	5) 0,56 un 0,07	8) $1\frac{7}{9}$ un $1\frac{8}{15}$
3) 14 un 3,5	6) 9,1 un 0,7	9) $21\frac{2}{3}$ un $5\frac{5}{12}$

7. Atrast atteiceības saucēju:

1) 72:12	4) 32:0,8	7) $4\frac{1}{5} : \frac{3}{21}$
2) 18:24	5) 5:7	8) $\frac{1}{4} : 5$
3) 16:12	6) $12\frac{1}{2} : 25$	9) $7 : 1\frac{2}{3}$

8. Atrast atteiceības saucēju ar pareizeību leidz 0,1:

1) 3:7	3) 20:30	5) 8:21	7) 0,7:0,9	9) 1,45:0,9
2) 8:9	4) 17:20	6) 19:53	8) 1,3:5,2	10) 0,8:2,7

9. Atrast atteiceības saucēju ar pareizeību leidz 0,01:

1) 1632:158	4) 129:157	7) 3,68:2,19
2) 217:33	5) 659:947	8) 2,75:6,42
3) 158:1632	6) 547:1325	9) 0,56:1,32

10. Kam leidzinojās atteiceības saucējs:

1) 3 dm : 2 cm	4) 1 cm : 1 mm	7) 720 g : 3,6 kg
2) 3 m : 5 cm	5) 1 cm : 1 dm	8) 0,5 kg : 20 g
3) 1,2 klm : 8 m	6) 4 kg : 250 g	9) 9 kg 500 g : 5 c

11. Atrast atteiceibas saucēju:

- 1) $1 \text{ cm}^2 : 1 \text{ mm}^2$ 4) $3 \text{ m}^2 : 12 \text{ dm}^2$ 7) $4 \text{ cm}^2 : 8 \text{ mm}^2$
2) $1 \text{ dm}^2 : 1 \text{ m}^2$ 5) $1 \text{ a} : 1 \text{ ga}$ 8) $1 \text{ ga} : 2500 \text{ m}^2$
3) $7 \text{ a} : 25 \text{ m}^2$ 6) $3 \text{ ga} \ 50 \text{ a} : 14\ 000 \text{ m}^2$

12. Atrast atteiceibas saucēju:

- 1) $1 \text{ m}^3 : 1 \text{ dm}^3$ 3) $\text{dm}^3 : 250 \text{ cm}^3$ 5) $3 \text{ mm}^3 : 2 \text{ cm}^3$
2) $1 \text{ cm}^3 : 1 \text{ m}^3$ 4) $5 \text{ mm}^3 : 4 \text{ dm}^3$ 6) $9 \text{ dm}^3 : 50 \text{ cm}^3$

13. Atrast atteiceibos īpriškejū nazynomū lūcekli:

- 1) $x : 25 = 4$ 5) $x : 12 = 15$ 9) $x : 7 = 150$
2) $x : 0,8 = 9$ 6) $x : 0,45 = 10$ 10) $x : 1000 = 8,5$
3) $x : 6 = \frac{2}{3}$ 7) $x : 18 = \frac{7}{12}$ 11) $x : 2\frac{1}{2} = 1\frac{3}{5}$
4) $x : 0,75 = 3,2$ 8) $x : 0,125 = \frac{3}{8}$ 12) $x : \frac{5}{6} = 0,042$

14. Kam leidzynoņas nazynomajs īpriškejais atteiceibas lūceklis:

- 1) $x : \frac{3}{4} \text{ m} = 14$ 2) $x : 0,5 \text{ kg} = 6$ 3) $x : 1 \text{ r. } 75 \text{ k.} = 8$

15. Atrast atteiceibas nazynomū pēcejūšū lūcekli:

- 1) $35 : x = 7$ 4) $8,4 : x = 0,25$ 7) $8\frac{1}{3} : x = \frac{5}{3}$
2) $465 : x = 15$ 5) $7 : x = 25$ 8) $17\frac{1}{2} : x = 3\frac{1}{3}$
3) $900 : x = 180$ 6) $096 : x = 0,8$ 9) $1\frac{4}{5} : x = 0,75$

16. Atrast nazynomō skaitļa lelumu kotrā nu nōkušom atteiceibom:

- 1) $x : 3\frac{1}{2} = 4$ 3) $\frac{x}{1,2} = 7$ 5) $\frac{325}{x} = 100$
2) $7,2 : x = 0,12$ 4) $\frac{10}{x} = 8$ 6) $\frac{x}{1000} = 0,48$

17. 1) Īpriškejais atteiceibas lūceklis 26,4, atteiceibas saucējs $\frac{3}{5}$. Kam leidzynoņas pēcejūšais atteiceibas lūceklis?

2) Pēcejūšais atteiceibas lūceklis leidzynoņas 0,35, atteiceibas saucējs $3\frac{1}{3}$. Atrast īpriškejū atteiceibas lūcekli.

18. Pirakstēt atteiceibas, kuru saucējs byutu leidzeigs 9; 7; 6, 5; $\frac{3}{4}$.

19. 1) Kai izameis atteiceibas saucējs, jo īpriškejū lūcekli palelynōt 2 reizes? 2,5 reizes? 10 reižu?

2) Kai izameis atteiceibas saucējs, jo nōkušu lūcekli palelynōt 4 reizes? 15 reižu? $2\frac{1}{3}$ reizes? 7,5 reizes?

3) Kas nūtikis ar atteiceibas saucēju, jo īpriškejū lūcekli samozynōt 3 reizes? 100 reižu? 12,5 reizes?

4) Kas nūtikis ar atteiceibas saucēju, jo atteiceibas pēcejūšū lūcekli samozynōt 8 reizes? 3 reizes? $2\frac{1}{4}$ reizes?

5) Kai izameis atteiceibas saucējs, jo īpriškejū lūcekli palelynōt 12 reižu, bet pēcejūšū 3 reizes?

6) Kai izameis atteiceibas saucējs, jo īpriškejū lūcekli samozynōt 7 reizes, bet pēcejūšū 2 reizes?

7) Kas nūtikis ar atteiceibas saucēju, jo pēcejūšū lūcekli samozynōt 4 reizes, bet īpriškejū palelynōt 9 reizes?

20. Kas nūtikis ar atteiceibas saucēju, jo i īpriškejū, i pēcejūšū atteiceibas lūcekļus palelynōt 5 reizes? Pareizynōt ar $2\frac{1}{3}$? ar 3,6? Samozynōt 8 reizes? Izdalēt ar 20,5? ar $3\frac{2}{3}$?

21. Saeisynōt atteiceibas lūcekļus:

1) 48 : 42

4) 350 : 150

7) 1575 : 2025

2) 72 : 18

5) 650 : 780

8) 2688 : 4480

3) 600 : 2400

6) 7200 : 1800

9) 13365 : 24057

22. Daļu skaitļu atteiceibas aizmeit ar vasalūs skaitļu atteiceibom:

1) $\frac{3}{5} \cdot \frac{4}{5}$

6) $\frac{7}{8} : \frac{5}{9}$

11) 0,75 : 0,15

16) $2\frac{1}{3} : 4,7$

2) $\frac{7}{12} : \frac{5}{12}$

7) $1\frac{1}{2} : \frac{2}{3}$

12) 3,6 : 0,12

17) $\frac{1}{4} : \frac{2}{3} : \frac{1}{2}$

3) 8,4 : 4,7

8) $4 : \frac{3}{5}$

13) $1\frac{1}{4} : 2,5$

18) 0,48 : 0,6 : 0,32

4) $\frac{1}{4} : \frac{2}{3}$

9) $3\frac{4}{7} : 1\frac{2}{3}$

14) 1 : 0,008

19) $7 : \frac{4}{9} : \frac{1}{4}$

5) $\frac{5}{6} : \frac{3}{4}$

10) 8,5 : 1,7

15) $\frac{2}{3} : 1\frac{4}{5}$

20) $5 : \frac{1}{5} : 2\frac{1}{5}$

23. Atrast atteiceibas vasalūs skaitļus:

1) $4\frac{1}{2} \text{ ga} : 7,5 \text{ a}$

3) 3,6 t : 400 kg

2) $2\frac{1}{3} \text{ kg} : 2\frac{4}{5} \text{ kg}$

4) $2\frac{3}{4} \text{ m} : 2,5 \text{ cm}$

24. Īzdarēt īspējamū vīnkōršōšonu atteiceibōs:

$$\begin{array}{lll} 1) 8:2\frac{2}{3} & 3) 7,2:0,16 & 5) 17\frac{1}{3}:5\frac{1}{5} \\ 2) \frac{8}{9}:\frac{4}{5} & 4) 9,75:0,025 & 6) \frac{14}{25}:0,105 \end{array}$$

25. Rūdzu raža namaslōtā teikumā 8 *c* nu 1 *ga* bet teikumā, māslostā ar tukim, 20 *c* nu 1 *ga*. Atrast ražas atteiceibas nu 1 *ga* māslostā un namāslōtā teikumūs.

26. Kam leidzynoājās moksas atteiceibas par divejom preču partijom 27,5 *kg* un 145,75 *kg* pi vīnaidas cenas par 1 *kg*?

27. Misiņa gobolā ir 3,78 *kg* sorkonō vara un 2,52 *kg* cynka. Atrast sorkonō vara svora atteiceibu uz cynka svoru mišinī.

28. 168 *kg* lēlā sakausējumā ir 18 *kg* vara, 63 *kg* olova, 27 *kg* sur'mas. Aprēķinōt vara, olova, sur'mas daudzuma atteiceibu pret vysa sakausējuma svoru.

29. Tvaika kotla apsildēšonas vērss ir 186 *kv. m*. Ītō kotla restes, uz kuras sadag kurinojamajs materials, apmārs ir 2900 *mm* × 2400 *mm*. Atrast kotla apsildēšonas vērsa atteiceibu uz resti.

30. 100° pa Celsija termometram leidzynoājās 80° pa Reom'ura termometram. Atrast Reom'ura grada atteiceibu pret Celsija gradu un atpakaļ.

31. Atrast lūga laukuma atteiceibu pret greidaš laukumu, jo lūga apmāri (2,8 × 4) *kv. m* bet ustobas apmāri (10 × 7) *kv. m*.

32. (Prōtā). Apkōrtnes nūgōzes sleipumu nūteic apkōrtnes augstumu atteiceiba pret pamatu, t. i. uz gorizontālū sleipuma vērziņi. Aprēķinōt sleipuma lelumu, jō pamats 91 *m*, bet sleipuma augstums 7 *m*.

33. Aprēķinōt nūgōzes sleipuma lelumu, ka jō pamats 91 *m*, bet augstums 24 *m*.

34. Tacynōšonas stankam ir nōkušajs zūbainūs skrituleišu sastōvs: 18, 20, 22, 24, 32, 36, 40, 48, 52, 58, 64, 72, 80, 90, 105, 120. Padlasēt taidus skrituleišu pōrus, lai jūs zūbu atteiceibas byutu: $\frac{1}{2}, \frac{2}{3}, \frac{4}{9}, \frac{2}{5}, \frac{7}{8}$.

35. Zūbainūs skrituļu komplekts: 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95, 100, 105, 110, 115, 120, 127. Padlasēt taidus skrituļu pōrus, lai jūs zūbu skaita atteiceibas byutu 2, 5, $\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{1}{6}, \frac{2}{5}, \frac{2}{3}$.

36. Puiku skaits atsateic pret meitiņu skaitu klasē, kaj $\frac{2}{5}$. Cik klasē puiku, jo: 1) vya školnīku klasē 42 cylvāki? 2) meitiņu 25 cylvāki? 3) puiku mozōk par meitinem par 12 cylvākim?

37. Ustobas garums — 11,6 m. Garuma atteiceiba pret plotuma leidzinojās $\frac{3}{4}$. Īzrēkinōt ustobas laukumu.

38. Misinī sorkonō vara svora atteiceiba pret cynka svoru leidzinojās 1,5. Aprēkinōt sorkonō vara svoru misiņa gobolā, jo cynka ģimā ir 5,88 kg.

39. Aplūces garuma atteiceiba pret diametru leidzinojās 3,14. Aprēkinōt aplūces garumu, jo diametrs leidzinojās 10,2 cm.

40. Atrast atlējuma svoru pa modeles svoram: 1) nu čuguna, jo kūka modele sver 2,7 kg, bet atlējuma svora atteiceiba pret modeles svoru leidzinojās 14; 2) nu tārauda, jo modeles svors 1,5 kg, bet tārauda svora atteiceiba pret taida pat apjoma kūka modeles svoru leidzinojās 15,8.

41. Skaitliskajis mārūgs rōda, kaidu daļu nu naturalō (eistō) garuma sastota apmārs, iemtajis zeimōjumā.

1) Kotru 100 m vīta planā jemts 1 cm. Atrast plana skaitliskū mārūgu.

2) Geografiskai kartei pajemts mārūgs 100 klm 1 cm. Atrast skaitliskū mārūgu.

3) Kaidu garumu uz kartes aizjems 35 kl m jo maštabs $\frac{1}{100\ 000}$

42. Attōlums storp divejom pilsātom uz kartes leidzinojās 20 cm. Kaidis eistajis attōlums storp pilsātom, jo mārūgs pajemts 100 klm = 1 cm?

43. Aprēkinōt kartes skaitliskū mārūgu, jo attōlums storp priškratim uz zemes leidzinojās 975 m, bet uz kartes — 3,9 cm.

44. Pulkis īt nu pilsātas A uz pilsātu B, kura pa kartei atsarūn 30,6 cm attōlumā nu pilsātas A. Aprēkinōt, kaidu attōlumū jōpōrit pulkam, jo uz ceļu leikumim vajag pilikt 0,2 vya attōluma. Skaitliskajis mārūgs leidzinojās $\frac{1}{100\ 000}$.

45. Pulkam jōnūit leidz punktam, kurs pa kartei atsarūn nu izīšonas vītas 7,5 cm attōlumā. Aprēkinōt, cik laika vajadzēs pulkam dēl pōrišonas, jo pulks īt pa 3,75 klm stundē, bet dēl atpyutas un gulēšonas vajadzēs patērēt 20 stuņžu. Uz ceļu leikumim jōpilik 0,05 nu vya attōluma. Kartes mārūgs 1 : 1 000 000.

46. Plana mārūgs leidzinojās $\frac{1}{8400}$. Cik hektaru zemes ir taisnstyura formas učastkā, kura apmāri $1,5\text{ cm} \times 2,5\text{ cm}$?

Dalešona dutaja
atteiceibā.

47. Farfora izgatavōšonai jem 25 daļas boltō mōla, 2 daļas smilķšu un 1 daļu gipsa. Cik kotra nu itim materialym vajag dēļ tō, lai izgatavōt 700 g farfora?

48. Meikstajs sakausējums sastōv nu divejom daļom olova un vīnas daļas svyna. Cik kilogramu jōpajem nu kotra metala, lai izgatavōt 25 kg sakausējuma?

49. Trejs brigades kūpā nūpeļņēja 6300 rub. Pa cik rubļu ir jōsajem kotrai brigadei, jo pyrmō nūstrōdōja 35 dorba dīnas, ūtrō 42 dorba dīnas, trešō 28 dorba dīnas?

50. Par stanka remontu slesars un jō paleigs kūpā sajēme 180 rub. Cik ir jōsajem kotram, jo slesara apmoksā divj reizes lelōka par paleiga apmoksū?

51. (Prōtā). Lai izgatavōt kitj dēļ kūka kitēšonas, jem vapnu, rudzu myltus un elejas laku taidā atteiceibā: 3:2:2. Cik vajag pajemt kotra materiala atsevišķi, lai izgatavōt 4,2 kg kites?

52. Yudiņa sastōvā pa svoram ūt 2 daļas yudinroda un 16 daļu skōbekļa. Cik skōbekļa un yudinroda pa svoram ir 5,4 l. yudiņa?

53. Babits sastōv nu vara, olova un sur'mas, kuri pajemti taidā atteiceibā 1:2:2. Cik vajag pajemt kotra nu itim elementim, lai sajemt 198 kg babita?

54. Trejōs kasteitēs beja ilykts 10,5 rub. Cik naudas beja ilykts kotrā nu kasteitem, jo pyrmajā beja tik divdesmit kapeiku gobolu, cik ūtrā desmit kapeiku un cik trešā pīckapeiku gobolu.

55. Divi dažaidas kvalifikācijas slesari sajēme gūdolgu 210 rub. apmārūs; jūs vajag izdalēt proporcionali jūs olgom. Cik sa-jems kotrys, jo vīnam nu jīm moksoj 130 rub., bet ūtram 70 rub.?

56. Skaitlj 560 sadalēt proporcionali skaitlim 2, 3, 9.

57. Skaitli 4800 sadalēt atteiceibā 7:5.

58. Skaitli 900 sadalēt taidōs divejōs daļōs, lai vīna byutu 5 reizes mōzōkā par ūtru.

59. Skaitli 850 sadalēt taidōs 3 daļōs, lai pyrmō daļa byutu 3 reizes, bet ūtrō 6 reizes lelōka par trešū.

60. Skaitli 1815 sadalēt atteiceibā 9:11:13.

61. a) Skaitli 720 sadalēt 2 daļos, kuras byutu taidā atteiceibā storp sevīm, kai $\frac{2}{3} : \frac{5}{6}$.

b) Skaitli 4 800 sadalēt aprģrztā atteiceibā ar skaitlim 3 un 2; 4 un 21; 7 un 13.

c) Skaitli 2 240 sadalēt aprģrztā atteiceibā ar skaitlim $\frac{1}{3}$ un $\frac{1}{5}$; $\frac{2}{5}$ un $\frac{3}{7}$; $\frac{3}{4}$ un $\frac{2}{9}$.

č) Skaitli 329 sadalēt aprģrztā atteiceibā ar skaitlim 1,3; 1,2.

dz) Skaitli 25 sadalēt aprģrztā atteiceibā ar skaitlim 49 un 26; 17 un 28.

dž) Skaitli 47 sadalēt aprģrztā atteiceibā ar skaitlim $3\frac{1}{2}$ un $4\frac{1}{3}$

62. Skaitli 100 sadalēt 3 daļos atteiceibā $\frac{1}{2} : \frac{3}{4} : \frac{5}{6}$.

63. Skaitli 9 510 sadalēt proporcionalī skaitļam $1\frac{1}{2}$, $1\frac{1}{3}$, $1\frac{1}{4}$, $1\frac{1}{5}$.

64. a) Skaitli 88 sadalēt 3 daļos tai, lai jūs atteiceiba storp sevīm byutu, kai $0,5 : 0,75 : 1,5$.

b) 1200 sadalēt daļos atteiceibā $\frac{1}{12} : \frac{1}{9} : 2 : 3\frac{1}{4} : 5\frac{2}{3}$.

c) Skaitli 680 sadalēt 3 daļos aprģrztā atteiceibā, $\frac{1}{2} : \frac{3}{4} : \frac{5}{6}$.

č) Skaitli 1510 sadalēt aprģrztā atteiceibā, $\frac{2}{3} : 0,7 : 1\frac{1}{2}$.

65. Skaitli 632,7 sadalēt atteiceibā $0,1 : 0,01 : 0,001$.

66. Skaitli 200 sadalēt taidos 4 daļos, lai pyrmō byutu $2\frac{1}{6}$, ūtrō $3\frac{2}{3}$ trešō $1\frac{1}{2}$ reizes lelōka par catūrtū.

67. Diveju skaitļu suma 75, bet jūs atteiceiba leidzinojās 2. Atrast itūs skaitļus.

68. Atrast divejus skaitļus, nu kurim vīns lelōks par ūtru $1\frac{1}{2}$ reizes un kuru suma 105.

69. Skaitli 114 sadalēt divejōs taidos daļos, lai vīna daļa leidzinojās $\frac{1}{5}$ ūtrōs daļas.

70. Diveju skaitļu suma leidzinojās 76, dalējums nu lelōkō skaitļa dalēšonas ar mozōkū leidzinojās $8\frac{1}{2}$. Atrast itūs skaitļus.

71. Treju skaitļu atteiceiba $3 : 5 : 8$. Trešajš skaitlis leidzinojās 112. Atrast divejus pyrmūs skaitļus.

72. Diveju skaitļu atteiceiba 9,3 : 0,8. Vins skaitlis lelōks par 34, nakai ūtrajs. Atrast itūs skaitļus.

73. Diveju skaitļu starpeiba leidzinojās 10, bet itūs skaitļu atteiceiba storp sevim taida, kai $\frac{5}{6} : \frac{1}{2}$. Atrast obojus skaitļus.

74. Atrast trejus skaitļus, jo zynoms, ka pyrmūs diveju skaitļu suma leidzinojās vysmozōkam treju zeim'ū skaitļam, bet vysu treju skaitļu atteiceiba ir $1 : \frac{2}{3} : \frac{3}{4}$.

75. Dzeivūkli dzeivoj četras saimes. Pyrmajā saimē 3 cylvāki, ūtrajā 5 cylvāki, trešajā 6 cylvāki, catūrtajā 2 cylvāki. Aprēkinōt, cik jōmoksoj par yudini ūtrai, trešai un catūrtai saimei, jo pyrmō saime samoksōja par yudini 3 rub. 60 kap.

76. Divejōs brigadēs strōdniku skaita atteiceiba ir taida, kai 1 : 4. Kad brigades beidze dorbu, par kuru vysim beja nūlykta vīnaida apmoksā, tod izarōdēja, ka pi izarēkinōšonas ūtrō brigade sajēme par 207 rub. vairōk, nakai pyrmō. Aprēkinōt oboju brīgadu kūpejū peļņu.

77. a) Up'ū Dnepra, Dona un Kamas garums ir taidā atteiceibā, kai 21 : 18 : 16. Dneprs garōks par Donu par 321 *klm*. Aprēkinōt kotras upes garumu.

b) Brōnza, kura teik izmontōta mašinu taisēšonas lītā, satur sevī 0,82 vara nu vysa svora, 0,16 olova un 0,02 cynka. Cik kilogramu kotra metala byus 346 kilōgramūs kausējuma?

78. Sovhozā aramōs zemes par 135 *ga* vairōk, nakai meža. Cik hektaru aramōs zemes sovhozā, jo zynoms, ka aramōs zemes $3\frac{1}{2}$ reizes vairōk nakai meža?

79. Picu skaitļu atteiceiba ir taida, kai 1 : 2 : 3 : 4 : 5. Atrast itūs skaitļus, zynūt, ka: a) pyrmajs ar trešū kūpā leidzinojās 40; b) pīktō un ūtrō skaitļu starpeiba leidzinojās 51.

80. Kolektivā vysa 170 plugu. Vajag apart trejs aramines: vīnu 150 *ga*, ūtru 300 *ga*, trešu 400 *ga*. Pa cik plugu jōpastota kotrā nu araminem, lai aršonu īsōkt vysōs vīnā laikā un vīnā laikā pa-beigt?

81. Četras kolektivistes nūperka kūpā industrializācijas aizjē-muma obligaciju. Pyrmō īdeve 2 rub. 50 kap., ūtrō 1 rub. 75 kap., trešō 2 rub. 75 kap., un catūrtō 3 rub. Obligacija īspēlēja 200 rub. Kai jom sadalēt īspēlējumu?

82. a) Trejās organizācijās lidmašīnas byuvēšonai salasētās naudas sumas atteiceiba ir šaida: $0,75 : \frac{2}{3} : 1\frac{1}{15}$, Cik rubļu salasēja kotra organizācija, jo zynoms, ka pirmo salasēja par 20 rub. vairōk nakai ūtrō?

b) Nūperkti 34 diveju sortu linijali — garī un eisi, kotrys garajs linijals 2,4 reizes dōrgōks par eisū. Par vysim garim linijalym samoksōts tik pat, cik par eisim. Cik nūpērktis garūs un eisūs linijalu?

83. Jaunō Pasauļa zynomūs vulkanu — Kotopaha, Orizaba un Pičinča — augstumī storp sevim sastota atteiceibu: $3\frac{2}{15} : 3 : 2\frac{2}{3}$. At-rast kotra vulkana augstumu, jo zynoms, ka Pičinča zamōks par Kotopahu par 854 *m*.

84. Divejōs kastēs 72 *kg* čaja; čaja daudzums ūtrajā kastē sa-stota $\frac{3}{7}$ nu čaja daudzuma pirmajā. Cik čaja kotrā kastē?

85. Kolektivs nūdeve sagatavōšonas punktam auzas un kvīšus, pi kam auzu par 13 cent. vairōk, nakai kvīšu. Zynūt, ka nūdūtūs auzu atteiceiba pret nūdūtūs kvīšu daudzumu leidzinojās 16 : 15, aprēkinōt naudas sumu, kuru sajēme kolektivs, jo zynoms, ka auzas pījēme pa $5\frac{1}{2}$ rub. par cent., bet kvīšus pa 8,3 rub. pa cent-nerī.

86. Skaitli 2413 izdalēt 3 taidōs daļōs, lai 0,75 pirmōs daļas leidzynōtūs 0,3 ūtrōs un $\frac{1}{8}$ trešōs daļas.

87. Vērvī 12,4 *m* garumā sagrīze 3 daļōs tai, ka pirmōs daļas garums atsateic pret ūtrōs daļas garumu, kai 3 : 5, bet ūtrōs ga-rums pret trešōs daļas garumu kai 2 : 3. Aprēkinōt kotras daļas garumu.

88. Drōtī $38\frac{1}{2}$ *m* garumā sagrīze 3 daļōs tai, lai pirmō daļa byutu tik reižu lelōka par ūtrū daļu, cik $\frac{2}{3}$ lelōkas par $\frac{5}{12}$, bet ūtrō daļa byutu tik reižu mozōka par trešū daļu, cik $\frac{3}{5}$ mozōkas par $\frac{3}{4}$. Aprēkinōt kotras drōts daļas garumu.

89. Byuvei vodōja ceglus ar trejom smogajom automašinom. Pirmō mašina atvede tik reižu vairōk par ūtrū, cik $3\frac{1}{2}$ lelōkas par $2\frac{1}{3}$ bet ūtrō tik reižu vairōk par trešu, cik reizes $1\frac{1}{2}$ lelōks par $1\frac{1}{5}$. Bez tō, zynoms, ka pirmō smogō mašina atvede par 560 ceglu vairōk, nakai trešō. Cik vysa ceglu atvede vysas treis smogōs automašinas?

90. Diveju skaitļu suma leidyņojās 85, lelōkō skaitļa dalējums ar mozōkū leidyņojās $7\frac{1}{2}$. Atrast itūs skaitļus.

91. Diveju skaitļu suma leidyņojās 10, un itūs skaitļu atteiceiba ir kai $\frac{5}{6} : \frac{1}{2}$. Aprēkinōt obejūs skaitļus.

92. Gōjēja, raitu jōjēja un velosipedista ōtrumu atteiceiba storp sevim, ir kai $2\frac{1}{2} : 5 : 6$. Nu dzelžcela stacijas leidy cīmam ar velosipedu var nūbraukt par 18 min. dreizōk, nakai ar zyrgu. Aprēkinōt itū attōlumū, skaitūt gōjēju ōtrumu leidyzeigu 5 *klm* stupdē.

93. Par treju krovu pōrvessōnu vysa samoksōja 54,02 rub. Pirmō krova 148 *kg* beja pōrvasta 125 *klm* tōlumā, ūtrō 200 *kg* 111 *klm* tōlumā un trešō 74 *kg* 180 *klm* tōlumā. Cik moksoj kotras krovys pōrvessōna?

Proporcijas.

94. Rakstēt proporciju veidā nōkušūs teikumus.

- 1) 8 pret 16 atteiceiba leidyņojās atteiceibai 2 pret 4;
- 2) Skaitlis 72 tik reižu lelōks par 12, cik reižu 54 lelōks par 9;
- 3) 13 sastota taidu pat daļu nu 65, kaidu 19 sastota nu 95.

95. Vai var sastatēt proporcijas nu nōkušom atteiceibom:

1) 12:4 un 27:9	4) $\frac{1}{5} : 2$ un 0,4:2
2) 10:2 un 15:5	5) $1\frac{2}{3} : 1\frac{1}{3}$ un $1\frac{1}{2} : 1\frac{1}{5}$
3) 15:18 un 10:12	6) $\frac{3}{4} : \frac{3}{2}$ un $\frac{5}{8} : \frac{5}{2}$

96. Nu dūtajom atteiceibom izlasēt taidas, nu kurom var sastatēt proporcijas:

- 15:20; 18:6; 24:4; 6:8; 42:7; 3:1; 2:4; 4:16;
 $\frac{2}{3} : \frac{1}{6}$ 40:80; $\frac{5}{8} : \frac{5}{32}$; 1,4:5,6.

97. Pīrakstēt nazcik proporciju, kuru atteiceibu saucēji leidzeigi skaitlim: 3; 7; 8; 10; $0,5; \frac{1}{4}; 3; \frac{4}{5}$.

98. Pōrbaudēt, vai pareizi pīrakstēts:

$$\begin{array}{ll} 14:7=25:12,5 & 75:15=120:60 \\ 28:7=20:4 & 4,2:3=2,6:2 \\ \frac{5}{6}:\frac{1}{3}=2,5:1 & \frac{7}{15}:\frac{1}{15}=\frac{6}{7}:\frac{1}{7} \end{array}$$

99. Vai var sastatēt proporciju nu nōkušim četrim dūtajim skaitlim.

$$\begin{array}{ll} 1) 9; 3; 21; 7 & 3) 100; 80; 4; 5 \\ 2) 15; 14; 8; 75 & 4) \frac{2}{3}; \frac{1}{4}; 1\frac{3}{4}; 1\frac{5}{16} \end{array}$$

100. Vai paliks pareiza proporcija $75:15=105:21$, jo obejus pyrmōs atteiceibas lūcekļus izdalēt ar 5, bet obejus ūtrōs atteiceibas lūcekļus izdalēt ar 7?

101. Vai paliks pareiza proporcija $2:3=8:12$, jo obejus pyrmōs atteiceibas lūcekļus pareizynōt ar 11 un obejus ūtrōs atteiceibas lūcekļus pareizynōt ar 9?

102. Vai paliks pareiza proporcija $\frac{3}{8}:\frac{1}{4}=\frac{15}{16}:\frac{5}{8}$, jo obejus pyrmōs atteiceibas lūcekļus pareizynōt ar 8 un obejus ūtrōs atteiceibas lūcekļus pareizynōt ar 16?

103. Vai paliks pareiza proporcija $36:12=48:16$, jo

- 1) obejus malejūs lūcekļus pamozynt 3 reizes?
- 2) " " " palelynt 3 reizes?
- 3) " videjūs " pamozynt 6 reizes?
- 4) " " " palelynt 4 reizes?

104. Ar nōkušom proporcijom pōrbaudēt golvonū proporciju īpašeibu:

$$\begin{array}{ll} 1:3=6:18 & 0,1:0,5=2:10 \\ 2:9=4:18 & 8:6=\frac{1}{3}:\frac{1}{4} \end{array}$$

105. Nu nōkušim vīnleidzeigim reizynōjumim sastatēt proporcijas un parōdēt atteiceibas saucēju kotrai:

$$\begin{array}{lll} 3 \cdot 24 = 8 \cdot 9 & 2 \cdot 5 = 0,5 \cdot 20 & \frac{3}{4} \cdot \frac{1}{5} = \frac{5}{12} \cdot \frac{9}{25} \\ 5 \cdot 12 = 3 \cdot 20 & 3,8 \cdot 2 = 76 \cdot 0,1 & \end{array}$$

106. Vai var proporcijā $63:21=96:32$ palelynt (vai pamozynt) obejus ipriškejūs atteiceibas lūcekļus vīnaidu skaitu reižu?

obejus pēceļšūs? Vai izameis nu itō atteiceibas saucējs? Vai paliks pareiza proporcija?

107. Saesynōt nōkušūs proporciju lūcekļus.

1) $27:90=6:20$	4) $10:16=25:40$
2) $45:30=27:18$	5) $560:140=360:90$
3) $18:6=51:17$	6) $1260:945=720:540$

108. Atbreivōt nu daļom proporcijas:

1) $4\frac{1}{4}:2=8\frac{1}{2}:4$	7) $5\frac{3}{8}:14\frac{1}{3}=12:32$
2) $\frac{16}{7}:\frac{1}{7}=5\frac{1}{3}:\frac{51}{3}$	8) $8\frac{1}{3}:4\frac{1}{2}=6\frac{1}{4}:3\frac{3}{8}$
3) $3,5:1,5=4,2:1,8$	9) $0,8:0,25=0,536:0,48$
4) $\frac{1}{14}:\frac{1}{7}=\frac{1}{6}:\frac{1}{3}$	10) $28,48:3,2=8,01:0,9$
5) $8,5:4=4,25:2$	11) $2,84:5\frac{17}{25}=\frac{2}{3}:1\frac{1}{3}$
6) $0,4:3=0,16:1,2$	12) $3\frac{13}{5}:4\frac{5}{6}=1\frac{7}{20}:1\frac{11}{16}$

109. Atrast nazynomū proporcijas lūcekli:

1) $x:1=2:7$	13) $2\frac{1}{2}:1\frac{1}{4}=2:x$
2) $x:9=7:14$	14) $2\frac{2}{3}:0,03=1\frac{7}{9}:x$
3) $x:300=54:40$	15) $12:x=0,4:1,8$
4) $855:720=570:x$	16) $5:3,6=1:x$
5) $45:18=180:x$	17) $7:1\frac{3}{4}=3,6:x$
6) $21:x=36:12$	18) $0,25:1,4=0,75:x$
7) $75:9=x:9$	19) $\frac{x}{75}=\frac{7}{3}$
8) $608:912=x:768$	20) $\frac{3,5}{8,4}=\frac{x}{4,5}$
9) $184:x=92:230$	21) $\frac{x}{7}=12:17$
10) $100:x=300:480$	22) $3,5:x=0,8:2,4$
11) $\frac{1}{8}:\frac{1}{3}=\frac{3}{7}:x$	23) $6,8:2,5=x:1,5$
12) $3,1:9,3=x:\frac{7}{9}$	

110. Izrēkinōt nōkušōs proporcijas:

1) $4,5:3x=4:28$	4) $\frac{2}{3}x:\frac{1}{5}=3\frac{1}{3}:\frac{1}{6}$
2) $180:8x=75:30$	5) $1\frac{1}{2}x:\frac{3}{4}=2\frac{1}{2}:0,125$
3) $2x:9=2\frac{1}{3}:5\frac{1}{4}$	6) $1,25:0,4=1,35:0,3x$

7) $0,3 : \frac{2}{5}x = 1 : 0,01$

8) $1 : 1\frac{1}{5} = \frac{2}{3} : 2x$

111. Kam leidzinojās un kaidos vīneibos izteikti nazynomī lūcekli nōkušos proporcijās:

1) $x : 7t = 8m^3 : 12 m^3$

3) $30 \text{ rub.} : 25 \text{ rub.} = x : 5 \text{ st.}$

2) $x : 30 \text{ kg} = 6m : 45m$

4) $10a : x = 15m^2 : 24m^2$

112. Proporcijas malejī lūcekļi 12 un 7; vīns nu videjim lūceklim leidzinojās 21. Kam leidzinojās ūtrys videjais lūceklis?

113. Proporcijas videjī lūcekli ir 3,5 un 4, bet vīns nu malejim leidzinojās 2. Atrast ūtrū malejū lūcekli.

114. Trejim dūtim skaitlim atrast catūrtū, proporcionalū skaitli:

1) 20, 5, 7; 2) 10, 16, 3; 3) $7\frac{1}{2}$, $25\frac{1}{2}$, 6; 4) 0,94, 3,5, 7,5

115. Sastatēt un izpildēt proporciju nu uzdavuma nūteikumim:

1) Kausējums sastōv nu zalta un vara; vara svors atsateic pret zalta svoru, kai 5 : 6. Aprēkinōt zalta svoru kausējumā, zynūt, ka vara svors jimā leidzinojās 75 g.

2) Atteiceiba storp tāva godim un dāla godim ir, kai 8 : 3. Cik godu dālam, jo tāvam 49,6 goda?

3) Rypas diametra atteiceiba pret aplūces garumu ir 7 : 22. Aprēkinōt aplūces garumu, jo rypas diametrs leidzinojās 2,1 m.

Taisnō un apgrīztō lelumu proporcija.

116. Viļciņš nūit 40 *klm* stuņde. Cik kilometru viļciņš nūis 2 stuņdēs? 3 stuņdēs? 4 stuņdēs? 5 stuņdēs? un t. t. rezultatu pīrakstēt tabeleitē (*t* — laiks, *s* — ceļš kilometrūs). Kaida atka-

reiba storp laiku un attōļumu, kuru nūit viļciņš?

<i>t</i>	1 stuņde	2 stuņde	3 stuņde				
<i>s</i>	40 <i>klm</i>	?	?				

117. Attōļums storp divejom piļsātom 900 *klm*. Aizrakstēt tabeleitē pōrbraukšonas laiku storp itōm divejom piļsātom, jo viļciņa ōtrums stuņdē byus 20 *klm*, 25 *klm*, 30 *klm*, 40 *klm*. Kaida atka-

Ō trums stuņdē	20 <i>klm</i>	25 <i>klm</i>	30 <i>klm</i>	40 <i>klm</i>		
Stuņžu daudzums	45 st.	?	?	?		

118. Cynka īpatnejais svors leidzinojās 7. Izrēķinot un nūvitot tabelleitē skaitļus, kuri rōda 2, 3, 4, 5 u. t. t. cynka kubiskūs decimetru svoru. Kaida atkareiba storp apjomu un svoru?

119. Nūrōdēt teiši proporcionalūs un apgrīzti proporcionalūs lelumus nōkušūs pōrūs: 1) preces svors un jōs cena; 2) vilcīna ōtrums un laiks, vajadzeigajš dēļ dūtō attōļuma nūišonas; 3) strōdnīku daudzums un nūteikta dorba izpildēšonas laiks; 4) priškmata svors un jō apjoms; 5) taisnstyuraina teiruma garums un plotums pi jō vīna un tō pat laukuma; 6) olgas suma un strōdnīku skaits zavodā; 7) porcijas lelums un cylvāku daudzums, storp kurim teik sadalēts proviants (pōrtyka); 8) krovas pōrvēšonas izmoksā un attōļums.

120. Vai ir atkareiba: 1) storp kvadrata molu un jō laukumu? 2) storp kuba škaitni un jō apjomu?

121. Kai izameis kvadrata laukums, jo jō molu divkōršōt? trejskōršōt? desmitkōršōt?

122. Kai izameis kuba apjoms, jo jō škaitni divkōršōt? trejskōršōt? desmitkōršōt?

Uzdavumi ar taisni proporcionāliem lelumim.

123. Par 5 *m* audakla samoksōts 27 rub. Cik vajag samoksōt par taida pat audakla 10 *m*?

124. Dēļ 12 pōrim apgērba patērēts 49,8 *m* vodmolā. Cik pōru izīs nu 74,7 *m* tōs pat vodmolā?

125. Uz tacynojāmō stanka par $3\frac{1}{2}$ izgatavōtas 56 skryuvēs. Cik skryuv'ū uz tō pat stanka var izgatavōt 12 stundēs?

126. Lai izpervēt 15 *kv. m* greidas, vajag 2,1 *kg* perves (ohras). Cik perves vajadzēs, lai izpervēt greidu ustobai, kurāš apmāri 6,3 *m* × 4,5 *m*?

127. 41,4 *g* lada aizjem 46 *kub. cm* lelu apjomu. Aprēķinot, kaidš byus apjoms lada gobolam, kurs sver 18,9 *g*.

128. a) 27,4 *ga* lela teiruma ražas nūjemšonai sovhozs pījem 16 strōdnīku. Cik strōdnīku sovhozam vajag pījemt, lai tymā pat laikā nūjemt ūtrū teirumu, kura lelums 41,1 *ga*?

b) Vīna plaunmašīna var nūplaut 3,5 *ga* 7 stundēs. Cik laika vajag, lai ar trejom plaunmašīnom nūplaut 7,6 *ga*?

129. Lai izcept 270 *kg* maizes, iztārāts $217\frac{1}{2}$ *kg* myltu. Cik myltu vajag dēļ 801 *kg* maizes?

130. 14 *kub. dm* dzelža sver 109,2 *kg*. Cik kilogramu svērs dzelža gobols, kura apjoms 25 *kub. dm*? 40 *kub. dm*

131. Yudiņvoda baks, kura tylpums ir 38,4 *kub. m*. pīsapylda ar yudini par $2\frac{1}{4}$ stundes. Par cik laika pīsapildēs ūtrys baks, kura tylpums 12,8 *kub. m*, pi vīnaida yudiņa padūšonas ōtruma?

132. Par greidas izpervēšonu ustobai $9\frac{1}{2}$ *m* garumā un 5,3 *m* plotumā samokšōts 100,7 *rub*. Cik *rubļu* vajag samokšōt, lai izpervēt greidu ustobai 6,9 *m* garumā un 5,7 *m* plotumā?

133. Pumps padūd 72 *kub. m* yudiņa 4 st. 12 min. laikā. Par cik laika jis padūs 2140 *kub. m* yudiņa?

134. Sīnas stuņdinīka majatniks taisa 198 kusteības par $2\frac{1}{5}$ min. Cik kusteību jis iztaisēs 3 min. 12 sek.?

135. Nu 7,9 spaņa pīna izīt 3,2 *kg* sviksta. Cik vajag pajemt pīna, lai izgatavōt 16 *kg* sviksta?

136. Par kotrom 2 st. 15 min. stuņdinīks atpalik par $1\frac{1}{2}$ sek. Par kaidu laiku jis atpaliks par $1\frac{1}{3}$ sek.?

137. Lai apsist ar skolym dēļ štukaturēšonas 5 *kv. m* sīnas, vajadzeigi 75 skoly. Cik skolu vajadzēs, lai apsist dēļ štukaturēšonas 32 *kv. m* sīnas?

138. Dēļ 5 štukaturēšonas skolu kyuleišim vajag $4\frac{3}{8}$ *kg* štukaturēšonas noglu. Cik kilogramu štukaturēšonas noglu vajadzēs dēļ 18 štukaturēšonas skolu kyuleišim?

139. Ceļš, kurs it pa kolna nūgōzi, par kotrim 15 *m* pasaceļ par 1,2 *m*. 3,75 *m* attōlumā nu kolna pakōjas atsarūn sanatorija. Cik augši jei atsarūn, saleidzinojūt ar kolna pakōju?

140. Lai izcērst videja bīzuma kryumus nu 50 *kv. m* lela laukuma, strōdnīku brigadei vajag 1,2 stundes. Cik laika vajadzēs tai pat brigadei, lai izcērst kryumus nu 140 *kv. m* lela laukuma?

141. Treju ailu drōts aizžūgōjuma īreikōšonai uz kotrim 10 *m* garuma vajag patērēt 12 dorba stuņžu. Cik vajag dorba stuņžu taida pat drōšu aizžūgōjuma īreikōšonai 750 metru garumā?

142. Nu 0,3 *t* svaigu ōbuļu dabōja 35 *kg* kaļtētu ōbuļu. Cik var sajemt kaļtētu ōbuļu nu 2,1 *t* svaigu?

143. Uz 300 *kv. m* teiruma teik izsāts 4,8 *kg* rudzu. Cik vajag izsēt rudzu pi vīnaidim apstōklim uz 1 *ga*?

144. Nu 100 *kg* rudzu daboj 80 *kg* myltu. Cik rudzu vajag sagatavēt, lai pi tim pat apstoklim dabot 680 *kg* myltu?

145. Frontē uz kotrim 2 *m* vajadzeigi 7 kimiskj lelgobolu lōdini (3 colleigi). Cik vajag taidu lōdiņu frontē uz 5 *klm*?

146. 3 *ga* zemes aparšona ar traktoru „Fordzon“ izmoksoj 21,75 rub. Cik rubļu izmoksos 19 *ga* aparšona?

147. 5 *ga* aparšona ar zyrgim moksoj 58 rub. Cik rub. moksos 19 *ga* aparšona?

Uzdavumi ar apgrīzti proporcionālim lelumym.

148. Viļciņš pōrit attōļumu storp divejom piļsātōm 20 stuņdēs, ejūt ar videjū ōtrumu 35 *klm* stuņdē. Cik laika vajadzēs viļciņam, lai pōrit tū pat attōļumu, jo ōtrums pasalelynos par 7 *klm* stuņdē?

149. 16 brukavōtōju nūklōja ar akminim ūlneicu par 21 dīnu. Cik brukavōtōju vajag, lai nūklot tū pat ūlneicu par 14 dīnom?

150. 12 cylvāku pabeidze dorbu 8 stuņdēs. Par kaidu laiku pabeigtu tū pat dorbu 36 cylvāki?

151. Mōjas apkurinōšonai sagatavōts kurinojamō deļ 60 dīnom pi paterēšonas normas 700 *kg* dīnā. Cik dīnom tyktu tō pat kurinojamō, jo kotru dīnu patērēt 525 *kg*?

152. Školas kooperativs aprēkinōja par 60 rub., nūpērkt 800 zeimuļu. Bet zeimuļi izarōdēja dorgōki par $2\frac{1}{2}$ kap. gobols. Cik zeimuļu var nūpērkt tagad par tū pat naudu?

153. Naftas pōrvodōšonai vajadzēja 30 cisternu, kotrā nu kurom iit 16,5 *t*. Bet izarōdēja, ka uz dzelžceļa ir tikai lelōs cisternas, kotrā nu kurom iit 24,75 *t*. Cik lelūs cisternu vajag naftas sališonai?

154. Lai izsist ustobas greidu ar linoleumu, vajag nūpērkt linoleuma gobolu 39 *m* garumā un 0,9 *m* plotumā, bet nūlyktovā taida plotumā linoleuma naatsaroda un lyka paļemt linoleumu par 0,25 *m* šaurōku. Cik metru šaurō linoleuma vajag nūpērkt?

155. Divi skrituli savinōti storp sevim ar dzansyksnu. Vīna skrituļa aplūce 528 *cm*, ūtra 225 *cm*. Pymajš apsagrīž 60 reižu minutē. Cik reižu minutē apsagrīž ūtrajs skrituļš?

156. Vīns skrituļš, kura diametrs 720 *mm* un kurs apsagrīž 143 reizes minutē, savinōts ar ūtrū skrituli, kurs apsagrīž 396 reizes minutē. Aprēkinōt ūtrō skrituļa diametru.

157. Golvonō skrituļa diametrs ņeidzinojās 300 *mm*, bet jō grizšonōs ōtrums 400 apgrizīņu minūtē. Aprēkinōt paleiga skrituļa grizšonōs ōtrumu, jō diametrs ņeidzinojās 100 *mm*.

158. Zūbainām skrituļam ir 75 zūbi un jis apsagrīž 92 reizes minūtē. Cik reižu minūtē apsagrīzs skrituļs, kurs samasts ar pyrmū, jo jam ir 25 zūbi?

159. Jo dēļ greidas parketa pajemt taisnstyura pliteņas 8 *dm* garūmā un 1,2 *dm* plotumā, tod jūs vajag 1380 gobolu. Cik kvadrata formas pliteņu vajadzēs dēļ parketa, jo pliteņas pajemt 0,01 *kv. m* apmārūs?

160. Krovas pōrvesšonai vajadzeigs 41 vagons. Kotrā wagonā kraun 16,5 *t*. Cik vajag wagonu tōs pat krovas pōrvesšonai, jo wagonā leiss 20,5 *t*?

161. Ražas nūjemšonai kolektiva valde nūzeimōja brigadi nu 27 cylvākim. Cik cylvāku vajag nūzeimōt, lai tū pat ražu nūjemt 9 dīnōs, jo zynoms, ka pyrmō brigade var nūjemt ražu 14 dīnōs?

162. Krovas pōrvesšonai vajadzēja 14 treju tonnu automobiliu. Bazē beja automobili kuri varēja jemt krovas tikai $1\frac{3}{4}$ *t*. Cik vajag izsyutēt taidu automobiliu, lai pōrvest tū pat krovu?

163. 15 meža cērtēju izcērta meža učastku 46 dīnu laikā. Par cik dīnom tū pat učastku varātu izcērst 23 meža cērtēji?

164. Dēļ 28 cylvākim ir dorba dēļ $7\frac{1}{2}$ dīnom. Cik ilgi tūrpynōsīs tys pat dorbs, jo pi jō pastatēt vysa 21 cylvāku?

165. Sagatavōts ūgļu dēļ 45 dīnom ar taidu aprēkinu ka dīnā tiks tārāts pa 640 *kg*. Cik dīnom pītiks itūs ūgļu, jo dīnā tērēs pa 720 *kg*?

166. Traktors „Leliniks“, eju ar ōtrumu 4,9 *klm* stundē pōrgōja vysu ceļa gobolu $5\frac{1}{2}$ *st*. Cik laika vajadzēs traktoram, lai pōrīt tū pat attōļumu, ka jō ōtrumu palelynōt leidz 7,7 *klm* stundē?

167. Butelē, kurā it 5,4 *l*. karasina, pilīts karasina vītā leidzeigs jam pa svoram daudzums daguta. Kaidu apjomu aizjem itys daguts? (Karasina ipatnejais svors — 0,8; daguta ipatnejais svors — 1,2).

168. Jo kudžs is pa 20 *klm* stundē, tod jis vajadzeigū attōļumu pōrīs $9\frac{1}{5}$ stundes. Par kaidu laiku jis pōrīs itū attōļumu, jo is pa 18,4 *klm* stundē?

169. Aeroplans pōrlidoj attōļumu storp divejom pilsātom 3 stundēs, taisūt pa 180 *klm* stundē. Cik laika jis lidōja atpakaļ, jo pret vēju jis varēja lidēt tikai 160 *klm* stundē?

170. Jo zyrgim dūt sutkōs pa $3\frac{2}{3}$ *kg*. auzu tod eskadronam byutu pītics jūs dēļ. 18 dīnom. Pa cik kilogramu auzu deve sutkōs, jo vysas bejušōs auzas iztērēja 15 dīnōs?

Uzdavumi ar proporcionalym lelu-
mim (maisēto nū-
daļa).

171. Zemes dorbu veikšonai dzeļžceļa byuv-
nīceibas učastkā nu sōkuma beja pastatēti 57 cyl-
vāki, kuri varēja veikt nūrokumu 45 dīnōs. Bet
pēc 15 dīnom dorbu vajadzēja paōtrynēt, dēļ kō
beja pastatēts vēl nazcik cylvāku, un vysš nūro-
kums beja pabeigts par 12 dīnom agrōk par paradzātū laiku. Cik
strōdniku beja pilykts vēļōk?

172. Lai īreikōt 10 *m* garu un 6 *m* plotu drōšu aizžūgōjumu
vajag 74 *kg* drōts. Cik kilogramu drōts vajag, lai īreikōt tō
pat plotuma drōšu aizžūgōjumu 28 *m* garumā?

173. Lai izštukaturēt sīnu 9 *m* garumā un 4 *m* augstumā vajag
4 *c* alebastra. Cik alebastra vajadzēs dēļ sīnas, kuras garums
8,5 *m* un augstums 3,6 *m*?

174. Zemes racēji izroka prūdu. Pymajā dīnā dorbā izgōja 35
cylvāki, kuri izrōka 875 *kub. m* zemes. Ūtrā dīnā, strōdojūt tai
pat, pabeidzē itū dorbu 42 zemes racēji. Cik zemes izroka pāde-
ji zemes racēji?

175. Skryuvei ir 260 vaiņuceņu. Rīvas plotums storp jīm
6,5 *mm*. Cik vaiņuceņu izītu skryuvei, jo rīvu plotumu samozy-
nēt leidz 5 *mm*?

176. Cik metru byus 1 tonnā drōts, jo zynoms, ka 107 *m* itōs
drōts sver 16 *kg*?

177. Par 25 minutem slesars ar skryuvgrīzēju izgatavoj divi
gaikas. Cik gaiku izgatavōs jis 7 stuņžu dorba dīnā, jo pōrtrau-
kumim jis vysa patērej 45 min.?

178. Mazuta krōjums zavodā ir 950 *t*. 3 dīnu laikā videji teik
tārāts 57 tonnas. Cik dīnom pītiks itō mazuta krōjuma?

179. Rotu prišķas skrituļs, kura aplūces garums 2,6 *m*, apsa-
grīze zynomā attōļumā 375 reizes. Cik reižu tymā pat cela gobolā
apsagrīzs pakales skrituļs, kura aplūces garums 3,25 *m*?

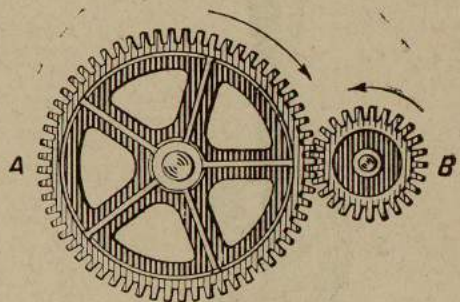
180. Karte, kuras mārūgs $\frac{1}{25\,000}$ pōrzejmōta mārūgā $\frac{1}{10\,000}$.

Kaids byus dzelžceļa garums jaunajā kartē jo vacajā jō garums beja 12,5 cm?

181. Dzaltonō vara vīngabalains vals sver 25 kg. Aprēkinōt kūka modeles svoru, jo kūka īpatnejais svors 0,65, bet dzaltonō vara īpatnejais svors 8,6.

182. Cik pa svoram vajag čuguna 10 skrituļu atlišonai, jo modele, iztaisētō nu bārza, sver 3,6 kg? Bārza īpatnejais svors 0,6, čuguna īpatnejais svors 7,2; čuguna apdagums pi atlišonas sastota 0,05 nu atlējuma svora.

183. Īstōde kurai ir 120 elektriskūs lampeņu pa 25 sveces kotra, moksoj par elektriskōs energijas izmontōšonu 96 rub. mēnesī. Kaidu ekonomiju īgyus īstōde mēnesī, aizmejt četru-desmit 25 sveču lampeņas ar 16 sveču lampeņom? (Degšonas laiks tys pat).

1. zeim.

184. Motora skrituļam, kurš grīžās 1200 aprīzīnu minutē, ir 200 mm gars diametrs. Par cik vajag samozynōt skrituļa diametru, lai paōtrynojūt elektromotora pagrīzīnu skaitu leidz 1600 minutē, dzansyksnas kusteibas ōtrums palyktu tys pat?

185. Divi skrituli savīnōti ar dzansyksnu. Vīnam skrituļam aplūces garums leidzynoājās 80 cm, bet ūtram — 185 cm. Aprēkinōt cik reižu minutē apsagrīžs ūtrais skrituļs, jo pyrmajs apsagrīž 74 reizes minutē.

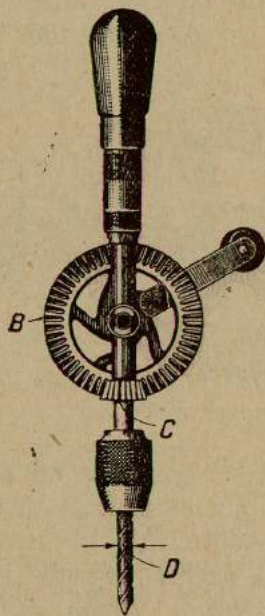
186. Divi skrituļi savīnōti ar dzansyksnu. Vīnam skrituļam aplūces garums leidzynoājās 65 cm. Aprēkinōt ūtrō skrituļa aplūces garumu, jo pyrmajs apsagrīž 154 reizes minutē, bet ūtrais — 110 reižu.

187. Zūbainam skrituļam A ir 60 zūbu un jīs apsagrīž 114 reižu minutē. Atrast, cik reižu minutē apsagrīž dzanamajās zūbainajās skrituleits B, kuram ir 25 zūbi. (1. zeim.).

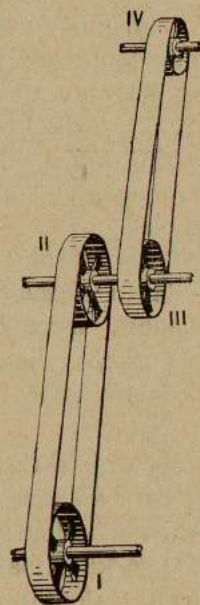
188. Vīns nu konusveideigim zūbainim skritulim taisa 240 apgrīzīnu 3 minutēs, un jam ir 60 zūbu. Cik apgrīzīnu minutē iztaisēs ūtrais skrituļs, kuram ir 48 zūbi?

189. Svōrpsts dreli taisa 160 apgrīzīņu minūtē. Konusveidei-
gajam skrituļam *B* (2. zeim.) ir 60 zūbu un ģis apsagrīž 40 reižu
minūtē. Aprēķinōt zūbu daudzumu dzanamajā skrituļī *C*.

190. Ir 4 skrituleiši (3. zeim.). Pirmajs skrituleits taisa 210
apgrīzīņu minūtē. Skrituleišu diametri atteiceigi leidzinojās 60 *cm*,
56 *cm*, 48 *cm*, 36 *cm*. Aprēķinōt pādejō skrituleiša apgrīzīņu skai-
tu.

2. zeim.

3. zeim.

191. Skrituļs *A* apsagrīž 24 reizes min., un ģam ir 72 zūbi; skri-
tuļam *B* ir 90 zūbu; *C* — 54 zūbi; *D* — 48 zūbi (4. zeim.). Skrituļs
A savīnōts ar *C*, bet — ar *D*. Skrituļi *C* un *B* izmaukti uz vīnas
ass. Atrast skrituļa *D* apgrīzīņu skaitu.

192. Cik reižu minūtē apsagrīzš skrituļs *D* kuram ir 48 zūbi
(4. zeim.) ģo skrituļam *A* ir 75 zūbi un ģo ģis apsagrīž 40 reižu
minūtē?

193. Skrituļam *A* (4. zeim.) ir 64 zūbi un ģis apsagrīž 180 rei-
žu min; skrituļam *B* ir 28 zūbi; skrituļam *C* — 84 zūbi. Skrituļam
D ir ģōtaisa 96 apgriz. min. Cik zūbu ģam vajag byut?

194. 5 pumpi 3 st. laikā izpumpēja 1800 spaņu yudiņa. Cik spaņu yudiņa izpumpēs 4 taidi pat pumpi 4 stundžu laikā?

195. Jo stīpamajš barabans ar kura paleidzeibu izgatavoj dzeļža drōtī, grīzsīs 60 reižu min, tod uz barabana 3 st. un 20 min. laikā pīsateis 240 *m* drōts. Par kaidu laiku uz barabana pīsateis 100 *m* drōts, jo jis grīzsīs $41\frac{2}{3}$ reizes min.?

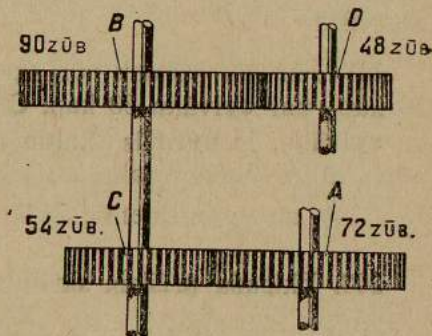
196. Dēļ 4 karasina lampom, kuras kotru dīnu daga pa $3\frac{1}{2}$ st. 30 dīnu laikā tyka patērēts 36 *l* karasina. Par cik dīnom byus patērēts 28,8 karasina, jo kotru dīnu degs 5 taidas pat lampas pa 4 st. 30 min.?

197. 230 mēteļu izšyūsonai patērēts 805 *m* drapa $\frac{1}{5}$ *m* plotumā. Cik vajag drapa dēļ 270 mētelim, jo drapa plotums byus 1,2 *m*?

198. Tārauda reikste 2,4 *m* garumā, 10 *mm* plotumā un 7 *mm* bīzumā sver 1,32 *kg*. Cik sver taida pat tārauda reikste 4,8 *m* garumā, 25 *mm* plotumā un 14 *mm* bīzumā?

199. Kūka bolka 4 *m* garumā, 30 *cm* plotumā un 20 *cm* bīzumā sver 120 *kg*. Cik sver bolka nu cyta kuka, kura 2 *kub. cm* sver tik pat, cik 3 *kub. cm* pyrmō kūka, ka jōs garums 5 *m*, plotums 40 *cm*, bīzums 30 *cm*?

200. Lai apkurinōt ar apses molku mōju, kurai ir 12 cepļu. 7 mēnešu laikā vajag patērēt 380 rub. Cik moksōs mōjas apkurinōšona, kurai ir 18 cepļu, 8 mēnešu laikā ar bārza molku, jo 77 *kub. m* bārza molkas dūd tik pat syltuma, cik 12 *kub. m* apses molkas, bet 3 *kub. m* bārza molkas moksoj tik pat, cik 5 *kub. m* apses molkas?

4. zeim.

201. Lai nūdrukōt grōmotu, kurai byutu pa 42 aileņas loppusē un pa 27 burti aileņā, vajag 35 papeira lopas dēļ vīna ekzemplāra. Cik taida pat formata papeira vajag, jo loppusē 54 aileņas un aileņā 36 burti?

202. Par dzeivūkļa apgaismōšonu 24 dīnu laikā ar 9 lampenom, kuras daga pa 5 stundēs kotru dīnu, samoksōts 21 rub.

60 kap. Cik diņu laikā var apgaismot tū pat dzeivūkli par 16,8 rub. ar 6 lampenom, kuras degs pa 4 stundēs sutkōs?

203. Lai koridorā iztaisēt greidu, vajadzēja 5 dēli pa 3 m garumā un 30 cm plotumā. Cik vajadzēs dēļu pa 4 m garumā un 25 cm plotumā tōs pat greidas izklōšonai?

204. Sorkonarmišu nūdaļas pōrtykai sagatavōja krōjumu dēļ 60 diņom, aprēkinojūt pa 1 kg diņā, uz kotra sorkonarmiša, cik diņom pītiks $\frac{3}{4}$ nu itō krōjuma, jo ļaužu skaits nūdaļā byus samozynōts par $\frac{3}{8}$ ipriškejō skaita, bet diņas porcija dēļ kotra byus palelynōta par 500 g?

205. Dēļ 9 lokomotivem sagatavōja 28,63 t ūgļu, pi kam 3 lokomotivem vajadzēja nūīt 230 klm 2 lokomotivem 190 klm un 4 lokomotivem 210 klm. Cik kilogramu ūgļu sagatavōja dēļ kotras lokomotives?

206. Par diveju vīnaidu krovu pōrvesšonu samoksōts 180 rub., pi kam vīna krova 6 t svorā pōrvasta uz fabriku, kura ir 75 klm attōļumā nu izvesšonas punkta, bet ūtra $6\frac{1}{2}$ t svorā pōrvasta 120 klm attōļumā. Cik samoksōts par kotras krovas pōrvesšonu atseviški?

207. Par pōrvesšonu pōri upei jem par rotim 1 rub., par zyrgu 50 kap., par cylvāku 30 kap. Cik pōrvasts par mēnesi rotu, zyrgu un cylvāku, jo pyrmūs skaitļu atteiceiba pret ūtrim skaitlim 2 : 9; pōrcaltūs cylvāku skaita atteiceiba pret pōrcaltūs zyrgu atteiceibu $\frac{2}{7} : \frac{2}{3}$ un vysa sajemts 2144 rub.?

208. Ekipaža priškās skrituļam ir aplūce $1\frac{3}{5}$ m, pakales skrituļam $2\frac{1}{4}$ m. Cik lels tys vysmozokajs attōļums, kuru jōpōrbrauc ekipažam, lai i priškās, i pakales skrituļi apsagrīztu vasalu skaitli reižu?

209. Divejim savinōjamim skrituleišim ir 28 un 16 zūbu. Pyrms kusteibas sōkuma ar kreitu atzeimōti diveji tys pret tū stōvūši itūs skrituļu zūbi. Cik reižu jōapsagrīž vīnam un ūtram skrituļam, lai itōs atzeimes otkon saitu kūpā?

VII. PROCENTI.

Golvonī jēdzīni.

1. Izsacēt procentūs (mutiski):

- 1) 0,01; 0,07; 0,13; 0,29; 0,95; 0,87
- 2) 0,1; 0,4; 0,6; 0,7; 0,9
- 3) 1; 2; 3; 12; 25; 1,25; 1,5; 3,2; 4,6; 9,7
- 4) 0,153; 0,456; 5,023; 1,001; 4,153; 7,006; 3,1425; 5,0615

2. Izsacēt procentūs:

- 1) $\frac{1}{100}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{20}$, $\frac{1}{25}$, $\frac{1}{40}$, $\frac{1}{50}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{9}$, $\frac{1}{17}$, $\frac{1}{8}$
 - 2) $\frac{3}{4}$, $\frac{3}{20}$, $\frac{3}{5}$, $\frac{7}{10}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{19}{20}$, $\frac{17}{40}$, $\frac{27}{50}$, $\frac{23}{80}$, $\frac{8}{125}$, $\frac{31}{200}$
- $$\frac{117}{160}, \frac{539}{800}, \frac{223}{400}, \frac{7}{500}, \frac{573}{200}$$

3. Izsacēt procentūs nōkušas daļas (ar pareizeibu leidz 0,1%):

- $$\frac{2}{3}, \frac{4}{7}, \frac{5}{11}, \frac{7}{18}, \frac{28}{57}, \frac{75}{82}, \frac{135}{112}, \frac{245}{156}, \frac{321}{350}, \frac{1539}{700}, \frac{2829}{1728}$$

4. Nōkušūs procentus izsacēt daļās:

- 1) 1%, 7%, 10%, 27%, 40%, 121%, 359%, 100%, 200%
- 2) 2,5%, 5,4%, 7,2%, 8,3%, 18,3%, 29,1%, 0,6%, 0,11%
0,27%, 1,4%, 412,25%, 105,75%, 109,4%
- 3) $\frac{1}{2}$ %, $1\frac{1}{2}$ %, 17%, 24%, $8\frac{3}{4}$ %, 19%, 124%
- 4) mutiski 20%, 25%, 50%, 75%, $33\frac{1}{3}$ %

Procenta at-
šona nu skaitla.

5. Atrast:

- 1) 8% nu 1250 rub.
- 2) 4,5% nu 3,6 t
- 3) 13,4% nu 180 klm
- 4) 0,5% nu 12 l
- 5) 8,3% nu 1,3 miljard. r.
- 6) 0,3% nu 52 400 t
- 7) 7% nu 9,6 t
- 8) 3,75% nu 18,4 l
- 9) 0,75% nu 540 kg
- 10) 12,5% nu 170 klm
- 11) 13,5% nu 940,8 m
- 12) 1,2% nu 0,17 m
- 13) 35% nu 36 milj.
- 14) 30% nu 48 sek.
- 15) 65,2% nu 124,75 ga
- 16) 13,6% nu 58,14 a
- 17) 7,45% nu 56,2 kv. m
- 18) 3,7% nu 81 kub. cm

6. Atrast:

1) 5% nu 48,7	5) 0,8% nu 125	9) 0,4% nu 12,4
2) 8% nu 71,3	6) 16,5% nu 240	10) $1\frac{1}{2}$ % nu 12
3) 1,5% nu 80	7) 3,25% nu 1760	11) $7\frac{1}{3}$ % nu 120
4) 1,4% nu 45	8) 0,6% nu 4,5	

7. Atrast : 120% nu 350; 154% nu 540; 275% nu 890; 235% nu 6,4.

8. Izrēķināt prātā:

1) 10% nu 425	8) 30% nu 50	15) $1\frac{1}{2}$ % nu 400
2) 2% nu 250	9) 40% nu 120	
3) 5% nu 800	10) 60% nu 300	16) $33\frac{1}{3}$ % nu 60,12
4) 25% nu 400	11) 70% nu 710	
5) 20% nu 42,5	12) 75% nu 3200	17) 1% nu 4000
6) 50% nu 1850	13) 4% nu 350	18) 3% nu 5600
7) 30% nu 600	14) $12\frac{1}{2}$ % nu 40	19) 2,5% nu 3700

9. Pilssātā, kurā ir 120 400 dzīvotāju, pīaugums kotru godu sastota 4 proc. Aprēķināt itos pilssātas dzīvotāju skaitu pēc vīna goda.

10. Mōjas izbyuvēšona mōksōja 9800 rub., nu jim 35% samokšōts par dorbu, pōrejajs par materialu. Cik mōksōja materials?

11. Nu 550 mīstena dzēivotōjim 60% strōdniku, 34% kolpōtōju, pōreji nastrōdoj. Cik kotras kategorijas cylvāku dzēivoj mīstena?

12. Zavodā strōdōj 4550 strōdniku. Uz goda beigom strōdniku skaits pasalelynōs par 18%. Aprēķināt strōdniku skaitu uz goda beigom.

13. Strōdnīks sajēme olgu un iztaisēja aprēķinus:

Mēneša peļņa	245 rub.
Papyldpeļņa	20%.
Moksa par aizjēmumu	10%. vysas sumas
Orūdbīdreibas moksa	1%. " "

Cik naudas jam paliks pēc vysu itūs imoksu izrēķinōšonas?

14. Nu pīna var sajemt ap 10 proc. bīzpīna. Cik bīzpīna var sajemt nu vīna spaņa pīna (12,3 kg)?

15. Antonovkas ōbuli satur sevī (pa svoram) 10,7% cukra. Cik cukra ir 19 kg itūs ōbulu (ar pareizeibu leidz 0,1 kg)?

16. Ūgļu dadzīnētāji saņem 20% ūgļu no visas pajemtās dadzīnēšanai molkas. Cik kilogramu ūgļu var saņemt no 1 kub. m (380 kg) egles molkas?

17. Soltā yudinī cukrys kyust 66,1% daudzumā no pajemtā yudiņa svora. Cik cukra var izkausēt yudiņa glūzē (250 g)?

18. Školā 450 skolņiku. Vīnas klases skolņiku skaits sastota 8% no kūpejō skolņiku daudzuma, ūtrōs klases skolņiku skaits — 10% no kūpejō daudzuma. Cik skolņiku vysōs pōrejōs klasēs?

19. Klasē pa sarokstam skaitās 35 skolņiki. Uz foto pulcena nūsadorbōšonom isaroda 80%. Cik skolņiku napīsadola?

20. Misinī ir 64,8% sorkonō vara, 32,8% cynka, 2,4% svyna. Pa cik kilogramu vajag pajemt kotra no nūsauktajim metalym. lai dabōt misiņa kausējumū 0,75 t svorā?

21. Pi naftas pōrdzeišonas karasina zavodā izīt 30% karasina un 53% mazuta, bet pōrejajis nūit kurinojamajā un zaudējumūs pi apstrōdōšonas. Cik karasina un mazuta izīs no 64 t naftas?

22. Ūgļroda tāraudam ir nōkušajis kimiskajis sastōvs: 1,05% ūgļroda, 1,1% marganca, 0,2% kremnija, pōrejajis — dzelzs. Aprēkinōt kotras daļas svoru tārauda štangā, kuras svors 40 $\frac{3}{4}$ kg.

23. Kolektivs apdrūšinōja no krusas sovus sējumus, nūvērtējūt jūs 19 850 rub. apmārā. Cik vajadzēs samoksōt par apdrūšinōšonu, jo apdrūšinōšonas premija nūsacēta 1,1%?

24. Školā mocās 240 cylvāku. 5-ōs klases skolņiku skaits sastota 16 $\frac{2}{3}$ % no kūpejō skolņiku skaita, 6-ōs klases skolņiku skaits sastota 80% no 5-ōs klases skolņiku skaita. Cik skolņiku 5-jā un 6-jā klasēs?

25. Bibliotekā ir 4800 gromōtu krīvu, vōcu un franču volūdōs. Franču grōmotu skaits leidzinojās 40 proc. no vysu grōmotu skaita, bet, vōcu grōmotu skaits leidzinojās 25% no franču grōmotu skaita. Cik beja bibliotekā krīvu grōmotu?

26. Gūvs pīns dūd 15% krējuma (pa svoram). Krējums dūd 20% svīksta (pa svoram). Cik svīksta izīs no 10 $\frac{1}{2}$ spanim pīna (pīna spāns sver 12,3 kg)?

27. Zavodi un fabrikas īmoksoj apdrūšinōšonas kasē par kotru strōdnīku videji 15,6% no jō olgas. Cik jōimoksoj zavodam apdrūšinōšonas kasē par strōdnīku, kurs mēnesī saņem 210 rub.?

28. Par aršonas plana izpildēšonu pyrms nūlyktō laika kolektiva vaļde nūsprīde premēt brīgadi ar 20% nu izstrodōtom dorba dīnom. Cik dorba dīnu jōpīlik kotram kolektivistam, jo bez premijas kotrys izstrōdōja 17,2 dorbdīnas?

29. Fabrika sajēme divi partijas kūkvylas, kotra sver 27 t. Pymōs partijas kūkvylna normala volgonuma — volgonums 8,5% nu kūpejō svora; ūtrōs partijas kūkvylas volgonums — 10,2%. Par cik pymōs partijas kūkvylas teirajs svors lelōks par ūtrōs partijas kūkvylas teirū svoru?

30. Augsta sorta tigēla tāraudā nadreikst byut kaiteigūs pīmaisējumu (fosfora un sāra) vairōk par $\frac{3}{200}$ % kotra. Kaidis vyslelōkajis itūs pīmaisējumu daudzums dreikst byut tārauda atlējumā, kurs sver $240\frac{1}{2}$ kg?

31. Lītajā čugunā Nr. 3 ir 3,5% ūggraža, 1,5% kremnija, 1% marganca, 0,4% fosfora un 0,4% sāra. Aprēkinōt itūs elementu daudzumu kilogramūs vīnā tonnā lītō čuguna.

Skaitla atrasšona
pa procentam.

32. Nu kaida skaitļa 24 sastota 3%, 6%, 10%, 12%, 25%, 50%? (Izrēkinōt prōtā)

33. Nu kaida skaitļa 36 sastota 3%, 4%, 6%, 8%, 12%, 20%, $33\frac{1}{3}$ %, 50%? (Izrēkinōt prōtā).

34. Nu kaida skaitļa 22,5 sastota 5%, 15%, 40%?

35. Nu kaida skaitļa 50,1 sastota 0,6%? 15 sastota 1,2%?

36. Nu kaida leluma 8% sastota 164 rub.? 5% sastota 68 kg? 0,4% sastota 52 m? 1,5% sastota 2,7 m? 9,1% sastota 7,8 l? 18,2% sastota 54,6 ga?

37. Nu kaida leluma 80,3 sastota 11%? 51,6 a sastota 12%?

38. (Prōtā). Nu kaida skaitļa $4\frac{1}{2}$ % sastota $16\frac{1}{5}$? $4\frac{3}{8}$ % sastota 75? $3\frac{4}{5}$ % sastota $19\frac{1}{2}$ (Atbīldi dūt vīnkōršajos daļōs).

39. Atrast skaitli jō:

1) 3% nu jō leidzinojās 36	3) 14% nu jō leidzinojās 7
2) 5% " " " 18	4) 8% " " " 24,8

40. Atrast skaitli, jo:

1) 4,5% nu jō leidzinojās 9	3) 12,5% nu jō leidzinojās 7,5
2) 3,75% " " " 75	4) 5,6% " " " 4,2

41. (Prõtā). Jo pīlīkt pi skaitļa 10⁰/₀ nu jō, tod izīs skaitlis 440. Kam leidzynoņās skaitlis?

42. Atrast skaitli, jo zynoms, ka pīlīkūt pi itō skaitļa 12⁰/₀, dabōsim 420; jo atjemt nu jō 16⁰/₀, dabōsim 434?

43. (Prõtā). Atrast skaitli, kura 17⁰/₀ byus par 27 lelōki nakai 14⁰/₀ nu jō.

44. Izzynōt, kaidu olgu sajem strōdnīks, jo 4⁰/₀ nu jōs sastota 7 rub. 08 kap.?

45. Zavoda pīaugušūs školā mōcās 144 strōdnīki, kas sastota 7,5⁰/₀ nu kūpejō strōdnīku skaita. Aprēkinōt strōdnīku skaitu zavodā.

46. Ukrainā ir 5,85 mln. ga meža, kas sastota 13⁰/₀ nu kūpejōs Ukrainas plateibas. Aprēkinōt Ukrainas zemes plateibu.

47. Darbneicā sešu dīnu laikā izgatavōtas 252 detales, kas sastota 28⁰/₀ nu mēneša produkcijas. Aprēkinōt, cik detaļu darbneicās ražoj mēnesī?

48. Krōjkasē īsnāgti dēļ apmoksōšonas „Industrializācijas aizjēmuma“ procentu obligaciju kuponī 24 rub. vērteībā par 1 godu. Aprēkinōt obligaciju vērteibu, jo zynoms, ka „Industrializācijas aizjēmums dūd 6⁰/₀ godā.

49. Anglijas plateiba sastota 0,8 nu vysu jōs koloniju plateibas un leidzynoņās 314 tyukst. kv. klm. Cik kvadratkilometru aizjem Anglijas kolonijas?

50. Klasē pītryuka 4 cylvaku, kas sastatēja 10⁰/₀ nu vysim školnīkim. Cik školnīku klasē?

51. Preces ar vysu pōrvesšonu moksoj 394 rub. 20 kap., pi kam izdavumi par pōrvesšonu sastota 8⁰/₀ nu pošu preču vērteibas. Cik moksoj preces bez pōrvesšonas?

52. Vysa ir 1890 vintovku, pi kam samaitōtōs vintovkas sastota 5⁰/₀ nu nasamaitōtūs skaita. Cik vysa nasamaitōtu vintovku?

53. Školnīku skaits skolā pasalelynōja par 40⁰/₀ un ir vysa 560 školnīku. Aprēkinōt, cik školnīku beja pījemts nu jauna.

54. Strōdnīkam pēc tō, kad jis samoksōja 1⁰/₀ nu olgas orūd-bīdreibai, 6½⁰/₀ industrializācijas aizjēmumam, 1⁰/₀ pōšpaleidzeibas kasē, palyka 192 rub. 15 kap. Kaida ir strōdnīka olga?

55. Stanka vērteiba pēc četrim godim dorba leidzynoņās 68⁰/₀ nu tō, cik jis moksōja jauns, pi kam vacajs stanks teik nūvērtēts 238 rub. apmārā. Aprēkinōt, cik moksōja jauns stanks.

56. Darbneicās remonts apsagōja 1 498 rub., pi kam vērs smetas beja iztērēts 7%. Aprēkinōt, kaidu sumu dēļ remonta vajadzēja iztērēt pa smetai.

57. Strōdņikam pilyka 15% pi jō olgas, un jis sōka sajemt 230 rub. Kaidu olgu jis sajēme pyrms pilikšonas?

58. Zavoda goda produkcija leidzinojās 16,4 mln. rub., pi kam zavods pōrpildēja sovu planu par 2,5%. Aprēkinōt zavoda produkciju pa planam.

59. Jo nu asušōs naudas iztērēt 7½%, tod paliks 101 rub. 75 kap. Cik ir naudas?

60. Pōrdūdūt 400 g čaja pa 2 rub. 47 k., teik nūsvists pa 8⅓%. Cik moksoj 400 g čaja patiseibā?

61. Ōbuli pi kaltēšonas zaudej 48% nu sova svora. Cik vajag pajemt svaigu ōbulu, lai izgatavōt 10 kg kaltētūs?

62. Kofeja pi dadzynōšonas zaudej nu sova svora 12½%. Cik kilogramu vajag pajemt svaigas kofejas, lai sajemt 42 kg dadzynōtas?

63. Gaļa pi vōrēšonas zaudej ap 35% nu sova svora. Cik vajag pajemt zaļas gaļas, lai dabōt 400 g vōrētas?

64. 1932. goda beigōs SPRS dzeivōtōju skaits sastatēja 165,7 mln. cylvāku, par pyrmos pīcgades laiku pasalelynōdams par 7,46%. Aprēkinōt SPRS dzeivōtōju skaitliskū pīaugšonu pyrmos pīcgades laikā.

65. Zīpu svors par 55% lelōks par tauku svoru, pajemtūs jūs izgatavōšonai. Cik vajag pajemt tauku, lai izgatavōt 31 kg zīpu?

66. Lobi rudzu mylti dūd 44% pīcapuma. Cik vajaga pajemt myltu, lai izcept 18 kg malnōs maizes?

67. a) Svaiga sēps satur sevī 90% yudiņa, kaltēta — 12%. Cik izīs kaltētūs sēpu nu 10 kg nakaltētūs?

b) Pīns dūd 23% krējuma, krējums dud 21% sviksta. Cik vajag pajemt kilogramu pīna (ar pareizeibu leidz 1 kg), lai sajemt 7 kg sviksta?

68. Kura tagad stuņde, jo palykušō sutku daļa leidzinojās 60% pōrgōjušōs sutku daļas?

69. Kura tagad stuņde, jo pōrgōjušō sutku daļa leidzinojās 20% palykušōs?

Procentu atteiceibas.

70. Kaidu procentu nu 15 *t* sastota 420 *kg*?
1,2 *t*? 450 *kg*?

71. Kaidu procentm nu 215 *klm* sastota 43 *klm*?
32,25 *klm*?

72. Kaidu procentu nu 14,4 *gl* sastota 3,6 *l*? 36 *l*? 0,18 *l*?

73. Kaidu procentu nu 320 rub. sastota 16 rub.? 4,4 rub.?
20,25 rub.?

74. Kaidu procentu nu 214,5 *kub. m* sastota 42,9 *kub. m*?
300,3 *kub. dm*?

75. Kaidu procentu nu 4,7 *t* sastota 325 *kg*? 450 *kg*? 1,4 *t*? 7,8 *t*? 9,4 *t*? (ar pareizibu leidz 0,1%)?

76. Izsacēt procentūs daļas: a) 0,75; b) 0,84; c) 0,3; č) 0,935;
d) 0,867; dz) 1,27; dž) 2,5; e) $\frac{1}{2}$; f) $\frac{1}{4}$; g) $\frac{9}{10}$; h) $\frac{2}{3}$.

77. Cik procentu sastota skaitlis 2 a) nu 2; b) nu 8; c) nu 20;
č) nu 40; d) nu 50; dz) nu 100? (Izrēķināt protā).

78. Cik procentu sastota skaitlis 150: a) nu 600; b) nu 900;
c) nu 750; č) nu 200?

79. Cik procentu sastatēs: a) 5 nu 9 (ar pareizeibu leidz 0,1%);
b) 24 nu 60; c) 16,75 nu 59,34; č) $4\frac{4}{5}$ nu 40?

80. Nōkušos atteiceibas izsacēt procentūs: a) 15 rub.; 25 rub.;
b) 80 *kg*; 400 *kg*; c) 35 : 60 (ar pareizeibu leidz 0,1%).

81. Cik procentu nu metra sastota 1 *dm*? 1 *cm*? 3 *dm*? 7 *mm*?

82. Kaidis procents karbolskōbes byus kausējumā, jo samaisēt
100 *g* yudiņa un 5 *g* karbolskōbes?

83. Pōrvadūt 600 ceglu sasasyta 15 gobolu. Cik procentu sa-
stota saduzuši cegli?

84. Nu 225 *kg* rudas izīt 34,2 *kg* vara. Kaidis vara procents
rudā?

85. Nu 1 350 auzu gryudim tikai 1 000 izarōdēja deigstūši. Kaidis
beja sāklas deigšonas procents?

86. Nu 5 *kg* myltu izgōja 1,75 *kg* pīcapuma. Cik proc. sastota
pīcapums?

87. Vīnkoršos sodas kristalūs uz kotrim 286 *g* kūpejō svora ir
108 *g* yudiņa. Kaidis yudiņa procents ir sodas kristalūs?

88. Rošola izgatavōšonai dēļ ogurčim ilik $\frac{3}{4}$ *kg* sōļa uz vīna
spana yudiņa (12 *kg*). Izsacēt procentūs rošola styprumu.

89. Vīnkōršō dzelža ruda satur sevī pa svoram 112 daļu dzelža
kotrōs 160 rudas svora daļēs. Kaidu rudas procentu sastota dzelzs?

90. Nu 1 200 *kg* sviklu izīt leidz 180 *kg* cukra. Cik itys sastota procentu?
91. Nu 210 *kg* prīdes calmim amatniki izstrōdoj pats lelajs 10,5 *kg* skipidara. Cik procentu skipidara izīt?
92. Pērkūt preces par 7 rub., beja pōrdūts lēšōk par 37 kap. Aprēkinōt cik procentu nu cenas nūlaists.
93. Nu sajemtōs olgas 215 rub. strōdniks samoksōja orūdbīdreibā un pošpaleidzeibas kasē 4,3 rub. Aprēkinōt nūmoksas procentu.
94. Boltōs maizes cena beja samozynōta nu 2 rub. leidz 1 rub. 70 kap. par kilogramu. Par cik procentu beja samozynōta maizes cena, saleidzinojūt ar ipriškejū cenu?
95. Nu 160 stuņdem mēnesī školņiks izlaide 12 stuņžu. Aprēkinōt izlaistūs stuņžu procentu.
96. (Prōtā). Izkapšu zavodā izgatavōts 36 000 gobolu mēnesī. Pēc kapitalō remonta izstrōdōšona sasnēdze 48 000 gobolu. Par cik procentim pasalelynōja izkapšu izstrōdōšona?
97. Mašinas nūperkšōnai un jōs īreikōšōnai zavods iztērēja 4 500 rub. Zynoms, ka par 10 godim mašina paliks nadereiga, pi kam jōs laužni (paliki) moksōs 900 rub. Aprēkinōt mašinas amortizācijas procentu godā.
98. Myltu volgonuma izzynōšōnai beja pajemti 4,8 *kg* un izkaļtēti pēc kō jūs svors izarōdēja 4,48 *kg*. Atrast volgonuma procentu.
99. (Prōtā). Ar vintovku izsauts 45 reizes, pi tam mērki patyka 36 lūdes. Aprēkinōt mērki īsaušonas procentu.
100. (Prōtā) Nu piktūs klasu 200 školņikim izarōdēja atpalykušūs vysūs priškmatūs 14 cylvāku. Kaidis procentis nu vysa školņikū skaita atpalik?
101. Nu 245 detalem, izgatavōtom mehaniskajā darbneicā, 15 gobolu beja braks. Kaidu procentu sastota izbrakavōtōs detales (leidz 0,1%)?
102. Aprēkinōt palnu procentu ūglēs, jo zynoms, ka nu kotras tonnas sadadzynōtūs ūglū izīt 58 *kg* palnu.
103. Pi sēšonas ar rūkom uz 1 *ga* vajas 120 *kg* sāklas, pi sēšonas aileņom 97,5 *kg*. Cik procentu sāklas teik ekonomēts pi sēšonas aileņom?

104. Zavods pārgāja no 8 stundžu darba dienas uz 7 stundžu darba dienu, naizmeļūt dienas peļņu. Par cik procentim pasaleļynōja strōdniku darba stundes apmoksa?

105. Betona izgatavōšanai jem 1 t cementa, 2 t smilķšu un 6 t sabarzta akmiņa. Atrast, kaids procents kotras nu nūsauktom sastōvdaļom ir betonā.

106. Nu 576 strōdnikim zavodā 145 beja partijas bīdri un kandidati. Cik itys sastota procentu (ar pareizeību leidz 0,1%)?

107. Pirmōs pīcgades sōkumā mašinu un — darba reiku vēreiba SPRS zemkūpeībā beja 1150 mln. rub., pīcgades beigōs jei pasaleļynōja par 1 600 mlñ. rub. Aprēkinōt pīaugšonas procentu (leidz 1%).

108. 1 kub. m zali nūcērstō kūka materiala sver 900 kg, bet izkalītētō gaisā — 550 kg. Cik procentu svorā zaudej kūka materials kolstūt (leidz 1%)?

109. Sējamō materiala teireibas aprēkinōšanai beja pajemts 10,4 kg rudzu sāklas. Izarōdēja, ka itymā sāklu daudzumā ir 0,3 g mušaku 0,2 g maitōtūs sāklu un 0,4 g nazōļu sāklu. Izrēkinōt procentūs pajemtō sējamō materiala teireību.

110. Školņiks nūperka grōmōtu par 1 rub. 02 kap. Cik procentu nūlaide magazins, jo nominalō grōmota moksa 1 rub. 20 kap.?

111. 300 kg lela bronzas kausējuma ir 250 kg sorkonō vara, 18,1 kg olova, 2,4 kg svyna, 7,9 kg cynka. Izrēkinōt procentūs bronzas sastōvdaļu daudzumu.

112. Kolektivam ir 370 ga aramōs zemes, 140 ga pļovu, 82 ga meža un 96 ga nadereigōs zemes. Cik procentu nu vysas zemes aizjem kotra augšōk minētō kategorija?

113. Zavods izlaide 884 traktori vītā 850, nūzeimōtūs pa planam. Par cik procentim zavods pōrpīldēja planu?

114. Liniju mārūs dēļ pareizom mērēšonom pi kūpejō linijala garuma 2 m apmārā pilaižamō napareizeiba nadreikst pōrsnēgt 0,2 mm. Izrēkinōt pilaižamōs napareizeibas procentu.

115. Agronomiskajā izraudzēšonas stacijā beja aizsāti ar kvīšini 2 vīnaidi teirumi. Vīns nu jīm nabeja maslōts un deve ražu 134 kg. Ūtrys beja maslōts ar klāva māslym un deve ražu 169 kg. Par cik procentim māsly paaugstynōja ražu?

116. Uz pyrmās pīcgades beigom:

	Beja nūzeimōts pa planam	Faktiski beja
Strōdnīku un kolpōtōju	15,8 mln. cylv.	21 mln. cylv.
Dorba olgas fonds	15,7 mīrd. rub.	26,8 mīrd. rub.
Socialō aprdūšinōšona	1950 mln. rub.	3490 mln. rub.

Par cik procentim izpildēts plans?

117. 1925. godā VK(b)P ailēs beja 772 000 bīdru, 1929. g. — 1 530 000, 1932. g. — 2 850 000. Aprēkinōt VK(b)P augšonu procentūs.

118. Pa pīcgades planam pyrmsškolas bārnu istōžu daudzums uz 1932. g. beja nūzeimōts dēļ 763 000 bārnim. Faktiski 1932. goda beigōs ar pyrmsškolas istōdem beja aptvarts 4 470 000 bārnu. Par cik procentim pōrsnāgts pyrmās pīcgades plans itymā nūzarē?

119. Aizpildēt tabeli:

Školnīku skaits skolōs 1932. godā					
I pakōpes			II pakōpes		
Paradzāts pyrmās pīcgades planā	Faktiski mōcejās 1932. g.	Pōrpildēšonas procentis	Paradzāts pyrmās pīcgades planā	Faktiski mōcejās 1932. g.	Pōrpildēšonas procentis
10 400 000	12 872 000	?	1 474 000	2 781 000	?

Uzdavumi ar procentu aprēķinim.

120. a) Cik dēļu vajadzēs, lai izklōt greidu ustobai 6,26 *m* garumā un 5,6 *m* plotumā, jo dēļa garums 6 *m* un plotums 0,24 *m*? Aprgīzumi un pōreji zaudējumi sastota videji 4%.

b) Dūbe ar taisnom sīnom 1,9 *m* dziļumā, 3,4 garumā un 3,1 *m* plotumā, leidz 70% pīpildēta ar dzāstūs vapnu. Kam leidzinojās itōs vapnas apjoms?

121. Uz kooperaciju beja pāsytēti 3 vagoni bulvu pa 15,8 *t* kotrā. Atbraucūt uz vītu, izarōdēja, ka bulvu svors leidzinojās 40,29 *t*. Aprēkinōt zaudējuma procentu.

122. Uz precem 2 200 rub. vērteībā beja divi reizes samozynōta cena: 10% nu preču vērteibas un vēl 15%, nu palykušōs pēc pyrmās samozynōšonas vērteibas. Aprēkinōt preču vērteibu (moku) pēc ūtrōs samozynōšonas.

123. Detales vērteiba заводā beja aprēķinōta 6 rub. 50 kap. itymā sumā it nōkuši izdavumu panti.

materials	35 ⁰ / _o
apkurinōjamajs	24 ⁰ / _o
dorba olga	23 ⁰ / _o
kupejī zavoda izdavumi	11 ⁰ / _o
amortizacija	7 ⁰ / _o

Aprēķinōt izdavumus pa kotram pantam.

124. Strōdnīks imoksōja orūdbīdreibā 1⁰/_o nu olgas, 1 r. 50 k. porōda, bet 21⁰/_o nu sajemtōs naudas iztērēja apgērba nūpērķšōnai, pēc ko jam vēl palyka 68 rub. 70 kap. Cik jis sajēme naudas?

125. Cik var dabōt bronzas, kura satur 15⁰/_o svyna, jo pajemt dēļ kausēšonas 72 kg svyna?

126. Bibliotekā 10 080 grōmotu krīvisku un vōcisku, pi kam pādejūs skaits sastota 5⁰/_o nu kriviskūs grōmotu skaita. Cik vīnu un ūtru grōmotu bibliotekā?

127. Par grōmotu samoksōts 2 r. 21 k., kad cena pamozynōta par 15⁰/_o. Kaida grōmotas moksa bez cenas pamozynōšonas?

128. Pōrdūdūt preces, kuru vērteiba beja 560 rub., sajemta peļņa 3¹/₂⁰/_o apmārā. Cik sajemts peļņas un par kaidu sumu preces pōrdūtas?

129. Vīns hektars zemes dūd 1 500 kg kvīšu. Pi maļšonas myltu izīt 80⁰/_o. Pi maizes cepšonas pīcapuma izīt 30⁰/_o nu myltu svōra. Cik kilogramu maizes izīs nu kvīšim, nūjemtim nu 10 ga zemes?

130. Izvadūt analizi 7 g lelam ūglu gobolam, atroda, ka jis satur sevī 5,2 g ūglroda, 0,5 g yudiņroda. 0,42 g skōbekļa 0,28 g slōpekļa, pōreijajs — palni. Aprēķinōt aizrōdētūs vīlu procentu ūglēs.

131. Vysa obligaciju ir par 1 200 rub. Vīnas obligacijas 6-procenteigōs, ūtras 10-procenteigōs. Goda laikā pa itom obligacijom sajemts vīnais inōkums. Par kaidu sumu ir 6-procenteigūs obligaciju un par kaidu 10-procenteigūs?

132. Ir 6-procenteigōs un 10-procenteigōs obligacijas par vīnaidom sumom. Nu jom sajemts 40 rub. inōkuma. Cik sajemts inokuma nu 6-procenteigajom obligacijom, cik nu 10-procenteigajom un par kaidu sumu beja itūs obligaciju?

133. 10-procenteigō aizjēmuma 100 rubļu obligacija 1927. godā

pī pasarakstēšonas tyka pōrdūta par 96 rub. Cik procentu peļnas dūd obligacija nūpērkušim jū pi pasarakstēšonas?

134. Zavodā 35% nu vysim strōdnikim sastota sīvītes, bet pō-reji — veiriši, kuru skaits zavodā ir par 420 cylvāku lelōks nakai sīvīšu. Aprēkinōt kūpejū strōdniku skaitu.

135. Nu dzeļžceļa slīdes atgrīze daļu, kura sastota 72% jōs garuma, palykušō gobola svors leidzinojās 52,5 kg. Aprēkinōt at-grīztōs daļas svoru.

136. Dzeļžceļa slīžu sastyprynōšonas pīdarumi sastota vīdeji 7,5% slīžu svora. Aprēkinōt sastyprynōšonas pīdarumu svoru vī-nas slīdes ceļam 74,8 *klm* garā učastkā, jo vīns slīdes metrs sver 32,25 kg.

137. Aprēkinōt pīlaižamū metaliskōs ruleites napareizeibas pro-centu, jo pī jōs garuma 20 *m* apmārā teik pīlaista napareizeiba 5 *mm* apmārā, bet pī ruleites, kura ir 10 *mm* garumā, teik pīlaista napa-reizeiba 4 *mm* apmārā.

138. Kūka ūgļu daudzums nu molkas sastota 26% (pa svoram). Cik tonnu ūgļu izīs, ka 4 800 *kub. m* ūzula molkas, sadadzynōt ūg-lēs, jo 1 *kub. m* molkas sver 410 kg?

139. Grōmotu nūlyktova sajem nu izdevnīceibas grōmotas ar 35% lelu pamozynōjumu cenā, bet pordūd jōs pa nominalom cenom, apzeimōtom uz grōmotas vōka. Aprēkinōt, kaidu procentu pīlik nūlyktova?

140. Kapitalī īguldējumi ryupnīceibā pyrmajā pīcgadē ($4\frac{1}{2}$ godūs) sastatēja 23,3 mlrd. rub. vītā nūzeimōtūs par pīcim godim 18,8 mlrd. rub. Aprēkinōt procentūs, kai tyka izpildēts kapitalūs īguldējumu plans ryupnīceibā.

141. Kapitalō īguldēšona apvīnōtajā lauksaimisteibas sektorā sa-statēja 9,4 mlrd. rub., kas leidzinojās 130% nu tōs sumas, kura beja paradzāta pīcgades planā. Aprēkinōt kapitalūs īguldējumu sumu, paradzātū dēļ lauksaimisteibas pīcgades planā (ar pareizeibur leidz 0,1 mlrd.).

142. SPRŠ tautas īnōkums par 1932. godu sasnēdze 45,1 mlrd. rub., kas saleidzinojūt ar 1928. g. dūd 85%. Aprēkinōt absolūtūs skaitlūs tautas īnōkuma augšonu par laiku nu 1928. leidz 1932. gedam.

143. Socialōs apdrūšinōšonas fonds nu 1 050 mln. rub. 1928. g. izauga leidz 4 120 mln. rub. 1932. g. Aprēkinōt, par cik procentim izauga socialōs apdrūšinōšonas fonds par nūrōdētu laika periodu.

144. Lelajūs sovhozūs un preču fermēs 1932. g. beigēs beja 7,6 mljn. lellūpu. Nu jīm sovhozūs 2,1 mljn., kolektīvūs 5,5 mljn. Aprēķinēt kaids lellūpu procents kreit uz sovhozim un kaids — uz kolektīvu fermom. Izzeimēt opolu diagramu, sadolūt lūpu golvu skaitu storp sovhozim un kolektīvim.

145. SPR Savīneībā školņiku skaits sōkuma školēs 1932. g. sa- snēdze 19 mljn., kas dūd 90% lelu pīaugumu saleidzinojūt ar 1928. g. Par cik pasalelynōja školņiku skaits sōkuma školēs par aizrō- detū laika periodu (pīrmo pīgade)?

146. Aizpīldēt tabeli un iztaisēt sektoru diagramu.

Atsevišku vaļst'u ryupnīceibas daļa vyspasauļa ryupnīceibas produkcijā procentūs.

Vaļst'u nāsaukums	1928. g.	1932. g.	1932. g. produkcijas atteiceiba pret 1928. g. produkciju
Vyspasauļa ryupnīceibas produkcija	100	74	0,74
Atsevišku vaļst'u leidzdaleibas daļa .			
Vōcija	11,6	8,9	?
Lelbritanija	9,3	11,2	?
Francija	7,0	7,0	?
Amerikas Savinōtos Vaļsts	44,8	34,5	?
Japonija	2,4	3,7	?
Italija	3,2	3,4	?
Pūlija	0,8	0,6	?
Kanada	2,2	2,0	?
SPRS	4,7	14,9	?
Pōrejōs vaļsts	14,0	13,8	?
	100	100	

147. Aizpīldēt tabeles pādejūs divejus stulpenus. Parōdēt dia- gramā SPRS ryupnīceibas kūpejōs produkcijas augšonu nu 1925. leidz 1931. g.

Godi	Kūpejō ryup- nīceibas produkcija mljn. rub.	Pīaugums par godu procentūs	Pīaugums par godu absolūtūs skaitlūs	1% pīaugu- ms par godu
1925.	7700	66		
1928.	15 500	26		
1931.	30 800	22		

148. Izdevumi tautas izgleiteibai pa savīnības republikom tyukstūšos rubļu.

Savīnības republiku nūsaukums	1927/28. g.	1932. g.	Augšonas proc. pret 1927/28. g.
1. KrSFPR	517 201	1 755 943	?
2. USPR	137 739	?	283,7
3. BSPR	?	128 600	399,5
4. AizkSFPR	38 193	189 300	?
5. Turk. SPR	?	56 600	851,4
6. Uzb. SPR	17 537	146 800	?
7. Tadž. SPR. (1929/30.)	7 897	?	611
Pa vysu SPR Savīneibu	741 135	2 920 143	?

Aizpildēt tabeli.

149. Smogōs cenza ryupnīceības kūpejō produkcija miljardūs rubļu (pa 1926/27 g. cenom):

	1913. g.	1928. g.	1932. g.	Pīcigades pādejo goda plans	1932. g. procentūs pret		
					1913. g.	1928. g.	pādejū pīcigades godu (pa planam)
Vysas cenza ryupnīceības kūpejō produkcija	10,25	15,66	34,3	36,6	?	?	?
Tymā skaitā							
Pa grupai A	4,29	?	?	17,4	419,5	258,6	?
Pa „ B	?	8,70	?	19,2	273,5	?	?

Aizpildēt tabeli.

150. Cik lela procentu suma par godu:

- 1) nu 425 rub., pa 8^oo?
- 2) nu „Industrializācijas aizjēmuma“ 6-procentēigajom obligacijom par 360 rub.?
- 3) nu 10-procentēigajom obligacijom par 7 235 rub.?
- 4) nu 15 400 rub., kuri dūd 4,5^oo īnōkuma godā?

5) nu 75 rub., atsarūnušim krōjkasē par 8⁰/₀?¹⁾

151. Cik procenta naudas (vīnkōrši procenti) dūs suma:

1) 560 rub. pa 6⁰/₀ 3 godūs?

2) 760 rub. pa 8⁰/₀ 5 godūs?

3) 125 rub. pa 7,5⁰/₀ 4 godūs?

4) 1 400 rub. pa 10⁰/₀ 5 mēnešūs?

5) 750 rub. pa 8⁰/₀ 2 godūs 9 mēn.?

6) 3 600 rub. pa 4⁰/₀ 2 godūs 3 mēn. 10 dīnōs?

7) 5 400 rub. pa 6% 1 godā 1 mēn. 20 dīnōs?

Aiz r ō d ē j u m s. 1 gods = 360 dīnom.

152. Kaidā sumā pōrsavērss 870 rub., kuri īnas 6⁰/₀ godā, par 1 godu? par 3 godim? par 2 godim 8 mēn.?

153. Bankā, kurs moksoj 5% godā, beja īnasts 2 850 rub. Kaidā sumā pōrsavērss itys īguldējums par 2 godim 6 mēn.? par 1 godu 4 mēn.?

154. Cik godūs 50 rub. lela 6-procentēigō obligacija pōrsavērss 80 rublūs? 65 rub.? 54¹/₂ rub.

155. Aprēkinōt, kaida suma, atsarūnūšō krōjkasē pa 8⁰/₀, kotru godu dūd a) 24 rub.? b) 30 rub.? c) 12 rub. 80 kap.?

156. Kaida suma 10-procentēigūs obligaciju dūd kotru godu: a) 240 rub.? b) 625 rub.? c) 32 rub. 50 kap.?

157. Kaida suma, kura dūd 4,4⁰/₀ (godā), īnas: a) 150 rub. īnokuma godā? b) 420 rub.? c) 50 rub. 40 kap.?

158. Aprēkinōt kaida suma, kura dūd:

1) 8% godā, dūs 72 rub. procentu naudas 2 godūs?

2) 6% " " 84,6 rub. " " 3 godūs?

3) 5% " " 317 rub. 50 k. " " 5 godūs?

4) 10% " " 55 rub. " " 6 mēnešūs?

5) 7,5% " " 100 rub. " " 1 godā 8 mēn.?

159. Kaida suma beja īguldēta krōjkasē pa 8⁰/₀, jo jei par godu pōrsavērtē 486 rublūs?

160. Cik moksoj 6-procentēigō obligacija, jo par 3 godi jei pōrsavērtē 88 rub. 50 kap.?

161. Par kaidu sumu nūperkts 10-procentēigūs obligaciju, jo par godu itūs obligaciju vērtēiba kūpā ar procentu naudu sastatēja 6 160 rub.?

¹⁾ Tagad krōjkase moksoj 3%.

162. Kaida suma, iguldēta krōjkasē pa 8%, paliks pēc 5 godim par 840 rub.? (Vīnkōrši procenti).

163. Kaida suma, kura dūd 6% goda īnōkuma, pōrsavērss par 2 godim 4 mēn. 1 379 rublūs 40 kap.?

164. Kaida suma, nasūšō 7% gadejūs, pōrsavērss pēc 8 mēn. 2518 rublūs 28 kap.?

165. Pa cik procentu moksoj krōjkase, jo 225 rub. kotru godu dūd 18 rub. īnōkuma?

166. Ir obligaciju par 1 250 rub. Kaida procenta itōs obligācijas, jo kotru godu jōs dūd 62 r. 50 kap. īnōkuma?

167. Pa cik procentu beja ilykta krojkasē suma 240 rub. apmārā, jo par 9 mēn. sajemts procentu naudas 14 rub. 40 kap.?

168. 300 rub. izdalēti divejōs daļōs, nu kurom vīna pusūtras reizes lelōka par ūtru. Lelōkō daļa ilykta krōjkasē pa 8%, bet par mozōkū nūpērkta 6-procenteigōs obligācijas. Cik procenta naudas dūs obejas daļas par godu?

169. Krōjkasē iguldēts 250 rub. pa 8% (salyktī). Kaidu sumu var sajemt ūtrō goda beigōs? (Tagad krōjkase moksoj 3%).

Aizrōdējum s. Nu sōkuma aprēkinōt sumu, kuru varātu sajemt pyrmō goda beigōs.

VIII. SKAITĻU APZEIMŌŠONA AR BURTĪM.

Skaitļu un burtu formūlu sastatēšona uzdavumu rēkinōšonai.

1. Gaļdniks sagrīze dēli 3 daļōs: vīnas daļas garums $a = 75$ cm, ūtras $b = 90$ cm, un trešas $c = 85$ cm. Aprēkinōt dēļa L garumu.

Pīrakstēt uzdavuma izrēkinōšonu un sōkuma skaitļūs, bet pēc tam formulas veidā ar burtim.

2. Saleidzynōt diveju dēļu garumu, nu kurim vīna garums $m = 215$ cm, bet ūtra $n = 175$ cm. Par cik centimetrim vīns dēļs garōks par ūtrū?

Rakstēt uzdavuma izrēkinōšonu nu sōkuma skaitļūs, pēc tam ar burtu paleidzeibu, apzeimojūt starpeibu ar burtu v .

3. Gōjēja ōtrums ir $v = 6$ klm stundē. Aprēkinōt ceļu S , kuru pōrgōjs gōjējs $t = 4$ stundēs.

Rakstēt izrēkinōšonu ar divejim pajēmīnim: nu sōkuma ar skaitlim, pēc tam ar burtim.

4. Ar divejim pumpim pumpēja yudini rezervuarā. Pirmajš pumps a vīnā stundē pumpēja 56 spaņus, ūtrys b — 80 spaņu. Cik yudiņa pīpumpēja obeji pumpi par 5 stundem, strōdojūt vīnā laikā?

Rakstēt uzdavuma izrēkinōšonu vyspōrejā veidā ar skaitlim un burtim, apzeimōjūt vysu yudiņa daudzumu ar y .

5. Viļciņš gōja 3 stundes ar ōtrumu 30 klm stundē, bet pēc tam vėl 5 stundes ar ōtrumu 40 klm stundē. Kaidš videjais viļciņa ōtrums par vysu laiku?

Rakstēt uzdavumu izrēkinōšonu vyspōrejā veidā ar skaitlim, bet pēc tam ar burtim. Apzeimōt ōtrumu ar c $klm/st.$ stuņžu skaitu ar t ; ūtru ōtrumu d $klm/st.$ viļciņa išonas laiku ar n stuņžu, videjū ōtrumu ar x .

6. Kartuna metrs kooperacijā moksoj $m = 2$ rub., bet satina metrs par $n = 1$ rub. dōrgōks. Pērcējs nūpērka $p = 12$ m satina.

Cik metru kartuna jis varātu nūpērkt par tū pat sumu?

Rakstēt uzdavuma izrēkinōšonu vyspōrejā veidā ar skaitlim, bet pēc tam ar burtim, apzeimōjūt metru daudzumu, kuru varātu nūpērkt kooperacija, ar burtu g .

7. Strōdnika olga mēnesi leidzynoņās 180 rub. (S). Jis nūmoksōja par aizjēmumu 15 rub. (a), nūmoksōja orūdbīdreibas moksū 1 rub. 80 kap. (b) un kuļturālom vajadzeibom 1 r. 50 k. (c). Cik naudas palyka pi strōdnika pēc nūmoksom?

Rakstēt uzdavuma izrēkinōšonu ar divejom formulom — ar skaitlim un burtim.

8. Zavods pōrpildēja planu par 5% (b), izlaižūt 126 mašinas (m). Cik mašinu izlaide zavods vērs plana (x)?

Rakstēt uzdavuma izrēkinōšonas formulas ar divejim pajēmīnim — ar skaitlim un burtim.

Skaitliskūs atbiļžu atrassona pa uzdavuma izrēkinōšonas burtu formulom.

Sastatēt kūpejōs formulas nu nōkušūs uzdavumu nūteikumim, un pēc tam atrast atbiļdes skaitliskū lelumu pa dātōm burtu nūzeimem.

9. Par m metru vodmolas samoksōts c rub. Cik vajāģ samoksōt par n metru tōs pat vodmolas?

$$m = 12 m; \quad c = 84 \text{ rub.}; \quad n = 8 m.$$

10. Izrēkinōt tu pat uzdavumu ar nūteikumu:

$$m = 24 m; \quad c = 240 \text{ rub.}; \quad n = 43 m.$$

11. a strōdniki izpildēja dorbu par t dīnas, par cik dīnu izpildēs tū pat dorbu taidūs pat apstōklūs b strōdnīku?

- 1) $a=16$ cylv.; $t=9$ dīnas; $b=12$ cylvāku.
2) $a=25$ cylv.; $t=4$ dīnas; $b=20$ cylvāku.

12. Vīnā kastē a kilogramu čaja, ūtrā b kilogramu čaja. Cik izīs čaja, jo sadalēt vysu čaju pa C kilogramu kotrā pačkā?

- 1) $a=36$; $b=24$; $c=5$.
2) $a=180$; $b=120$; $c=10$.

13. Kolpotōjs nūpelnej kotru mēnesi m rubļu, bet sovom vajadzeibom iztērej k rubļu. Olgas atlykums n rubļu jis atdūd, dzeivūkļu byuvēšonas kooperācijas pajā. Par cik mēnešim jis izmoksōs vysu pajū?

- a) $m=150$; $k=110$; $p=320$.
b) Īrakstēt pošim cytus skaitļus.

14. Vīnā jaunūs pioneru bāzē a meitiņu un b puiku, bet ūtrā — m meitiņu un n puiku. Cik reižu pyrmō baze daudzskaitleigōka par ūtrū?

$$a=96; \quad b=150; \quad m=80; \quad n=84.$$

15. Zynoma materiala kubiskajs centimetrs sver d gramu: Cik sver itō materiala v kubiskūs centimetru?

16. Kaidu ceļu pōris lokomotive par t stuņžu, jo kotru stundi jei īs pa v kilometru?

17. Cik reizes apsagrīzs ekipaža skrituļs uz 8 metru attōļuma, jo skrituļa aplūce leidzynojs c metrim?

18. Ceļš S kilometru tōlumā nūīts par t stuņžu. Kaidu ceļu var nūīt ar taidu pat ōtrumu par n stuņžu?

19. Nu dzeļža lūksnes a un b centimetru lelas izgrīze kvadratu ar m centimetru lelu molu. Kam leidzynojs palykušōs lūksnes daļas laukums?

20. Okas škārsgrīzuma laukums a kvadratmetru, bet yudiņa apjoma jimā v kubiskūs metru. Kaidis jōs dziļums?

Matematiskūs atkareību rakstēšona ar burtim.

Ar burtu, darbeibaš un vīnleidzeibas zeim'u paleidzeibu rokstit nōkušōs matematiskōs atkareibas:

21. Vīns skaitlis leidzynojs a , ūtrys b . Kam leidzynojs jūs suma?

22. Vīns skaitlis c , ūtrys d . Kam leidzynojs jūs starpeiba?

23. Vins skaitlis b , ūtrys par c vīninīkim lelōks. Kam leidyņojās ūtrajs skaitlis?
24. Vins skaitlis lelōks par ūtru par m vīninīkim. Kam leidyņojās mōzōkajs, jo lelōkajs skaitlis leidyņojās d ?
25. Pirmajā skaitli ir a vīninīku, ūtrys par b vīninīkim lelōks par pirmū. Kam leidyņojās jūs suma?
26. Pirmajā skaitli ir p vīninīku, ūtrys par g vīninīkim mozōks. Kam leidyņojās jūs suma?
27. x lelōks par y par 5 vīninīkim. Kam leidyņojās x ?
28. a mozōks par b par 3 vīninīkim. Pīrakstēt izteiksmes dēļ a ; b
29. m lelōks par n par c . Kam leidyņojās m ? n ?
30. p mozōks nakai d par m . Kam leidyņojās p ? d ?
31. Vins skaitlis leidyņojās a , ūtrys leidyņojās b . Cik reižu pirmajis skaitlis lelōks par ūtru?
32. Vins skaitlis c , ūtrys b reižu lelōks. Kam leidyņojās ūtrys skaitlis?
33. a lelōks par b 5 reizes. Kam leidyņojās a ?
34. c mozōks par d 5 reizes. Kam leidyņojās c ?
35. Skaitlis b sastota $\frac{1}{5}$ nu skaitļa c . Kam leidyņojās b ?
36. d sastota $\frac{1}{2}$ nu m . Kam leidyņojās m ?
37. Skaitlis p sastota $\frac{3}{4}$ nu skaitļa g . Kam leidyņojās p ?
38. Pīrakstēt skaitļu c un d reizynōjumu.
39. Pīrakstēt skaitļu c un d dalējumu.
40. Pīrakstēt skaitļa sumu a ar skaitļa b un c . reizynōjumu
41. Pīrakstēt starpeibu storp skaitli a un skaitļu b un c reizynōjumu.
42. Pīrakstēt skaitļu a un b reizynojuma un d ar c dalējuma sumu.
43. Pīrakstēt skaitļu reizynojumu $\frac{3}{4} a, b$ un c .
44. Pīrakstēt dalējumu nu skaitļu a un reizynōjuma ar skaitli n .
45. Pīrakstēt dalējumu nu skaitļa m dalēšonas ar p un g reizynōjumu.
46. Diveju skaitļu starpeiba leidyņojās a , mozynōtōjs leidyņojās b . Kam leidyņojās mozynojamajis?
47. Pīrakstēt skaitli, kurā ir a desmitnīku.
48. Pīrakstēt, cik vīninīku skaitli, jo jimā ir b symtnīku.

49. Pirakstēt, cik vīninīku ir skaitlī, kurā ir a symtnīku, b desmitnīku b desmitnīku un c vīninīku.

50. Pirakstēt nōkušūs teikumus formulu veidā:

- 1) Nu skaitļa a jōatjem trejskōršōtajs skaitlis b ?
- 2) Pi divkōršōtō skaitļa a jōpīlīk c .
- 3) Skaitļu a un b sumu jopareizynoj ar m .
- 4) Skaitļu c un d starpeibu dalēt ar divkōršōtu b
- 5) Skaitļu m un n suma jodola ar skaitļu a un b starpeibu.

Darbeibu kōrteiba.

51. Kai vajag pōrskaitēt nōkušūs apzeimōjumus un kaida jūs darbeibu kōrteiba:

$$1) a + bc \quad 3) a - \frac{d}{c} \quad 5) \frac{bd}{c}$$

$$2) \frac{a}{b} + c \quad 4) \frac{a+b}{d} \quad 6) 5m + n$$

$$7) q - 3p$$

$$11) (c+d) \cdot p$$

$$15) \frac{d-c}{a+b}$$

$$8) a - (b+c)$$

$$12) (a+b)(a-b)$$

$$16) 2 \cdot (a+b-c)$$

$$9) (a-c) + (c-d)$$

$$13) \frac{a-c}{b}$$

$$17) \frac{m+a}{2}$$

$$10) (a-b) \cdot m$$

$$14) \frac{m+n}{d}$$

$$18) \frac{3 \cdot (c-d)}{5m}$$

Arifmetiskūs darbeibu lykuma izsacēšona ar burtīm

52. Apzeimōt burtu formulas veidā salikšonas lykumu: nu salīkamūs pōrvītōšonas suma naizamej.

53. $a \cdot b = b \cdot a$. Kaidaš darbeibaš lykums izsacēts itymā formulā.

54. Rakstēt formulas veidā: lai pi dūtō skaitļa pīlīkt nazcīku salīkamūs sumu, var pi dūtō skaitļa pīlīkt pyrmū salīkamū, pēc tam ūtrū u. t. t.

55. Kaidaš lykums izsacēts nōkušā formulā:

$$a - (b + c + d) = a - b - c - d?$$

56. Rakstēt formulas veidā; lai pareizynōt vairōku salīkamūs sumu ar kaidu nabejs skaitlī, var kotru nu salīkamajīm atsevišķi pareizynōt ar itū skaitlī un sajemtūs reizynōjumus salīkt.

57. Kai skaitēt lykumu, izsacētu formulā:

$$a \cdot (b \cdot c) = (a \cdot b) \cdot c?$$

58. Rakstēt formulas veidā: dēļ tō, lai diveju skaitļu sumu izdalēt ar trešū skaitli var izdalēt pirmū nu dūtīm skaitlim ar trešū pēc tam — ūtrū ar trešū un sajemtūs rezultatus salikt.

59. Pōrskaitēt zamōk pīvastūs darbeibu lykumus:

$$1) \frac{a}{b} + \frac{c}{b} = \frac{a+c}{b} \quad 3) \frac{b}{a} \cdot \frac{c}{d} = \frac{bc}{ad}$$

$$2) \frac{m}{n} - \frac{p}{n} = \frac{m-p}{n} \quad 4) \frac{a}{b} : \frac{c}{d} = \frac{a \cdot d}{b \cdot c}$$

Uzdavumu sastā-
tēšona pa for-
mulom.

60. Sastatēt uzdavumus, kurus varātu izrē-
kinōt pa nōkušom formulom:

$$1) x = a \cdot b + c \quad 2) x = a \cdot b - c$$

$$3) x = \frac{a+b}{m} \quad 4) x = \frac{a-b}{m}$$

$$5) x = \frac{a}{b} + \frac{c}{d} \quad 6) x = \frac{a}{b} - \frac{c}{d}$$

$$7) x = \frac{m}{p+q} \quad 8) x = \frac{m}{p-q}$$

Burtiskūs izteik-
sm'ū skaitliskōs
nūzeimes atlas-
šona.

Atrast nōkušūs izteiksm'ū skaitliskū nūzeimi
pa dūtom burtu nūzeimem:

61. $(a-b) \cdot c$ un $a-bc$;

a) $a=10$; $b=3$; $c=2$;

b) $a=18$; $b=4$; $c=3$.

62. $a-b-c$ un $a-(b-c)$;

a) $a=15$; $b=4$; $c=2$;

b) $a=9$; $b=4$; $c=3$.

63. $a-b+c-d$; $a-(b+c)-d$ un $a-(b+c-d)$;

a) $a=30$; $b=5$; $c=7$; $d=2$;

b) $a=25$; $b=8$; $c=6$; $d=9$.

64. $(x+y)^2$ un x^2+y^2 ; $x=7$; $y=2$; $x=10$; $y=5$.

65. x^3+2x^2-5x-6 ; $x=2$.

66. x^3-2x^2+5x-6 ; $x=3$.

67. $a^3-3a^2+4a+10$; $a=\frac{1}{2}$.

68. $4x^3-x^2y+3xy^2$; $x=3$; $y=1$.

69. $5b^4$ un $(5b)^4$, kad $b=2$.

70. $\frac{c^2+d^2}{c^2-d^2}$; $c=8$; $d=3$. 71. $\frac{(a+b)^2}{a^2+b^2}$; $a=1$; $b=3$

72. $3m+n^2$; $m=7$; $n=0,4$.

73. $4xy-5x^2$; $x=\frac{2}{3}$; $y=\frac{5}{6}$.

74. Pārbaudēt formulu pareizeību:

1) $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$; $a=5$; $b=1$.

2) $(a-b)^2 = a^2 - 2ab + b^2$; $a=6$; $b=1$.

3) $(a+b)(a-b) = a^2 - b^2$; $a=\frac{3}{4}$; $b=\frac{2}{3}$.

ATBIĻDES.

II nūdaļa.

VASALI SKAITLI

40. 43701 *kg*.
 41. 641 pasažīrs.
 43. b) 36 253.
 81. 18 st. 51 min.
 88. 9 st. 17 min.
 2 sek. vokora.
 85. b) 4 st. 55 min.
 29 sek. pēc pūšdinu.
 95. 1) 133 225;
 2) 57 584;
 3) 199 628;
 4) 912 000;
 5) 1 345 652;
 6) 2 227 681;
 7) 241 368;
 96. 1) 192400;
 2) 5 440 000;
 3) 1 536 000;
 98. 1) 142 912;
 2) 90 752;
 3) 411 136;
 4) 12 150 000;
 99. a) 1 526 540;
 b) 156 540;
 100. 4 942 793.
 102. a) 2 411 805;
 b) 12 136 320.
 105. 36 250 *ga*.
 107. 3 840 rub.
 109. 4 620 *t*.
 112. 160 000 patronu.
 114. 3 900 *t*.
 116. 50 868 *min. st*.
 117. 2) 100 *ga*.
 3) 225 *ga*;
 4) 160 *ga*.
 119. 208 171 r. 60 k.
 121. a) 48 *t*; b) 3 *t*.
 122. 144 *kg*.
 123. 1) 9 321; 2) 7 720;
 3) 90 478;
 6) 302 752; 8) 512.
 124. par 8 820 rub.
 125. 2 005 rub.
 126. a) 10 368 rub.
 127. 1 068 *t*.
 129. 1 608 *m*.
 130. 80 *kub. dm*.
 131. 600 *m*.
 132. 4 475 spani.
 133. 1045 *t*.
 136. 287 spani.
 137. 6 424 r. 05 k.
 138. 864 *klm*.
 140. Nu 3000.
 145. 1) 45; 2) 81;
 3) 5 425; 4) 10 4081;
 7) 123; 8) 333.
 164. 52 pasažīri.
 166. 135 reizes.
 167. 186 *klm*.
 168. a) 14 *klm*;
 b) Par 15 st.
 420 *klm*; c) 34 *klm*;
 č) 200 *m*; d) 4 st.
 02 *m. ūtrā dtnā*;
 840 *klm*.
 169. 60 šovējim.
 170. 12 lelgobolym.
 171. 11 700 valānu.
 172. 55 kost'umu.
 84 mēteļu.
 173. 402.
 174. 54 dīnōs.
 175. Par 5 dīnom.
 176. 15 vazumu.
 177. 7 spani.
 179. 25 dēli.
 180. 9 vazumi.
 181. a) 20 000 ceglu.
 182. a) 2 *mm*.
 184. 208; 624; 1040.
 186. 336.
 188. 23.
 192. a) 1 357.
 194. ar 24; ar 64.
 195. a) 302.
 196. 18.
 197. a) 75; b) 31.
 198. 1) 1 820; 3) 57; 5) 13.
 227. Ar 1.
 228. Ar 2.
 229. Ar 7.
 230. 83.
 231. 720 dīnom.
 232. 4 590; 85; 54.
 245. 2) 400; 3) 2.
 247. 60 *m*; 44 *m*.
 248. 60 *kg*.; 68 *kg*.
 249. 331 rub.; 215 rub.;
 357. rub.
 250. 12 ūbuļu;
 36 ūbuļi;
 72 ūbuļi.

251. 384 cylvāki;
192 cylvāki;
96 cylvāki.
252. 3 rub.; 1 rub.
253. 90 rub.
254. 1 200 kg; 400 kg.
255. a) 20 rub.; 25 rub.
256. a) 16 rub.; 6 rub.
257. a) 16 rub.; 8 rub.
258. 365; 400 grōmotu.
259. 260; 52; 312 cylv.
260. 80 cm.
261. 7 dīnas.

262. 390 cylvāku.
263. 58, 145 rīkstu.
264. 80 dīnās.
265. 54 cylvāki.
266. 357 apgrīzīni.
267. 56 m.
268. 9 360 rub.
269. 120 kambarim.
270. 25 uzdavumi.
271. 22 dīnas.
272. 115, 161 rīkstu.
273. 135 strōd.; 45 strōd.
274. Par 1 st.

275. 22 kg; 14 kg.
276. a) 132 cylv.
277. 150 rub.; 90 rub.
278. 1 275; 705.
279. Nūrodējums:
1) 1 978 : 23 = 86;
2) 875 : 35 = 25;
25 · 36 = 900.
283. 9 412; 29 158.
286. 110.
288. 100; 30.
289. 1 440 apgrīziņu.

III nūdaļa.

24. 240 zeīmuļu.

25. 180.

26. Par 30 dīnu; 30 dīnu;
10 dīnu; 30 dīnu.

IV nūdaļa.

VINKŌRŠŌS DAĻAS.

11. a) $3; 2; 3\frac{3}{4}; 3\frac{1}{3};$
 $\frac{2}{5};$ b) $14\frac{4}{7}; 19\frac{4}{5};$
 $10\frac{11}{13}; 7\frac{3}{15}; 25; 19\frac{5}{17};$
 $7\frac{34}{39}; 10\frac{1}{30}; 10\frac{17}{20}; 21;$
 $17\frac{5}{19}; 166\frac{2}{3}; 45\frac{7}{11};$
 $5\frac{8}{19}; 111\frac{1}{9}; 85\frac{15}{16};$
 $48\frac{5}{21}; 52\frac{11}{31}; 94\frac{1}{50};$
 $112\frac{7}{78}; 625.$
14. $\frac{3}{2}; \frac{10}{3}; \frac{16}{5}; \frac{5}{3}; \frac{11}{4};$
 $\frac{29}{8}; \frac{30}{7}; \frac{25}{7}; \frac{71}{12}; \frac{109}{13};$
 $\frac{139}{15}; \frac{293}{16}; \frac{191}{6}; \frac{181}{9};$
 $\frac{227}{7}; \frac{423}{4}; \frac{347}{12}; \frac{5107}{25};$
 $\frac{691}{40}; \frac{203}{10}; \frac{421}{29}; \frac{920}{11};$

- $\frac{350}{3}; \frac{315}{107};$
17. $\frac{1}{19}; \frac{4}{19}; \frac{6}{19}; \frac{7}{19};$
 $\frac{9}{19}; \frac{13}{19};$
18. $\frac{7}{8}; \frac{7}{9}; \frac{7}{10}; \frac{7}{11}; \frac{7}{12};$
 $\frac{7}{13}; \frac{7}{15};$
19. $\frac{3}{4}; \frac{16}{17};$
23. b) $\frac{3}{7}; \frac{12}{11}; \frac{15}{23}; \frac{21}{29};$
 $\frac{33}{25}; \frac{15}{31}; \frac{3}{13};$
24. a) $\frac{1}{16}; \frac{1}{14}; \frac{5}{18}; \frac{4}{9};$
 $\frac{6}{13}; \frac{7}{30}; \frac{13}{34}; \frac{8}{21};$
33. b) $\frac{2}{3}; \frac{4}{5}; \frac{2}{5}; \frac{1}{5};$
 $\frac{3}{7}; \frac{1}{4}; \frac{11}{70}; \frac{1}{12}; \frac{1}{20};$
 $\frac{5}{12}; \frac{5}{12}; \frac{4}{5}; \frac{2}{5}; \frac{1}{20};$

- c) $\frac{5}{12}; \frac{1}{9}; \frac{1}{3}; \frac{7}{8};$
 $\frac{11}{13}; \frac{7}{9}; \frac{4}{5}; \frac{11}{13}; \frac{17}{19};$
34. $1\frac{1}{3}; 1\frac{1}{2}; 1\frac{1}{2}; 1\frac{1}{5};$
 $2\frac{2}{3}; 1\frac{6}{13}; 1\frac{3}{7}; 1\frac{9}{41};$
 $5\frac{1}{2};$
35. a) $\frac{3}{5};$
37. $\frac{219}{365} = \frac{3}{5};$
38. b) 1) $\frac{15}{60}; \frac{20}{60}; \frac{12}{60};$
2) $\frac{28}{42}; \frac{21}{42}; \frac{18}{42};$
3) $\frac{35}{140}; \frac{84}{140}; \frac{100}{140};$
4) $\frac{55}{66}; \frac{54}{66};$
5) $\frac{875}{2100}; \frac{252}{2100}; \frac{300}{2100};$
39. b) 1) $\frac{8}{16}; \frac{12}{16}; \frac{10}{16}; \frac{9}{16};$

- 2) $\frac{24}{36}, \frac{30}{36}, \frac{1}{36}, \frac{22}{36}$
 3) $\frac{22}{100}, \frac{70}{100}, \frac{27}{100}$
 $\frac{60}{100}$
 4) $\frac{140}{180}, \frac{1}{180}, \frac{162}{180}$
 $\frac{135}{180}, \frac{150}{180}$
 5) $\frac{7}{144}, \frac{20}{144}, \frac{108}{144}$
 $\frac{128}{144}$
 6) $\frac{110}{140}, \frac{13}{140}, \frac{60}{140}$
 $\frac{8}{140}$
 7) $\frac{114}{360}, \frac{54}{360}, \frac{96}{360}$
 $\frac{17}{360}, \frac{115}{360}$
 40. b) 1) $\frac{2}{12}, \frac{4}{12}, \frac{6}{12}, \frac{3}{12}$
 2) $\frac{90}{120}, \frac{105}{120}, \frac{110}{120}$
 $\frac{114}{120}$
 3) $\frac{24}{60}, \frac{42}{60}, \frac{52}{60}, \frac{27}{60}$
 $\frac{30}{60}, \frac{28}{60}, \frac{9}{60}, \frac{24}{60}$
 4) $\frac{36}{36}, \frac{36}{36}, \frac{36}{36}, \frac{36}{36}$
 5) $\frac{980}{1260}, \frac{270}{1260}, \frac{504}{1260}$
 $\frac{945}{1260}$
 6) $\frac{15}{60}, \frac{10}{60}, \frac{3}{60}, \frac{4}{60}$
 $\frac{2}{60}$
 7) $\frac{75}{360}, \frac{140}{360}, \frac{27}{360}$
 $\frac{198}{360}$
 8) $\frac{195}{360}, \frac{170}{360}, \frac{63}{360}$
 $\frac{54}{360}$

- 9) $\frac{225}{300}, \frac{195}{300}, \frac{205}{300}$
 $\frac{44}{300}, \frac{228}{300}$
 10) $\frac{510}{600}, \frac{4}{600}, \frac{105}{600}$
 $\frac{440}{600}, \frac{180}{600}$
 11) $\frac{135}{360}, \frac{132}{360}, \frac{222}{360}$
 $\frac{171}{360}, \frac{215}{360}$
 12) $\frac{504}{3600}, \frac{1395}{3600}$
 $\frac{130}{3600}, \frac{575}{3600}$
 43. $\frac{1}{3}, \frac{1}{4}, \frac{1}{5}, \frac{1}{10}, \frac{1}{16}$
 $\frac{1}{19}$
 44. 1) $\frac{1}{25}, \frac{1}{20}, \frac{1}{18}$
 2) $\frac{36}{900}, \frac{45}{900}, \frac{50}{900}$
 vysa dorba.
 51. 1) 4; 2) $1\frac{2}{3}$; 3) 1;
 4) $2\frac{2}{7}$; 5) $3\frac{1}{2}$;
 6) $1\frac{1}{2}$; 7) $1\frac{3}{4}$;
 8) $\frac{21}{100}$; 9) $7\frac{1}{2}$; 10) 3.
 55. 175 g.
 56. 26 cm.
 57. 1360 m².
 58. 21 m.
 59. 25 lůžmetěji.
 60. 288 puikas.
 61. 6 m; $5\frac{1}{4}$ m.
 62. 180, 100, 170 školnku.
 63. 1125 klm; 150 klm;
 225 klm.
 64. 80 ga.
 65. 2520 l.
 66. 81 c.
 67. 50 ga.
 68. a) 72.

69. 60.
 76. 128 lokomotivu.
 77. 35 dinős.
 78. 140 ga.
 79. 6 rub. 05 k.
 80. 32 školnki.
 81. 42 klm.
 82. 1 st.
 83. 96 rub.
 84. 171 loppuse.
 85. 24 rub.; 8 rub.
 86. 60 kg.
 87. 68.
 88. 270.
 91. 6) $\frac{89}{1600}$; 14) $\frac{8}{15}$;
 16) $1\frac{11}{45}$; 18) $2\frac{1}{4}$;
 20) $\frac{67}{180}$; 21) $2\frac{1}{40}$;
 23) $1\frac{67}{105}$; 26) $3\frac{11}{30}$;
 31) a) $17\frac{1}{4}$; 33) $21\frac{1}{40}$;
 35) 17; 37) $37\frac{2}{3}$;
 38) $23\frac{1}{2}$; 39) $131\frac{5}{504}$
 92. $16\frac{1}{8}$ klm.
 93. $510\frac{3}{40}$ ga.
 94. $22\frac{11}{20}$ g.
 95. 45 kg.
 96. 45 kg.
 97. $68\frac{3}{5}$ cm.
 98. $14\frac{1}{20}$ m.
 99. $\frac{5}{8}$ ga.
 102. $349\frac{1}{2}$.
 112. 144 rub.
 118. 25) $104\frac{65}{84}$; 28) $\frac{31}{72}$.

- 30) $\frac{347}{720}$.
119. 3) $8\frac{17}{24}$; 5) $\frac{41}{60}$; 7) 1;
11) $19\frac{1}{8}$; 12) 58.
120. $4\frac{33}{40}$ kg.
121. $3\frac{17}{50}$ kg.
125. $4\frac{7}{12}$.
127. Par $\frac{9}{11}$.
133. $169\frac{4}{5}$ m.
136. $8\frac{7}{10}$.
137. 160 cylvāku
138. $4\frac{9}{10}$ kg.
140. Par $\frac{3}{20}$ ga.
141. $\frac{3}{10}$.
143. a) Par $\frac{1}{20}$.
144. $2\frac{23}{36}$.
145. 184 rub.
146. 2) Pasalelynōs par $\frac{2}{8\frac{5}{5}}$;
3) sasamozyņōs par $\frac{3}{7\frac{10}{10}}$;
4) pasalelynōs par $\frac{19}{1\frac{30}{30}}$;
5) nasasamozyņōs.
147. sasamozyņōs par $\frac{44}{6\frac{45}{45}}$.
150. 1) $x=2\frac{1}{5}$; 2) $34\frac{3}{19}$;
3) $4\frac{17}{24}$; 4) $\frac{1}{68}$.
157. 10) $416\frac{1}{4}$; 16) $15\frac{5}{9}$;

- 20) 1750; 22) $11\frac{8^3}{125}$.
158. $65\frac{1}{6}$.
161. 5) 4; 6) $\frac{3}{10}$; 7) $278\frac{2}{3}$;
8) $7\frac{3}{4}$; 10) $6\frac{41}{160}$.
162. a) $17\frac{16}{25}$ dm²;
b) $\frac{9}{64}$ dm².
164. 18°.
166. a) 5 010 apgrīziņu;
b) $2\ 087\frac{1}{2}$ apgrīziņu;
c) $1\ 113\frac{1}{3}$ apgrīziņu;
168. a) 1) 941 t;
2) $1\ 976\frac{1}{10}$ t;
3) $188\frac{1}{5}$ t;
4) $329\frac{7}{20}$ t.
171. 32 kg.
172. $43\frac{3}{4}$ kg.
173. $108\frac{1}{2}$ m.
174. 41 990 t.
175. $5\frac{5}{8}$ t.
179. 60 rub.
189. $520\frac{1}{12}$ klm.
181. $8\frac{19}{40}$ kg.
191. 2) $\frac{4}{25}$; $\frac{1}{18}$; $\frac{1}{96}$; $\frac{3}{50}$;
 $\frac{2}{3}$; $\frac{2}{15}$;
5) $1\frac{13}{32}$; $1\frac{1}{2}$; $3\frac{9}{11}$;
 $\frac{3}{8}$;
6) $\frac{2}{3}$; $\frac{3}{5}$; $66\frac{2}{3}$;

- 7) 21; 14.
192. 1) $\frac{10}{21}$; 2) $2\frac{1}{2}$;
3) $\frac{8}{15}$; 4) 2.
193. 1) $\frac{5}{42}$; 2) $5\frac{5}{6}$;
3) $\frac{3}{10}$; 6) 6.
194. b) 1) 8; 2) $6\frac{5}{12}$;
3) $24\frac{1}{10}$; 4) $\frac{2}{3}$.
199. a) 8 e.
201. 860 t.
202. a) $7\frac{1}{2}$ rub.
203. Par $1\frac{1}{2}$ st.
204. Par 7 dinas
205. a) Uz 14 učasim.
206. 240 gobolu.
207. a) $\frac{5}{24}$.
208. Uz $2\frac{4}{5}$.
209. 328 rub.
210. 319 mln. cylv.
211. 180 sōvīņu.
212. 42 klm.
213. a) 18 rub.
214. 30 spani.
215. $2\frac{11}{12}$; $14\frac{7}{12}$.
216. 24; $31\frac{1}{5}$; $9\frac{3}{5}$.
218. $2\frac{2}{5}$; $2\frac{1}{2}$.
219. 1-jā dīnā 204 ga;
2-jā — 136 ga;
3-jā — 238 ga;
220. 1) $x=2$; 2) 1;
3) $\frac{1}{36}$; 4) $3\frac{1}{2}$; 5) $\frac{1}{2}$;
6) 4.
221. 1) 1; 2) 3; 3) $\frac{1}{4}$;

- 4) 10; 5) $2\frac{1}{2}$; 7) 13;
8) 14.
222. $11\frac{2}{3}$.
223. 63.
224. a) $13\frac{1}{2}$.
225. $4\frac{1}{2}$.
226. 378.
227. 420.
228. 5 460 cylvāku.
229. 3 456 cylvāku.
230. Bez 12 min. 21 st.
231. 703.
232. 96 klm.
233. $22\frac{1}{2}$ klm.
236. $1\frac{1}{3}$ stupdes.
239. Vysa 160 škoļniku
1-jā klase 32 škoļ-
niki. 2-jā — 48, 3-jā
— 40.
242. 364 klm.
243. 24 rub.
244. $2\frac{5}{8}$ ga.
246. $6\frac{3}{20}$ m; $1\frac{7}{20}$ m.
247. $1\frac{1}{2}$ dorbdīnas.

248. 25 725 g.
249. 1 232 rub. 40 k.
250. $23\frac{7}{8}$ kg; $14\frac{3}{8}$ kg.
251. $26\frac{1}{2}$ st.
252. 358 rub. 80 k.
253. 1 rub. 80 k.
255. $148\frac{1}{2}$ rub.
256. $1\frac{17}{25}$ t.
257. 10 kg.
258. $2\frac{3}{4}$ m.
259. Par 8 st.
260. a) Par $3\frac{3}{4}$ st.
b) Par 13 st. 20 min.
261. a) 273 klm.
263. 1050 ga; $333\frac{1}{3}$ ga.
264. 16 m; 24 m.
265. 306.
266. 432.
267. 123 klm.
268. 12 000 cylv.
269. 7623 rub.
270. 100; 60.
273. 476 ga.

274. a) 1410; 3102.
276. $\frac{2}{5}$; $\frac{3}{5}$.
278. 972 ga; 648 ga;
1 944 ga.
279. 108 zyrģi; 162 zyrģi.
280. a) 4 m; 14 m.
281. 120; 160; 180 obuļu.
283. 10 st.
284. a) 6 st.
285. 32 pioneri.
286. a) $13\frac{1}{2}$ un $31\frac{1}{2}$.
b) $3\frac{1}{3}$ m.
287. $\frac{1}{3}$.
288. a) Par $5\frac{1}{2}$ min.
b) $47\frac{1}{2}$.
290. $13\frac{1}{3}$ min.
295. Par 13 st. 20 min.
296. 12 st. 24 min. toļuma
 $210\frac{4}{5}$ klm.
297. $2\frac{1}{4}$ reizes.
299. Par 1 st. $5\frac{5}{11}$ min.
302. 2 080 m; 1 920 m.

V nūdaļa.

DECIMALĻS DAĻAS.

4. 1) 0,89; 0,473; 0,7; 1,56;
34,724; 12,56; 0,056;
3) 0,4596; 0,03728;
0,10001; 0,00156;
0,00724.
8. 0,81; 0,8056; 0,7208; 0,7;
0,387; 0,362; 0,259 8;
0,25; 0,216958; 0,00489.
9. 1,481 m = 14,81 dm =
= 148,1 cm = 1481 mm.
10. 1508 mm = 150,8 cm =
= 15,08 dm = 1508 m.
16. 0,19 kg; 0,357 kg;
0,0274 kg; 0,0008 kg.
18. a) 0,9075 ga;
b) 3,478 ga;
c) 4,5681 ga.
19. a) 52700 m²;
b) 8920 m²;
c) 45 200 000 m²;
č) 5600 m².
33. 3 140 000 cm².
36. 43 000 dm³.
39. 56,32 m.
46. 450 l.
59. 3,639 m.
61. 303 607 mm.
62. 79 g.
68. 7647 l.
69. 1) 5,79; 2) 9,99;
3) 7,777; 8) 2,00.
70. 1) 33,2; 2) 60,431;
3) 27,12; 4) 2.
71. 1) 40; 3) 1.

72. 66,7892 kg.
 73. 5165,2 mm.
 76. 4.
 84. 383,75 m.
 85. 44,1 m.
 88. 3) 0,52; 6) 0,21;
 8) 0,571; 11) 2,07.
 89. 3) 34,85; 4) 0,007.
 91. 1) 6,45; 2) 0,89;
 4) 9,015.
 92. 1) 1,4; 2) 20,8; 5) 0,5;
 8) 7,56; 11) 4,14.
 93. 4) 25,9943.
 94. 3) 4,5; 4) 2,646.
 95. 1) 44; 2) 38,14; 3) 0,8.
 96. 2) 0,094; 3) 2,074.
 97. 2) $x = 7,5$; 3) 14,33;
 4) 4,7; 6) 2,75; 8) 13,7.
 98. 22,5.
 99. K 10,1.
 101. 69,46.
 102. 78,31.
 103. 36,53.
 108. 7,133.
 109. 2,535.
 112. 5,81.
 113. 6,956.
 114. 8,75.
 115. Uz 186,9 m.
 116. 47,387 kg.
 117. Attoļumā 4,79 klm.
 118. 97,485 kg.
 119. 2,3 m.
 120. Uz 1,57 m.
 121. 3,59 m; 4,55 m.
 122. 4,8 kg.
 123. 1,3 kg.
 124. 251,8 m.
 125. 11,11 t.
 127. 81 kap.; 9 kap.
 135. 1) 0,7952;
 2) 0,3565;
 3) 17,53083;
 4) 156;
 5) 37,387;
 6) 0,132;
 7) 16,9932;
 8) 32,25;
 9) 21,6482.
 139. 37,09.
 141. a) 33,74.
 142. 80,51.
 143. 4868,5 t.
 144. a) 243 rub. 30 kap.
 145. 96 rub. 45 kap.
 146. 735,8 t.
 147. ≈ 119 kg; ≈ 146 kg.
 148. 41,85 rub.
 149. 1645 spani.
 150. 61,2 klm.
 151. 28,75 m²; 4,5 reizes;
 3,5 reizes.
 152. 116,68 m.
 153. 0,3481 m².
 154. a) 61,852 cm².
 156. 718,24 m².
 157. 1393,2 a.
 158. 1620 mītu.
 159. a) ≈ 30 r. 75 k.
 160. $\approx 47,7$ m.
 161. $\approx 2,61$ m.
 163. ≈ 564 cm².
 168. 18,85 t.
 170. 7,725 kg.
 175. 1) 5; 2) 9; 3) 400;
 4) 159; 5) 133;
 6) 2900; 7) 5600;
 8) 0,051.
 176. 8) 2,5; 9) 4; 10) 35;
 11) 7; 12) 17,5.
 178. 16) 110; 17) 20,3;
 18) 70; 20) 40.
 179. 1) 4,6775; 2) 21,481;
 3) 0,21.
 182. 1) 21,25; 2) 11,07;
 3) 43,5.
 184. 5) $x = 312,5$; 6) 20;
 9) 1,5; 10) 6,8.
 186. 7) $\approx 0,10$; 8) $\approx 28,44$;
 11) $\approx 10,02$.
 188. Uz 200.
 193. Pasalelyn. 2 reizes:
 " 4 "
 naizameiss
 sastatēs 0,12
 ipriškejō
 dalējuma
 pasalelyn. $12\frac{1}{2}$ reiz.
194. Sastatēs 0,04 ipriš-
 kejō garuma.
 198. 5.
 199. 18.
 200. 36; 2,25.
 201. Par 0,000012 priškejō
 garuma.
 203. 152 m.
 204. 32 zūbi.
 205. 2,3 m.
 206. 22,8 st.
 207. 449,4 klm.
 208. 430 m.
 210. b) 8,5 st.
 212. 5 000 gobolu.
 214. 2 300 m.
 215. 5 126,56 m²
 217. 65 m.
 218. 7,2 ga.
 219. 3,6 m.
 220. 1638,75 m³ \approx uz 102
 škoļnikim.
 224. 22 r. 68 k.
 225. 0,4 normas.
 226. 15,5 klm.
 227. 10 st.
 229. 24 rub.; 80 rub.;
 32 rub.
 230. 19 rub.; 8 rub.
 232. 1) 8,73; 2) 26,3;
 3) 6,604.
 234. 1) 0,8582; 2) 338,199.
 235. 1) 2; 2) 4.
 236. 1) 1; 2) 1; 3) 0.
 237. 1) 4; 3) 4.
 238. 1) 94,3; 2) 2,365;
 3) 24,475; 4) 0.
 239. 1) 13,5; 2) 20; 3) 3;
 4) 0,83.
 240. 1) 3,4; 2) 0,20; 3) 1;
 4) 0,1.
 241. 3) 9; 4) 9.
 243. 4,7 un 3,9.
 244. 12,1 un 5,12.
 245. 7,23 un 1,03.
 246. 4,5 un 1,5.
 247. 7,7 un 3,3.
 248. 6.

249. 3,75.
 250. a) 1140 *klm.*
 251. 0,594 un 0,104.
 253. 12,5 r. un 7 rub.
 254. a) 1 rub. 84 k.
 255. 16,8 m.
 256. par 9,24 st.
 257. 33,6 *klm.*
 258. 10 st.
 259. 51 *klm.*
 260. a) 1248,1 rub.
 262. b) ≈ 7076 vagonu.
 263. ≈ 383 r. 05 k.
 264. Pa 15 *klm.*
 265. Par 13,3 st.
 266. a) 6 rub. un 2,4 rub.
 267. \approx par 7,6 sekundes.
 268. a) $\approx 150,632$ *kg.*
 269. 186 *klm.*
270. a) 30 škoļniku; 12 r.;
 b) 11,2 *klm.*
 275. 1) 4,6; $1\frac{131}{180}$; 3) 5,12;
 4) 5,04; 5) 2; 6) 104;
 7) 1,3;
 8) 1950,07; 9) 1.
 276. 1) 0,0102; 2) 16;
 3) $\frac{44}{105}$; 4) $\frac{6}{5}$; 5) 2;
 6) 1; 7) 32; 8) 20.
 277. 1) 10; 2) 10; 3) 9;
 4) 1.
 279. 32 r. 05 k.
 280. 50 kap.
 281. 6,775 m.
 282. Par 19 dinom.
 283. 153,6 *kg.*
 284. 2,52 m; 1,89 m;
 2,29 m.
285. 6 min.
 286. 2160 apgrīziņu.
 287. a) 2 mm.
 288. ≈ 13 min.
 290. Par 12 minūtem.
 291. Par 5 stundēs.
 293. 171 m.
 294. 51 pōri.
 295. 10 st. vokora.
 296. $1\frac{7}{20}$; $2\frac{1}{40}$.
 299. ≈ 10 dēju ailē, vysa
 760 dēju.
 302. ≈ 5125 vagonu.
 303. 1334 *kg.*
 304. 93750 *kg.*
 305. 4 *klm.*

VI nūdaļa.

ATTEICEIBAS UN PROPORCIJAS.

16. 1) 14; 2) 60; 3) 8,4;
 4) 1,25; 5) 3,25;
 6) 480.
 17. 1) $x = 44$; 2) $1\frac{1}{6}$
 22. 4) 3:8; 5) 10:9;
 6) 63:40; 7) 9:4;
 8) 20:3; 9) 15:7;
 10) 5:1; 11) 5:1;
 12) 30:1; 13) 1:2;
 14) 125:1.
 25. $2\frac{1}{2}$.
 26. 5,3.
 27. 1,5.
 32. $\frac{1}{13}$.
 36. 1) 12 puiku;
 30 meitiņu;
 2) 10 puiku;
 3) 20 meitiņu; 8 puikas.
 38. 8,82 *kg.*
 40. 1) 37,8 *kg.*; 2) 23,7 *kg.*
 41. 1) $\frac{1}{10000}$.
- 2) $\frac{1}{1000000}$
 3) 35 cm.
 47. 625 g mōla; 50 g
 smilķšu un 25 g ģipsa.
 48. $16\frac{2}{3}$ *kg* olova;
 $8\frac{1}{3}$ svyna.
 49. 2100 rub.; 2520 rub.;
 1680 rub.
 50. 60 rub.; 120 rub.
 51. 1,8 *kg.*; 1,2 *kg.*; 1,2 *kg.*
 52. 4,8 *kg.*; 0,6 *kg.*
 57. 2800; 2000.
 61. a) 320; 400.
 62. 24; 36; 40.
 63. 2700; 2400; 2250; 2160.
 64. a) 16; 24; 48.
 65. 570; 57, 5,7.
 66. 52; 88; 36; 24.
 68. 42; 63.
 71. 42; 70.
 72. 37; 2; 3; 2.
 73. 25; 15.
74. 60; 40; 45.
 75. 6 rub.; 7 rub. 20 k.;
 2 rub. 40 k.
 76. 345 rub.
 77. a) 2247 *klm.*; 1926 *klm.*;
 1712 *klm.*;
 78. 189 g.
 80. 30 plugu; 60 plugu;
 80 plugu.
 81. 50 rub.; 35 rub.;
 55 rub.; 60 rub.
 87. 2,4 m; 4 m; 6 m.
 88. 16 m; 10 m; $12\frac{1}{2}$ m.
 89. 2640 cegļu.
 91. 6,25; 3,75.
 92. 18 *klm.*
 93. 18,5 rub.; 22,2 rub.;
 13,32 rub.
 109. 3) $x = 405$; 4) 480;
 8) 512; 9) 460; 10) 160;
 11) $1\frac{1}{7}$; 12) $\frac{7}{27}$;
 13) 1; 14) 0,02;
 18) 4,2; 19) 175.

111. 1) $x = 4\frac{2}{3} t$; 2) 4 kg;
3) 6 st.	142. 245 kg.	170. $4\frac{2}{5} kg$.
112. 4.	143. 160 kg.	173. 3,4 c.
113. 7.	145. 17 500 lodīņu.	174. 1050 m ³ .
115. 1) 90 g;
2) 18,6 goda daļom;
3) 6,6 m.	147. 220 rub. 40 kap.	176. $6687\frac{1}{2} m$.
123. 54 rub.	149. 24 brukavotoju	177. 30 gaiku.
124. 18 pōru.	150. Par $2\frac{2}{3}$ st.	178. 50 dīnom.
125. 192 topas.	151. Par 80 dīnom.	179. 300 reižu.
127. 21 cm ³ .	152. 600 zeimuļu.	180. $31\frac{1}{4} cm$.
128. a) 24 strōd.; b) ≈ 5 st.	153. 20 cisternu.	181. $\approx 1,9 kg$.
129. 645,25 kg.	154. 54 m.	182. 453,6 kg
130. 195 kg; 312 kg.	156. 260 mm.	183. 11 r. 52 k.
131. Par $\frac{3}{4}$ st.	157. 1200 apg./min.	184. Uz 50 mm.
132. 78 r. 66 k.	158. 276 "	185. 32 apg./min.
134. 288 kusteibas.	159. 13248 gobolu.	186. 91 cm.
135. 39,5 spani.	160. 33 vagoni.	188. 100 apg./min.
137. 480 skolu.	161. 42 cylv.	198. 13,2 kg.
138. $15\frac{3}{4} kg$.	162. 24 automobili.	199. 450 kg.
140. 3,36 stundes.	163. Par 30 dīnu.	200. 800 rub.
	164. 10 dīnu.	202. 35 dīnu laika.
	165. 40 dīnom.	203. 4,5 dēļa
	166. $3\frac{1}{2}$ st.	208. 72 m.
	168. Par 10 st.	

VII nūdaļa.

PROCENTI.

1. 1) 1%; 7%; 13%; 29%;
95%; 87%;
2) 10%; 40%; 60%;
3) 100%; 200%; 300%;
4) 15,3%; 45,6%;
502,3%.	18. 369 cylv.	45. 1 920 cylv.
2. 1) 1%; 50%; 25%;
2) 75%; 15%; 60%;
70%; 37,5%.	19. 7 cylv.	46. 45 miln. ga.
3. 66,7%; 57,1%; 45,5%;
38,9%.	22. $\approx 0,428 kg$; 0,448 kg;
0,082 kg; 39,792 kg.	47. 900 detaļu.
4. 1) 0,01; 0,07; 0,1; 0,27;
0,4; 1,21; 3,59; 1; 2;
3) 0,005; 0,015; 0,17.	24. 40; 42 cylv.	48. 400 rub.
5. 1) 100 rub.; 2) 0,162 t;
3) 24,12 klm; 4) 0,06 L.	25. 2400 grōmotu.	49. 39250 tyukst. klm ² .
7. 420; 831,6; 2447,5;
15,04.	26. $\approx 3,9 kg$.	50. 40 cylv.
10. 6370 rub.	27. 32 rub. 76 k.	51. 365 rub.
14. 1,23 kg.	29. Uz 459 kg.	52. 90 viņteņu.
	30. $\approx 36 kg$.	53. 160 cylv.
	34. Nu 450; 150; 56,25.	54. 210 rub.
	35. 8350; 1250.	58. 16 miln. rub.
	36. 2 050 rub; 1360 kg;
13 000 m; 180 t.	60. 2 r. 70 k.
	37. 730 m ³ . 430 a.	65. 20 kg.
	39. 1) 1200; 2) 360; 3) 50;
4) 310.	68. 3 st. dīnas.
	41. 400.	70. 2,8%; 8%.
	43. 900.	71. 20%; 15%.
	44. 177 rub.	75. $\approx 6,9\%$; $\approx 9,6\%$.
		82. $\approx 4,8\%$.
		83. 2,5%.
		85. $\approx 74,1\%$.

87. $\approx 38\%$.
 90. 15% .
 91. 5% .
 92. 5% .
 97. 8% .
 100. 7% .
 102. $5,8\%$.
 104. $\approx 14,3\%$.
 105. $\approx 11\%$; 22% ; 67% .
 110. 15% .
 112. $53,8\%$; $20,3\%$;
 $11,9\%$; 14% .
 113. Par 4% .
 121. 15% .
 122. 1 683 rub.
 123. 2 r. $27\frac{1}{2}$ k.; 1 r. 56 k.;
 1 r. $49\frac{1}{2}$ k.;
 $71\frac{1}{2}$ kap.; $45\frac{1}{2}$ kap.

124. 90 rub.
 125. 480 kg.
 126. 9600 grōmotu;
 480 "
 127. 2 r. 60 k.
 129. 15 600 kg; 15,6 t.
 131. 450 rub.; 750 rub.
 132. 15 rub.; 25 rub.
 250 rub.
 134. 1 400 cylvāku.
 135. 135 kg.
 137. $0,025\%$; $0,04\%$.
 138. 511,68 t.
 150. 4) 693 r.; 5) 6 r.
 151. 1) 100 r. 80 k.;
 2) 304 rub.;
 3) 37 r. 50 k.;
 4) ≈ 58 r. 33 k.;
 5) 165 rub.
155. a) 300 rub.;
 b) 375 rub.;
 c) 160 rub.
 156. a) 2 400 rub.;
 b) 6 250 rub.;
 c) 325 rub.
 158. 1) 450 rub.;
 2) 470 rub.;
 3) 1 270 rub.;
 4) 1 100 rub.;
 5) 800 rub.
160. 75 rub.
 161. 5 600 rub.
 162. 600 rub.
 163. 1 210 rub.
 164. 2 406 rub.
 165. 8% .
 166. 5% .
 167. 8% .
 168. 21 r. 60 k.

VIII nūdaļa.

SKAITĻU APZEIMŪŠONA AR BURTĪM.

4. $y = (a + b) \cdot 5$.
 5. $x = \frac{ct + dn}{t + n}$.
 9. $\frac{c}{m} \cdot n$; 63 rub.
 par 5 dienas
 11. $\frac{at}{b}$; b par 12 dienu
 13. $\frac{p}{m - k}$; par 8 mēneši.
 19. $ab - m^2$.
 20. $\frac{v}{a}$.
25. $2a + b$.
 26. $2p - q$.
 28. $a = b - 3$;
 $b = a + 3$.
 29. $m = n + c$;
 $n = m - c$.
 41. $a - b \cdot c$.
 42. $a \cdot b + \frac{c}{d}$.
 47. $10a$.
 49. $100a + 10b + c$.
 50. 4) $\frac{c - d}{2b}$; 5) $\frac{m + n}{a - b}$.
61. a) 14; 4;
 b) 42; 6.
 62. a) 9; 13;
 b) 2; 8.
 64. a) 81; 53;
 b) 225; 125.
 65. 0.
 67. $11\frac{3}{8}$.
 69. 80 un 10 000.
 $\frac{73}{55}$.
 70. $\frac{73}{55}$.
 72. 21,16.
 73. 0.

S A T U R S.

	Lpp.		Lpp.
Priškvārds	2	Daļu daļēšana	65
I. Saskaitēšana.		Uzdavumi pa vysom darbeibom ar daļom.	70
Mutiska numeracija	3	V. Decimālās daļas.	
Rakstiska numeracija	4	Decimalūs daļu skaitēšana un rakstēšana	
Māri	5	Palelyņošona un samozynošona 10, 100	
Ronišu cypori	5	un 1000 reižu	82
II. Vasalī skaitli.		Decimalūs daļu salikšona	85
Salikšona	7	Decimalūs daļu atjemšona	87
Atjemšona	8	Decimalūs daļu reizynošona	91
Sumas izameišona atkareibā nu dūtō skaitļa izameišonas	10	Decimalūs daļu daļēšana	95
Starpeibas izameišona	10	Uzdavumi vysom darbeibom ar decimalom daļom	100
Atkareiba storp dūtīm skaitlīm un rezultātim pi salikšonas un atjemšonas	12	Vīnkōršūs daļu pōrvērsšona decimalās daļēs un atpakaļ	115
Salikšonas un atjemšonas pōrbaudēšana	12	Uzdavumi vysom darbeibom ar vīnkōršajom un decimalom daļom	105
Sumas starpeibas salikšona un atjemšona	13	VI. Atteiceibas un proporcijas.	
Uzdavumi par laiku	14	Atteiceibas	110
Reizynošona	16	Daļēšana dūtājā atteiceibā	116
Vyngryņojumi un uzdavumi salikšonā, atjemšonā un reizynošonā	19	Proporcijas	120
Daļēšana	21	Taisnō un apgrīztō proporcija	123
Sakareiba storp dūtīm skaitlīm un rezultātim pi reizynošonas un daļēšanas. Reizynošuma un daļējuma izameišona	25	Uzdavumi ar taisni proporcionalym lelumim	124
Sumas, starpeibas un reizynošuma reizynošona un daļēšana	29	Uzdavumi ar apgrīztī proporcionalym lelumim	126
Četras darbeibas	30	Uzdavumi ar proporcionalym lelumim (maisētō nūdaļa)	128
III. Skaitļu dolameiba.		VII. Procenti.	
Skaitli vīnkōrši un salykti	34	Golvoni jēdzīni	133
Skaitļu dolameibas pazemes	35	Procenta atrasšona nu skaitļa	133
Skaitļu sadalēšana vīnkōršajūs reizynošojūs (dalētōjūs)	36	Skaitļa atrasšona pa procentam	136
Vairōku skaitļu kņepejajs vyslētōkajs daļētōjs un vysmozōkajs dolamajis	36	Procentu a teiceibas	139
IV. Vīnkōršās daļas.		Uzdavumi ar procentu aprēķinim	142
Jēdzīns par daļom	37	VIII. Skaitļu apzeimōšona ar burtim.	
Daļas pareizōs un napareizōs; daļu palelyņošona un pamozynošona	39	Skaitļu un burtu formulu sastatēšana uzdavumu rēķinōšonai	148
Daļu saeisynošona	43	Skaitli-kūs atbiļžu atrasšona pa uzdavuma izrēķinōšonas burtu formulom	149
Daļu savēsšona pi kņepejō saucēja	45	Matematiskūs atkareibu rakstēšana ar burtim	150
Skaitļa daļas atrasšona	47	Darbeibu kōrteiba	152
Skaitļa atrasšona pa jō daļai	50	Arīmetiskūs darbeibu jykuma izsacēšana ar burtim	152
Daļu salikšona	52	Uzdavumu sastatēšana pa formulom	153
Daļu atjemšona	56	Burtiskūs izteiksmju skaitliskōs nūzemes atrasšona	153
Daļu reizynošona	61	Atbiļdes	155

[1,30]

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0303069053

Цена в переплете 1 руб. 25 коп.

Е. С. БЕРЕЗАНСКАЯ
СБОРНИК
ЗАДАЧ И УПРАЖНЕНИЙ
ПО АРИФМЕТИКЕ
УЧЕБНИК
ДЛЯ НЕПОЛНОЙ СРЕДНЕЙ
И СРЕДНЕЙ ШКОЛЫ

НА ЛАТГАЛЬСКОМ ЯЗЫКЕ

Издательство „Прометей“ — Москва, 121, Смоленский бульвар, 3-5.
Кн. магазины — Москва, центр, Маросейка, 8. Ленинград, 40, Лиговская, 51.